

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΒΑΡΕΛΛΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
γ' δημοτικοῦ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1979

9.000

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ'

17067

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΡΩΜΑΤΑ

ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΙ

9

9

1

65

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

ΕΛΕΝΗΣ ΜΩΡΑΪΤΟΥ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΒΑΡΕΛΛΑ

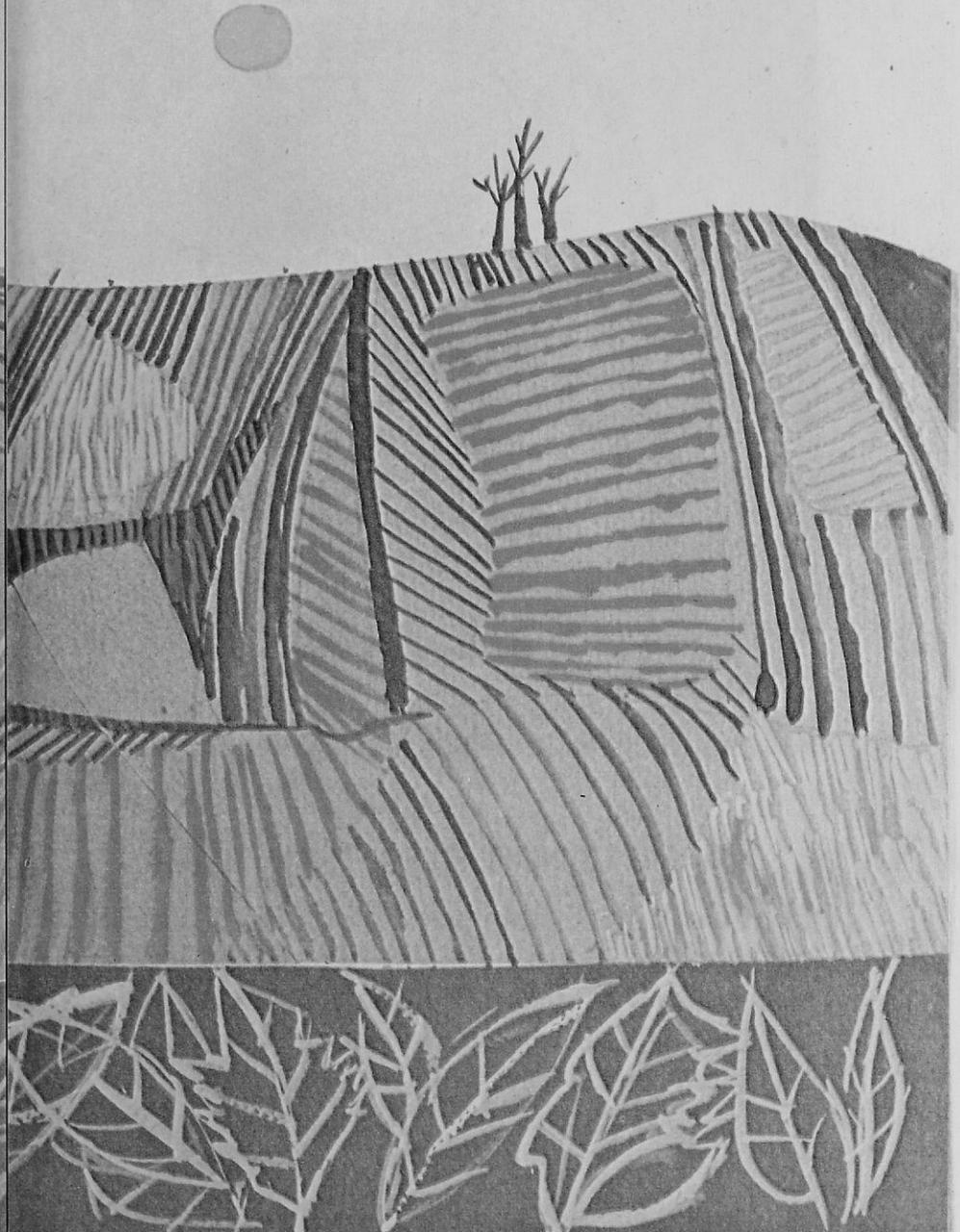
**ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1979

ΜΕΡΟΣ Α'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Σεπτέμβρης 30 μέρες
'Οκτώβρης 31 μέρες
Νοέμβρης 30 μέρες

1. ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΡΕΤΕ ΠΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ

Είμαι ό κύριος Σωτος· καιί Σωτος είναι τό μικρό καιί τό μεγάλο μου όνομα. Μ' ἄλλα λόγια λέγομαι Σωτος Σωτος. Μέ φωνάζουν κύριο ἀπό τριῶν ἔτῶν καιί μοῦ ἔχει μείνει. Καιί στό σχολεῖο καιί στό σπίτι καιί στή γειτονιά κύριο Σωτο μέ ἀνεβάζουν, κύριο Σωτο μέ κατεβάζουν.

Τώρα πού πλησιάζω τά άκτω οι δικοί μου μ' ἔστειλαν στήν τρίτη τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Οἱ μεγάλοι τήν ἔχουν αύτή τή μανία νά στέλνουν τά παιδιά τους κάθε χρόνο σέ μεγαλύτερη τάξη. 'Εγώ θά προτιμοῦσα νά πήγαινα καί φέτος στή δευτέρα. Πρῶτα ἀπ' ὅλα θά εἶχα τήν ἴδια δασκάλα, πού τήν ἀγαποῦσα πολύ, κι ὕστερα, μιά κι εἶχα μάθει ὅλα τά μαθήματα, θά ἤμουν ὁ πρῶτος μαθητής. Στήν παραπάνω τάξη πρέπει νά στρωθῶ, νά μάθω πάλι ἄλλα πράγματα. Κι αὐτό εἶναι μεγάλο βάσανο.

"Οχι πώς δέ μ' ἀρέσουν τά γράμματα. Μ' ἀρέσουν πολύ. Θέλω νά ξέρω τί ἔκανε ὁ Ἡρακλῆς καί ὁ Θησέας. Θέλω νά μαθαίνω γιά τά ζῶα καί τά φυτά. 'Αγαπῶ τήν πατριδογνωσία καί λύνω ἀρκετά εὔκολα τά προβλήματα ἐκεῖνα μέ τίς κότες καί τά πρόβατα, ὅπου μπερδεύεις τά πόδια καί βγάζεις τίς κότες μέ τέσσερα πόδια καί τά πρόβατα μέ δύο. 'Αλλά νά δέ σου μένει καιρός γιά παιχνίδι κι ἐγώ τρελαίνομαι γιά παιχνίδι.

✓ 'Εμένα μ' ἀρέσει ὁ ἀθλητισμός καί ἡ μουσική. "Ισως γι' αὐτό νά ἔχω μακριά πόδια καί μεγάλα αύτιά. 'Ο θεῖος Ἀργύρης, ὁ ἀδερφός τοῦ μπαμπᾶ μου πού μένει σπίτι μας, συνεχῶς μέ πειράζει:

– Κύριε Σῶτο, μοῦ λέει, ἔχεις ἄχαρα πόδια κι αύτιά σάν μαρουλόφυλλα, ἄλλα τά μάτια σου εἶναι καταπληκτικά! ✓

Τώρα, τί καταπληκτικό βρίσκει στά μάτια μου δεν τό χω καταλάβει. "Ισως νά τά βρίσκει ώραϊα, έπειδή μ' άγαπα. Ποιός τόν ξέρει; 'Εγώ πάλι βρίσκω καταπληκτικό τό τσουλούφι μου. Τό τσουλούφι αύτό μοῦ πέφτει σλη τήν ώρα στό κούτελο κι έπειδή μ' ένοχλει τό φυσάω, γιά νά πάει στή θέση του.

Μ' αύτό τό «φού» γνώρισα σήμερα στό σχολεῖο μιά φίλη. Βρεθήκαμε δίπλα δίπλα στήν αύλή περιμένοντας νά μποῦμε στήν τάξη) Πρώτη μου φορά τήν έβλεπα. "Ηταν άδύνατη σάν κλαράκι.

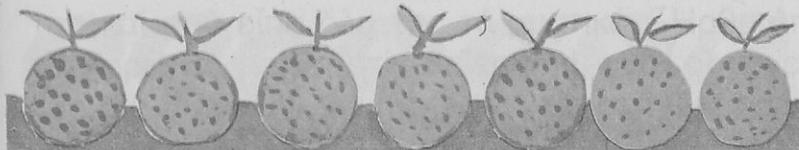
— Μή φυσᾶς πολύ δυνατά, μοῦ εἶπε, γιατί θά πέσω.

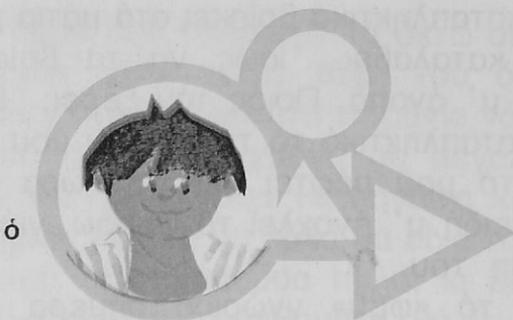
'Εγώ γέλασα. Αύτό ήταν. Γίναμε άμέσως φίλοι.

2. ΤΟ ΚΛΑΡΑΚΙ, ΠΟΥ ΤΟ ΕΑΓΓΑΙ ΜΥΡΤΟ

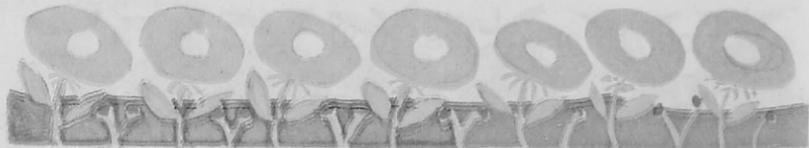
Τό δύνατα κοριτσάκι τό έλεγχο Μυρτό

Η μυρτό μαδ διορές διέσωσε την καρδιή

1. "Αν τόν ἔβλεπες στό δρόμο ἀπό ποιά χαρακτηριστικά του θά τόν ἀναγνώριζες; 2. Αστεῖα τό λέει ἡ σοβαρά ὅτι θέλει νά πάει και φέτος, στή δεύτερη τάξη τοῦ δημοτικοῦ; 3. Γιατί λές νά τοῦ ἀρέσει ὁ ἀθλητισμός; ἡ μουσική; 4. Είναι τό γέλιο ἔνας καλός τρόπος, γιά νά γίνεις φίλος μέ κάποιον; Πές τί σκέφτεσαι πάνω σ' αὐτό.

2. ΤΟ ΚΛΑΡΑΚΙ, ΠΟΥ ΤΟ ΕΛΕΓΑΝ ΜΥΡΤΩ

Τό άδύνατο κοριτσάκι τό ἔλεγαν Μυρτώ.
Η Μυρτώ μοῦ ἄνοιξε ἀμέσως τήν καρδιά
της καί μοῦ εἶπε ὅλα της τά μυστικά.
Ήρθε ἀπό τό χωριό νά μείνει στίς θεῖες της, γιατί οι γονεῖς
της θά ἔλειπαν γιά λίγα χρόνια στή Γερμανία.
Δέν τῆς ἄρεσε ή Ἀθήνα. Ήθελε τό χωριό της.

Έκεī εīχε «πολύ ούρανό».

— Έχω φέρει και μιά χελώνα ἀπό τό χωριό.
Τήν ἔχω στό σπίτι, μοῦ εīπε. Έσύ, τί ἔχεις;

Έγω δέν εīχα τίποτε ἀπό ζῶα. Στό σπίτι κυκλοφοροῦσα μόνο ἐγώ. Άλλα ἥθελα νά τήν κάνω νά γελάσει, γι' αύτό πῆρα σπουδαῖο ὕφος και εīπα:

— Έγώ; Έγώ ἔχω ἔναν ἐλέφαντα!

Τό κλαράκι παρά λίγο νά πέσει κάτω.

— Καί ποῦ κοιμᾶται; μέ ρώτησε γουρλώνοντας τά μάτια.

— Στόν καναπέ!

— Στόν καναπέ; Καί δέ σπάει ό καναπές;

— Καί γιατί νά σπάσει; Ό ἐλέφας μου εīναι παιχνίδι. Μοῦ τόν ἔφερε ό θεϊος Άργυρης, πού ναι πιλότος, τά περασμένα Χριστούγεννα.

— Λελέκι μου, μοῦ εīπε, μήν τρῶς τόσο πολύ, γιατί ἔτσι θά γίνεις, ἅμα παχύνεις.

— Καί γιατί σέ λέει λελέκι;

— Γιά τά πόδια μου, πού εīναι μακριά και λεπτά.

— Α! ἔκανε τό κλαράκι και ἥρεμησε. “Ωστε τρῶς πολύ; Έγώ λοιπόν δέν ἔχω καθόλου ὄρεξη. Δέν μπορῶ νά φάω. Κι οι θεῖες μου συνεχῶς μοῦ λένε «φάε» και «φάε».

Κούνησα τό κεφάλι μου και σούφρωσα τά χείλια, ὅπως κάνουν οι μεγάλοι.

— Τά παιδιά ἔχουν προβλήματα, εīπα.

Αύτό δέν ἥταν δική μου ιδέα. Τήν εīχα

άκούσει άπό μερικές μανάδες / "Οχι άπό τή δική μου, άπό άλλες. Η δική μου συνήθιζε νά λέει: - «'Εγώ δέν έχω προβλήματα μέ τόν κύριο Σῶτο». 'Εγώ όμως είχα μαζί της, όταν μ' ἔβαζε καμιά φορά μέ τό ζόρι νά λύσω προβλήματα άριθμητικῆς.

- Εγώ κάθομαι στό Θρανίο πάντα μαζί μέ τό φίλο μου τό Σταῦρο. Θέλεις νά καθίσεις κοντά στό διπλανό Θρανίο; τῆς πρότεινα.

- Θέλω, μοῦ εἶπε, καί τά μάτια της ἔδειχναν πώς χάρηκε πολύ.

✓ Η Μυρτώ ήταν σάν φοβισμένο πουλάκι. Ζητοῦσε βοήθεια, ἔτσι μοῦ φάνηκε. Ήταν καινούρια καί δέν ήξερε κανένα άπό τά παιδιά. Δέν τήν είχε φωνάξει κανένας ἀκόμα μέ τό σνομά της. Δέν τῆς είχαν δώσει σημασία κι είχε χάσει κι άπό πάνω τόν ούρανό τοῦ χωριοῦ της.)

- Μή στενοχωριέσαι, τῆς εἶπα, ἐγώ είμαι ἔδω. Κι όταν ό Σῶτος λέει μιά κουβέντα, κρατάει τό λόγο του.

- Σῶτο σέ λένε; μέ ρώπησε.

- Ναί. Τόν παππού μου τόν ἔλεγαν Σωτήρη.

- Κι ἐμένα τή γιαγιά μου τή λένε Μυρσίνη.

- Κι ἐμένα μέ λένε Νίκο άπό τόν παππού μου, εἶπε ό Νίκος πού ἄκουσε τήν κουβέντα μας.

- Κι ἐμένα μέ λένε Κατερίνα, γιατί ἔτσι ἔλεγαν τή γιαγιά μου, πετάχτηκε ή Κατερίνα.

Τό πράγμα είχε χάσει πιά τό γοῦστο του.

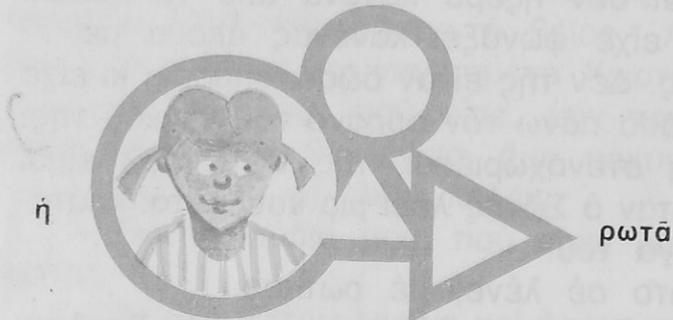
"Όλοι είχαμε τά όνόματα τῶν παππούδων και τῶν γιαγιάδων μας. Δέν ςβλεπα τό λόγο γιατί νά συνεχίσουμε και μπήκαμε στήν τάξη.

Πιλότος

πελαργός ή λελέκι

1. Καταλαβαίνεις πῶς Ⴂνιωθε μακριά ἀπό τό χωριό της;
2. Μπορεῖς νά μαντέψεις γιατί τῆς είχε κοπεī ή ὄρεξη;
3. Στό κείμενο μιλοῦν δύο κυρίως πρόσωπα. Ἡ συνομιλία αύτή λέγεται διάλογος. Μπορεῖς νά τόν ἀναπαραστήσεις μέ Ⴂνα συμμαθητή σου ή μέ μιά συμμαθήτριά σου;
4. Γιατί μέ τό διάλογο πού είχε μέ τό Σῶτο αἰσθάνθηκε λιγότερο μόνη και ἄγνωστη ή Μυρτώ;

Πόσοι ήταν οι πελαργοί;
Πελαργοί πηγαίνανε
"Ενας είχε δύο μπρός.
Άλλος είχε δύο πίσω
Κι άλλος ένας πελαργός
έναν πίσω κι έναν μπρός.

3. ΜΙΑ ΤΑΞΗ ΚΗΠΟΣ

”Αν ήμουν μέ τήν παρέα μου, τό Σταῦρο, τό Στάθη καί τό Σπύρο, θά ἔμπαινα στήν τάξη καλπάζοντας σάν ἄλογο.

‘Η περσινή μας δασκάλα, ή κυρία Αγγελική, ὅταν μᾶς ἔβλεπε νά όρμαμε, χτυποῦσε τό μολύβι στήν ἔδρα κι ἔλεγε:

– Τό ίππικό νά κάνει πιό σιγά, παρακαλῶ.

”Αν μ’ ἔβλεπε σήμερα νά μπαίνω ἥσυχα ἥσυχα δίπλα στή μικρή μου φίλη, θά ἀναρωτιόταν μήπως εἶμαι ἄρρωστος. ”Ε, δέ θέλω νά δείξω ἀπό τήν πρώτη μέρα στή Μυρτώ τί «καλό παιδάκι» εἶμαι!

‘Η τωρινή μου τάξη εἶναι πιό μεγάλη καί τά θρανία διπλά, γιά νά καθόμαστε δύο δύο τά παιδιά. Εύτυχώς τό δωμάτιο ἔχει τρία μεγάλα παράθυρα. ‘Ο ἥλιος μπορεῖ νά μπαίνει ἄνετα κι ή Μυρτώ θά βλέπει «πολύ ούρανό».

Οἱ τοῖχοι εἶναι ἀκόμα σάν ἄγραφα χαρτιά, ἄσπροι καί καθαροί. Στό βάζο ύπάρχουν δυό κόκκινα γαρίφαλα. ‘Οπωσδήποτε θά τά φερε ή Κατερίνα. ‘Ο πίνακας εἶναι κι αὐτός ἄγραφος καί καθαρός. Στήν ἄκρη ή κιμωλία περιμένει ἀνυπόμονη νά γράψει... όρθογραφία καί τό σφουγγάρι ἀνυπομονεῖ νά σβήσει τά... λάθη.

”Ετσι πού μπαίνουν τά παιδιά μέ χαρές καί ξεφωνητά ή τάξη μου μοῦ θυμίζει μιά φωλιά, ὅταν μαζεύονται μέσα της τά μικρά πουλιά.

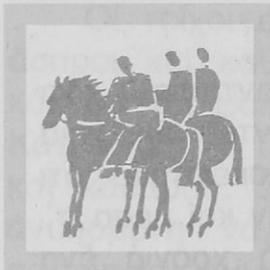

Δέν ξέρω αν αύτό τό λένε φαντασία ή κάτι
ἄλλο, άλλα στό μυαλό μου ἔρχονται συνέχεια
παρομοιώσεις. "Άλλη μιά φορά σκέφτηκα ότι
ή τάξη μου είναι τάχα ἔνα πούλμαν καί μέσα σ'
αύτή θά ταξιδέψουμε τή φετινή χρονιά ἔνα
μεγάλο ταξίδι στόν κόσμο τῆς γνώσης καί τῆς
δημιουργίας. 'Επιβάτες τοῦ πούλμαν θά εἴμαστε
ἐμεῖς οι μαθητές μέ τά βαλιτσάκια, τίς τσάντες

μας. 'Οδηγός θά είναι ή δασκάλα μας.

Y Όσο σκεφτόμουν αύτά, ή Μυρτώ βολεύτηκε στό διπλανό μου θρανίο. Κοντά της ἔτρεξε καί κάθισε ή Μαργαρίτα. Είχε κόψει τά μαλλιά της καί τῆς ἔδειχνε τόν κίτρινο φιόγκο πού φοροῦσε στά μαλλιά. Ἡταν τόσο μεγάλος πού φαινόταν ἔτοιμη νά πετάξει. 'Από πίσω κάθισε ή Βιολέτα. Ποπό, πῶς ψήλωσε. Δέ νομίζω νά τή βάλουν στή γραμμή πιό μπροστά ἀπό μένα! "Α, νά κι ή Χρυσάνθη. Πρέπει νά ἔκανε πολλά μπάνια, γιατί είναι μαύρη σάν ἀραπάκι. X

Μαργαρίτα, Βιολέτα, Χρυσάνθη, Μυρτώ. Νά, κι ἄλλη μιά παρομοίωση πού περνάει ἀπ' τό μυαλό μου. Λοιπόν, ή τάξη μου είναι κήπος: τόσα λουλούδια ἔχει μέσα!

Ίππικό

μυρτιά

έπιβάτης

ή

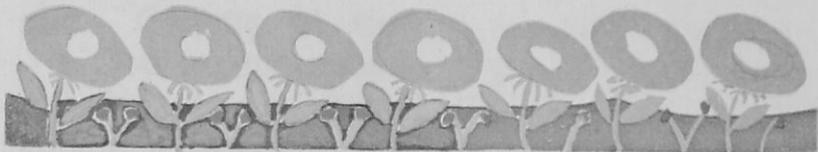
ρωτά

1. Τό ίδιο ήσυχα ἔμπαινε στήν τάξη ό Σῶτος καί τίς
ἄλλες χρονιές; Σέ ποιά φράση έξηγει γιατί μπῆκε ήσυχα
ἐφέτος; 2. Γιατί λέει τούς τοίχους ἄγραφα χαρτιά; 3. "Ο-
ταν κάνεις παρομοιώσεις δουλεύει κυρίως ή φαντασία.
Αύτό τό κεφάλαιο ἔχει ἀρκετές παρομοιώσεις. Μπορεῖς
νά βρεῖς μερικές;

"Οταν θέλουμε νά ποῦμε ὅτι κάποιος εἶναι ἄσπρος
λέμε ὅτι εἶναι ἄσπρος σάν χιόνι. Αύτό λέγεται παρομοίω-
ση. Τώρα πού ξέρεις τί εἶναι παρομοίωση νά συμπληρώ-
σεις τίς παρακάτω φράσεις.

Χλιμιντρίζει σάν
 Ανθίζει σάν
 Καμαρώνει σάν
 Κιτρινος σάν
 Κόκκινος σάν
 Μαύρος σάν

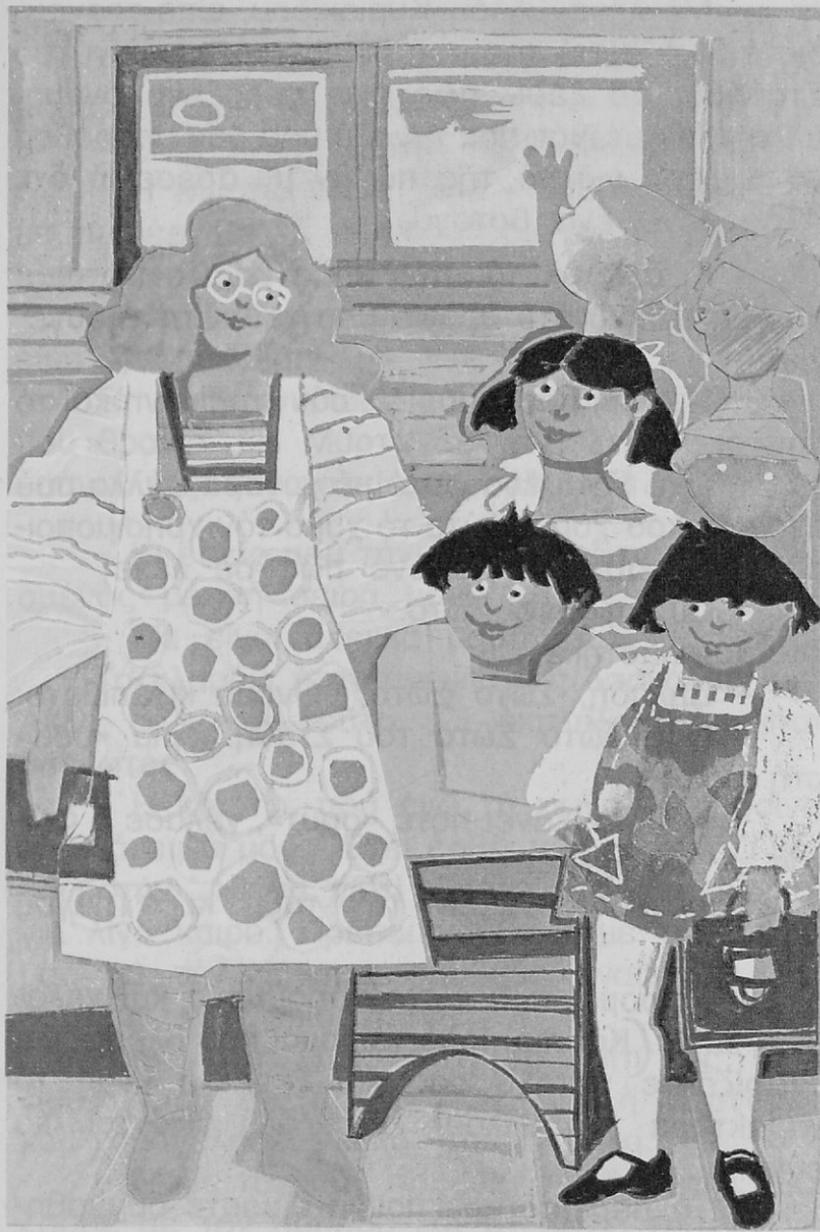
Μπορεῖς νά βρεῖς κι έσύ γυναικεία όνόματα ἀπό
λουλούδια;

4. ΤΗ ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΑΣ ΤΗ ΛΕΝΕ ΑΛΟΗ

‘Η κυρία ’Αγγελική, ή περσινή μου δασκάλα, εἶχε καστανά μαλλιά. Και ή δασκάλα τῆς πρώτης, ή κυρία Εύαγγελία, εἶχε κι ἐκείνη καστανά μαλλιά. ’Αλλά και ή δασκάλα τῆς πέμπτης, ή κυρία Μάρω, ἔχει κι αύτή καστανά μαλλιά.’ Οταν λοιπόν εἶδα νά μπαίνει στήν τάξη μιά γυναίκα μέξανθά μαλλιά, δέν κατάλαβα πώς ήταν ή δασκάλα μας, γιατί νόμιζα ότι οι δασκάλες εἶναι καστανές.

Φοροῦσε φούστα και μπλούζα. Κρατοῦσε μιά κρεμαστή τσάντα. Μπήκε τρεχάτη, σάν νά βιαζόταν ν’ ἀρχίσει, κι ἀνέβηκε στήν ἔδρα. Ήταν μικρόσωμη και δέν ἔμοιαζε καθόλου μέ... κηπουρός! Κι ὅμως αύτή θά ήταν ό κηπουρός τῆς τάξης μου, πού τήν ἔχω παρομοιάσει μέ κήπο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

X Μέ λένε 'Αλόη Κυριακίδου, εἶπε τραγουδιστά κι ή φωνή της μοῦ θύμισε τό καναρίνι τοῦ Σταύρου. Τό ξέρω πώς ἔχω παράξενο ὄνομα, ἀλλά ὅταν μέ βάφτισε ἡ νονά μου δέν μποροῦσα νά μιλήσω, γιά νά τῆς πῶ ἄν μ' ἀρέσει ἡ ὄχι. Αλόη λένε ἔνα βοτάνι.

— Κι ἄλλο φυτό στόν κῆπο μας! σκέφτηκα.
Σηκώθηκα στό θρανίο μου καί ρώτησα εύγενικά.

— Η ἀλόη μοσχομυρίζει σάν τή ρίγανη καί τό θυμάρι;

— Οχι. Είναι ἔνα φυτό μέ χονδρά φύλλα πού ἔχουν πικρό χυμό. Αύτό τό χυμό τόν χρησιμοποιοῦν γιά φάρμακο. 'Εσένα πῶς σέ λένε;

— Δυό φορές Σῶτο.

Ξαφνιάστηκε.

— Δηλαδή, Σῶτο Σῶτο; "Όνομα κι ἐπίθετο;

— Ναί. Σῶτο Σῶτο τοῦ Στάθη. Τρία «σού» στή σειρά.

— Καί δέν κάνει ποτέ «σούτ», γέλασε ό Φώτης. "Ολο μιλάει.

Χαμόγελα γέμισαν τήν τάξη κι ό πάγος ἔσπασε.

— Χαίρομαι πού εἶστε χαρούμενα καί γελαστά παιδιά. (Καί πιό πολύ χαίρομαι πού βλέπω, ὅτι γνωρίζεστε μεταξύ σας καί ξέρει ό ἔνας τό χαρακτήρα τοῦ ἄλλου) "Ετσι ὅλα γίνονται πιό εὔκολα.

— Τά περισσότερα παιδιά εἴμαστε συμμαθη-

τές άπό τήν πρώτη τάξη, εἶπε ό Σταῦρος ~~γ~~

– Δηλαδή μόνο έγώ είμαι ή αγνωστη έδω μέσα; ρώτησε ή δασκάλα.

– Είναι κι ή Μυρτώ, τινάχτηκα.

– Η Μυρτώ; Ποιά είναι ή Μυρτώ; ρώτησαν μέ περιέργεια τά περισσότερα παιδιά, πού δέν είχαν προλάβει νά τήν προσέξουν.

– Νά, έκείνη πού κάθεται δίπλα στό Σῶτο, εἶπε ή δασκάλα.

Τά παιδιά γύρισαν καί κοίταξαν τό διπλανό μου θρανίο. Η Μυρτώ δέν ἄντεξε τόσα μάτια ἐπάνω της καί κοκκίνισε σάν παντζάρι.

– Κι έσεις ποῦ τήν ξέρετε; ρώτησα ξαφνιασμένος μέ τή σειρά μου.

– Μά είναι ἀνεψιά μου.

Τό κλαράκι ήταν ἀνεψιά τῆς δασκάλας μας; "Άλλο πάλι καί τοῦτο. Οι ἐκπλήξεις ἔπεφταν ἀπανωτές.

– Η Μυρτώ, πού έγώ τή φωνάζω Μυρσίνη, είναι ἀνεψιά μου. (Έχει ἔρθει νά μείνει μαζί μας έδω στήν Αθήνα, γιατί οι γονεῖς της θά λείψουν γιά λίγο καιρό.) Πρέπει νά βάλουμε τά δυνατά μας νά τήν κάνουμε νά μᾶς ἀγαπήσει, γιατί λάτρευε τό χωριό της.

– Μά στό χωριό ήταν τό σπίτι της. Είναι φυσικό πού τῆς ἄρεσε ἔκει, εἶπε ή Μαργαρίτα καί χαμογέλασε γλυκά στό κλαράκι.

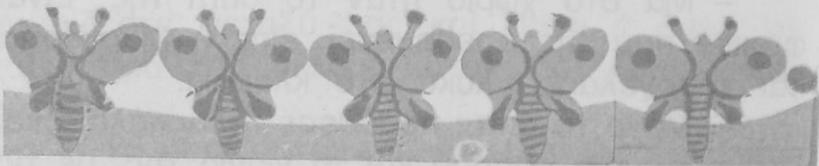
– Μόνο τό σπίτι; πρόσθεσε ή δασκάλα. Έκει ζοῦσε μέ τόν παππού καί τή γιαγιά της, μέ τίς

παρέες της. Είχε στήν αύλή της μιά κατσίκα, ἔνα γουρούνι, ἔνα γαϊδουράκι, μιά χελώνα.

– Τή χελώνα τήν ἔφερε μαζί της, εἶπα.
– Κι ἐσύ ποῦ τό ξέρεις; ρώτησαν πάλι τά παιδιά.

– Μοῦ τό εἶπε κάτω στήν αύλή.
– Λοιπόν ἀκοῦστε, πρότεινε ἡ δασκάλα μας.
„Οταν καλοκαιριάσει, κι ἂν μᾶς ἔρθει βολικά, θά πάμε μιά ἑκδρομή στό χωριό μας. Θέλετε;
– Θέλουμε, Θέλουμε, φώναξαν χαρούμενα τά παιδιά.

Η δασκάλα βλέποντας τή χαρά καί τόν ἐνθουσιασμό μας τά χασε. Μᾶς κοίταξε καλά καλά, χαμογέλασε καί σταύρωσε τά χέρια της πάνω στήν ἔδρα. Κάθισε ἔτσι λίγο σκεφτική καί τά μάτια της σάν νά δάκρυσαν. Κι ἂν αὐτό δέν τό λένε συγκίνηση, ἐμένα νά μή μέ λένε Σῶτο.

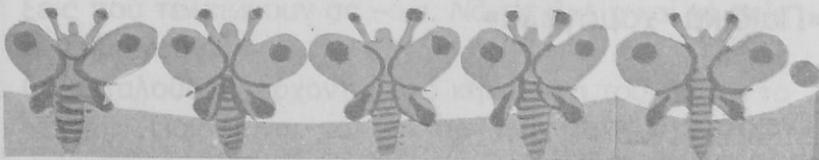

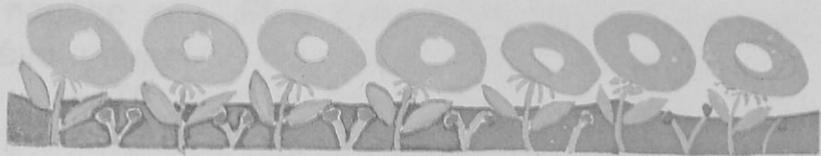
ή

Θέλει νά της πεῖς

1. Μέ ποιές λέξεις καί φράσεις τήν περιγράφει ό Σωτός;
2. Τί εἶναι ή ἀλόη; 3. Η συνεννόηση τῶν παιδιῶν μεταξύ τους εύχαριστεῖ μιά δασκάλα; γιατί; 4. Γιατί ή Μυρτώ προτιμοῦσε τό χωριό της ἀπό τήν Ἀθήνα;

5. ΣΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ ΤΟ ΚΗΠΑΚΙ

Στοῦ σχολειοῦ μας τό κηπάκι
έχει γίνει τραγουδάκι
τό παιχνίδι κι ἡ δουλειά.
Στ' ἄνθια πλάι ἀνθοβοῦμε
καὶ μαζί μαζί σκορποῦμε
δυνατή μοσχοβολιά.

Κι ὅταν ἔρχοντ' ἔνα γύρο
πεταλοῦδες γιά τό μύρο,
στά λουλούδια τά πολλά,
καὶ σ' ἐμᾶς πᾶν νά καθίσουν
γιά νεχτάρι* νά τρυγήσουν
τήν ύγειά, πού ξεχειλᾶ.

Γιώργης Κρόκος

«Παιδικά χαμόγελα»

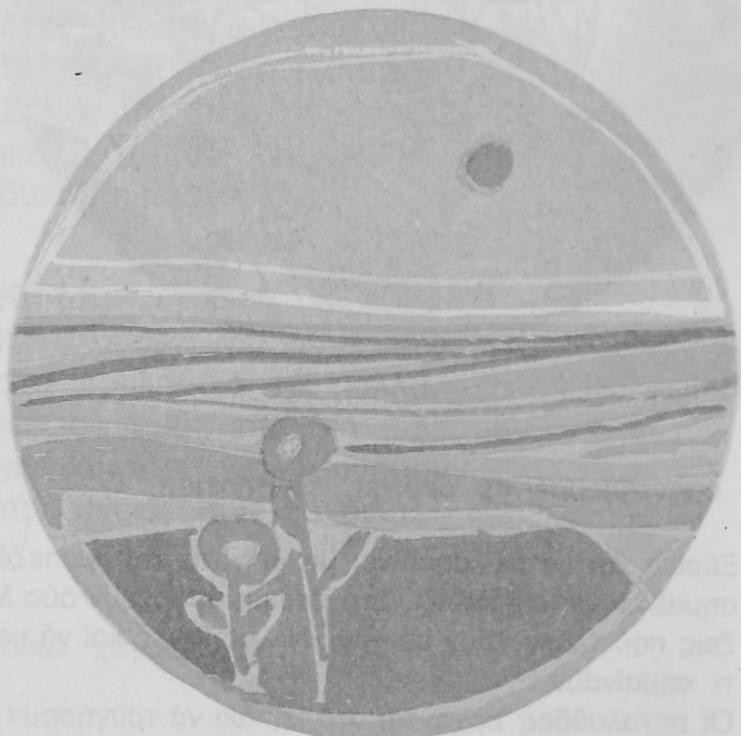
* νεχτάρι: νέκταρ

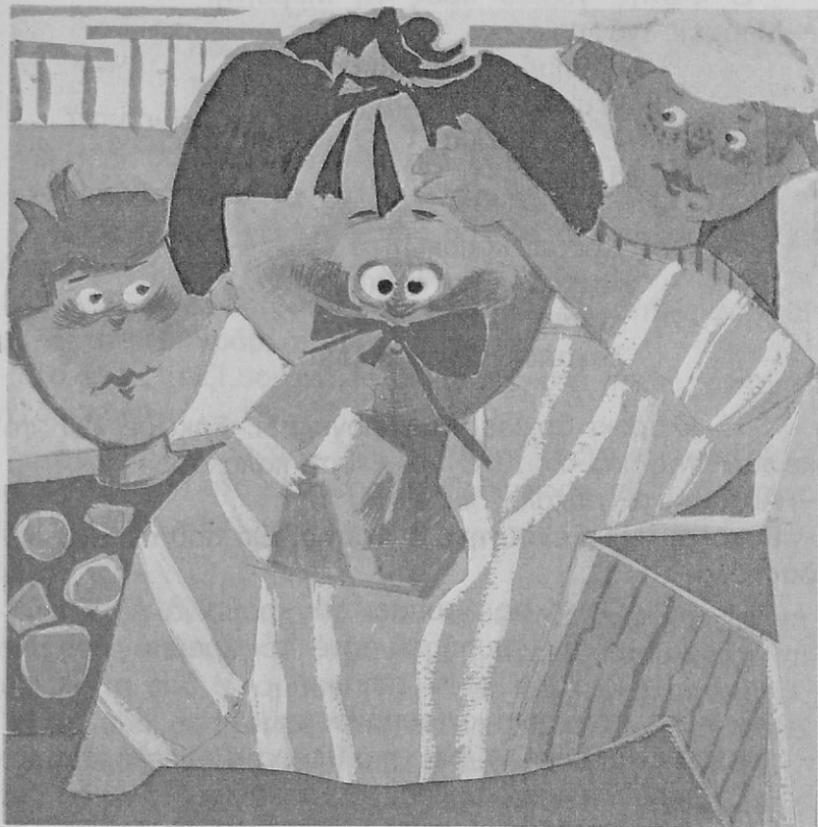

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Ξέρεις ότι γατάκι σημαίνει μικρή γάτα και τραπεζάκι σημαίνει μικρό τραπέζι. Στό ποίημα ύπαρχουν δύο λέξεις πού τελειώνουν σέ –ακι. Νά τίς βρεῖς και νά πεῖς τί σημαίνουν.
2. Οι πεταλούδες έρχονται στό κηπάκι νά τρυγήσουν τό νέκταρ. Ποιό είναι τό νέκταρ τῶν παιδιῶν;

3. Μύρο λέμε τό άρωματικό λάδι, φυσικό ή τεχνητό.
Μήπως ξέρεις ποιό λέμε «άγιο μύρο»;

6. ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ

Ο Φώτης ήταν μοναδικός στό νά κάνει τούς άλλους νά γελοῦν, τήν ώρα πού πήγαιναν νά κλάψουν.

- Δεσποινίς, νά πώ τής Μυρτῶς γλωσσοδέτες;
- Νά τής πεῖς, ἔκανε ἐκείνη. Μόνο πού ἐγώ νομίζω ὅτι δέν εἶναι γλωσσοδέτες, ἀλλά γλωσσολύτες. (Μ' αύτούς δηλαδή γυμνάζεται κάνεις νά προφέρει μεγάλες καί δύσκολες λέξεις κι ἔτσι ἡ γλώσσα «λύνεται» καί «τρέχει») Νά σ' ἀκούσουμε λοιπόν.

- Ο Φώτης γύρισε πρός τή Μυρσίνη.
– Μπορεῖς νά πεῖς:

Καλημέρα καμηλέρη,
καμηλέρη καλημέρα;

- Η Μυρτώ δέ μιλοῦσε. · Ο Φώτης έπεμενε:
– Μπορεῖς νά πεῖς:

Κούπα καπακωτή,
καπακωμένη κούπα,
κούπα ξεκαπάκωτη,
ξεκαπακωμένη κούπα;

Τό κλαράκι ἄρχισε νά χαμογελάει. Σήκωσε λίγο τό κεφάλι της και κοίταξε τό Φώτη καλόκαρδα.

- Αύτά είναι εύκολα, εἶπε.
– Εύκολα; παραξενεύτηκε ό Φώτης. Θά σου πώ ἔνα πιό δύσκολο:

Ποντικός τρυπάει τό κρούπι
κι ἄν τρυπήσει αύτό τό κρούπι
ω χαρά στόν πόντικα
τόν ποντικοτρυποκρούπι.

- Κι αύτό είναι εύκολο, εἶπε πιό θαρρετά τώρα ή Μυρτώ.
Τά παιδιά είχαν ἄρχισει ν' ἀποροῦν ~~κ~~

- Πές μας ἔσύ ἔνα δύσκολο, πρότεινε ό Σταῦρος.

· Η νέα μας συμμαθήτρια σηκώθηκε στό θρανίο και μέ δυνατή και καθαρή φωνή ἄρχισε νά λέει:

· Εβγῆκα στήν πήλινη, τή δείλινη
στήν πιρνολινοκούκουρη,
νά μαζέψω τά δείλινα, τά πήλινα,
τά πιρνολινοκούκουρα·
κι ἥρθε ό λύκος ό πήλινος, ό δείλινος
ό πιρνολινοκούκουρος
νά μοῦ φάει τήν ὅρνιθα
τήν πήλινη, τή δείλινη
τήν πιρνολινοκούκουρη,

πού κάνει τ' αύγα τά πήλινα,
τά δείλινα, τά πιρνολινοκούκουρα.

Τά παιδιά γέλασαν κι ή Μυρτώ ξεθάρρεψε.

- Ο Μαθιός ξέρει άκόμα πιό δύσκολα.

- Καί ποιός είναι ό Μαθιός; άπορήσαμε.

Μᾶς μίλησε γιά τό Μαθιό σάν νά ήταν κάποιος πού
ἔπρεπε νά τόν ξέρουμε όπωσδήποτε.

(- Ο Μαθιός είναι βοσκός στό χωριό. Είμαστε φίλοι καί
μού στειλε γράμμα άπό τό χωριό)

- Τό έχεις μαζί σου νά τό διαβάσεις στά παιδιά; ρώτησε
ή δασκάλα.

Χ Η Μυρσίνη έψαξε στή σάκα της, έβγαλε ένα γράμ-
μα διπλωμένο στά τέσσερα, τό ξεδίπλωσε και τό διάβασε
μέ μεγάλο καμάρι.

Μυρτώ,

Νά μέ ειδοποιήσεις ὅταν έρθεις στό χωριό, γιά νά
σοῦ άνάψω τό τζάκι. Ή μάνα μου, λέει, θά σοῦ κάνει καί
χορτόπιτα πού σ' άρεσει. Τόν κῆπο σας τόν σκάβω έγώ.
Η γελάδα σας, τώρα πού έφυγες έσύ, βαριέται πολύ
καί νυστάζει. Νά σοῦ τή στείλω στήν Αθήνα μέσα σ'
ένα φάκελο; Σοῦ έφτιαξα καί μιά γκλίτσα ν' άνεβαίνουμε
μαζί στό βουνό. "Αντε γειά σου, Μυρτώ,

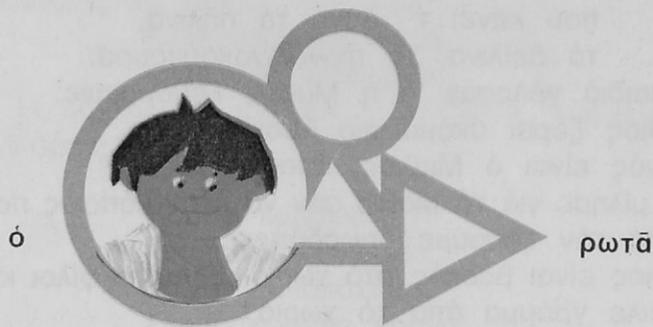
Μαθιός

Τά παιδιά τό χάρηκαν τό γράμμα σάν νά ήταν δικό
τους.

- Ζήτω ό Μαθιός, φώναξε ό Φώτης. Πότε θά καλοκαι-
ριάσει νά πάμε στό χωριό νά τόν γνωρίσουμε;

- Είμαστε άκόμα στά μισά τοῦ Σεπτέμβρη, εἶπε ή δασκά-
λα μας καί κοίταξε μέ νοσταλγία έξω άπό τό παράθυρο.

Λοιπόν δέν μπορῶ νά καταλάβω γιατί τά φύλλα τής
άλόης έχουν πικρό κι όχι γλυκό χυμό.

1. Γιατί διάλεξε ένα παιχνίδι ό φώτης, για νά πλησιάσει τή Μυρτώ;
2. "Ενωσε ή Μυρτώ πιό άνετα στήν τάξη; Άπο πού τό καταλαβαίνει κανείς;
3. Σέ ποιές φράσεις μέσα στό γράμμα φαίνεται ότι ό Μαθιός κι ή μητέρα του άγαποῦν τή Μυρτώ;
4. Τί τής έχει γράψει πού είναι άπιθανο νά γίνει;

Σ ύ ν θ ε τ η είναι ή λέξη πού γίνεται άπό δύο άλλες, δταν ένωθοῦν.
"Έτσι άπό τή λέξη «γλώσσα» καί τή λέξη «δένω» γίνεται ή νέα λέξη γλωσσοδέτης. Τώρα πού ξέρεις ποιές είναι οι σύνθετες λέξεις, νά τίς έχωρισεις άπ' αύτές πού θά διαβάσεις παρακάτω.

Φώτης, γραμματοκιβώτιο, μαυροπίνακας, έλεφας,
χορτόπιτα, γλωσσολύτης, άνθοκηπος, δασκάλα

Τί είναι;

ὅρνιθα
η
κότα;

γκλίτσα
η
μαγκούρα;

θοσκός
η
τσοπάνος;

7. ΤΟ ΘΡΑΝΙΟ ΜΟΥ

Η πρώτη ἔκθεση ἔχει θέμα τό θρανίο.

Δέξ τους. Γράφουν όλοι σκυμμένοι στά τετράδιά τους κι ἐγώ ἀκόμα δέν ἔχω ἀρχίσει. Συνήθως θέλω νά γράψω κάτι σπουδαῖο, κάτι τρομερό καί φοβερό, καί στό τέλος τήν παθαίνω καί δέ γράφω τίποτα.

Όριστε, ὁ Σταῦρος τρώει πάλι τό μολύβι του. Ὁ Σπύρος πατᾶ τό δικό του τόσο δυνατά πάνω στό τετράδιο, πού λές καί θέλει νά τό σκάψει. Ἡ Βιολέτα δαγκώνει τά χείλια της, στκώνει τό κεφάλι, κοιτάζει τόν τοῖχο καλά καλά σάν νά διαβάζει ἐπάνω του ιδέες καί μετά ξανασκύβει βιαστική στό τετράδιο καί τίς γράφει.

Ἡ Μυρτώ γρατσουνάει κι ἐκείνη πάνω στό ἄσπρο χαρτί. "Υστερα δειλά δειλά μοῦ δίνει τό γραπτό της νά τό διαβάσω.

- Εἶναι καλό; μέ ρωτᾶ.

Θρανίο μου,

Γειά σου καί χαρά σου. "Ἐχω λίγες μέρες πού σέ γνωρισα, ἀλλά σέ συνήθισα. Είσαι κοντά στό παράθυρο κι ὅταν γυρίσω ἔξω τή ματιά μου βλέπω μιά τούφα δέντρου κι ἔνα κομμάτι ούρανό. Θά μείνω μαζί σου γιά μιά σχολική χρονιά. Μή μοῦ ζητήσεις νά καθίσω παραπάνω. Δέν μπορῶ. Αύτό θά σήμαινε πώς πρέπει νά μείνω στήν ίδια τάξη.

(Ἡ θεία μου εἶναι δασκάλα καί λέει ὅτι ὁ ἀγράμματος ἄνθρωπος εἶναι σάν τό ἀπελέκητο ξύλο) Ἔσύ ὅμως, ἄν καί εἶσαι ξύλο, εἶσαι πολύ μορφωμένο, γιατί ἀκοῦς κάθε μέρα ὅλα τά μαθήματα.

Δέν ξέρω ἄν κουράζεσαι πού κάθομαι ἐπάνω σου, ἀλλά σκέψου νά είχες νά στκώνεις τό Μῆτσο ἀπό τό χωριό. Γειά σου,

Μυρτώ

Υ.Γ. Ξέχασα άλήθεια νά σοῦ δώσω χαιρετίσματα ἀπό τά θρανία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς Κρύας Βρύσης. Ἡ Κρύα Βρύση εἶναι τό χωριό μου.

ή

ζητᾶ νά βρεῖς.

1. Τίς φράσεις πού λένε πῶς γράφουν ἔκθεση ὁ Σταῦρος, ὁ Σπύρος καὶ ἡ Βιολέτα.
2. Τήν παροιμία πού ύπάρχει στό γράμμα.
3. Τήν προσωποποίηση πού ύπάρχει στό γράμμα.

ό

ξέρει ὅτι Υ.Γ.

θά πεῖ ύστερόγραφο.

“Οταν ξεχάσει κάποιος νά γράψει κάτι στό γράμμα, τό γράφει ύστερα. Τό Υ.Γ. εἶναι συντομογράφια. Έσύ ξέρεις τί θά ποῦν οἱ παρακάτω λέξεις, πού γράφονται γιά συντομία κομμένες;

κτλ., μ.μ., μ.χ., π.χ., δρχ., δηλ., χμ.

8. Η ΦΙΛΗ ΜΟΥ, ΤΟ ΚΑΡΟΤΟ

Λοιπόν τελικά είμαι πολύ εύχαριστημένος, πού πάω στήν τρίτη τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Εκτός ἀπό τή Μυρτώ πού γνώρισα καὶ τή δεσποινίδα Ἀλόη, ἔκανα φίλη καὶ μιά γάτα.

Νά σᾶς πῶ πῶς ἔγινε:

Πρίν ἀπό δυό μέρες μιλούσαμε τήν τελευταία ώρα γιά τό πῶς περάσαμε τό καλοκαίρι. Τήν ώρα πού διηγόταν ὁ Σταῦρος πῶς πέρασε στό νησί του, τή Σαντορίνη, ἀκούστηκε ἔνα «νιάου» γεμάτο φόβο καὶ τρομάρα. Πίσω

άπο τό παράθυρο ἔστεκε τρομαγμένη μιά γατούλα μ' ολόρθες τίς τρίχες τῆς ούρᾶς της. Φοβόταν κι ἔτρεμε.

- Ν' ἀνοίξω τό παράθυρο; παρακάλεσα.

"Οταν ἡ δασκάλα μοῦ ἔδωσε τήν ἄδεια, τήν πῆρα στήν ἀγκαλιά μου και τήν ἡσύχασα. Εἶχε ἔνα ἀπαλό τρίχωμα και ἦταν πολύ καθαρή. Ἀπό κάτω παραφύλαγε ἔνας σκύλος πού γάβγιζε σάν τρελός. Ἔγώ ἀγαπῶ πολύ τά σκυλιά, ὅταν ὅμως δέν κυνηγᾶντες τίς γάτες. "Ολα τά παιδιά τῆς κάναμε χαρές κι ἡ γάτα κάθισε στό θρανίο μου.

- Φρόνιμα τώρα, ν' ἀκούσουμε τή Βιολέτα και πῶς πέρασε τό καλοκαίρι της.

~~X~~ Και ἡ γάτα και τά παιδιά ἄκουαν προσεκτικά, ὅμως ἐγώ δέν μποροῦσα ν' ἀκούσω, γιατί ἐκείνη τή στιγμή οἱ χτύποι τῆς καρδιᾶς μου ἦταν δυνατότεροι. Τό ἥθελα τόσο πολύ αὐτό τό γατάκι. Θά μ' ἄφηναν ὅμως ἀπό τό σπίτι μου νά τό κρατήσω; "Επρεπε νά δώσω μάχη. Νά πάρει ἡ εύχή, μ' αὐτές τίς πολυκατοικίες, δέν μπορεῖ νά ἔχει κανείς στό σπίτι του οὕτε ἔνα κατοικίδιο ζῶο.

"Οταν χτύπησε τό κουδούνι, πῆρα τή γάτα ἀγκαλιά κι ἄρχισα νά τρέχω πρός τό σπίτι. Ἡ μητέρα μου εἶχε γυρίσει ἀπό τή δουλειά και μέ περίμενε γεμάτη γέλια και χαρές. Μόλις εἶδε τό γατάκι, σοβαρεύτηκε:

- Τό σπίτι μας, Σῶτο, εἶναι πολύ μικρό γιά νά χουμε και ζῶα μέσα. "Ελα τώρα, μπές, ἀλλά τό γατάκι ἄφησέ το ἔξω.

Είναι ἀλήθεια πώς φροντίζω νά μή στενοχωρῶ ποτέ τή μητέρα μου, γιατί τούς ἀνθρώπους πού ἀγαπᾶμε πολύ δέν πρέπει και νά τούς στενοχωροῦμε.) Τούτη τή φορά ὅμως ἔμεινα στό κατώφλι και τῆς εἶπα, παρακαλεστά:

- Μαμά, θέλω νά τό συζητήσουμε.
- Νά τό συζητήσουμε, παιδί μου.
- "Ακουσε, μαμά. Στό διαμέρισμα εἶμαι μόνος μου. 'Α-

δερφάκι δέν ᔁχω. 'Εσύ πᾶς στή δουλειά, ό μπαμπάς τό ίδιο. Νά μήν ᔁχω κι έγώ μιά συντροφιά;

– Μά δέ σοῦ λείπουν οἱ συντροφιές, Σῶτο μου, κι οὕτε μένεις ποτέ σου μόνος. "Έχεις τούς φίλους σου, ᔁχεις τούς συμμαθητές σου. Τί τό θέλεις τό ζώο, γιά φασαρία;

– Τό θέλω γιά νά χω κάτι δικό μου νά τό προσέχω καί νά τό περιποιοῦμαι. Κι όσο γιά φασαρία... Κοίταξέ το.

"Έχει καλούς τρόπους. Είναι φοβισμένο καί θέλει άγάπη. "Οταν περπατάει, δέ θ' άκούγεται καθόλου, γιατί, δές,

ἔχει μαξιλαράκια κάτω άπό τά πόδια καί δέ θά ένοχλεῖ τούς άποκάτω. "Ας κάνουμε μιά δοκιμή καί σοῦ ύποσχομαι..."

– Μοῦ ύποσχεσαι öτι, äν...

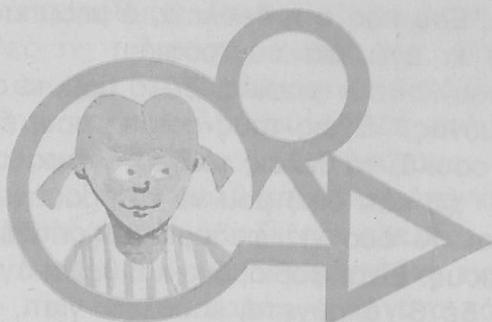
Δέν πρόλαβε νά συνεχίσει τή φράση της. Μπῆκα μέσα στό σπίτι κι ἄφησα κάτω τό γατί, ἔτοιμος νά τής ύποσχεθῶ τόν ούρανό μέ τ' ἄστρα καί τή γῆ μέ τά λουλούδια.

* * *

"Έχουμε δυό μέρες τή γατούλα σπίτι. Τό πρωί ξυπνάει άθόρυβα νωρίτερα άπό μένα, τρώει καί μετά μ' ᔁνα «νιάου» μέ ξυπνάει, γιά νά πάω στό σχολεῖο. Τά μεσημέρια άποκοιμιέται στό χαλάκι τής κουζίνας. Τά βραδάκια βγαίνει στό μπαλκόνι καί παρακολουθεῖ τήν κίνηση τοῦ δρόμου. "Οταν είναι εύχαριστημένη, χουρχουρίζει σιγανά σάν τέντζερης ὅπου βράζουνε φασόλια. Καί μοῦ κάνει καί συντροφιά. Προχτές πού είχα νά μάθω ποίημα, τό μάθαμε μαζί. Κι άκούει άπό τό ραδιόφωνο μουσική μέχρι πού νά τήν πάρει ό ύπνος.

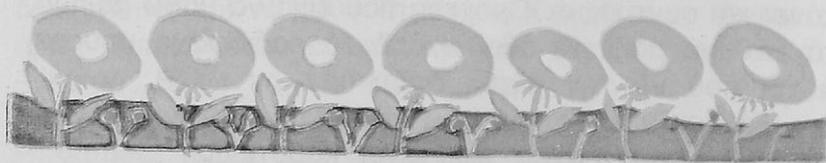
Ξέχασα νά σᾶς πῶ, πώς τή βάφτισα «Καρότο», γιατί τό χρῶμα τής ράχης της είναι καρότι.

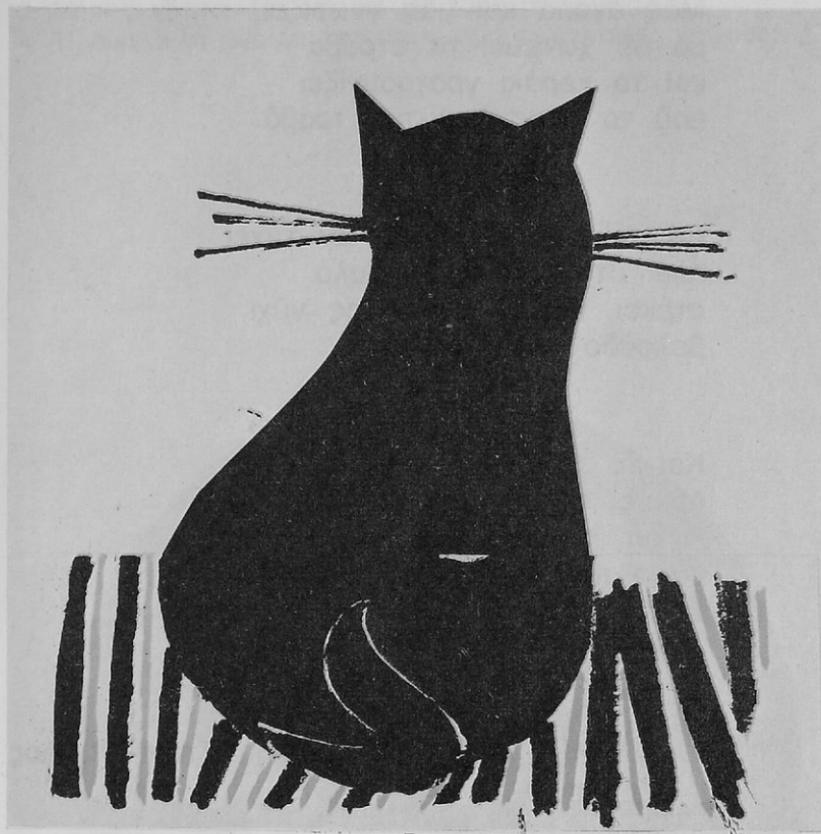
ή

ρωτά

1. Είχε δίκιο ή μητέρα του Σώτου νά μή θέλει τό γατάκι;
2. Είπε όχι στό Σώτο χωρίς νά δεχτεί νά συζητήσει το θέμα;
3. Γιατί είναι δύσκολο νά έχεις κατοικίδιο ζων σέ πολύκατοικία;
4. Ποιές δικαιολογίες πής έφερε ό Σώτος; 5. Τί έκανε τό γατάκι αύτές τίς δύο μέρες πού έμενε στό σπίτι;

10-10

⑨ ΨΙΨΙΝΑ

Μαύρη είναι σάν τό χελιδόνι
κι οί τρίχες της λαμποκοποῦν,
καί στό σκοτάδι, όταν νυχτώνει,
σπίθες τά μάτια της πετοῦν.

Μᾶς ἀγαπᾶ καὶ μᾶς γνωρίζει,
μά δέ χωνεύει τά στραβά
καὶ τό χεράκι γρατσουνίζει
πού τά μουστάκια της τραβᾶ.

Νά - τή χαιδέψει ὅμως ἃν τύχει,
πλάι στό παιδάκι τό καλό^τ
στέκει, καὶ τ' ἄγριό της νύχι
βελοῦδο γίνεται ἀπαλό.

Καὶ τό παιδί γιά μάθημά του
πρέπει νά τό χει, ὅτι μπορεῖ
κι ἀπ' τ' ἀπαλό βελοῦδο κάτου
νύχια πού κρύβονται νά βρεῖ.

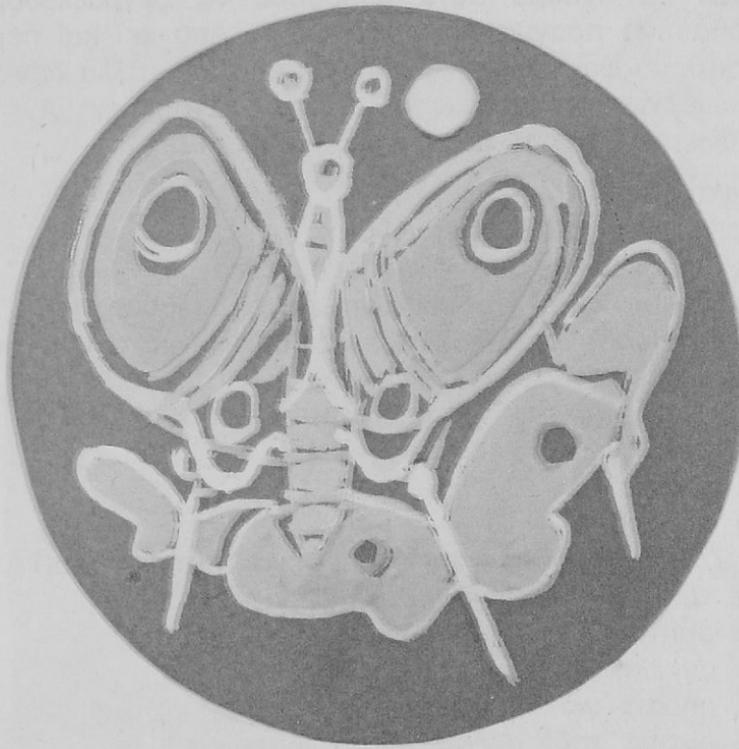
Μιχάλης Στασινόπουλος

«Αρμονία»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Πῶς περιγράφει τή γάτα ό ποιητής;
2. Ποιά είναι ή συμπεριφορά τῆς γάτας ὅταν τῆς τραβήξεις τά μουστάκια καὶ ποιά ὅταν τή χαιδέψεις;

3. Μήπως γίνεται τό ίδιο καί μέ τούς άνθρωπους;
4. Τί συμβουλή βγαίνει άπό τούς δύο τελευταίους στίχους; ↴

29-2

10. ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

✗ Γιά νά ζωγραφίσουμε ἔνα φθινόπωρο θέλουμε μπογιές. "Ο, τι μπογιές και νά 'vai. Νερομπογιές, παστέλ, κραγιόνια, μαρκαδόρους. Πρέπει όμως όπωσδήποτε νά έχουμε καφέ, πράσινα, κίτρινα και χρυσαφιά χρώματα. "Οταν τά έχουμε αύτά μποροῦμε νά ζωγραφίσουμε ἄφοβα ἔνα πραγματικό φθινόπωρο. 'Από κεῖ και πέρα εἶναι θέμα φαντασίας. 'Εγώ έχω φαντασία, ἀλλά δέν τά καταφέρνω στή ζωγραφική, ὅπως ὁ Σταύρος. "Αν τά κατάφερνα, νά, τί θά ζωγράφιζα: ✗

Γυμνά δέντρα.

Κίτρινισμένα φύλλα πεσμένα καταγῆς.

Μιά όμπρέλα κι ἀπό κάτω δυό πόδια.

Μιά ἔρημη ἀκτή και μιά ἀγριεμένη θάλασσα.

Μιά βαλίτσα κι ἔνα πλοϊο, γιά νά θυμίσω πώς τελειώνουν οι διακοπές.

Θά ζωγράφιζα τήν ἀνοικτή πόρτα ἐνός σχολείου.

Μιά μπλέ ποδιά.

Μιά τσάντα.

"Ενα πουλόβερ.

Θά ζωγράφιζα ἔνα σταφύλι κι ἔνα ποτήρι κρασί.)

"Ενα τρακτέρ νά ὄργωνει τό χωράφι.

"Ενα σμῆνος χελιδόνια πάνω στά σύρματα.

Μιά ἀγκαλιά χρυσάνθεμα.

Μιά σημαία γιά τήν 28η 'Οκτωβρίου.

Μιά εἰκόνα τοῦ 'Αγίου Δημητρίου.

Ποῦ και ποῦ θά σκόρπιζα στή ζωγραφιά κυκλάμινα.

Κι ὅλα αύτά θά τά πασπάλιζα μέ μιά ψιλή βροχή. ✗

11. ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Δέν ξέρω νά σᾶς πῶ πῶς τά καταφέρνουμε, άλλα εἶναι άδύνατο νά κάνουμε μάθημα χωρίς νά άναφέρουμε μιά καί δυό φορές τήν ήμέρα τή γιαγιά τῆς Μυρσίνης.

Σήμερα πού μιλήσαμε γιά τό ὅργωμα, πῶς γινόταν άλλοτε καί πῶς γίνεται σήμερα, ή συζήτηση μᾶς ἔφερε πάλι στή γιαγιά Μυρσίνη καί τό κατώ της, πού εἶχε μέσα παλιά γεωργικά ἐργαλεῖα.

~~Τί εἶναι τό κατώ; ρώτησαν μερικά παιδιά, πού δέν ήξεραν τή λέξη.~~

‘Η Μυρσίνη τούς ἔξήγησε πῶς εἶναι τό ισόγειο στά χωριάτικα σπίτια πού χρησιμεύει γιά ἀποθήκη,

– Καί τί ἔχει μέσα;

– Καί τί δέν ἔχει. Μπαοῦλα, μιά παλιά ρόδα ἀπό τ’ ἀμάξι, μιά ρόκα, μιά γάστρα, κασόνια, ἔνα παλιό μαγκάλι, μιά σούβλα γιά νά ψήνουμε τ’ ἀρνί τοῦ Πάσχα...

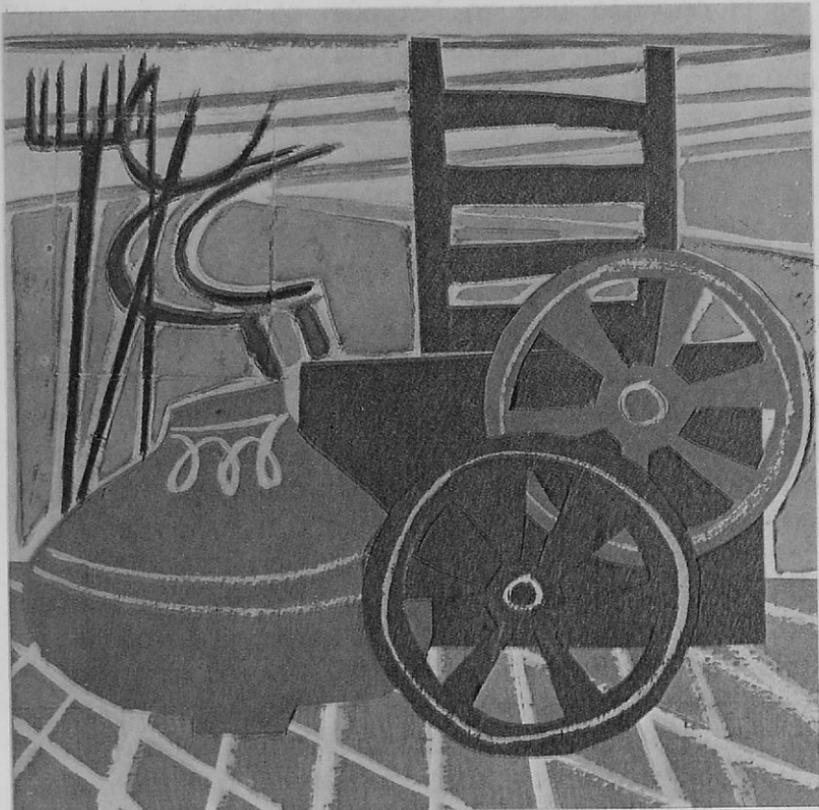
– “Αν καθίσουμε, Μυρτώ, νά ποῦμε τί ἔχει μέσα τό κατώ τῆς γιαγιᾶς, δέ θά μᾶς πάρει ή ὥρα, εἶπε ή δασκάλα μας γελώντας. Ἄρμαθιές σκόρδα, στάρι, βαρελάκι μέ κρασί, τενεκέ μέ τυρί, κρεμασμένα λουκάνικα...

– Καί τό ύνι; Ξεχάσαμε τό ύνι, ἔκανε ή Μυρτώ.

– Δέν τό ξεχάσαμε καθόλου, εἶπε ἐκείνη. Οὔτε τό ύνι, πού ὅργωνε τό νοτισμένο χωράφι οὔτε τή σβάρνα, πού σβάρνιζε τό χῶμα, γιά νά σπάνε οἱ βόλοι μετά τό ὅργωμα.)

‘Αλλά, ἐπειδή δέν τά χρησιμοποιοῦν πιά, ὅλα αὐτά τά πράγματα ἔχουν ἀραχνιάσει στήν ἀποθήκη τῆς γιαγιᾶς.

Μετά μᾶς διάβασε ἔνα ποίημα. ‘Ο ποιητής μέ διάφορες παραστατικές εἰκόνες μᾶς περιέγραφε πῶς γινόταν άλλοτε τό ὅργωμα ἀπό τούς ζευγολάτες. Καί κάναμε μιά σύγκριση:

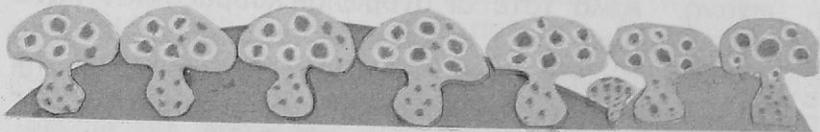
Τά παλιά χρόνια στό ὅργωμα ἦταν πρωταγωνιστές τό
ἀλέτρι, τά βόδια καί ὁ ιδρώτας τοῦ ἀνθρώπου. Τώρα ἔχει
ἀναλάβει τή δουλειά τό τρακτέρ μέ τά ἀτσάλινα δόντια
του. Τότε δέ γινόταν ὅργωμα χωρίς τραγούδια. Τώρα
γίνεται καὶ χωρίς τραγούδι μέ μόνο τό θόρυβο πού κάνει
ἡ μηχανή. Ἀλλά τότε οἱ ἄνθρωποι κουράζονταν πάνω
ἀπ' τίς δυνάμεις τους κι ἐπεφταν κατακουρασμένοι τό
βράδυ στό στρῶμα τους. Ἐνῶ τώρα ἡ δουλειά γίνεται
πιό ξεκούραστα, πιό εύκολα καί πιό συστηματικά.

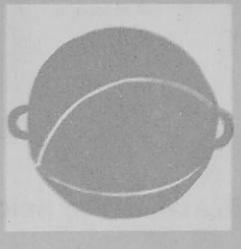
Η δασκάλα μας τό λατρεύει τό χωριό της. Αύτό φαίνεται ἀπ' ὅλες τίς κουβέντες της κι ἀπό τόν τρόπο πού μιλάει γι' αὐτό. Μᾶς εἶπε λοιπόν ὅτι τ' ὄνειρό της εἶναι νά κάνει, ὅταν μπορέσει, μιά ἔκθεση μέ φωτογραφίες ἀπό παλιά ἀντικείμενα, γιά νά μή χαθεῖ στίς ἀράχνες ή παράδοση τοῦ τόπου της.

Οταν εἶναι κανείς δεμένος μέ τίς ρίζες του, ὅπως τά δέντρα, πρόσθεσε, μπορεῖ ν' ἀντλεῖ ἀπό κεῖ συνέχεια καινούρια δύναμη.

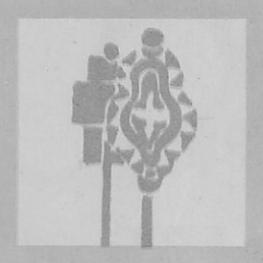
Γιά τήν ἔκθεση ἔχει πολύ ύλικό. Θά πάει στό κατώ τῆς γιαγιᾶς Μυρσίνης καί θά βγάλει ἔξω τό ἀλέτρι, τό ύνι, τά ξυλόφτυαρα, τίς χτένες, τά δοχεῖα γιά τό μέτρημα τοῦ σταριοῦ, τή σκάφη γιά τό ζύμωμα, τό πλαστήρι γιά τό πλάσιμο τοῦ ψωμιοῦ, τήν πινακωτή γιά τά καρβέλια, τά φτυάρια τοῦ φούρνου κι ὅ,τι ἄλλο βρεῖ.

Θά τά βγάλει ἔξω στόν αὐλόγυρο κάποια μέρα πού θά λούζει ὁ ἥλιος τόν κόσμο καί θ' ἀρχίσει νά τραβάει φωτογραφίες. Μιά, δυό, τρεῖς, τέσσερις φωτογραφίες τό κάθε πράγμα. Καί τήν ώραιότερη, τήν πιό πετυχημένη, θα τή βάλει στήν ἔκθεση. Καί θά πηγαίνουμε ἐμεῖς, τά νέα παιδιά, νά βλέπουμε αύτά τά παλιά πράγματα, πού ἤταν ἀπαραίτητα κάποτε στήν καθημερινή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, νά μαθαίνουμε πόσο ἤταν δεμένα μέ τόν μόχθο καί τόν κόπο του καί νά συγκρίνουμε τήν ἀπόσταση πού ύπάρχει ἀνάμεσα στό «ἄλλοτε» καί στό «τώρα».

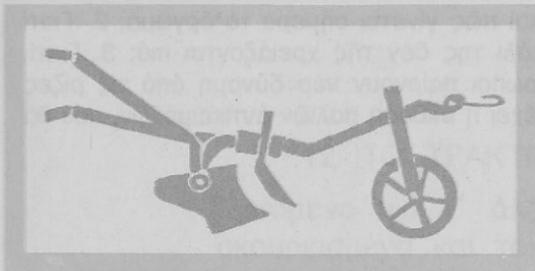
γάστρα

ρόκα

μαγκάλι

άλέτρι

σβάρνα

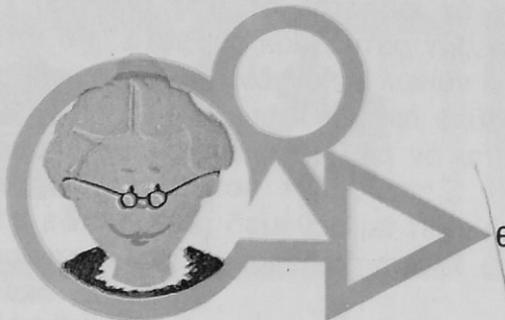
Η γιαγιά Μυρσίνη έχει στήν ποδιά της μερικά έπιθετα. Ποιά ταιριάζουν στή λέξη γῆ; ποιά στή λέξη ἀγρότης; (Βάλ' τα στό κατάλληλο γένος).

εῦφορο, καρπερό, τίμιο, ἄγονο, ξερό, χαρούμενο, ἐργατικό

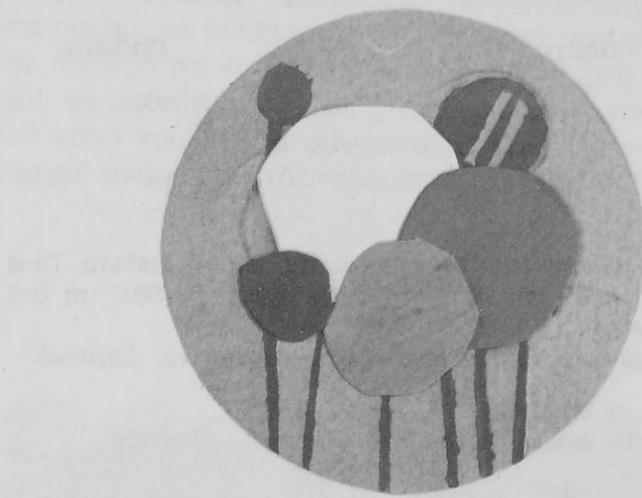
Νά έξηγήσεις τί σημαίνουν τά ρήματα:

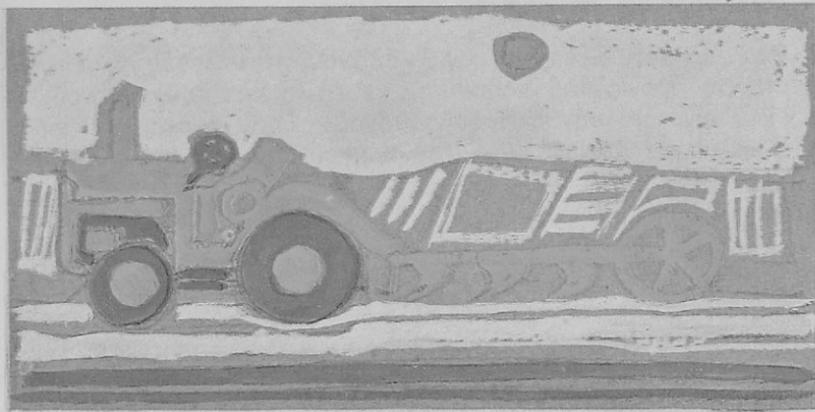
σπέρνω, σκάβω, καλλιεργῶ, βοτανίζω, σβαρνίζω

ή

1. Πώς γινόταν άλλοτε και πώς γίνεται σήμερα τό·δργωμα;
2. Γιατί ή ρόκα της και τό μαγκάλι της δέν της χρειάζονται πιά;
3. Γιατί, ὅπως τά δέντρα, οι ἄνθρωποι παίρνουν νέα δύναμη ἀπό τίς ρίζες τους;
4. Ποιό σκοπό θά ἔχει ή ἔκθεση παλιῶν ἀντικειμένων, πού θά κάνει ή κόρη της;

12. ΤΟ ΤΡΑΚΤΕΡ

Πεταμένο πιά τ' ἀλέτρι,
σκουριασμένο καί τό ύνι
κι ὁ γερο-ξωμάχος νιώθει
τήν καρδιά του νά πονεῖ.

"Αδειος κι ἔρημος ὁ στάβλος,
μακαρίτης κι ὁ Ψαρής·
τί φελάει, παππού, τό δάκρυ,
σφούγγισέ το νά χαρεῖς.

"Ασε τόν Ψαρή νά βόσκει
στ' ἀνθολίβαδα τοῦ νοῦ
κι ἐλα δῶσε τήν εὔχή σου
στό τρακτέρ τοῦ ἐγγονοῦ.

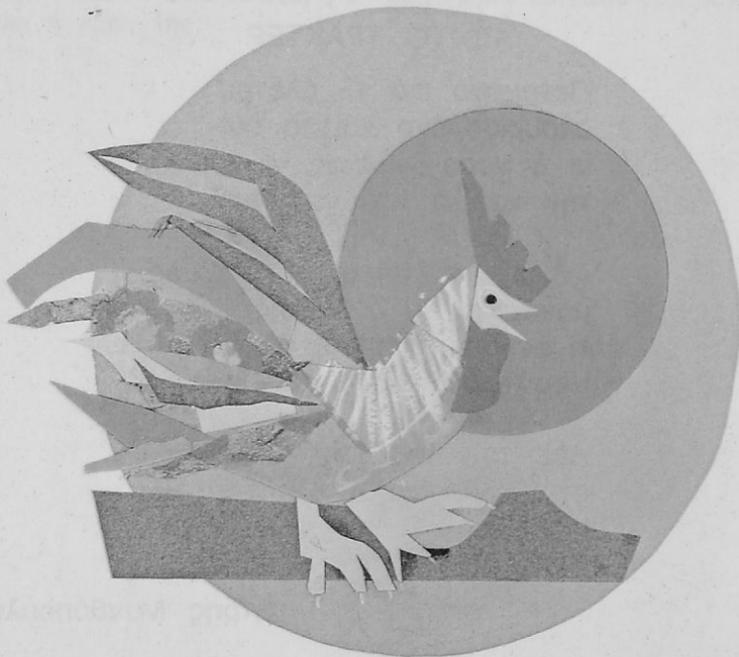
Δημήτρης Μανθόπουλος

«Η κιθάρα τῆς ἀγάπης»

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Ποιές είκόνες μέσα στό ποίημα δείχνουν τίς άλλαγές πού έγιναν από τά χρόνια τοῦ παπποῦ μέχρι τά χρόνια τοῦ έγγονοῦ;
2. Ποιά είναι τά «άνθολίβαδα τοῦ νοῦ», όπου βόσκει ὁ Ψαρής;
3. Ποιό νόημα έχει ἡ εύχη τοῦ παπποῦ στόν έγγονό του;

φελάει: ώφελεῖ

13. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

“Ενας φίλος μου στό σχολεῖο, όταν θυμώνει, κοκκινίζει. Ο ούρανός πάλι, όταν θυμώνει, μαυρίζει. Έγώ δέ θυμώνω κι ἔτσι δέν αλλάζω χρῶμα.

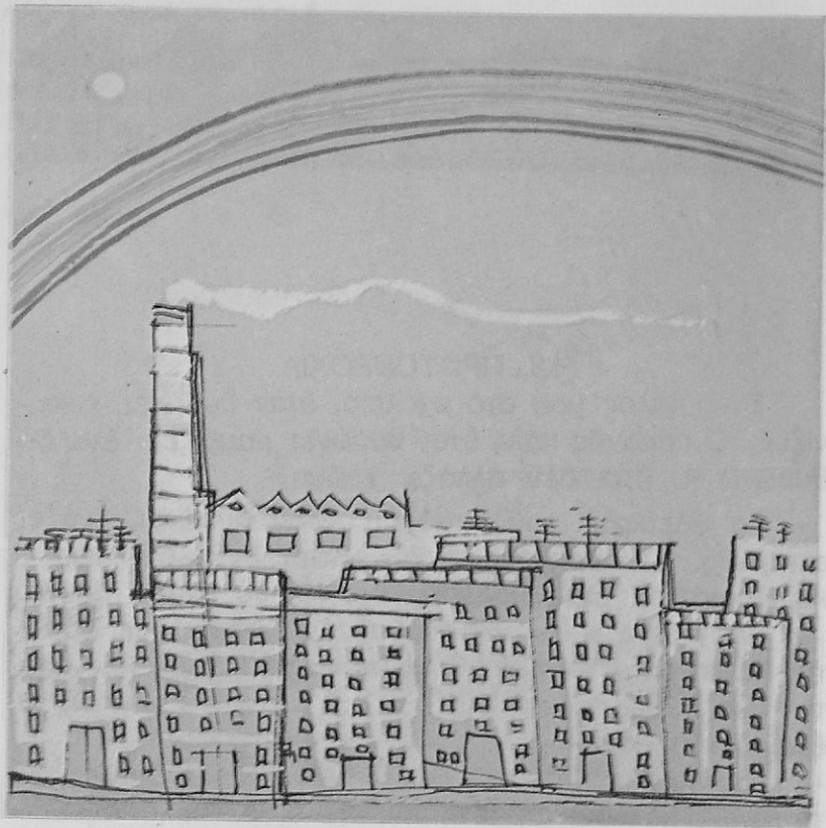
Τό αδερφάκι τοῦ Σταύρου, όταν θυμώνει, βγάζει στιγγλιές. Ο ούρανός, όταν θυμώνει, βγάζει ἀστραπές και βροντές. Έγώ, πού δέ θυμώνω, δέ βγάζω τίποτα.

“Οταν δεῖς λάμψη στόν ούρανό, νά περιμένεις βροντή. Νά βάλεις στοίχημα. Ποτέ δέ θά χάσεις. Μιά λάμψη, τήν ἀκολουθεῖ βροντή. Αύτό εἶναι σάν νά λέμε, «ἔνα κι ἔνα κάνουν δυό».

Τώρα βρέχει, βρέχει, βρέχει. Μαζί μέ τό Σταῦρο και τή Μυρτώ κολλᾶμε τή μύτη μας στό τζάμι και κοιτάζουμε ἔξω. Ο ούρανός σκοτείνιασε. Η βροχή χτυπᾶ τό παράθυρό μας, σάν σπουργίτης. Μά ἐμεῖς δέν τῆς ἀνοίγουμε, ὅπως θ’ ἀνοίγαμε στό σπουργίτη, κι ἔτσι ή βροχή μένει ἔξω παραπονεμένη.

Τά πρωτοβρόχια δέν κρατοῦν πολύ. Αύτό τό λένε οι μεγάλοι, πού ξέρουν. Μιά βροχή μπορεῖ νά κρατήσει πολύ. Κι αύτό τό λένε οι μεγάλοι, πού ξέρουν.

“Οταν εἶσαι στήν ἔξοχή, βλέπεις τό ούρανιο τόξο. Βγαίνει μετά τή βροχή, ὅπως τά σαλιγκάρια. ”Ετσι τοῦ ἀρέσει. Η μητέρα μου λέει ὅτι ἀποτελεῖται ἀπό ἐφτά χρώματα. Η μητέρα μου βέβαια εἶναι μεγάλη και ξέρει

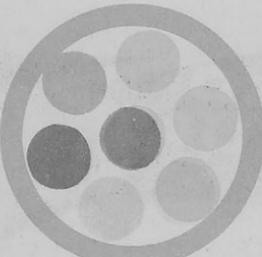
καὶ δέ θέλω νά τήν πικράνω νά τῆς πῶ πώς τά χρώματα δέν εἶναι ἔφτά ἀλλά περισσότερα. Ἔγώ, πού εἶμαι ὀκτώ χρονῶν καὶ βλέπω καλύτερα, τά βλέπω χίλια τά χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου· γιατί μέχρι τό χίλια μάθαμε γά μετράμε στό σχολεῖο.

Ποιός νά ξέρει ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει τό ούρανιο τόξο! Πολύ θά ἥθελα νά εἶμαι ό πρωτος πού θά τό βρῶ. Ἀλλά τόσο περπάτημα θά τ' ἀντέξω;

- Νά πάρεις ταξί, μοῦ λέει ἡ Μυρτώ.
- Ναί, ἀλλά πόσο ταξί πρέπει νά πληρώσω, γιά νά βρῶ ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει τό ούρανιο τόξο;

κεραυνός

τά έφτα χρώματα
τοῦ ούρανου τόξου

ταξί

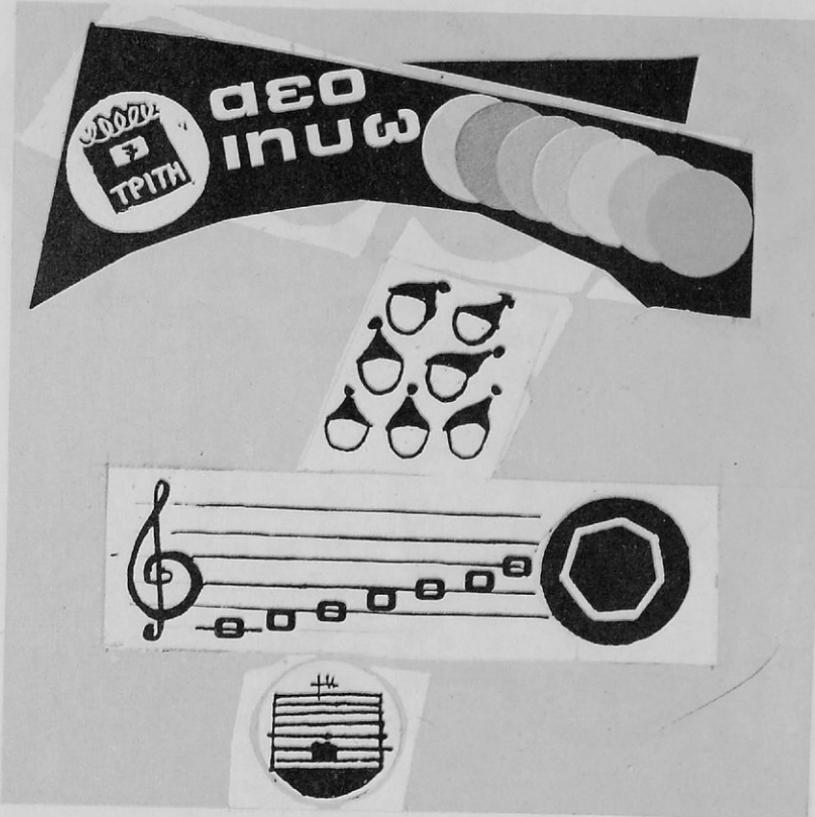
ὁ

ρωτᾶ

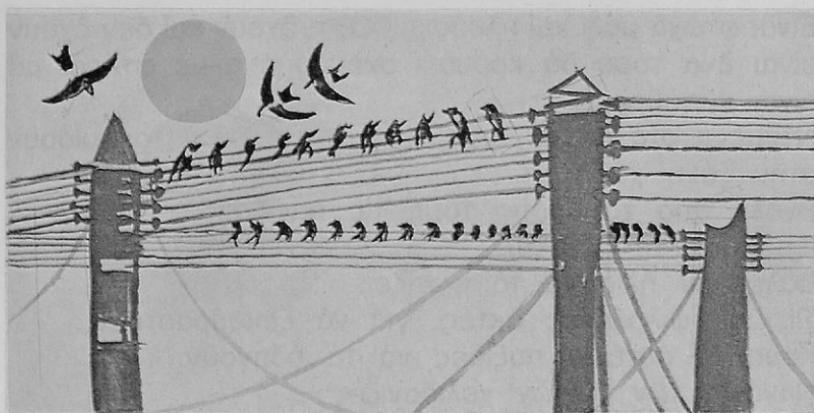
1. Ποιές είναι οι είκονες τοῦ θυμωμένου ούρανοῦ; 2. Πότε μπορεῖς νά βάλεις στοίχημα καί νά τό κερδίσεις στά σίγουρα; 3. Πῶς χτυπά τά τζάμια ή βροχή καί πῶς ὁ σπουργίτης;

Κάνε προτάσεις μέ τίς λέξεις:

βροχή, βροχερός, βρόχινο, βροχόνερο, βροχοπτώσεις

Παιζουμε μέ τόν ἀριθμό ἑφτά;
 Τά χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου.
 Οι νάνοι τῆς Χιονάπης.
 Οι μέρες τῆς ἐβδομάδας.
 Οι νότες.
 Τά φωνήεντα.
 Ἐφτάπλευρο.
 Ἐφταώροφη πολυκατοικία.

14. ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΧΕΛΙΔΟΝΙΩΝ

Παναγιά τῶν μικρῶν χελιδονιῶν,
προστάτεψε τούς μικρούς ταξιδιώτες, πού φεύγουν!
Κοίτα τους! Εἶναι κρυμμένοι στίς φωλιές τους καὶ σωπαί-
νουν. Περιμένουν τή μεγάλη συγκέντρωση, τό μεγάλο
ἀρχηγό.

Προχτές εἶδαν τόν κοῦκο νά φεύγει μόνος πρός τήν
'Αφρική.

"Ακουσαν τό φλῶρο νά στενάζει ξάγρυπνος.

Εἶδαν τόν πελαργό ἀνήσυχο μιά στό ἔνα πόδι, μιά στό
ἄλλο.

Φοβοῦνται καὶ περιμένουν!

Βοήθησέ τα νά πάρουν τή μεγάλη ἀπόφαση!

Σάλπισε ἔνα χαρούμενο προσκλητήριο, γιά νά βγοῦν
κύματα κύματα στά τηλεγραφικά σύρματα.)

Δῶσε τους ζωηρές φωνές καὶ τιτιβίσματα, ν' ἀναστατώ-
σουν τόν οὐρανό.

Βάλε τα νά κάνουν παρελάσεις καὶ σχηματισμούς χαρού-
μενα κι ἀποφασιστικά.

Δῶσε τους θάρρος καὶ δύναμη, γιά νά φύγουν εύτυχι-
σμένα πρός τό Νοτιά.

✓ Είναι φτωχά μαζί και πλούσια. "Ο, τι έχουν και δέν έχουν είναι ένα τόσο δά κορμάκι σκεπασμένο μέ φτερά· μά είναι έλευθερα.

Ντυμένα στά μαῦρα, μέ έπισημότητα, θά μετακομίσουν στήν ξένη χώρα.

Βγάλε άπό τό δρόμο τους τίς παγίδες.

Φρόντισε τά άδύνατα.

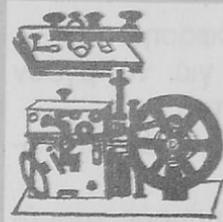
Βάλε τόν ήλιο νά τά φωτίζει.

Στρώσε φιλόξενες άκτές, γιά νά ξεκουραστοῦν.

Κάνε τ' άστερια πυξίδες νά τά οδηγοῦν.

Παναγιά τῶν μικρῶν χελιδονιῶν,

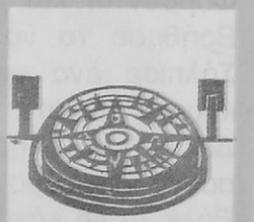
σέ παρακαλοῦμε έμεις, τά παιδιά τῆς τρίτης τάξης τοῦ δημοτικοῦ. ✓

τηλέγραφος

σάλπιγγα

πυξίδα

ό

ρωτά

1. Σέ ποιόν άπευθύνεται ή προσευχή; Ποιοί προσεύχονται;
2. Μέ πόσους τρόπους μπορεῖ νά βοηθήσει ή Παναγιά τά μικρά χελιδόνια;
3. Πώς λέγεται αύτό τό μεγάλο ταξίδι τῶν πουλιών στίς ζεστές χώρες τοῦ νότου;

"Ελα νά δώσουμε στά χελιδόνια εύχές:

Καλό ταξίδι! Καλή άνταμωση! Στό καλό!

"Ελα τώρα νά δώσουμε εύχές σέ κάποιον πού:

- α) συναντάμε τό πρωί
- β) συναντάμε τό άπόγευμα
- γ) πάει γιά ũπο
- δ) θά δώσει έξετάσεις

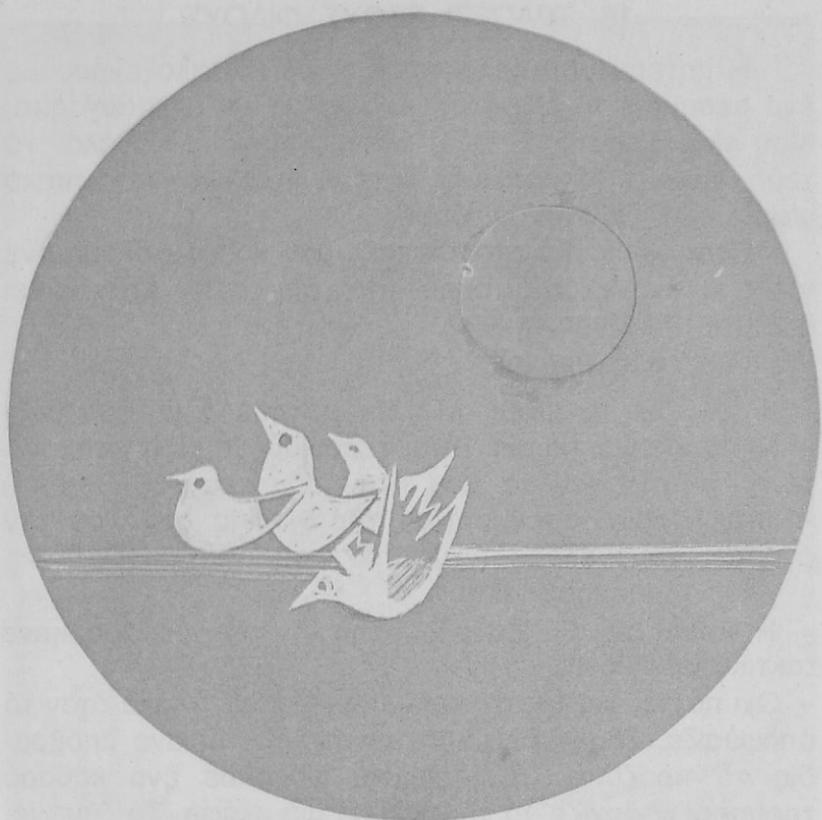

✓ 15. ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Καλέ Θεούλη,
έμεις εῖμαστε καλά.
(Κάνε, καλέ Θεούλη
νά χουν öla τά παιδάκια
ένα ποταμάκι γάλα,
μπόλικα ἀστεράκια,
μπόλικα τραγούδια,
Κάνε, καλέ Θεούλη
νά ναι öloι καλά
έτσι πού κι έμεις νά μή ντρεπόμαστε
γιά τή χαρά μας.) ✓

Γιάννης Ρίτσος

«Πρωινό ἄστρο»

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Γοιοί στίχοι λένε τί χρειάζονται τά παιδιά, γιά νά είναι καλά;
2. «΄Εμεῖς είμαστε καλά», λέει ό ποιητής. Γιατί στούς δυό τελευταίους στίχους λέει: «Νά μή ντρεπόμαστε γιά τή χαρά μας»;
3. Σέ τί διαφέρει αύτό τό ποίημα ώς πρός τό στίχο άπό τά ποιήματα πού έχουμε κάνει ώς τώρα; /

16. ΤΡΑΠΕΖΙ ΣΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ

΄Η μητέρα μου δέχτηκε μέχρι νά φιλοξενήσουμε
ένα μεσημέρι τή Μυρσίνη, τό Σταῦρο και τή Μαργαρίτα.
Μοῦ εἶπε μάλιστα νά τούς ρωτήσω τί φαί θά ήθελαν νά
τούς κάνει. Ή Μυρσίνη ζήτησε τραχανά και σπιτικό¹
ψωμί, πού τά εἶχε έπιθυμήσει.

΄Οταν καθίσαμε στό τραπέζι, μᾶς κοίταξε όλους ένα
γύρο κι ἔκανε τό σταυρό της, ὅπως τήν εἶχε μάθει
ή γιαγιά ή Μυρσίνη.

- Καλῶς σᾶς βρῆκα! "Αντε και νά μαστε καλά!
- ~~Σ'~~ ἀρέσει τό ψωμί, Μυρτώ; ρώτησε ή μητέρα μου.
- Νόστιμο εἶναι, κυρία. Είναι ξεροψημένο κι ἀχνιστό. Μά
τό ψωμί τής γιαγιᾶς μου ήταν σάν τραγούδι.)
- ~~Τ~~Ηταν ώραϊο, ἐπειδή ήταν τής γιαγιᾶς σου πού τήν
ἀγαπᾶς; χαμογέλασε ή μητέρα μου.

Κι ό μπαμπάς εἶπε:

~~Η~~ γιαγιά σου θά βαζε όλη της τήν τέχνη ~~ς~~; Σοῦ κανε
τακτικά σπιτικό ψωμί;

- Όχι πάντα, γιατί ήταν πολύ κουραστικό. Άλλα ὅταν τό²
ἀποφάσιζε, ἔβαζε όλη της τήν τέχνη. "Επιανε ἀποβρα-
δίς τό προζύμι. Τά χαράματα φοροῦσε ένα καθαρό³
τοεμπέρι κι ἄρχιζε νά ζυμώνει σέ μιά σκάφη. Τό ζύμωνε,
τό ζύμωνε μέ τίς ὡρες. Τό σκέπαζε μέ μιά κουβέρτα γιά
«ν' ἀνεβεῖ» κι ὑστερα τό ἔπλαθε καρβέλια. Τά άραδιαζε
στίς μακριές πινακωτές και τά πήγαινε μέ καμάρι στό⁴
φούρνο τής αύλης. Τά σταύρωνε και τά φούρνιζε. Στίς
δέκα ἔτρωγα μιά μεγάλη φέτα ψωμί μέ λάδι και ἀλάτι ή
μέ τυρί, πού μοῦ φερνε ό Μαθιός ἀπό τή στρούγκα.
Τότε ομως εἶχα ὅρεξη, γιατί ἥμουν στό χωριό μου.

Γύρισε στή μαμά μου, ἔσκυψε πρός τό μέρος της
και τής εἶπε σιγανά:

- "Αχ, κυρία, ἄν δέν ήταν τό στομάχι μου νά μοῦ θυμίζει
τό χωριό μου, ἵσως νά χα συνηθίσει τήν Αθήνα σας.

– Δέν είναι μόνο τό στομάχι, κορίτσι μου, εἶπε ή μάνα μου και τῆς χάιδεψε μέ στοργή τά μαλλιά, είναι κι ή καρδιά σου, πού δέν ξεχνάει, και πολλά ἄλλα...

“Υστερα ό θεϊος Ἀργύρης τή ρώτησε γιά τή χελώνα της.

– Πῶς τή φωνάζεις;

– Ταχεία.

– Ταχεία; ἔκανα ἐγώ, πού ἄκουα πρώτη φορά αύτή τή λέξη.

- Ταχεία ήταν ἔνα γρήγορο τρένο, που περνοῦσε ἀπό τό χωριό χωρίς νά κάνει στάση.
 - Κι ἐσύ γιατί λές τή χελώνα σου ταχεία; ἀπόρησα.
 - Μά γιατί εἶναι ἀργή, μοῦ εἶπε.
- ”Αντε τώρα νά καταλάβεις.
- Σήμερα, συνέχισε ἡ συμμαθήτριά μου, πέρασε στό ἄλλο πεζοδρόμιο κι ἔκανε μία ὥρα καί τρία λεπτά ἀκριβῶς.
 - Ρεκόρ! ἔκανε ὁ Σταῦρος γελώντας.

Γελώντας καί πειράζοντας ὁ ἔνας τόν ἄλλον συνεχίσαμε τό φαῖ. ”Οταν μᾶς ἔφερε ἡ μητέρα τό καρπούζι, ἡ Μαργαρίτα μᾶς ρώτησε:

- Ξέρετε ἀπό μαντέματα, νά σᾶς πῶ ἔνα;
- Γούρνα μου πελεκητή, μαρμαρένια καί χυτή πού χεις μέσα μαῦρα ψάρια καί γλυκό κρασί.
- Tí εἶναι;

Δέ μοῦ κοψε ἐκείνη τήν ὥρα νά σκεφτῶ ὅτι μόλις ἔφερε ἡ μαμά μου τό καρπούζι θυμήθηκε τό αἰνιγμα ἡ Μαργαρίτα, κι ἔτσι δέν τό βρῆκα. Τό βρῆκε ὅμως ὁ θεῖος Ἀργύρης.

- Τώρα νά πῶ κι ἐγώ ἔνα, εἶπε ὁ μπαμπάς.

T' ἀρνάκι μου τό μπίρμπελο,
τρώει κλαρί καί θρέφεται
πίνει νερό ψοφάει.

Tí εἶναι;

Tό ξερε ὁ Σταῦρος. Ἡταν ἡ φωτιά.

”Υστερα εἴπαμε κι ἄλλα μαντέματα κι ἄλλους γλωσσοδέτες καί μπέρδεψε ἡ Μυρσίνη τή γλώσσα της στό: «Πέφτη ἐκοψα τόν πεῦκο, Πέφτη πέφτει ὁ πεῦκος κάτου» καί ἴδρωσε νά τήν ξεμπερδέψει.

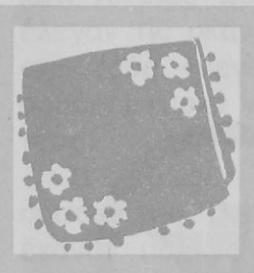
”Οπως γελούσαμε, ὁ θεῖος Ἀργύρης σήκωσε τό ποτήρι του καί εἶπε:

- Στήν ύγειά σας. Νά στε καλά, παιδιά, καί σᾶς εύχαρι-

στοῦμε γιά τή χαρά πού μᾶς φέρατε σήμερα στό τραπέζι. Ιδιαίτερα ευχαριστοῦμε τή Μυρσίνη, πού μᾶς γέμισε τό σπίτι μέ τό δροσερό άέρα τοῦ χωριοῦ της.

– Στήν ύγειά μας, εἴπαμε όλοι μέ μιά φωνή.

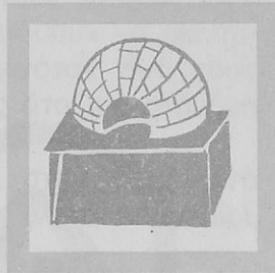
Πέφτη: Πέμπτη

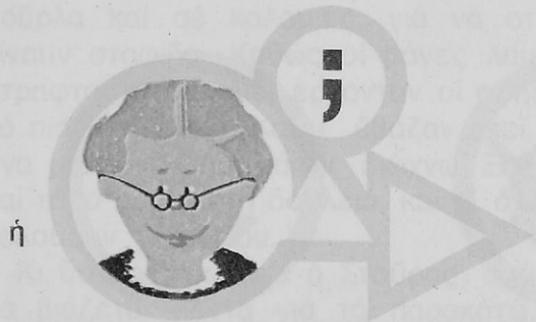
τσεμπέρι

πινακωτή

χωριάτικος φοῦρνος

1. Ποιοί κάθισαν στό τραπέζι; 2. Πῶς φτιάχνεται τό σπιτικό ψωμί; Κουράζεται ή όχι ὅποιος τό φτιάχνει; 3. Εύχαριστήθηκαν οί σπιτικοί τοῦ Σάτου μέ τήν ἐγγονή της; Από ποιά φράση τό συμπεραίνεις;

Η μητέρα τοῦ Σώτου θέλει νά σᾶς τηγανίσει κάτι. Η λέξη βγαίνει
ἀπό τα πρῶτα γράμματα τῶν παρακάτω εἰκόνων:

ἄλφα

ύνι

γάτα

άλεπού

17. ΚΕΧΡΙΜΠΑΡΕΝΙΟ ΚΡΑΣΑΚΙ

– Κοίταξε ώραϊο χρῶμα πού ἔχει, εἴπε ὁ θεῖος Ἀργύρης κοιτάζοντας τό κρασί μέσα στό ποτήρι του. Σάν κεχριμπάρι εἶναι.

Μέ αφορμή τό κρασί ἄρχισαν νά μιλοῦν μαζί μέ τόν πατέρα μου γιά τ' ἀξέχαστα παιδικά τους χρόνια. Ἐγώ κάτι τέτοιες ώρες τρελαινόμουν νά τούς ἀκούω, γιατί ἔλεγαν τίς σκανταλιές τους. Δυσκολευόμουν νά φανταστώ τούς «μεγάλους» παιδιά. Πῶς γινόταν δυό τόσο σοβαροί κύριοι νά ἔχουν κάνει τέτοιες ἀταξίες στή ζωή τους;

Κι ὅμως... «Οταν πήγαιναν, λέει, στήν ἐξοχή στό σπιτάκι τῆς θείας Κούλας νά περάσουν τό καλοκαίρι, ἔκαναν πολλές τρέλες.

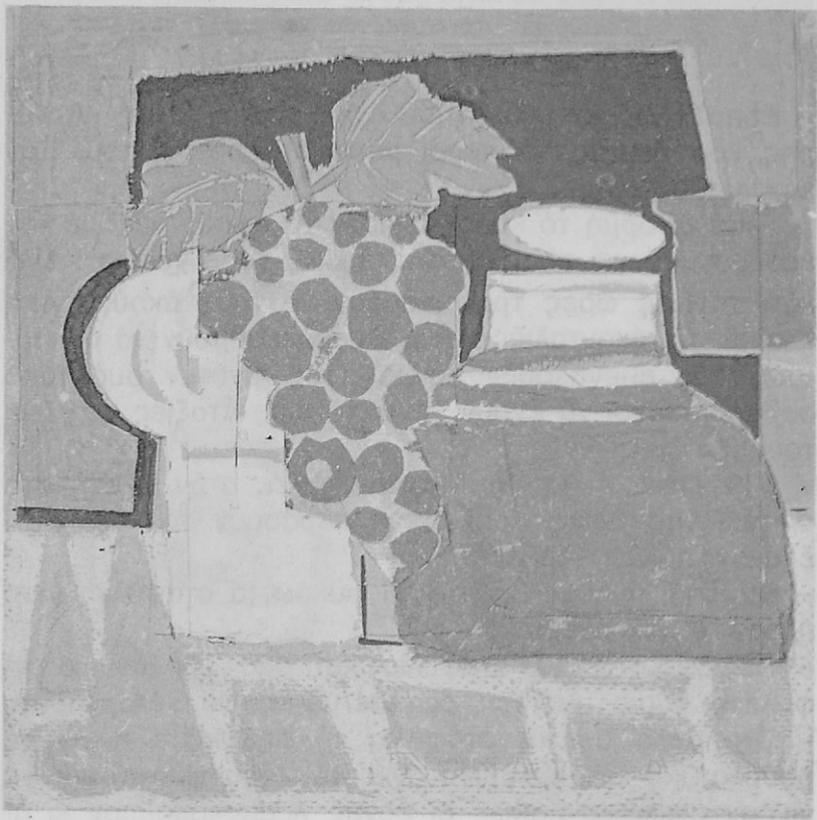
– Θυμᾶσαι πού μέ βάζατε νά φυλάω τά σταφύλια, γιατί ἥμουν ὁ μικρότερος;

– Θά ἔφευγαν τά σταφύλια καί σᾶς ἔβαζαν νά τά φυλᾶτε, κύριε Ἀργύρη; ρώτησε μέ ἀπορία ή Μαργαρίτα.

X – «Οχι, ἀλλά μερικά σταφύλια τ' ἀπλώναμε πάνω σέ βοῦρλα καί σέ καλαμίές, γιά νά στραγγίσουν καί νά γίνουν σταφίδα. Καθώς οι ρόγες λαμποκοποῦσαν κι ἀστραφταν στόν ἥλιο, ἔρχονταν οι σφῆκες κι οι μέλισσες νά πιοῦν τό χυμό. Καί μ' ἔβαζαν ἐκεῖ, σάν πιό μικρό, μ' ἔνα μακρύ καλάμι νά τίς διώχνω. Ξούτ! Ξούτ! Δέν ἦταν καί τόσο εύχάριστη δουλειά, καί τ' ἄλλα μου τ' ἀδέρφια γελοῦσαν μαζί μου. X

– Κι ύστερα; ρώτησε ὁ Σταῦρος, πού ἔχει τή συνήθεια νά βιάζεται πάντα γιά τά παρακάτω.

↖ Ή ἐποχή τοῦ τρύγου ἦταν κάτι μαγευτικό. Γυναῖκες, ἄντρες καί παιδιά τρέχαμε μέ ψάθινα καπέλα καί κοφίνια, νά κόψουμε μέ προσοχή τά σταφύλια.) Οι ἀδερφές μου φοροῦσαν πολύχρωμα μαντίλια στά κεφάλια τους, ὁ

ήλιος ἔλαμπε καὶ τά σταφύλια ἦταν σάν χάντρες μέσα στά καλάθια. Κι ὅλοι τραγουδούσαμε τά στιχάκια πού ξέραμε:

‘Αμπέλι μου πλατύφυλλο καί καλοκλαδεμένο,
δέσε σταφύλια κόκκινα, νά μπῶ νά σέ τρυγήσω,
νά κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβοιλά γεμάτο.

‘Ο θεῖος Ἀργύρης σέ μιά παύση ἤπιε μιά γουλιά
κρασί.

– Κι ύστερα; ἔκανε πάλι ὁ Σταῦρος.

– “Υστερα ἐρχόταν ἡ ὥρα γιά τά πατητήρια.” Άλλο γλέντι

έκεινο! Βάζαμε δυό τρίποδα, άποθέταμε τό πατητήρι πάνω, βάζαμε άπό κάτω και τόν ξύλινο κάδο γιά νά χύνεται μέσα ό μοῦστος κι άρχιζαμε...

— "Οχι, δέν άρχιζαμε εξτοι, μπήκε στή μέση ό πατέρας μου. Ξέχασες πώς έρχόταν ή μάνα μας και μᾶς έπαιρνε στό σπίτι και μᾶς έβαζε στή σειρά όλα τά άγόρια και μᾶς έπλενε τίς πατοῦσες;

— Ναι, ναι. Καλά λές. Κι όχι μόνο μᾶς έπλενε τίς πατοῦσες, άλλά μᾶς έκοβε και τά νύχια και μᾶς ράντιζε μέ αγιασμό. "Οταν τέλειωνε αύτή ή ιεροτελεστία, τότε πιά μᾶς άφηνε νά πατήσουμε τά σταφύλια.

— Και γιατί δέν έπλενε και τίς πατοῦσες τῶν κοριτσιῶν παρά μόνο τίς δικές σας; ρώτησε ή Μαργαρίτα.

— Γιατί τά κορίτσια τά εϊχαμε γιά νά μᾶς κουβαλοῦν τά πανέρια και νά ρίχνουν τά σταφύλια στό πατητήρι.

— Τά κορίτσια δέν πατοῦσαν σταφύλια; άπόρησε ή Μυρτώ.

— "Ετοι ήταν τά έθιμα τότε, γέλασε ό θεϊος Αργύρης. Θά ξύνιζε, λέει, ό μοῦστος.

— Δέν μᾶς τά λέτε καλά, είπε ή μητέρα μου κουνώντας τό δάχτυλό της. Καλύτερα νά πείτε ότι σᾶς βόλευε νά χοροπηδᾶτε έσεις στά πατητήρια και νά σᾶς φέρνουν άλλοι τά σταφύλια...

— Αύτό είναι ή άληθεια, γιατί ό μοῦστος ξύνιζε πολλές φορές, άσχετα μέ τό ποιός τά πατοῦσε, είπε ό πατέρας μου και ρούφηξε μιά γουλιά.

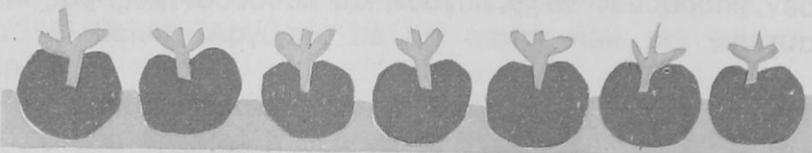
— Πάντως ήταν άξεχαστα, ξανάπε ό θεϊος Αργύρης. Έμετις οί πατητές χορεύαμε άσταμάτητα και στό τέλος μεθούσαμε άπό κέφι. Ακόμα κι οί μέλισσες κι οί σφήκες δέν μποροῦσαν νά ξεφύγουν και μεθούσαν μαζί μας κι αύτές.

1. Γιατί ό θεος Ἀργύρης εἶπε τό κρασάκι κεχριμπαρένιο; 2. Ποῦ πήγαιναν τά καλοκαίρια ό θεος Ἀργύρης καί ό πατέρας τοῦ Σώτου, ὅταν ἦταν παιδιά; 3. Μπορεῖς νά βρεῖς μέσα στό κείμενο τά ἔθιμα τά σχετικά μέ τόν τρύγο καί τό πάτημα τῶν σταφυλιῶν; 4. Πῶς τήν καταλαβαίνεις τή φράση: «μεθούσαμε ἀπό κέφι»;

‘Α ν τ í θ ε τ ε σ λέγονται οί λέξεις ἐκεῖνες πού ἔχουν ἀντίθετο νόημα. Π. χ. ὅταν λέμε κοντός μᾶς ἔρχεται ἀμέσως στό νοῦ ή λέξη ψηλός. “Οταν λέμε μεγάλος, σκεφτόμαστε τή λέξη μικρός κ.ἄ. Τώρα πού ξέρεις τί είναι ἀντίθετα, γράψε κάτω ἀπό τό κάθε ἐπίθετο τήν ἀντίθετη λέξη.

ώρατος παιδικός στενός μακρύς εύχαριστος

Σώτος: Τί θέλει αύτός ό αρχαῖος ό στολισμένος μέ σταφύλια κι
άμπελόφυλλα;

Σταῦρος: Είναι ό αρχαῖος θεός τοῦ κρασιοῦ καί τοῦ τραγουδιοῦ,
ό Διόνυσος. Αφοῦ μιλάμε γιά κρασί δέν μποροῦσε νά λείψει.

18. ΤΡΥΓΟΣ

Ήρθ' ό τρύγος μές στ' άμπελια
κι ἔφερε χαρές και γέλια.

Νιοί και νιές μέ γέλια χίλια
κόβουν τά γλυκά σταφύλια.

Δές τά χέρια, λές πετάνε,
τά κοφίνια ξεχειλάνε.

Νάτα τώρα πήραν δρόμο
στοῦ κουβαλητῆ τόν ὄμο.

Γιά τό πατητήρι πᾶνε
πού ναι αύτοί πού τά πατᾶνε.

Κι ἀπό κεῖ ό μοῦστος μέλι
θά μπει μέσα στό βαρέλι,

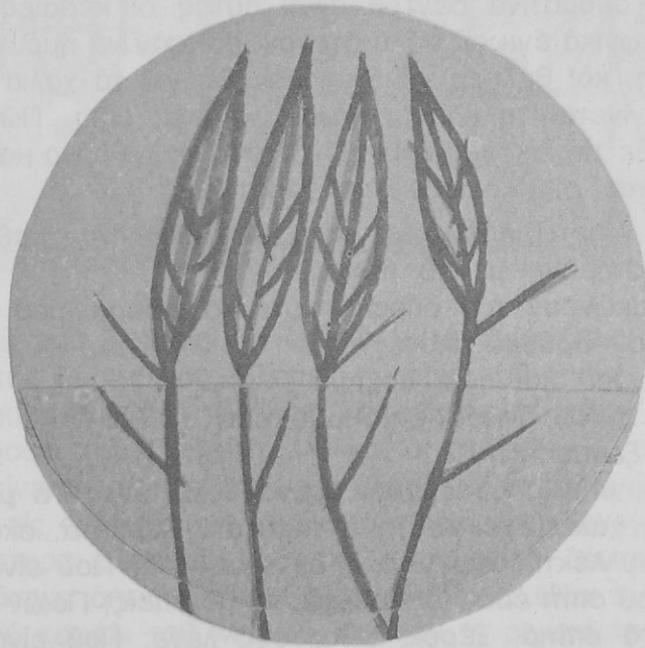
γιά νά βγει νά πιεῖς κι ἐσύ
μοσχοβολιστό κρασί...)

Γιωργος Σουρέλης

«Ο άγέρας παίζει μέ τή φλογέρα»

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Παρατήρησε τόν άριθμό τῶν στίχων κάθε στροφῆς στά ποιήματα τῶν σελίδων 28, 41. Τώρα πρόσεξε από πόσους στίχους άποτελεῖται κάθε στροφή αύτοῦ τοῦ ποιήματος.
2. Μπορεῖς νά βρεῖς ἔνα τίτλο γιά κάθε δίστιχο;

19. ΟΙ ΑΝΘΙΣΜΕΝΕΣ ΤΑΡΑΤΣΕΣ

"Οταν άνέβασα τή Μυρσίνη γιά πρώτη φορά στήν ταράτσα τῆς πολυκατοικίας μας, νόμισα ότι θά τήν εύχαριστούσε πού θά βλεπε τήν πόλη από ψηλά. Έκείνη σύμως έβγαλε ένα «''Ι!», σάν σειρήνα βαποριού, πού σαλπάρει. Πόσα δέν έλεγε αύτό τό «''Ι!»!

- Τί είν' αύτό;
- Η πόλη, τῆς εἶπα ἀπορημένος μέ τήν ἐρώτηση.
- Ποπό! Τί ἄσχημη πού εἶναι. Πόσο μικροί φαίνονται οι ἄνθρωποι. "Όλα εἶναι θαμπά ἀπό τή σκόνη. Δέ βλέπω τίποτα.

Γύρισε καί κοίταξε τίς κεραίες τῆς τηλεόρασης καί εἶπε μέ περιφρόνηση:

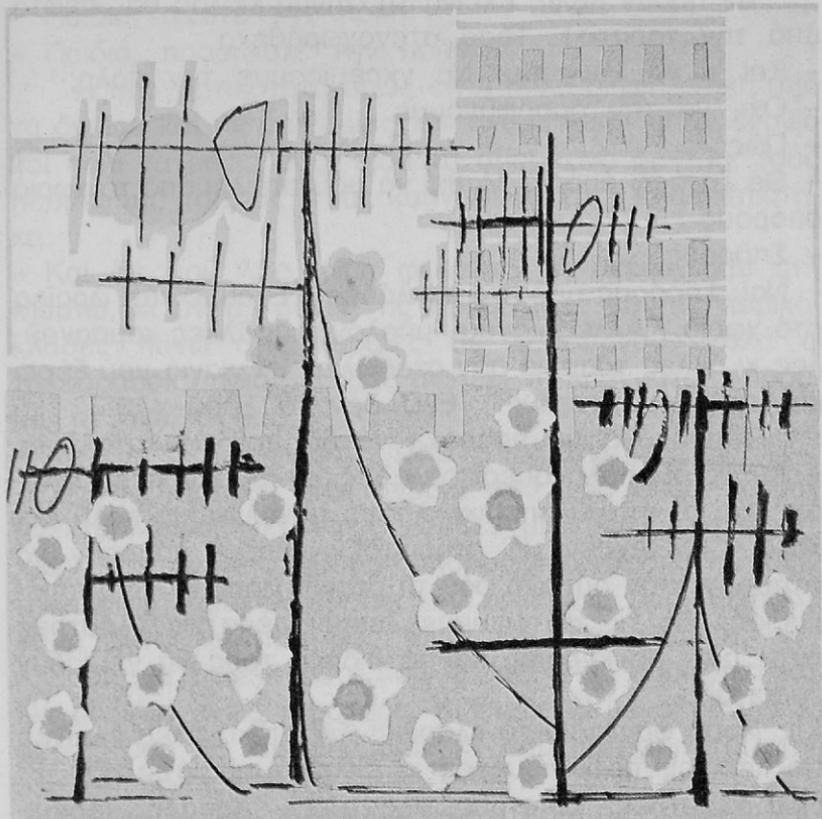
- Σάν συρμάτινα δέντρα εἶναι αύτές οι κεραίες.
- Ξαφνικά ἔνιωσα πολύ στενόχωρα, σάν νά ἥμουν ἐγώ ή πόλη, καί θέλησα νά δικαιολογηθῶ γιά τά χάλια μου.
- Δέ γίνεται τηλεόραση χωρίς κεραία, εἶπα. Πῶς θά βλέπαμε τίς εἰκόνες καθισμένοι στήν πολυθρόνα μας, ἃν δέν ήταν οι κεραίες στήν ταράτσα;

Η Μυρτώ σούφρωσε τά χείλη. Δέν ήταν καθόλου εύχαριστημένη μέ τό θέαμα.

- Χαρακώνουν τόν ούρανό αύτά τά σίδερα, μοῦ εἶπε.
 - Δέ σ' ἀρέσει τίποτε;
- Ἐνιωσα καί πάλι ἄσχημα.
- Εδῶ πάνω; Μόνο ἐσύ, μοῦ εἶπε.

Καί ξέσπασε:

- Γιατί, μήπως σ' ἀρέσει ἐσένα ἐδῶ πάνω; Τά μαῦρα τῆς τά χάλια ἔχει τούτη ή ταράτσα. Σύρματα, σκοινιά, καπνοσυλλέκτη. Καί μήπως ἔχει καί θέα; Ποῦ εἶναι τό δικό μου σπίτι ἐδῶ, ἔ; Μπορεῖς νά μοῦ πεῖς; Ποιῶν εἶναι αύτά τά σπίτια; Ξέρεις πῶς τούς λένε; Ποῦ εἶναι τό σχολεῖο; Φαίνεται πουθενά; Ενῶ ἀπό τό καμπαναριό τοῦ

χωριοῦ μου βλέπεις ώραία πράγματα. Διακρίνεις τό καλύβι τῆς Γαριφαλιᾶς. Βλέπεις τό σπίτι τοῦ δασκάλου και τοῦ παπα-Βαγγέλη, βλέπεις τόν κάμπο, τό λόφο μέ τό ἐκκλησάκι τοῦ Προφήτη Ἡλία. Οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν μας εἶναι κόκκινες, ὅπως τίς βλέπουμε στίς ζωγραφιές, ὅπως τίς σχεδιάζουμε, ἐμεῖς τά παιδιά, στήν ίχνογραφία. Κι ύστερα βλέπουμε δέντρα, πραγματικά δέντρα, ὥχι συρμάτινα, ὅπως ἔσεις. Οἱ κορφές τους εἶναι σγουρές σάν τό κεφάλι τοῦ Μαθιοῦ, ὥχι σάν τά ριγωτά τετράδια τῆς ἀριθμητικῆς.

"Αν ήμουν πόλη, έκείνη τή στιγμή κιόλας θά πεφτα
ἀπό τήν ταράτσα. Τόσο στενοχωρήθηκα.

- Καί τί νά κάνουμε; Νά γκρεμίσουμε τήν πόλη;
- "Οχι, νά τήν όμορφύνουμε.
- Πῶς;
- Θά ζητήσω ἀπό τό Μαθιό νά μοῦ στείλει ἀπό τό χωριό
σπόρους.
- Σπόρους;
- Ναι. Σπόρους ἀπό περικοκλάδες. "Έχουμε κάτι ώραῖες
στό χωριό. "Άλλες κάνουν μπαλονάκια, ἄλλες καμπανού-
λες κι ἄλλες τσαμπιά σάν σταφύλια. Ή γιαγιά μου ξέρει
καί τά όνόματά τους. Έγώ δέν τά ξέρω.

Τήν ἄκουα μέ προσοχή νά δῶ ποῦ θά καταλήξει.
- Αύτές οι μπαλονοπερικοκλάδες, οι καμπανοπερικοκλά-
δες καί οι σταφυλοπερικοκλάδες μεγαλώνουν πολύ εϋ-
κολα. "Αν ἔχουν νά στηριχτοῦν κάπου, μποροῦν νά
φτάσουν στόν ούρανό σάν τή μαγική φασολιά τοῦ πα-
μιθιοῦ. Θά τίς φυτέψουμε λοιπόν μέσα σέ γλάστρες
κάτω ἀπό τίς κεραῖες καί τά σίδερά τους θά γεμίσουν
πρασινάδα.

Ποπό φαντασία τό κλαράκι! Σκέφτηκα ὅλες ἔκεινες
τίς κεραῖες πρασινισμένες κι ἔκλεισα τά μάτια μου. Κι
εἶδα γλάστρες, γλάστρες, γλάστρες! "Ασπρες, κεραμι-
διές, τετράγωνες, στρογγυλές, φαρδιές, μεγάλες... "Α-
πό μέσα τους ξεχυνόταν ἔνας πράσινος χείμαρρος ἀπό
κισσούς καί περικοκλάδες κι ἔκρυβε τήν ἀσχήμια τῶν
τοίχων. Καί μοσχοβολοῦσαν κι ἤταν μιά μαγεία!

Μέσα στ' ὄνειρο πού ἔβλεπα μέ κλειστά τά μάτια
μου οι κεραῖες τῆς τηλεόρασης ἔμοιαζαν μέ χριστου-
γεννιάτικα δέντρα, μέ τά κλαριά τους στολισμένα μέ
μπαλονάκια καί καμπανοῦλες. Καμπανοῦλες μόβ καί ρόζ.
Τά μπαλονάκια τραμπαλίζονταν στό φύσημα τοῦ ἀνέμου
κι οι καμπανοῦλες, σάν χωνιά παλιῶν γραμμοφώνων,
ἔστελναν στόν ἀέρα μηνύματα:

- Παιδιά, σῶστε τήν πόλη!
- Παιδιά, πρασινίστε τήν πόλη!

‘Η πραγματικότητα ὅμως εἶναι πολύ διαφορετική ἀπό τά ὄνειρα καὶ τίς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων. ’Οταν ἁνοιξα καὶ πάλι τά μάτια μου, εἶδα τά συρμάτινα δέντρα, τούς πεσμένους τοίχους, τούς καπνοσυλλέκτες κι ἀπελπίστηκα.

– Καί δέ μοῦ λέες, εἶπα φωναχτά τή σκέψη μου στή Μυρτώ, κι ἂν μ’ αὐτές τίς πρασινάδες καὶ τίς περικοκλάδες πάνω στίς κεραίες δέ λειτουργοῦν καλά οι τηλεοράσεις, ποιός θά μᾶς ἀφήσει νά πραγματοποιήσουμε τά σχέδιά μας;

– Καγείς. Τότε κλάφτα, εἶπε ἡ Μυρτώ.

✓Στήν ταράτσα εἶχε ἀνέβει ἀπό ὥρα ἔνας νεαρός ἡλεκτρολόγος, γιά νά συνδέσει μιά νέα τηλεόραση. Χωρίς νά τόν καταλάβουμε ἀπορροφημένοι ἀπό τή συζήτηση εἶχε παρακολουθήσει τήν κουβέντα μας. Εἶχε καθαρή ματιά κι ὅταν μᾶς πλησίασε χαμογελοῦσε.

– Έσεῖς νά κάνετε αύτό πού πρέπει, εἶπε ἀποφασιστικά. Νά στολίσετε τίς ταράτσες. Κι ἐμεῖς οί μεγάλοι ἀπό τό μέρος μας θ’ ἀποφύγουμε τή δημιουργία αύτοῦ τοῦ ἄχαρου δάσους.

– Δηλαδή, πῶς; ρωτήσαμε κι οί δύο μέ ἐνδιαφέρον.

– Θά βάζουμε μιά κεραία σέ κάθε πολυκατοικία γιά τίς τηλεοράσεις ὅλων τῶν διαμερισμάτων κι ἔτσι οί ταράτσες δέ θά εἶναι τόσο ἄσχημες. ”Αν μάλιστα φροντίσετε ἐσεῖς τά παιδιά νά τίς στολίσετε μέ γλάστρες – κι αύτό γίνει μιά συνήθεια – τότε ύπαρχει ἐλπίδα ν’ ἀναπνέουμε σέ λίγα χρόνια λίγο ὄξυγόνο.

Κατεβήκαμε ἀπό τήν ταράτσα προβληματισμένοι καὶ σίγουροι ὅτι ἐμεῖς κρατούσαμε στά χέρια μας τό ὄξυγόνο τῆς ’Αθήνας.)

σειρήνα
βαποριού

πολυκατοικία
μέ κεραίες

γραμμόφωνο

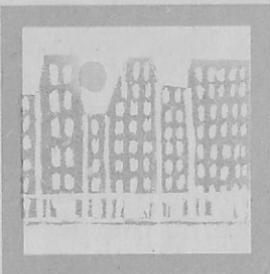
καμπανούλες

Τά χωριά ξεχωρίζουν άπό τίς πόλεις άπό έξωτερικά χαρακτηριστικά, όπως είναι οι δρόμοι, τά σπίτια κ.α. Υπάρχουν όμως και άλλες βασικές διαφορές στή ζωή τῶν άνθρώπων. Μπορεῖς νά βρεῖς μερικές, νά τίς πεῖς και νά τίς κρίνεις;

Νά βάλεις τίς παρακάτω λέξεις έκει πού ταιριάζουν:

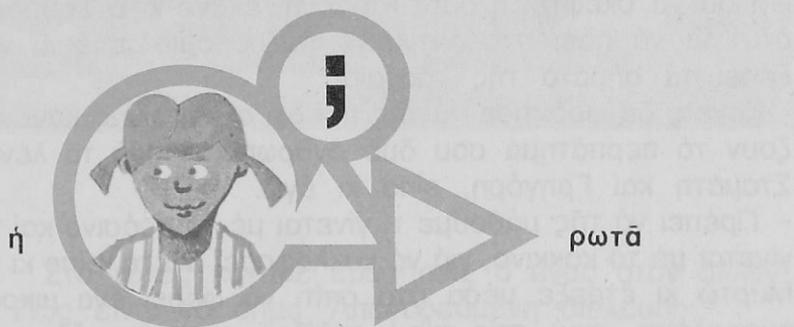

Στό χωριό

Στήν πόλη

θάμνοι, λεωφόρος, ύπουργειο,
τρακτέρ, θέατρο, κότα, κοινότητα,
βρύση, δῆμος, γραφεία

1. Ποιά πράγματα της έκαναν κακή έντυπωση, καθώς έβλεπε τήν πόλη άπό τήν ταράτσα τής πολυκατοικίας;
2. Ποιοί είναι οι ύπευθυνοί γιά τήν άσχημια τῶν πόλεων; τά παιδιά; οι μεγάλοι; τό κράτος; ὄλοι μας;
3. Τί ὅνειρεύτηκε ό Σάτος;
4. Μπορούσε νά πραγματοποιηθεῖ τό ὅνειρό του;
5. Τί τούς πρότεινε ό νεαρός ήλεκτρολόγος;

21. Ο ΣΤΑΜΑΤΗΣ, Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΙ Η ΤΑΧΕΙΑ

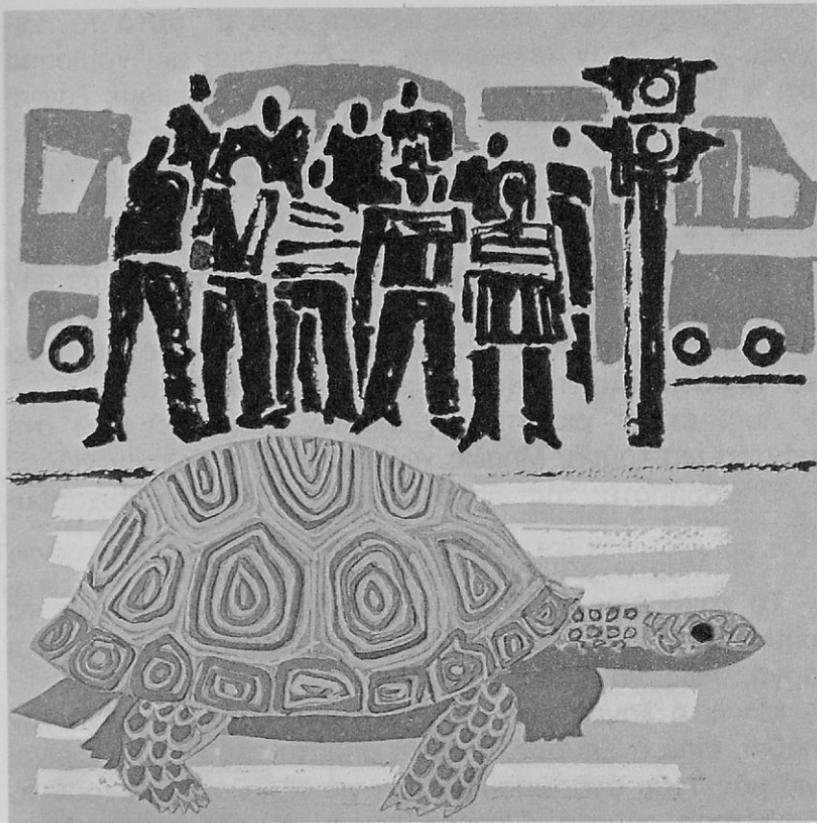
“Ημαστε στό σπίτι τῆς Μυρτῶς ό Σπύρος, ή Βιολέτα κι ἐγώ, ὅταν κάποιος κύριος, πολύ ἀγριεμένος, μᾶς ἔφερε τήν Ταχεία, κρατώντας την ἀπό τό... καβούκι.

- Τίνος εἶναι αὐτή ἡ χελώνα; ρώτησε ἄγρια.
- Δική μου, εἶπε ἡ Μυρτώ.
- Τότε νά τίν προσέχεις, νά μή σοῦ φεύγει. Πήγαινε μέ τό πάσο της στή μέση τῆς ἀσφάλτου. “Αν δέ φρενάριζα ἀπότομα, θά βρισκόταν κάτω ἀπό τίς ρόδες μου καὶ μπορεῖ νά γινόταν κανένα δυστύχημα.”

‘Η Μυρτώ εύχαριστησε τόν κύριο καὶ μόλις ἔψυγε τά βαλε μέ τή χελώνα της.

- Μά ποῦ πᾶς κάθε μέρα; τή μάλωσε καὶ τῆς ἔδωσε μιά. Ποῦ νομίζεις, ὅτι βρίσκεσαι; Στό χωριό, νά κάνεις βολτες; ‘Εδῶ εἶναι πόλη. Σκέψου τί θά πάθαινες, ἃν σέ πατοῦσε τ’ αύτοκίνητο.
- Στήν πολιτεία θά χαθεῖ ἡ Ταχεία, γιατί δέν ξέρει τί θά πεῖ κυκλοφορία, εἶπε γελώντας ἡ Βιολέτα.
- Ποῦ νά σκεφτεῖ ἡ δυστυχισμένη, ἔκανε κι ὁ Σπύρος, ὅτι, γιά νά πάει στό ἀντικρινό πεζοδρόμιο, πρέπει νά ξέρει τά σήματα τῆς τροχαίας;
- Κανείς δέ φρόντισε νά τῆς πεῖ ὅτι στίς πόλεις κανονίζουν τό περπάτημά σου δυό ἀνθρωπάκια πού τά λένε Σταμάτη καὶ Γρηγόρη, εἶπα κι ἐγώ.
- Πρέπει νά τῆς μάθουμε τί γίνεται μέ τό πράσινο καὶ τί γίνεται μέ τό κόκκινο, γιά νά κυκλοφορεῖ ἄνετα, εἶπε κι ἡ Μυρτώ κι ἔτρεξε μέσα στό σπίτι νά φέρει ἓνα μικρό ἡμερολόγιο, πού στίς πίσω σελίδες του εἶχε ὅλα τά σήματα τῆς Τροχαίας.

Βάλαμε δίπλα μας τήν Ταχεία ν’ ἀκούει, γιά νά μαθαίνει, κι ἐμεῖς ἀρχίσαμε νά διαβάζουμε μέ γέλια καὶ χαρές.

Στό τέλος κάναμε έρωπήσεις ό ἔνας στόν ἄλλον.

- Πῶς εἶναι τό σῆμα: Ἀπαγορευμένη διέλευση;
- Ἔλεύθερη διέλευση;
- Ἔξοδος σχολείου;
- Ἀπαγορεύεται ἡ στάση;
- Μπορεῖς νά παρκάρεις;
- Σταθμός αύτοκινήτων;
- Κίνδυνος;

* * *

Φαίνεται πώς πέρασε άρκετή ώρα μ' αύτό τό παιχνίδι, γιατί, όταν τελειώσαμε τό διάβασμα και νομίσαμε ότι ή Ταχεία θά είχε γίνει ξεφτέρι, άνακαλύψαμε ξαφνικά ότι ή Ταχεία είχε έξαφανιστεῖ. Ψάξαμε άπο δῶ, ψάξαμε άπο κεῖ, πουθενά. Βγήκαμε στό δρόμο, κοιτάξαμε στό πεζοδρόμιο, τίποτε.

· Η Μυρτώ πήγαινε νά σκάσει. · Ήταν τό μόνο ζωντανό πού είχε φέρει άπο τό χωριό της και τό πονοῦσε σάν ανθρωπο.

– Μήπως προτίμησε τή χειμερία νάρκη άπο τό νά μάθει τά σήματα τῆς τροχαίας; ρώτησε ή Βιολέτα.

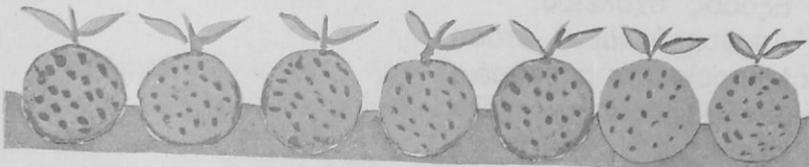
– Λές; έκανε σκεφτική ή Μυρτώ. · Εχω δεῖ έδω στή μάντρα μιά τρύπα. Μήπως χώθηκε έκει νά ξεχειμωνιάσει;

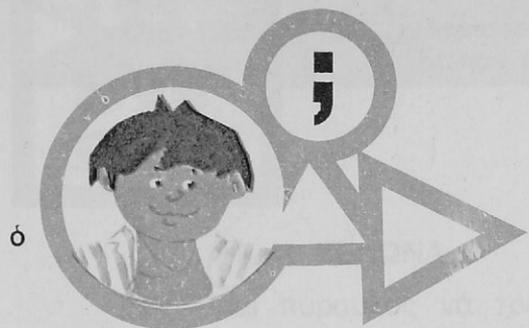
– Οπωσδήποτε, τῆς εἴπαμε ὅλοι, γιά νά τήν ήσυχάσουμε.

· Η Μυρτώ χαμογέλασε στενοχωρημένα.

– Το κακόμοιρο τό ζωντανό. · Ακόμα και νά μάθαινε τά σήματα, πάλι δέ θά μποροῦσε νά βιαστεῖ. · Αφοῦ είναι άργη, πώς νά κάνει γρήγορα;

– Μά κι ό λαγός πού ναι γρήγορος, μποροῦσε νά τήν πάθει, εἶπε ό Σπύρος, γιατί τά σήματα τῆς τροχαίας είναι γιά μᾶς τούς άνθρωπους κι όχι γιά τά ζῶα πού έχουν τά δικά τους σήματα. · Αφησε λοιπόν τήν Ταχεία νά όνειρεύεται, έκει πού κρύφτηκε, τόν έρχομό τῆς ἄνοιξης κι ἔλα νά παίξουμε κρυφτό.

1. Ποιά χαρακτηριστικά τῆς χελώνας άναφέρονται στό κείμενο;
2. Ποιά λέμε σήματα τῆς τροχαίας; 3. Τι σημαίνει ο Σταμάτης; ο Γρηγόρης; 4. Τι έγινε στό δεύτερο μέρος του κεφαλαίου με τήν Ταχεία;

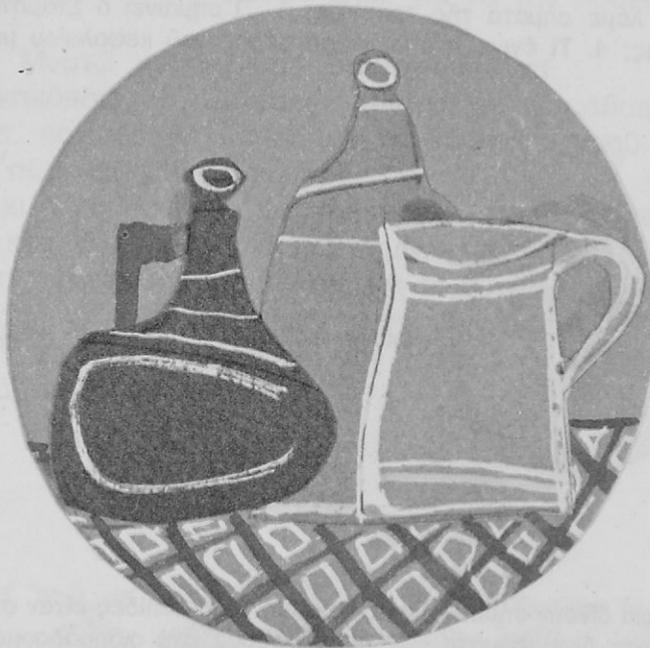

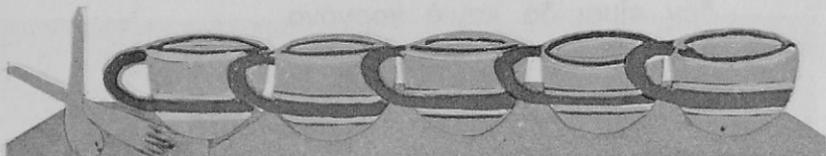
είκανε φράσεις με τή λέξη «σήμα»

Στά πλοϊα δίνουν σήματα με τίς σημαίες. Στίς άσπιδες είχαν σήματα. Ό φάρος δίνει σήματα. Ό σηματοφόρος στό σιδηρόδρομο δίνει σήματα. Τά γράμματα είναι σήματα.
Ν' άναφέρεις κι έσύ μερικά σήματα πού ξέρεις.

ΑΙΝΙΓΜΑ:

Πάνω κούπα, κάτω πιατέλα
και στή μέση μιά κοπέλα.
Τί είναι;

(21). Η ΧΕΛΩΝΑ

Δέν είμαι πύραυλος νά τρέχω
η μακροπόδαρος λαγός,
Τό σάλιαγκα γιά σύντροφο ἔχω
- ἔνας στούς δυό μας ούραγός.

Γιά τό φουστάνι μου ἔχω ράφτη
τοῦ Παρισιοῦ τόν πιό γνωστό,
Ύφασμα λειο, σάν ν' ἀστράφτει
σχέδιο καρό, ζωγραφιστό.

Δέν ἔχω ἀνάγκη κι ἀπό σπίτι,
χτισμένο μέ μπετόν ἄρμέ.
Αξένοιαστη, σάν τό σπουργίτι,
όλημερίς γυρίζω μέ

τ' ώραϊο καβούκι μου στήν πλάτη
κάμαρα μιά, χωρίς λουτρό.
Δέν είναι τύχη, σάν παλάτι,
τέτοιο... τροχόσπιτο νά βρῶ;

Είμαι λοιπόν εύτυχισμένη,
πού χω καί σπίτι καί παλτό.
Κι ἂν μοιάζω λίγο σάν πιασμένη,
ὅταν στούς δρόμους περπατῶ

δέν εἶμαι δά καμιά γοργόνα
ἢ χελιδόνι σπαθωτό.
Εμένα μ' ἔπλασε χελώνα
νά μαι ὁ Θεός στόν κόσμο αύτό.

Κι αύτό, παιδιά μου, δέ μέ βλάφτει.
Κι ἔπειτα, τό χω γιά σκοπό^{*}
πώς ὅποιος βιάζεται σκοντάφτει!...
"Άλλο δέν ἔχω νά σᾶς πῶ..."

Níkos Túpáldos

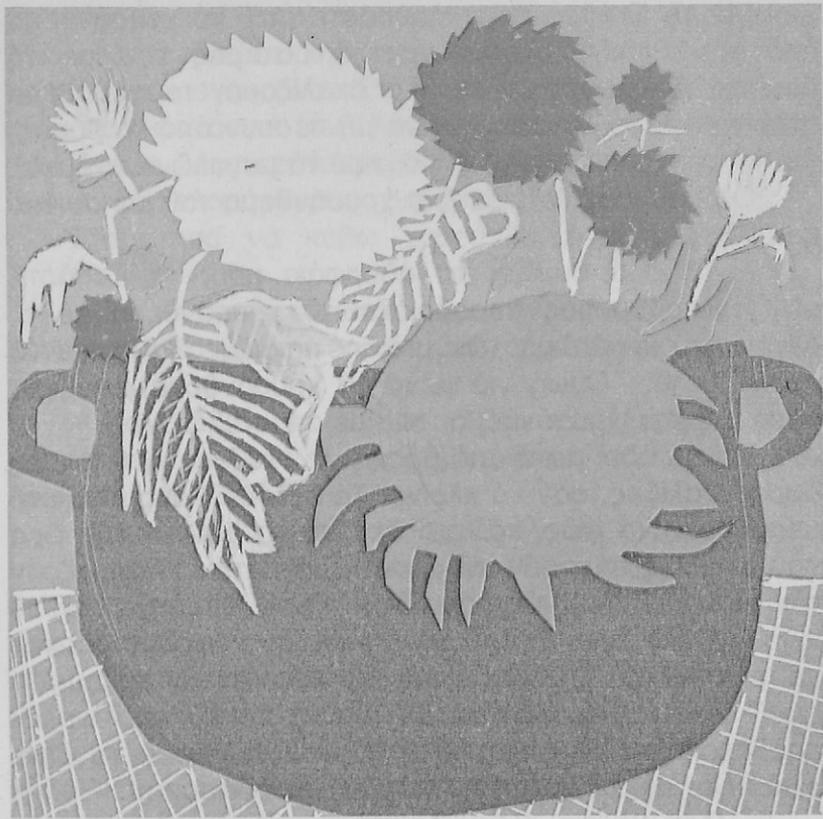
«Σχολική ποιητική άνθολογία»
Σπύρου Κοκκίνη

* ούραγός: ὁ τελευταῖος στή σειρά

N' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Σέ όρισμένες στροφές τοῦ ποιήματος βλέπουμε ἐρωτηματικά, θαυμαστικά καί ἀποσιωπητικά. Γιατί ὁ ποιητής χρησιμοποιεῖ αὐτά τά σημάδια;
2. Σέ τί διαφέρουν ἀπό τή χελώνα ὁ πύραυλος, ὁ λαγός, ἡ γοργόνα καί τό χελιδόνι; Σέ ποιούς στίχους φαίνεται ἡ διαφορά;
3. Τί σημαίνει ἡ φράση «ὅποιος βιάζεται σκοντάφτει»;
4. Μέ τί παρομοιάζει τό καβούκι της ἡ χελώνα; Νά βρεῖς τίς φράσεις πού τό λένε.

22. ΤΑ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στή γιορτή τοῦ Ἀι-Δημήτρη φούντωσαν τά χρυσάνθεμα στόν κῆπο τοῦ Σταύρου, πού ἔμενε σέ μονοκατοικία. Μπουκέτα μπουκέτα ἐστεκαν ἀραδιασμένα κοντά στό τοιχάκι καὶ σέ σάστιζαν μέ τά χρώματά τους. "Ηθελες κίτρινο σάν τόν κρόκο τοῦ αύγοῦ; Ηθελες ἄσπρο; "Ηθελες τό ρόζ τοῦ κυκλάμινου καὶ τό βυσσινί; "Όλα τά χρώματα μέ τίς ἀποχρώσεις τους ἔδιναν τό «παρών».

Μέ τό Σταῦρο περιποιούμαστε μαζί τά χρυσάνθεμα
άπό τήν ἄνοιξη ἀκόμα, γιατί ὁ πατέρας του μέ τή
δουλειά δέν εὔκαιροῦσε. Τά σκαλίζαμε, τούς βάζαμε
στηρίγματα, τά δέναμε, γιά νά μή πέσουν ἀπό τό βάρος,
καὶ τ' ἀγαπούσαμε σάν μωρά, πού τά μεγαλώναμε ἐμεῖς.

Ο Σταῦρος χάιδεψε ἔνα χρυσάνθεμο τοῦ κήπου του
καὶ μέ ρώτησε:

— Δέ σοῦ θυμίζει τό ἀδερφάκι μου;

Πολύς κόσμος παρομοιάζει τά χρυσάνθεμα μέ τ'
ἄχτενιστα κεφαλάκια τῶν μικρῶν παιδῶν. "Ισως καὶ νά
ἔχουν δίκιο. "Ομως γιά μένα τά χρυσάνθεμα μοιάζουν
μόνο μέ τά χρυσάνθεμα καὶ μέ τίποτε ἄλλο.

Τά ἔχω δεῖ μετά ἀπό βροχή νά στάζουν κάτι μικρές
δροσοσταλίδες, σάν νά κλαῖνε. Τά ἔχω δεῖ λουσμένα στό
μεσημεριάτικο φῶς, τά χω δεῖ καὶ τό δειλινό τήν ὥρα
πού οἱ σκιές πέφτουν πάνω στά πράγματα κι ἐτοιμάζουν
τόν ἐρχομό τῆς νύχτας. Εἶναι πάντα ύπεροχα.

— Τί θά γίνει; Θά μέ βοηθήσεις νά κόψουμε μερικά;
μέ ρώτησε ὁ Σταῦρος, πού μ' ἔπιασε νά χαζεύω.

— Άκου λέει. Δῶσε μου ἐκεῖνο τό κόκκινο ψαλίδι
πού ἔχεις, νά δεῖς γιά πότε θά σοῦ τελειώσω τή δου-
λειά. Νά κόψω καὶ λίγα γιά τή μητέρα μου;

— Όσα θέλεις. Κόψε νά πᾶμε καὶ μερικά στό σχο-
λεῖο.

Καθώς ἡμουν σκυμμένος κι ἔκοβα μέ προσοχή
σκεφτόμουν ὅτι ἔχω συνδέσει μέσα στό μυαλό μου αύτά
τά λουλούδια μέ τόν Ἀι-Δημήτρη, πού δέν εἶναι ἀπό
τούς γέρους ἀγίους μέ τίς γενειάδες καὶ τά μακριά
ράσα. 'Ο Ἀι-Δημήτρης εἶναι ἔνα παλικάρι μέ ξανθά
μαλλιά, μέ πανοπλία καὶ κοντάρι. Καβάλα σ' ἔνα ὅμορφο
φαρι*, τρέχει στή μάχη κι ἡ κόκκινη μπέρτα του ἀνεμίζει
στόν ἄνεμο.

Πέρυσι πού πήγαμε στή Θεσσαλονίκη γιά τήν "Εκθε-

ση πήγαμε και στήν έκκλησία τοῦ Ἀγίου Δημητρίου. Είναι μιά μεγάλη έκκλησία μέ κολόνες στό έσωτερικό και μαρμάρινα κιονόκρανα. Στή συμπρωτεύουσα οἱ κάτοικοι εἶναι περήφανοι γιά τόν "Ἀγιό τους και τήν έκκλησία του. Τόν ἔχουν βαφτίσει Μυροβλήτη κι εἶναι γνωστός μέ τ' ὄνομα Μεγαλομάρτυρας Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης.

Σταμάτησα νά κόβω χρυσάνθεμα και ρώπησα τό Σταῦρο.

— Τό ἔξερες ἀλήθεια, ὅτι τόν Ἀι-Δημήτρη τόν λένε και Μυροβλήτη, ἐπειδή μοσχοβιοῦσαν μύρα στόν τάφο του;¹

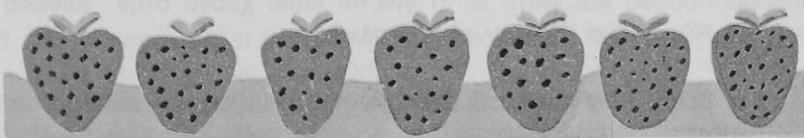
— Καί βέβαια τό ἔξερα. Ἐσύ τό ἔξερες ὅτι τό χρυσάνθεμο-δηλαδή τ' ἀγιοδημητριάτικο — τό λένε «λευκάνθεμο τό κοινό»;

— Αύτά εἶναι κινέζικα, χαμογέλασα.

— Δέν εἶναι καθόλου κινέζικα. Είναι Ἑλληνικά και τό διάβασα στό λεξικό ~~Ψάχνοντας~~ γιά μιά λέξη, εἶδα τυχαῖα, ὅτι τό ἐπίσημο ὄνομα πού δίνουν οἱ βοτανολόγοι στό χρυσάνθεμο εἶναι «λευκάνθεμο τό κοινό».

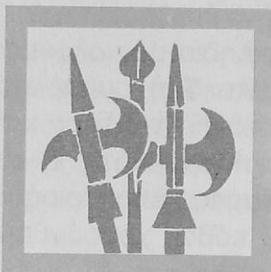
— Εγώ δέν ξέρω κανένα λευκάνθεμο, τοῦ εἶπα χωρίς νά χάσω τήν ψυχραιμία μου. Ἐγώ χρυσάνθεμα κόβω και χρυσάνθεμα θά πάω στή μητέρα μου.

* φαρί: ἄλογο

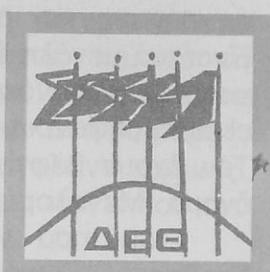

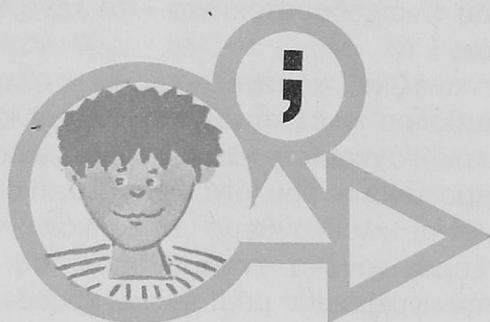
πανοπλία

κοντάρι

"Εκθεση Θεο/νίκης

ό

ι

ρωτά

1. Τί σχέση έχουν τά χρυσάνθεμα με τόν 'Αι-Δημήτρη;
2. Τί σκέψεις έκανε ό Σωτος γι' αύτά; 3. Πώς παριστάνεται ό Αι-Δημήτρης; 4. Ξέρεις άλλο άγιο καβαλάρη; ποιόν; 5. Ποιά λέμφ σουμπρωτεύουσα και γιατί; 6. Τί γίνεται κάθε χρόνο στήν "Εκθεσή της; 7. Πώς λένε άλλιώς τό χρυσάνθεμο;

Nά βρείς μέσα στό κείμενο σύνθετες λέξεις και νά τίς ύπογραμμίσεις. Π.χ. χρυσάνθεμο.

23. ΤΑ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ

Ο κῆπος μας πλημμύρισε
χρυσάνθεμα σγουρά.
Μήν είναι μέ τίς μποῦκλες τους
όλόχαρα μωρά;

Μήν είναι κύκνων πούπουλα,
πού πέσανε πυκνά,
τῆς γῆς γιά νά σκεπάσουνε
τήν ὄψη, πού γερνᾶ;

Ω, θά' ν' ἐν' ἀσημόχρυσο,
πολύχνουδο χαλί,
πού κάνει τή λιθόσπαρτη
τή γῆ τόσο ἀπαλή,

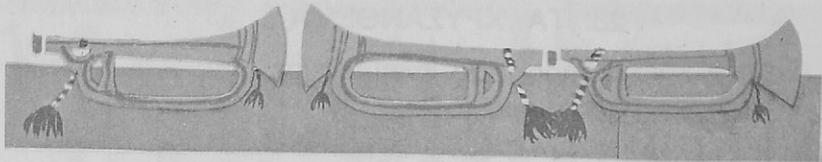
γιά νά περάσει στ' ἄλογο
ἀγέρωχα στητός
τῆς νύφης τοῦ Θερμαϊκοῦ
ό Μυροβλήτης γιός.

Γιώργης Κρόκος

«Παιδικά χαμόγελα»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Μέ τί παρομοιάζει ό ποιητής τά χρυσάνθεμα; Νά βρεῖς τούς στίχους καί νά τούς σημειώσεις.
2. Ποιά λέει ό ποιητής: «νύφη τοῦ Θερμαϊκοῦ»;
3. Βρές κι έσύ ἐπίθετα γιά τίς λέξεις: χρυσάνθεμο, χαλί καί γῆ.

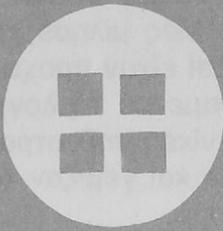
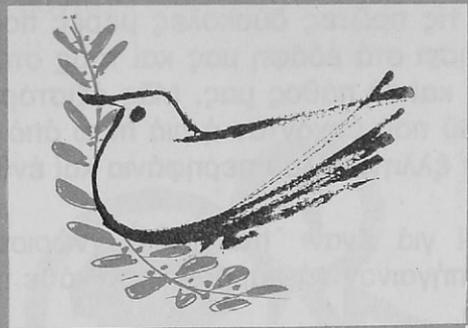
24. Ο ΚΥΡ ΘΑΝΟΣ ΤΟΥ 1940

Τήν ήμέρα πού θά γιορτάζαμε τήν έπετειο της 28ης Οκτωβρίου τοῦ 1940 βρήκαμε στήν τάξη μας τόν έπιστάτη τοῦ σχολείου τόν κύρ Θάνο. Καθόταν στήν έδρα καὶ νομίσαμε ότι τόν εἶχε φέρει ἡ δασκάλα μας, γιά ν' ἀκούσει αὐτά πού θά μᾶς ἔλεγε ἐκείνη γι' αὐτή τή μέρα.

Καί πράγματι ἡ δασκάλα μας τόν εἶχε παρακαλέσει νά ἔρθει, ὅχι ὅμως γιά ν' ἀκούσει ἀλλά γιά νά μιλήσει. Εἶχε πάει στρατιώτης σ' αὐτόν τόν πόλεμο κι ἥξερε νά μᾶς πεῖ πολλά.

Μᾶς ἔδειξε κάτι παλιές φωτογραφίες ὅπου ἦταν ἀγνώριστος μέ γένια, μέ τή στολή τοῦ φαντάρου καὶ φορτωμένος τήν πολεμική του ἐξάρτιση. Σ' ὅλες τίς φωτογραφίες χαμογελοῦσε, ἀλλά μᾶς ἐξήγησε ότι δέ χαμογελοῦσε ἀπό εύχαριστηση, ἀλλά ἀπό αἰσιοδοξία. "Ολοι τότε πίστευαν ότι ἐπειδή ὁ πόλεμος ἦταν ἄδικος, θά τέλειωνε μέ τή δική μας νίκη.

Ήταν πάρα πολύ ὡραῖα νά τ' ἀκοῦς ἀπό τό στόμα ἐνός ἀνθρώπου πού ἔζησε τά γεγονότα καὶ τά ἔβλεπε μέ τή δική του μασιά. Ο κύρ Θάνος εἶχε πάθει καὶ κρυοπαγήματα στόν πόλεμο κι ύπόφερε πολύ.

Μᾶς ἄρχισε λοιπόν τήν ιστορία του ἀπό τή στιγμή πού ἄρχισαν οἱ σειρῆνες. Τό χω προσέξει λοιπόν πώς ὅποιος μιλάει γι' αὐτό τὸν πόλεμο, ἀπό τίς σειρῆνες ἀρχίζει. Φαίνεται πώς ἡταν κάτι ἄγριο, κάτι πολύ δυνατό τὸ σφύριγμα τῶν σειρήνων πού ἀναστάτωσε τή ζωή τους.

Συνέχισε μέ τήν ἐπιστράτευση, τίς συγκινητικές στιγμές τοῦ ἀποχωρισμοῦ, πού ἄφηνε τό κοριτσάκι του κρεμασμένο στήν ἀγκαλιά τῆς γυναικας του και μᾶς

μετέφερε μέ χίλιες ἄγωνίες καὶ βάσανα καὶ σκληρή πεζοπορία ἐπάνω στό μέτωπο.

Μᾶς μίλησε γιά τίς πρῶτες δύσκολες μέρες πού οι Ιταλοί εἶχαν προχωρήσει στά ἑδάφη μας καὶ τούς σταματήσαμε μέ τή λόγχη καὶ τό πάθος μας. Μᾶς ἔξιστόρησε τίς νίκες τοῦ στρατοῦ πού ἔρχονταν ἡ μιά πίσω ἀπό τήν ἄλλη καὶ γέμιζαν τόν ἐλληνικό λαό περηφάνια καὶ ἐνθουσιασμό.

✗Μᾶς μίλησε καὶ γιά ἔναν Ιταλό πού γνώρισε κι ἔγιναν φίλοι, καθώς πήγαιναν νά πάρουν νερό κάθε πρωί ἀπό τήν Ἱδια βρύση.

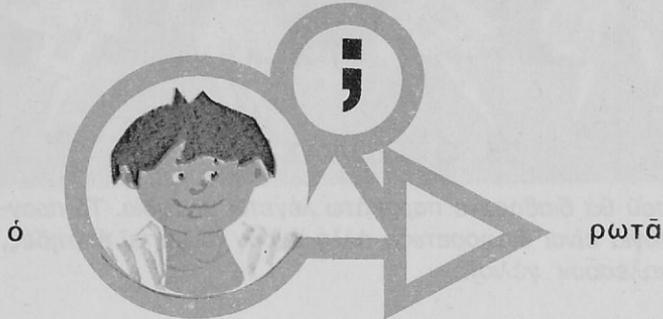
— Τί μοῦ φταιγε ὁ ἀνθρωπάκος; εἶπε ὁ κύρ Θάνος. Σάμπως ἐκεῖνος μοῦ κήρυξε τόν πόλεμο; Μοῦ ἔδειχνε τή φωτογραφία τῆς κόρης του κι ἐγώ τοῦ ἔδειχνα τή φωτογραφία τῆς δικῆς μου κόρης καὶ καμαρώναμε κι οἱ δυό. "Υστερα ἔπειτε ἡ καταχνιά κι ἐκεῖνος πήγαινε στό λόχο του κι ἐγώ στό δικό μου. "Ομως ποτέ δέν τόν ξέχασα. Θυμᾶμαι ἀκόμα τό γλυκό τραγούδι πού ἔλεγε καθώς ἔρχόταν νά πάρει νερό. ✗

Θ κύρ Θάνος συνέχισε:

✗Ο πόλεμος πού ζήσαμε δέν εἶναι οἱ ἡμερομηνίες καὶ οἱ μάχες πού διαβάζετε στά βιβλία τῆς ιστορίας. Εἶναι οἱ λαχτάρες καὶ τά τραγούδια μας, εἶναι οἱ προσευχές μας, εἶναι ὁ φόβος πού νιώθαμε πολλές φορές, τά γράμματα πού γράφαμε κλαίοντας παγωμένοι ἀπό τό κρύο, τά ὑνέκδοτα πού λέγαμε γιά νά πάρουμε θάρρος, οἱ συναγερμοί, οἱ μαυροφορεμένες μανάδες, τά δάκρυά τους, ἡ ἀνθρωπιά, ἡ δυστυχία, ὁ πόνος κι ἔνα σωρό μικρές ιστορίες πού ζήσαμε. Αύτά δέν τά γράφει κανένα βιβλίο. Αύτά ύπάρχουν μόνο μέσα στίς καρδιές αὐτῶν πού τά ζησαν.

‘Ο κύρ Θάνος μᾶς εἶπε πολλές ιστοριοῦλες ἀπό τόν πόλεμο πού ἔζησε. Μ’ ἄλλες γελάσαμε, μ’ ἄλλες

δακρύσαμε. Μά κατάλαβα περισσότερο άπο κάθε άλλη φορά τό νόημα αύτοῦ τοῦ πολέμου καί τό κατάλαβα μιά γιά πάντα.

1. Ποιός ήταν ὁ κύρ Θάνος καί γιατί εἶχε ἔρθει στήν τάξη; 2. Από ποῦ ἀρχισε τήν ιστορία του; 3. Τί ἔγινε τίς πρώτες μέρες τοῦ πολέμου; 4. Τί τούς εἶπε ὁ ἐπιστάτης τοῦ σχολείου γιά τό φίλο του τόν Ἰταλό; 5. Ιστορία εἶναι οἱ ἡμερομηνίες καί οἱ μάχες, ἢ οἱ λαχτάρες καί οἱ μνῆμες τῶν ἀνθρώπων;

25. Ο ΤΣΟΛΙΑΣ

(Τό ποίημα πού θά διαβάσετε παρακάτω λέγεται παρωδία. Τά πραγματικά του λόγια είναι διαφορετικά, άλλα έχουν άλλαχτεī έπιτηδες, γιά νά προκαλέσουν γέλιο).

Ιέν δυό, ιέν δυό
φουστανέλα, τσαρούχι, φούντα, φέσι
καμάρ' λιβιντιά, πιρηφάνια
στής Πίνδου ψηλά τίς κορφές.

Ιέν δυό, ιέν δυό
κι άμέσους μέ μία κλουτσά
πιτάξαμε τούς Ιταλιάνους
κι μπήκαμε στήν Κορυτσά.

Ιγώ είμ' ιγώ,
Εύζουνάκι γοργό¹
πού οι Ιταλοί σάν βγοῦν μπροστά μου
ιευθύς μπουρεΐ
ιγώ αύθωρεΐ
νά φταρνιστώ νά πέσουν χάμου.)

αύθωρεί: τήν ίδια στιγμή.

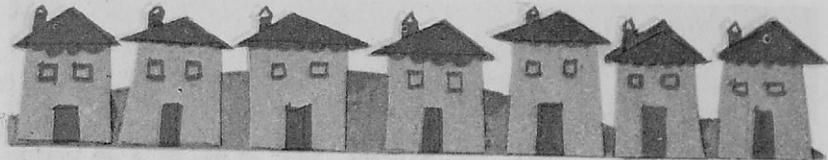
Σῶτος Πετρᾶς

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Τί παρατηρεῖς σχετικά μέ τή γλώσσα; Μπορεῖς νά άπαγγείλεις τό ποίημα χωρίς ίδιωματισμούς;
2. Σέ ποιό στίχο περιγράφεται ή φορεσιά τοῦ τσολιᾶ;
3. Νά βρεῖς τό στίχο όπου άναφέρονται τά συναισθήματα τοῦ τσολιᾶ.
4. Ποῦ είναι ή Πίνδος καί ποῦ ή Κορυτσά;

26. ΚΟΥΜΠΑΡΑΔΕΣ ΚΑΙ ΚΟΥΜΠΑΡΑΔΕΣ

(Τό κείμενο αύτό μπορεῖ νά διδαχτεῖ τήν ήμέρα πού γιορτάζεται ή «Διεθνής Ήμέρα Αποταμιεύσεως», δηλαδή στίς 30 Οκτωβρίου).

Τί λέμε κουμπαρά;

Κουμπαράς είναι ἔνα κουτί όπου βάζουμε τά λεφτά πού μᾶς περισσεύουν. Ο Φώτης λέει «κουμπαρά» τό μικρό του ἀδερφό, πού είναι χοντρούλης και τεμπελάκος. Λέει ἀκόμα ότι δέν τόν ἔχουν ἀνοίξει, γιά νά δοῦν τί ἔχει μέσα, γιατί ὁ ἀδερφός του δέν ἔχει πάει στό σχολεῖο.

Ο Ἀγγελος ἔχει ἔναν κουμπαρά σέ σχῆμα πυραύλου πού κάθε μέρα πάει νά τοῦ φύγει γιά τή σελήνη, ἀλλά είναι βαρύς και δέν μπορεῖ.

Ο Σπύρος ἔχει κουμπαρά, μά είναι τσιγκούνης. Εκείνος βέβαια δέν τό παραδέχεται και λέει πώς είναι οίκονόμος. Ομως ἄλλο οίκονόμος κι ἄλλο τσιγκούνης. Εγώ τόν ἔχω δεῖ νά μετράει και νά ξαναμετράει τά λεφτά του μέ μεγάλη μανία. Μιά μέρα τόν ρώτησα:

- Γιατί μετρᾶς τά λεφτά σου;
- Γιά νά δῶ πόσα είναι.
- Πόσα ἥταν τήν προηγούμενη φορά;
- Διακόσιες.
- Καί τώρα πόσα είναι;

- Πάλι διακόσιες.

- Καί πώς ήθελες νά είναι περισσότερα, άφοῦ δέν τά
έχεις βάλει στήν τράπεζα νά σου δίνουν τόκο;

Η Μαργαρίτα έχει κατάθεση στήν τράπεζα. Είναι
ενα βιβλιαράκι πού γράφει έπάνω τ' ὄνομά της κι έχει
ενα μεγάλο νούμερο: 580062. "Οποτε έχει λεφτά πάει μέ
τη μητέρα της καί καταθέτει· όποτε πάλι τῆς χρειάζον-
ται πάει καί τά παιρνει. Στό μεταξύ ὅμως αύτά «γεν-
νᾶνε» τόν τόκο.

Τώρα νά σᾶς πῶ καί γιά τήν Κατερίνα.

“Οταν πήγε στήν Κρήτη έπισκέφτηκε και τό Μουσεῖο τοῦ Ἡρακλείου. Ἐκεῖ λοιπόν σέ μιά βιτρίνα εἶδε ἔνα παλιό κόσμημα, ἔνα χρυσό σκουλαρίκι, πολύ ὅμορφο.

– Βλέπεις, Κατερίνα, αὐτό τό σκουλαρίκι; ρώτησε ἡ μητέρα της. Παριστάνει δυό μέλισσες πού ἀποθηκεύουν μέλι.

Τῆς ἐξήγησε ἀκόμα ὅτι ἀποθηκεύω θά πεῖ μαζεύω, συγκεντρώνω, ἀποταμεύω. Τότε ἦταν πού ἀποφάσισε ἡ Κατερίνα ν' ἀρχίσει τήν ἀποταμίευση. Ἐδῶ οἱ μέλισσες καὶ τά μυρμήγκια – πού εἶναι ἐντομα – μαζεύουν τροφή γιά τίς δύσκολες μέρες. Καὶ νά μήν ἀποταμιεύουμε ἐμεῖς πού εἴμαστε ἄνθρωποι, ὅταν ἔχουμε περίσσευμα;

Καὶ δέν τῆς φτάνει πού εἶναι οἰκονόμα ἑκείνη, θέλει σώνει καὶ καλά νά εἴμαστε οἰκονόμοι κι ἐμεῖς. Μᾶς ἔφερε λοιπόν στήν τάξη ἔναν κουμπαρά καὶ μᾶς παρακάλεσε νά τόν ταΐζουμε.

– Καὶ τί τρώει, καλαμποκάλευρο; τήν κορόϊδεψε ό Φώτης.

Τρώει δραχμές καὶ δίφραγκα. Τρελαίνεται γιά δεκάρικα καὶ είκοσάρικα, κι ὅταν φάει κατοστάρικο εἶναι τρισευτυχισμένος.

Μᾶς ἔπεισε λοιπόν νά μαζέψουμε χρήματα, γιά νά κάνουμε κάτι ὄλοι μαζί.

– Ν' ἀγοράσουμε βιβλία, πρότεινε ἡ Βιολέτα.

– Νά πάμε ἐκδρομή στό χωριό νά γνωρίσουμε τό Μαθιό, εἶπε ό Φώτης.

– Ν' ἀγοράσουμε δεντράκια, νά τά φυτέψουμε στή γειτονιά καὶ στό σχολεῖο, πετάχτηκε ό Σταῦρος.

Ἐγώ δέν ἔλεγα τίποτα. Ἡθελα νά ξερα τί θά πρωτοκάναμε μ' ἐκεῖνα τά λεφτά. Τέλος πάντων.

– Νά κάνουμε κάτι σπουδαῖο, εἶπε ό Σπύρος καὶ τόνισε τό «σπ». Πρέπει ὅμως νά σκεφτοῦμε καλά τί σπουδαῖο πράγμα θά κάνουμε. Καὶ ξανατόνισε τό «σπ».

Έπειδή ὅμως δέ βρίσκαμε ἐκείνη τῇ στιγμῇ τό σπουδαῖο τῶν σπουδάίων, εἴπαμε ν' ἀποφασίσουμε μιά ἄλλη φορά. Κι ἔκλεισε ἡ συνεδρίση.

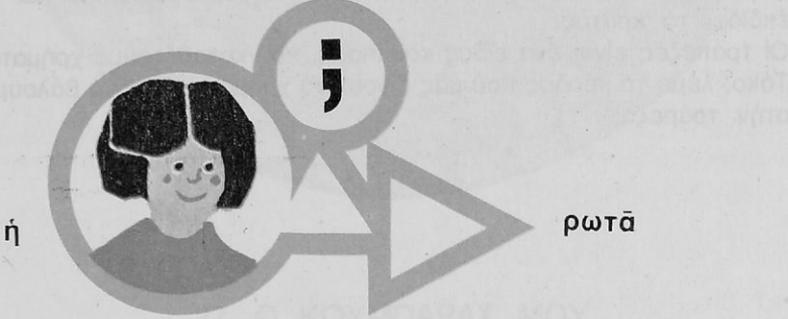
βιθλιάριο
ταμιευτηρίου

οἱ μέλισσες
τοῦ Μουσείου
τοῦ Ἡρακλείου

τράπεζα

1. Πῶς ἀποταμιεύει ὁ "Αγγελος, ὁ Σπύρος, ἡ Μαργαρίτα; 2. Ποιός εἶναι ὁ πιό σωστός τρόπος ἀποταμίευσης; 3. Ποιά ἔντομα «ἀποταμιεύουν»; 4."Αν ἡ οἰκονομία εἶναι σωστή πράξη, μπορεῖς νά τή δικαιολογήσεις; 5."Αν ἡ σπατάλη εἶναι κάτι κακό ἔχεις παραδείγματα νά τό ἀποδείξεις;

Η

σᾶς έξηγει άπλα:

Κέρματα λέγονται τά πενηνταράκια, οι δραχμές, τά δίφραγκα, τά τάλιρα, τά δεκάρικα καί τά είκοσάρικα.

Χαρτονομίσματα λέγονται τά πενηντάρικα, τά κατοστάρικα, τά πεντακοσάρικα καί τά χιλιάρικα.

Νομίσματα λέγονται καί τά κέρματα καί τά χαρτονομίσματα καί τά έκδιδει τό κράτος.

Οι τράπεζες είναι ἔνα εἶδος κουμπαρά, πού καταθέτουμε χρήματα. Τόκο, λέμε τό κέρδος πού μᾶς δίνουν τά χρήματα, ὅταν τά βάλουμε στήν τράπεζα.

27. Ο ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ ΜΟΥ

(Τό ποίημα γράφτηκε πρίν άπό μερικά χρόνια, πού κυκλοφοροῦσαν και δεκάρες. Οι δεκάρες αύτές είχαν μιά τρύπα στή μέση. Τότε όλα ήταν πιό φτηνά και τά παπούτσια κόστιζαν λιγότερο).

Χίλιες μάζεψα δεκάρες
ϊλη τούτη τή χρονιά
και τόν γιόμισα ώς άπάνω
τόν καλό μου κουμπαρά.

Μία μία δεκαρίτσα
φούσκα έγινε ή κοιλίτσα...
Τράβα τοῦ πα νά γεννήσεις,
νά δῶ τί θά μοῦ χαρίσεις.

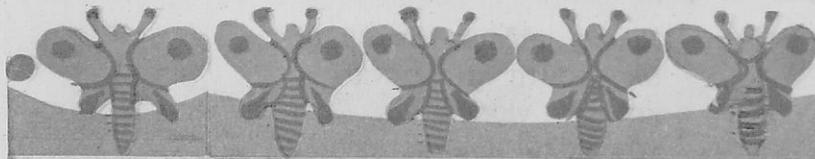
Γέννησε μέ μιά χαρούλα
όλο τρύπια δεκαρούλα.
Τά παπούτσια πού φορῶ
σέ αύτόνε τά χρωστῶ.

Γιάννης Βράχας

Σχολική ποιητική άνθολογία
Σπύρου Κοκκίνη

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Πόσο καιρό έκανε νά γεμίσει τόν κουμπαρά τό παιδί;
2. Σέ ποιό στίχο φαίνεται ότι τό παιδί οίκονομοῦσε λίγα λίγα τά χρήματά του;
3. Μήπως μπορεῖς νά πεῖς πόσο κόστιζαν τά παπούτσια; "Ενας στίχος σοῦ τό φωνάζει.

28. ΤΙ ΦΥΤΕΥΕΙΣ, ΟΤΑΝ ΦΥΤΕΥΕΙΣ ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ;

Μιά μέρα πού συζητούσαμε νά φυτέψουμε δεντράκια στό σχολείο και στή γειτονιά, ή Μυρτώ μᾶς έκαμε μιά παράξενη έρωτηση:

- Τί φυτεύεις, όταν φυτεύεις ένα δέντρο;
- Ή άπαντηση ήρθε άπό τή μεριά τοῦ Φώτη:
- Φυτεύεις ένα δέντρο!
- "Όχι, είπε τό κλαράκι. Φυτεύεις ένα πλοϊο!
- Πλοϊο;

‘Η τάξη ταρακουνήθηκε σάν νά χε τρικυμία. Τόξερε πώς θ’ άπορήσουμε.

Φυτεύεις ἔνα πλοϊο, γιατί ἀπό τό ξύλο τοῦ δέντρου μπορεῖς νά κάνεις τό σκαρί του, τό κατάστρωμά του, τά ξάρτια του, τίς κουπαστές του, τίς βάρκες του, τά κουπιά του. Μπορεῖς μ’ ἔνα δέντρο νά κάνεις ἔνα πλοϊο και νά σεριανᾶς μακριά στή θάλασσα.

Ἐπειδή μᾶς εἶδε λίγο σκεφτικούς, ρώτησε και πάλι μοναχή της και μοναχή της ἔδωσε τήν ἀπάντηση.

Τί φυτεύεις, ὅταν φυτεύεις ἔνα δέντρο; Φυτεύεις ἔνα ξύλινο σπίτι, τά πατώματά του, τή στέγη του, τίς πόρτες, τά καφασωτά, τίς καρέκλες, γιά νά ξέκουράζεσαι και ἄλλα ἔπιπλα.

Ο Σταῦρος πρόσθεσε.

— Μ’ ἔνα δέντρο μπορεῖς νά φυτέψεις τά θρανία ἐνός σχολείου, τήν ἔδρα τοῦ δασκάλου, φυτεύεις χαρτί γιά νά γράφεις, φωτιά γιά νά ζεσταίνεσαι και τόσα ἄλλα πράγματα πού βλέπουμε κάθε μέρα μπροστά μας.

Τότε όλα τά παιδιά βάλθηκαν νά βροῦν τί ἄλλο φυτεύουμε, ὅταν φυτεύουμε ἔνα δέντρο.

— Ενα σπίτι γιά τά σκιουράκια!

— Διαμέρισμα γιά τούς λαγούς και τά κουνέλια!

— Κουφάλες γιά τίς κουκουβάγιες!

— Μιά αἴθουσα γιά συναυλίες στά τζιτζίκια!

— Μιά ἀγορά γιά τά πουλιά!

— Σκιά γιά τούς θεριστές τοῦ καλοκαιροῦ!

— Οξυγόνο!

Σηκώθηκα κι ἐγώ κι εἶπα σοβαρά:

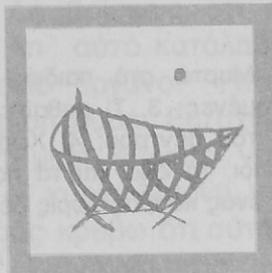
— Οταν φυτεύεις ἔνα δέντρο, φυτεύεις ἔνα δέντρο μέ τίς ρίζες, τόν κορμό, τά κλαδιά και τά φύλλα του. Φυτεύεις ἔνα δέντρο, γιά νά παίζουν στή σκιά του τά παιδιά και νά λένε «εύχαριστῶ» σ’ ἐσένα πού τό φύτεψες.

κουπαστή

ξύλινο σπίτι

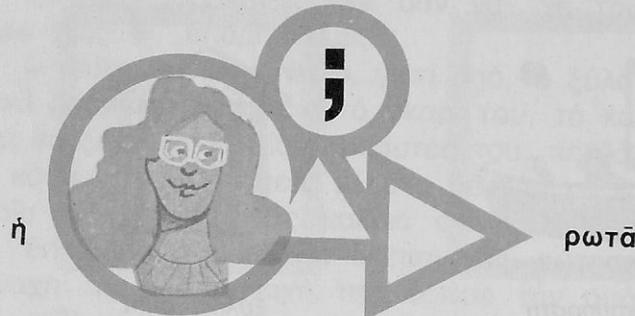
σκαρί πλοίου

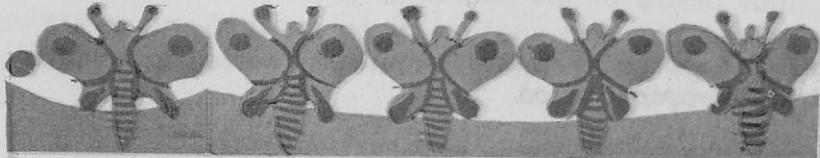
ξάρτια

Διάβασε προσεκτικά τά παρακάτω έπιθετα καί πές αν ταιριάζουν όλα στή λέξη δέντρο.

αιωνόβιο, καρποφόρο, φυλλοβόλο, γιγάντιο, άειθαλές, χριστουγεννιάτικο, κωνοφόρο, σκιερό.

1. Ποιά παράξενη έρωτηση έκανε ή Μυρτώ στά παιδιά;
2. Οι άπαντήσεις πουύ έδωσε ήταν δικαιολογημένες;
3. Τί μαθαίνεις σ' αύτό τό κεφάλαιο γιά τή χρησιμότητα τοῦ δέντρου;
4. Χωρίς τό όξυγόνο μποροῦν νά ζήσουν οι ανθρώποι, τά ζῶα καί τά πουλιά;
5. Μπορεῖς νά φανταστεῖς πῶς θά είναι ένας κόσμος χωρίς δέντρα;

29. Η ΚΥΡΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Κυρία Μπόνη-πού τή φωνάζω κυρία Μουσική- είναι φίλη τής μητέρας μου άλλα και δική μου. Είναι ψηλή, γλυκιά κι ἔχει γκρίζα μαλλιά. "Ισως ν' ἀπορεῖτε πού είναι φίλη μου, ἀφοῦ ἔχει γκρίζα μαλλιά. Άλλα σ' ἔσας δέν ἔτυχε ποτέ νά ἔχετε φίλο κάποιο μεγάλο;

Η κυρία Μουσική κάθεται σ' ἔνα πολύ μικρό διαμέρισμα μέ δύο δωμάτια. Στό ἔνα κοιμᾶται και στό ἄλλο ἔχει τό πιάνο της. Τίποτε ἄλλο. Συνηθισμένος νά βλέπω τά σπίτια φορτωμένα ἐπιπλα, τήν πρώτη φορά πού πῆγα σπίτι της ἀπόρησα. Μοῦ εἶπε:

- Δέ βρίσκεις ὅτι ἔνα πιάνο είναι ἀρκετό;

Απ' αὐτό κατάλαβα πόση σημασία ἔδινε σ' αὐτό τό μουσικό ὅργανο. Ήταν παλιό, μέ κιτρινισμένα πλῆκτρα και μισή ούρα. Εύτυχῶς πού δέν ἦταν ὀλόκληρη, γιατί ἡ ἄλλη μισή ἐπρεπε νά βγαίνει ἔξω ἀπό τό παράθυρο.

Η κυρία Μπόνη μοῦ μιλᾶ σάν νά είμαι μεγάλος και δέ σᾶς κρύβω ὅτι αὐτή της ἡ συνήθεια μοῦ ἀρέσει πολύ.

Η ἀνάγκη τῆς μουσικῆς, Σῶτο, είναι μέσα στόν ἄνθρωπο. Ο ἄνθρωπος ἐκδηλώνει τή χαρά και τή λύπη του μέ τό τραγούδι. Οι μητέρες, ὅταν κοιμίζουν τά μωρά τους, τί κάνουν;

- Τραγουδοῦν νανουρίσματα.

- "Οταν πεθαίνει κάποιος πῶς ἐκδηλώνουν τή λύπη τους οἱ δικοί του;

- Τραγουδοῦν μοιρολόγια.

- Τί κάνουν τά παιδιά, ὅταν παιζουν;

- Τραγουδοῦν.

Οι "Ελληνες στά παλιά χρόνια νόμιζαν ὅτι ἡ μουσική κατέβηκε ἀπό τόν ούρανό κι εἶχε τέτοια μαγική δύναμη, πού μποροῦσε νά κάνει θαύματα. Στόν "Ομηρο ύπαρχει τό παράδειγμα ἐνός "Ελληνα, πού ἐψελνε τραγούδια, γιά νά σταματήσει τό σίμα τῆς πληγῆς του.

Αύτό λοιπόν δέν τό ξερα, ἀλλιῶς δέ θά βαζα ἐπιδέσμους, γιά νά σταματήσω τό αīμα ἀπ' τά πεσίματα. Θά τραγουδοῦσα και τά γδαρμένα μου γόνατα θά γίνονταν καλά.

— Ο Ἔρμῆς ξέρεις τί ἔκανε μόλις γεννήθηκε και βγῆκε ἀπό τή σπηλιά του; συνέχισε ἡ κυρία Μουσική. Βρῆκε μιά χελώνα και μέ τό καβούκι της ἔφτιαξε μιά λύρα. Μέ μιά σμίλη ἀπό γυαλιστερό σίδερο ἔβγαλε τό κρέας τῆς χελώνας ἀπό τό καβούκι, ἔκοψε καλάμια σέ διάφορα μεγέθη, τά στερέωσε πάνω και μετά τέντωσε ὄλόγυρα μέ τέχνη τό δέρμα ἐνός βιδιοῦ. Τέντωσε μετά κι ἔφτα χορδές, φτιαγμένες ἀπό ἀρνίσια ἔντερα, και χωρίς χασομέρια — μιᾶς μέρας παιδί — ἄρχισε νά παίζει και νά τραγουδᾶ μέ τή λύρα.

“Ολα αύτά μοῦ τά διηγεῖται παίζοντας πιάνο. Τά δάχτυλά της, μακριά και λεπτά καθώς είναι, χοροπηδᾶνε στ’ ἀσπρόμαυρα πλῆκτρα σάν πεταλοῦδες. Ἡ κάμαρη γεμίζει ἥχους κι ἐγώ κάθομαι και τήν ἀκούω προσεκτικά.

“Οταν είμαι ὅρθιος βλέπω τί γίνεται μέσα στό πιάνο, ὅσο ἐκείνη παίζει. Κάθε πλῆκτρο ἔχει ἔνα σφυράκι, πού πατάει ἐπάνω σέ μεταλλική χορδή. Πρέπει νά παίζει κανείς καθαρά, γιά ν’ ἀκούγεται καθαρή ἡ μελωδία. “Οταν θέλει νά πολλαπλασιάσει τούς ἥχους, πατά τό ἔνα πεντάλ κι ὅταν θέλει νά τούς λιγοστέψει πατά τό ἄλλο.

— Πῶς τά καταφέρνετε και παίζετε τόσο ώραϊα; ἀπόρω κάθε φορά.

— Μέ ύπομονή και μέ πολλή ἄσκηση, μοῦ ἀπαντᾶ

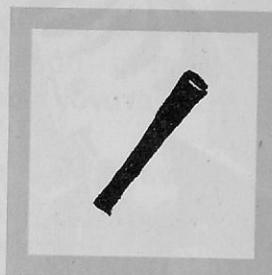
“Οταν γυρίζω ἀπό τό σπίτι της στό δικό μου νιώθω σάν ξαλαφρωμένος και γεμάτος χαρά. ”Έχω τήν ἐντύπωση ὅτι βρέθηκα σ’ ἔναν ἄλλο κόσμο, ἔνα ώραιο κόσμο, πού πρέπει ὁπωσδήποτε νά κατακτήσω.

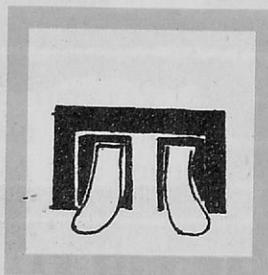
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

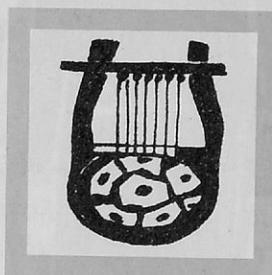
πιάνο
μέ μισή ούρα

σμήλη

πεντάλ

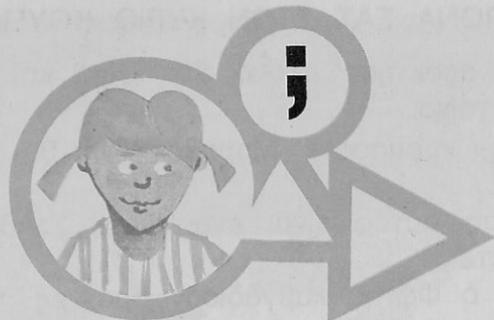
λύρα

ΑΙΝΙΓΜΑ

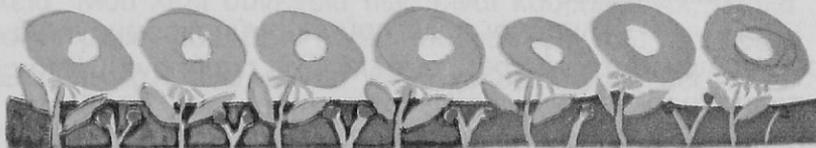
Τι είναι έκεινο που έχει κλειδιά,
άλλα κανένα δέν ταιριάζει στήν κλειδαριά;

ή

ρωτᾶ

1. Μποροῦν οι μικροί νά είναι φίλοι μέ τούς μεγάλους; 2. Πώς είναι ή κυρία Μπόνη; 3. Πώς έκδηλώνει τή χαρά καὶ τή λύπη του ό ανθρωπος; 4. Τί έκανε ό Ἐρμῆς μόλις γεννήθηκε; 5. Πώς λέγεται τό τραγούδι, πού λέει ή μητέρα, όταν κοιμίζει τό μωρό της; 6. Πώς λέγεται τό λυπητερό τραγούδι πού λέμε στό θάνατο;

30. ΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΚΟΥΠΑ

· Ή τάξη μας ἀπόκτησε ἀκόμα ἔνα φίλο καὶ τὸν κρεμάσαμε στὸν τοῖχο.

— Φίλο καὶ τὸν κρεμάσατε; Μπράβο φιλία! Θά μπορούσατε νά πεῖτε.

“Ομως ὁ φίλος αὐτός εἶναι ἔνα κουτί. Σταθεῖτε πρῶτα ν' ἀκούσετε:

‘Ο Σπύρος κι ὁ Φώτης καβγάδισαν προχτές, γιατί ἥθελαν νά καθίσουν κι οι δυό στὸ πρῶτο θρανίο τῆς ὥρα τῆς μουσικῆς. Θυμωμένοι ὁ ἔνας μέ τὸν ἄλλον πήγαν νά παραπονεθοῦν στή δασκάλα μας.

— Νά μοῦ γράψετε τὰ παράπονά σας, τούς εἶπε, γιατί τώρα μιλᾶτε κι οι δυό μαζί καὶ δέν καταλαβαίνω τίποτε.

~~X~~ Ο Σπύρος κι ὁ Φώτης τό ξανασκέφτηκαν τό ζήτημα. Ποῦ νά-γράφουν τόσα πράγματα; Προτίμησαν λοιπόν νά ξαναγίνουν φίλοι κι ἡ μπόρα πέρασε. “Ομως αὐτό μᾶς ἔδωσε τήν ίδέα γιά τὸν κύριο Κούπα. Σκεφτήκαμε νά κάνουμε ἔνα κουτί παραπόνων καὶ νά τοῦ γράφουμε γράμματα, ν' ἀνοίγουμε τά γράμματα, νά διαβάζουμε τί γράφουν, νά συζητᾶμε, κι ἂν μποροῦμε νά παίρνουμε ἀποφάσεις.

~~X~~ Πήραμε τήν πρώτη συλλαβή ἀπό τή λέξη κουτί καὶ τήν πρώτη συλλαβή ἀπό τή λέξη παράπονα καὶ βγάλαμε τὸν κύριο Κούπα. ~~X~~

Τό πρῶτο «παραπονιάρικό» γράμμα ἦταν τῆς Βιολέτας καὶ νά τί ἐλεγε:

Κύριε Κούπα,

Λυπάμαι πολύ πού εἶμαι ύποχρεωμένη νά σᾶς γράψω αὐτό τό γράμμα, ἀλλά ἔχω παράπονα μέ τὸν μπαμπά μου. Χτές καθόταν στήν τηλεόραση κι ἔβλεπε ποδόσφαιρο. “Οταν πήγα νά τοῦ μιλήσω, μέ σταμάτησε.

— Πάψε, Βιολέτα, ölo μιλᾶς. Δέ βλέπεις πώς ᔹχω δουλειά;

Ποιά δουλειά σᾶς παρακαλῶ, ἀφοῦ κοίταζε τά γκόλ; Πάντα ᔹτσι γίνεται, öταν πάω νά τοῦ μιλήσω. Πότε θά κουβεντιάσω ἐπιτέλους μαζί του, ἀφοῦ λείπει στή δουλειά; Μοῦ λέσει συνέχεια πώς εἶναι κουρασμένος. Καλά, κι ἡ μαμά μου δέν εἶναι κουρασμένη πού δουλεύει; Εκείνη γιατί μοῦ μιλάει κι ἀσχολεῖται μαζί μου;

Βιολέτα

– Ποιός θέλει νά παρατηρήσει κάτι; ρώτησε ή δασκάλα μας.

– Έγώ, εἶπε ή Μαργαρίτα. Νομίζω ότι είναι πολύ δύσκολο σήμερα «νά μεγαλώσει» κανένας τους

X – Μήπως έσεις τά παιδιά έχετε γίνει δύσκολα κι απαιτητικά; εἶπε έκεινη προσπαθώντας νά μή γελάσει μ' αύτό πού εἶπε ή Μαργαρίτα.

Έγώ νομίζω ότι οι μεγάλοι κουράζονται, άποφάνθηκε ο Σάκης. Επειδή δουλεύουν μέ άγωνία και αγχος, θέλουν λίγη ήσυχία στό σπίτι τους. Αύτό είναι. Δέν ύπάρχει άλλος λόγος.

– Έγώ δέν καταλαβαίνω ένα πράγμα, έπειμενε ή Μαργαρίτα! Γιατί σώνει και καλά οι μεγάλοι έχουν πάντα δίκιο.

– Ξέρουν πιό πολλά, πως νά τό κάνουμε. Έχουν πείρα, εἶπε ο Σταύρος πολύ λογικά.

X – Νά μιλήσω κι έγώ; άκούστηκε ή φωνή τής Μυρσίνης. Η Βιολέτα μίλησε τοῦ πατέρα της τήν ώρα πού έβλεπε τά γκόλ. Εκείνη τήν ώρα χαιρόταν κάτι πού τοῦ ἄρεσε. Δέν έπρεπε νά τόν διακόψει. Θά μποροῦσε νά τοῦ μιλήσει πιό ύστερα. Άν και τότε τής έλεγε: «Πάψε, Βιολέτα, όλο μιλᾶς», τότε θά είχε δίκιο νά παραπονιέται. Από τήν άλλη σημεριά, ἀν ήμουν έγώ ο πατέρας της, ποτέ δέ θά τής έλεγα: «Πάψε, Βιολέτα, συνεχώς μιλᾶς», άλλα «δυό λεπτά, παιδί μου, νά δῶ κάτι πού θέλω κι είμαι όλος αύτιά». X

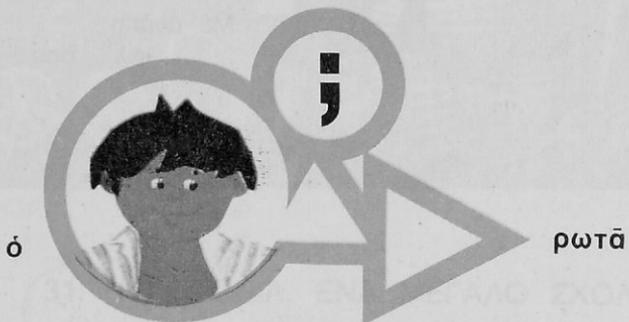
Γύρισε και κοίταξε τά παιδιά.

– Σάμπως κι έγώ είμαι άγγελούδι; Όμως όλα βιολεύονται κι όλα μποροῦν νά τακτοποιηθοῦν μέ τούς γονεῖς μας. Εμένα οι δικοί μου, όπως ξέρετε, λείπουν. Οι θετες μου είναι καλές και περνάω μαζί τους θαῦμα. Άλλα μακάρι νά τούς είχα έδω κι ας έβλεπαν στήν

τηλεόραση χίλια γκόλ κι ας μοῦ λεγαν: «Πάψε, Μυρτώ,
πολλά λές». Τους έχω τόσο έπιθυμήσει!

Μετά τή Μυρτώ μίλησαν κι ἄλλα παιδιά κι εἶπαν τή γνώμη τους γιά τήν οίκογένεια γενικά. "Οπως γίνεται σχεδόν πάντα μέ τόσο σπουδαῖο θέματα, δέν καταλήξαμε πουθενά, ἀλλά ήταν ὅμορφα, γιατί ἀκούστηκαν οι γνῶμες μας.

Από κείνη τή μέρα καί μετά ὁ κύριος Κούπας εἶχε πολλή δουλειά. Κάθε μέρα σχεδόν βρίσκαμε στό κουτί κι ἀπό ἕνα γράμμα μέ διάφορα θέματα, πού μᾶς ἔδιναν τήν εύκαιρια νά κουβεντιάσουμε τό πῶς καί τό γιατί καί νά ξεπεράσουμε μέ τήν καλή συζήτηση πολλές καί δύσκολες καταστάσεις.

1. Πῶς ἔγινε ὁ κύριος Κούπας; 2. Ποιός ἔριξε τό πρῶτο γράμμα στό κουτί τῶν παραπόνων; 3. Μέ ποιόν εἶχε παράπονα ἡ Βιολέτα καί γιατί; 4. Μέ τί τρόπο ἀντιμετώπισε ἡ Μυρτώ τό θέμα; 5. Τά παιδιά εἶναι πάντοτε ἀγγελούδια; 6. "Εχεις σκεφτεῖ μήπως καί οι γονεῖς σου ἔχουν παράπονα μ' ἐσένα;

"Ενα μισοσθησμένο γράμμα μέ παράπονα
γιά νά τό συμπληρώσετε έσεις

Αγαπητ.....
Δέν ξέρεις πόσο στενοχωρημ
.....γιατί.....
Δέν είναι τρομερό; Ποῦ νά φανταστῶ ὅτι.....
Τελικά βέβαια όλα διορθώθηκαν γιατί.....
.....
Αύτά πού λές. Γράψε μου σέ παρακαλῶ.

Μέ άγαπη
... φιλ... σου

31. Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ, ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αλάνα λέμε δυό οικόπεδα στή γειτονιά μου, όπου πάμε και παίζουμε. Τό παιχνίδι πού κάνουμε έκει είναι άλλο πράγμα. Ξετρελαϊνόμαστε στήν κυριολεξία. Παίζουμε βόλους, κουτσό, άγάλματα, άμπαριζα, γερμανικό, σπαθιά.

Ο πατέρας μου ἔπαιζε κι έκεινος στό δρόμο, όταν δέν ύπηρχαν τόσα αύτοκίνητα, γι' αύτό μέ καταλαβαίνει και μ' ἀφήνει νά πηγαίνω νά παίζω.

— Αντε νά διασκεδάσεις, μόνο πρόσεχε. Ή γειτονιά είναι κι αύτή ένα μεγάλο σχολείο. Εκεί σπουδάζεις νά ζεις άρμονικά μέ τούς ἄλλους καί μαθαίνεις νά ξεχωρίζεις τούς φίλους. "Αν σ' ἀγαπᾶνε τώρα οί φίλοι σου, θά σ' ἀγαπᾶνε κι ὅταν μεγαλώσεις.

Προσπαθῶ νά είμαι φίλος μ' ὅλα τά παιδιά. Μόνο μέ τόν Μπάφλα δέν μπόρεσα νά γίνω. Είναι παράξενο παιδί. "Ολο μᾶς βάζει τρικλοποδιές καί μᾶς βαράει. Μιά μέρα δεν ἄντεξα καί πάλαιψα μαζί του. Φυσικά μέ νίκησε καί γύρισα σπίτι μέ γδαρμένα γόνατα.

Η ἀλήθεια είναι πώς τά γόνατά μου πληρώνουν πάντα τά σπασμένα.

Νόμιζα ἐκεῖνο τό βράδυ πώς ὅλοι θά μέ μαλώσουν. Δέν μέ μάλωσαν ὅμως. "Ο πατέρας μου μέ καθισε σέ μιά καρέκλα τῆς κουζίνας, μοῦ καθάρισε τό πόδι μέ ὀξυζενέ καί μέ ρώτησε:

- Πάλαιψες τουλάχιστον σωστά;
- Πάλαιψα τίμια, τόν βεβαίωσα, χωρίς τρικλοποδιές καί τέτοια. Ντρέπομαι ὅμως γιατί μέ νίκησε.
- Νά μήν ντρέπεσαι καθόλου, εἶπε καί μοῦ φύσηξε τό πόδι, γιά νά μή μέ τσούζει. Θά πρεπε νά ντρέπεσαι μονάχα, ἀν πάλαιψες ἄσχημα καί γι' αύτό νικήθηκες." Η — κι αύτό είναι τό χειρότερο — θά πρεπε νά ντρέπεσαι, ἀν νικοῦσες παλεύοντας ἄσχημα. "Εσύ λές πώς πάλαιψες τίμια κι αύτό ἔχει σημασία.

Στήν ἀρχή μπερδεύτηκα μέ τίς σκέψεις του. Είχαν μέσα πολλά «ἄν». "Ομως, ὅταν ξανασκέφτηκα μία μία τίς φράσεις του καί κατάλαβα τό νόημά τους, τότε τίς βρῆκα πολύ σωστές.

Ο Μπάφλας δέν ἔρχεται πιά στήν ἀλάνα.

Δέν μᾶς κάνεις, τοῦ εἴπαμε. "Η νά διορθωθεῖς ἥ μήν ξανάρθεις. "Εμεῖς ἔδω ἐρχόμαστε νά εύχαριστηθοῦμε, ὅχι νά τσακωθοῦμε καί νά παίξουμε μπόξ.

(Η ἀλήθεια εἶναι πώς στήν ἀλάνα ἔρχονται λογιῶν λογιῶν παιδιά. Ἐχουν βέβαια τά ἐλαττώματα τους, ἀλλά καὶ ποιός δέν ἔχει ἐλαττώματα;**)**

Ο Μάρκος εἶναι καυχησιάρης καὶ παινεύεται συνέχεια. Ο Λουκᾶς εἶναι φαφλατάς, ἀλλά διηγεῖται πολύ ώραια καὶ σέ πείθει γι' αὐτά πού λέσι.

Ο Ἀπόστολος ἀπό τὴν ἄλλη γειτονιά ἔχει λαχτάρα νά γίνει ἔνας νέος Κουστώ. Θέλει νά ὄργωσει τίς θάλασσες μ' ἔνα βαθυσκάφος καὶ τοῦ ζητάω νά μέ πάρει βοηθό του.

Ο Γιώργης δούλεψε πέρυσι σ' ἔνα βενζινάδικο, γιά νά βγάλει τό χαρτζιλίκι του καὶ νά βοηθήσει τό σπίτι του. Αύτός ξέρει ἀπό τώρα πώς βγαίνει τό ψωμί καὶ λέει πώς βγαίνει πολύ δύσκολα.

Μ' ἔκεινον ὅμως πού λύνομαι στά γέλια εἶναι ὁ Βαγγέλης. Μά αὐτό τό παιδί εἶναι ἀρχιψεύταρος. Ποῦ βρίσκει τόσα ψέματα καὶ ξεφουρνίζει; Στήν ἀλάνα τόν λέμε «βαρόνο», ἀπό τό βαρόνο Μυγχάουζεν, τόν μεγαλύτερο ψεύτη ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Στήν ἀλάνα κάποια μέρα ἥρθε κι ὁ Ἀντρέας. Ήταν πιό μεγάλος καὶ πιό ψηλός. Δέν ἔλεγε πολλά, ἀλλά ὅ,τι ἔλεγε ἥταν. σωστό. Όταν μᾶς εἶδε νά παίζουμε πόλεμο μέ τά ξύλινα σπαθιά, μᾶς πλησίασε καὶ μᾶς ρώτησε:

- Γιατί παίζετε μέ σπαθιά καὶ μέ πέτρες;
- Μᾶς ἀρέσει, τοῦ εἴπαμε.
~~X~~ - Ο πόλεμος δέν εἶναι ώραιος, οὕτε στά ψέματα οὕτε στ' ἀλήθεια. Γιατί δέν ὄργανώνετε ἀγῶνες νά μάθετε ν' ἀγωνίζεστε; Γιατί δέν κάνετε τήν ἀλάνα στίβο; Νά μάθετε νά τρέχετε, νά πηδάτε, νά γυμνάζετε τό σῶμα σας, νά γίνετε γεροί καὶ δυνατοί καὶ νά χετε ποντίκια;

Μᾶς ἔδειξε τά μπράτσα του. Ποπό! Τί δυνατά πού ἥταν! Αύτά τά ποντίκια ἔπαιξαν πολύ μεγάλο ρόλο στήν ἀπόφασή μας. Τόν παρακαλέσαμε νά μᾶς βοηθήσει νά

γίνουμε καλοί άθλητές. Μᾶς προπονοῦσε, μᾶς γύμναζε,
μᾶς ἔριχνε στό φιλότιμο.

— "Αντε άκόμα λίγο, Σῶτο!

— "Αντε άκόμα λίγο, Σταῦρο.

Κάθε μέρα ἔσφιγγα τά μπράτσα μου νά δω πόσο
δυνάμωσα. Κι όταν μιά μέρα μου φάνηκαν ἀρκετά σκλη-
ρά κοιμήθηκα τρισευτυχισμένος.

— "Εχω κι ἐγώ ποντίκια, σκεφτόμουν συνέχεια, σάν
νά είχα στά μπράτσα μου τόν κόσμο όλόκληρο.

ποντίκια

ποντίκια
(μῆς)

μπόξ

βαθυσκάφος

ό

;

ρωτᾶ

- Ποιές φράσεις έξηγοις γιατί ή γειτονιά είναι ένα μεγάλο σχολείο;
- Γιατί τσακώθηκε ό Σάτος μέ τόν Μπάφλα;
- Ποιό είναι τό νόημα τών συμβουλῶν πού τοῦ δωσε ό πατέρας του;
- Τί τύποι ήταν ό Μάρκος, ό Λουκᾶς, ό Απόστολος καί ό Βαγγέλης;
- Έσυ ξέρεις άλλους τύπους παιδιῶν;

32. ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Έγω ξέρω τούς άγωνες καί άπό τά γραμματόσημα. Ο θεῖος Άργυρης μαζεύει πολύ ώραίες σειρές. Λέει πώς αύτά τά γραμματόσημα είναι δικά μου, άλλα πώς είναι δικά μου, άφοῦ δέ μ' άφηνει νά τ' άγγιξω;

Κάνω λοιπόν πώς δέν καταλαβαίνω, γιατί έδω πού τά λέμε, έγω έχω κι άλλα παιχνίδια καί δέ με νοιάζει, ένω ό θεῖος Άργυρης έχει μόνο αύτά, γιά νά ξεκουράζεται. Είναι τό χόμπυ του, ὅπως λέει. Κάθεται μέ τίς ώρες μπροστά σ' αύτά τά μικρά, όδοντωτά, χρωματιστά χαρτά-

κια μέ τίς τσιμπίδες του και τούς φακούς του καί... παιζει.

Σ' ἔνα βιβλίο μέ κόκκινο δερμάτινο έξωφυλλο μαζεύει τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες ὅλων τῶν κρατῶν. Τά γραμματόσημα αὐτά εἶναι ὅμορφα, γιατί ὅλα τά κράτη συναγωνίζονται μεταξύ τους ποιό θά κάνει τά καλύτερα. Στά περισσότερα ύπαρχει τό σῆμα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, πέντε κύκλοι δεμένοι μεταξύ τους καί ὁ κότινος, δηλαδή τό στεφάνι τῆς ἄγριας ἐλιᾶς πού στεφάνων τούς ὄλυμπιονίκες.

"Ἄς ξεφυλλίσουμε λοιπόν μία μία τίς σελίδες τοῦ βιβλίου νά δοῦμε τί περιέχει.

Πρῶτοι ἔρχονται οἱ ἀγῶνες στίβου. Οἱ ἀθλητές τρέχουν, πηδοῦν ἐμπόδια, ρίχνουν ἀκόντιο καί σφαίρα. Σ' αὐτή τή σελίδα βλέπουμε τά πηδήματα: τό τριπλοῦν, τό ἄλμα εἰς ὕψος καί τό ἄλμα ἐπί κοντῶ.

Ἐδῶ βλέπουμε ἀγῶνες ιστιοπλοῖας καί κωπηλασίας.

Σ' αὐτή τή σελίδα σέ πεντε γραμματόσημα ύπαρχουν τά χειμερινά σπόρο: τό σκί καί τό πατινάζ.

Νά, καί ἐνόργανη γυμναστική. Αύτή ḥ γυμναστική μοῦ ἀρέσει πολύ. Ὁ ἔνας ἀθλητής παριστάνεται σέ μονόζυγο, κι ἄλλοι σέ δίζυγα, σέ κρίκους καί σέ ἐφαλτήρια.

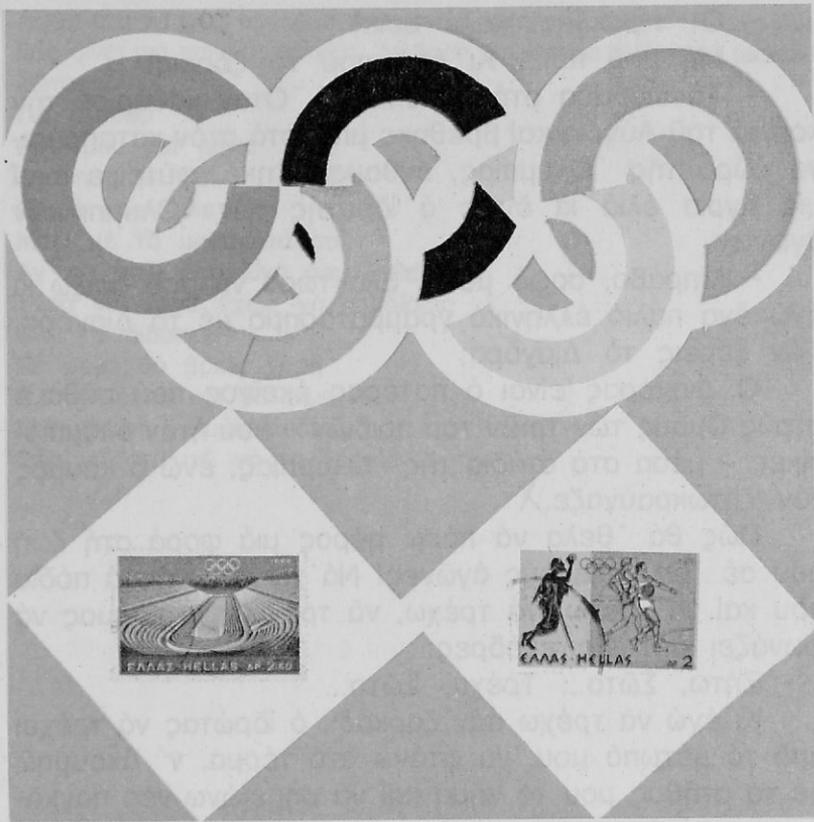
Ἐδῶ δύο ξιφομάχοι ἀγωνίζονται μέ τά σπαθιά τους.

Παρακάτω πέντε κολυμβητές ἀγωνίζονται ποιός θά ρθει πρῶτος.

Άλλα ἑπτά γραμματόσημα, παριστάνουν ἔναν ἀθλητή σέ φάσεις, νά σηκώνει βάρη. Φαίνονται καθαρά οἱ μῆς τῶν ποδιῶν, τοῦ στέρνου καί τῶν μπράτσων.

Νά καί αὐτοκινητοδρομίες, σκοποβολή, τέννις καί ιππαδία.

Σ' ἔνα ἄλλο γραμματόσημο γύριζει μιά ύδρογειος σφαίρα καί γύρω τῆς πέντε κύκλοι πού θέλουν νά ποῦν

οτι οι Ολυμπιακοί άγωνες ένωνουν τόν κόσμο.

— Θεῖε Ἀργύρη, ξέρεις ποιός όργάνωσε τούς πρώτους Ολυμπιακούς άγωνες;

— "Οχι, παιδί μου! Ποιός;

Ποτέ δέν είμαι σίγουρος ἂν ὁ θεῖος Ἀργύρης δέν ξέρει ἡ κάνει πώς δέν ξέρει κάτι. Εμένα πάντως μ' ἀρέσει νά τοῦ ἐξηγῶ καὶ νά τοῦ κάνω τό δάσκαλο.

— Ό, Ήρακλῆς, καλέ θεῖε!

— Μή μοῦ πεῖς! Κι ἐσύ ποῦ τό ξέρεις;

— Τό διάβασα στή μυθολογία. "Οταν καθάρισε τήν κοπριά τοῦ Αύγεια καὶ βρέθηκε μπροστά στὸν καταπράσινο χῶρο τῆς Ὀλυμπίας, ἐνθουσιάστηκε, φύτεψε ἐκεῖ μιά ἄγρια ἐλιά κι ἔγινε ὁ ιδρυτής τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

— Μπράβο, σοφέ μου! "Ελα τώρα νά σοῦ δείξω κι ἐγώ ἔνα παλιό ἑλληνικό γραμματόσημο μέ τό Διαγόρα. Τόν ξέρεις τό Διαγόρα;

‘Ο Διαγόρας εἶναι ὁ πατέρας ἐκεῖνος πού πέθανε στούς ὥμους τῶν τριῶν του παιδιῶν – πού ἦταν ὀλυμπιονίκες – μέσα στό στάδιο τῆς Ὀλυμπίας, ἐνῶ ὁ κόσμος τόν ζητωκραύγαζε.~~Χ~~

Πῶς θά θελα νά πάρω μέρος μιά φορά στή ζωή μου σέ Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες! Νά χω φτερά στά πόδια μου καί νά τρέχω, νά τρέχω, νά τρέχω. ‘Ο κόσμος νά φωνάζει ἀπ’ τίς ἐξέδρες:

— Ζήτω, Σῶτο... Τρέχα, Σῶτο...

Κι ἐγώ νά τρέχω σάν ζαρκάδι, ὁ ιδρώτας νά τρέχει ἀπό τό μέτωπό μου, νά φτάνω στό τέρμα, ν’ ἀκουμπώ μέ τό στήθος μου τό νῆμα καί νά σημειώνω νέο παγκόσμιο ρεκόρ!

‘Αλλά ποῦ τέτοια τύχη!

ιστιοπλοΐα

κωπηλασία

σκί

Ακροστιχίδα λέμε τούς στίχους πού τό πρώτο τους γράμμα μᾶς δίνει μιά καινούρια λέξη. Διάβασε τήν άκροστιχίδα πού έκανε όσωτος:

Γιά στάσου

Ρίξε μου μιά ματιά

Αγάπησέ με

Μικρέ μου φίλε

Μαζί μέ τά μαθήματά σου

"Αν καί μαζί μου λίγο άσχοληθεῖς

Τόσα καί τόσα έχεις νά κερδίσεις

"Ολα τά διδάσκω

Σέ μένα θά βρεῖς χαρά

"Ημουν, είμαι καί θά είμαι

Μιά χρυσή έγκυκλοπαίδεια

"Ολα νά στά πῶ νά τά ξέρεις

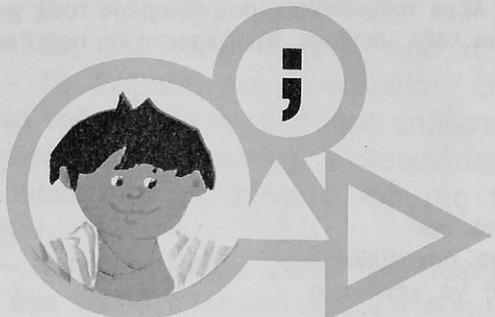

πατινάζ

άρση βαρῶν

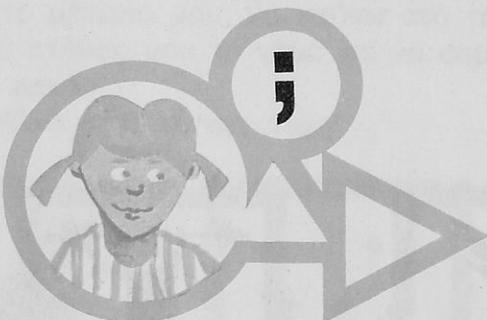
ό

ρωτᾶ

1. Ποιοί είναι οι άγωνες στίβου;
2. Πόσων είδων πηδήματα έχουμε;
3. Πώς λέγονται μέ ένα όνομα τό σκί και τό πατινάζ;
4. Ποιά λέμε αρση βαρῶν;
5. Τί θά πει ρεκόρ;

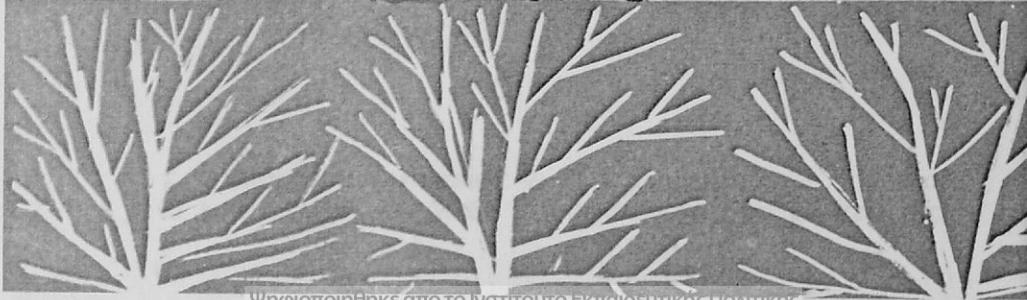
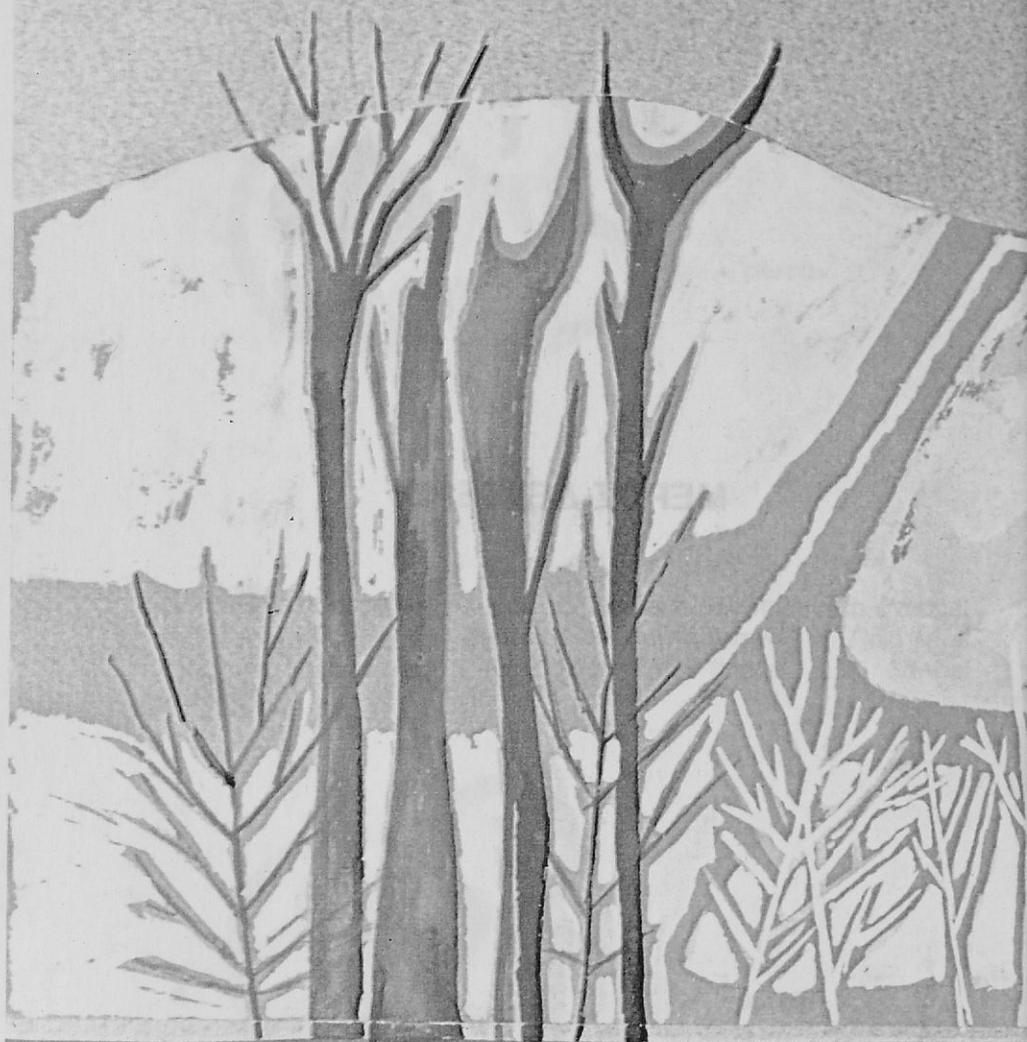
ή

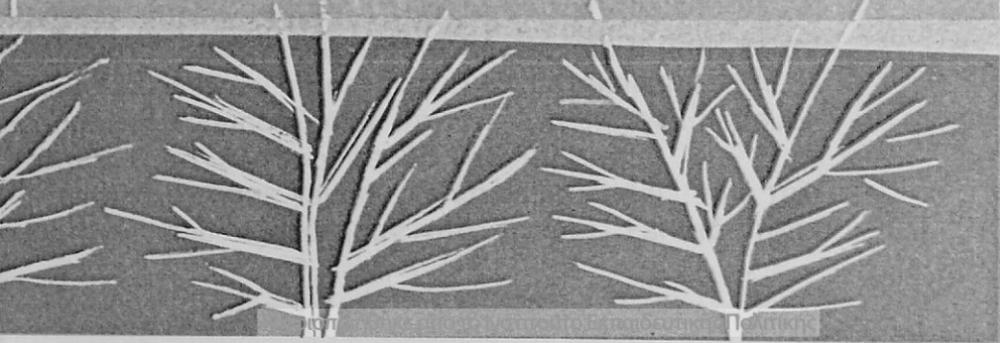
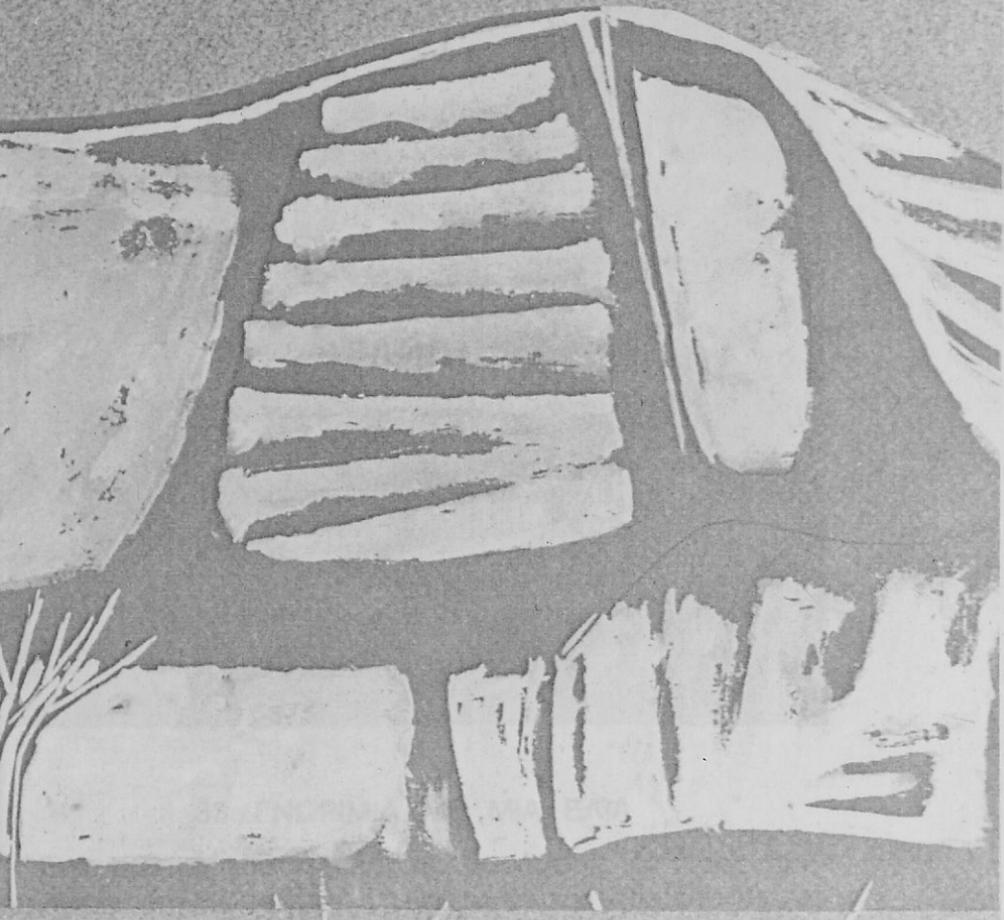
ρωτᾶ

1. Τί είναι τά γραμματόσημα;
2. Σέ τί χρησιμεύουν;
3. Τί μποροῦν νά μάς διδάξουν;
4. Τί θά πει φιλοτελισμός και φιλοτελιστής;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ψηφιοποιηθήκε από το Νοτίου Όαση Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Δεκέμβριος 31 μέρες

Γενάρης 31 μέρες

Φλεβάρης 28 ή 29 μέρες

33. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΜΙΑ ΕΛΙΑ

“Ενα πρωινό τοῦ Δεκέμβρη, χαράματα, οἱ ἐλιές κοιμούνταν στὸν ἔλαιωνα. Ἡ μαύρη ἐλίτσα – ἡ Μαύρούλα – κρεμόταν μαζὶ μέ τίς δυό ἀδερφές τῆς σ’ ἔνα λεπτό κλαδί τοῦ δέντρου. Ἐκεῖ ἦταν ἡ κρεβατοκάμαρά τους. Ἡ Μαύρούλα τραμπαλιζόταν στὴν κούνια τῆς καὶ νανουρίζόταν μὲ τὸ ἑλαφρό ἀεράκι τοῦ πρωινοῦ.

Ξαφνικά ὁ τόπος γέμισε φωνές καὶ φασαρία. Ἀπό τρία ρορτηγά, πού σταμάτησαν στὸ χωράφι, ξεπετάχτηκαν

άνθρωποι μέ τσουβάλια καί καλάθια. Γρήγορα γρήγορα
έπιασαν νά δουλεύουν. Φωνές, όμιλίες καί χαμηλόφωνα
τραγούδια γέμισαν τόν έλαιώνα.

Κατά τίς έννιά πήγαμε κι έμεῖς μέ τό σχολεῖο νά
βοηθήσουμε στό μάζεμα. Γιά μᾶς ήταν κάτι σάν παιχνίδι,
ένω γιά τούς μεγάλους ήταν μιά σκληρή δουλειά. Οι
άνθρωποι – αντρες καί γυναίκες – ήταν κιόλας κουρα-
σμένοι καθώς έσκυβαν νά μαζέψουν μέ γρήγορες κινή-
σεις τόν καρπό.

Η Μαιρούλα ήταν πολύ άνήσυχη στό κλαρί της. Τήν
πρόσεξα καί τή λυπήθηκα. Είπα τής Μυρτῶς καί τοῦ
Σταύρου:

– Παιδιά τί νά σκέφτεται ἄραγε τούτη ή ἐλίτσα;

Ο Σταῦρος δέ μοῦ ἀπάντησε, μόνο μέ κοίταξε σάν
νά μοῦ λεγε: «Κάτι ιδέες πού έχεις καμιά φορά!»

Η Μυρσίνη όμως, πού πιστεύει σάν κι έμένα ὅτι ὅλα
τά πράματα έχουν ψυχή, μοῦ πε χωρίς δισταγμό:

– “Οπως έμεῖς ρωτᾶμε τούς μεγάλους, ὅταν δέν
ξέρουμε κάτι, ἔτσι θά ρωτάει τώρα κι αύτή κάποια
ἀδερφή της: «Τί συμβαίνει»; Κι ή ἄλλη θά τῆς ἔξηγε: «
Ηρθαν νά μᾶς πάρουν».

– Έγώ δέν πάω πουθενά, θά λέει ή Μαιρούλα. Θέλω
νά μείνω στό δέντρο, ν' ἀκούω τήν ἀνάσα καί τό
τραγούδι τῶν πουλιῶν.

– “Αν σ' ἀφήσουν ἐδῶ θά μαραγγιάσεις, θά τῆς λέει
ή μεγάλη ἀδερφή της.

Λοιπόν κι ἐγώ τά ίδια θά λεγα κι εύχαριστήθηκα
πολύ μέ τήν ἀπάντηση πού μοῦ δωσε ή συμμαθήτριά
μου. Παρακολουθοῦσα τήν ἐλιά μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον,
νά δῶ τί θά γίνει. Μοῦ φάνηκε ὅτι μοῦ μιλοῦσε:

– Σῶτο, πές τους νά μ' ἀφήσουν ἐδῶ. Θέλω νά
παίζω κρυφτό μέ τόν ἥλιο πίσω ἀπό τ' ἀσημοπράσινα
φύλλα.

Έκείνη τή στιγμή μιά γυναίκα μ' ἔνα λοῦρο χτύπησε τό κλαρί κι ἡ Μαιρούλα βρέθηκε κάτω στό ύγρο χῶμα μέ τίς ἀδερφές της. Καθώς ἦταν πρωΐ, ἔκαναν ἔνα δροσερό μπάνιο μέσα στήν ύγρή χλόη. Τά χέρια τῆς ἀγρότισσας τίς ἄρπαξαν γρήγορα καί τίς τρεῖς καί τίς πέταξαν στό καλάθι. Εύτυχῶς ἦταν ἐκεī μέσα ὅλες οι φίλες τους, οι ἐλιές ἀπό τό ίδιο δέντρο. "Οταν εἶσαι μέ φίλους, γίνεται εὔκολη καί ἡ πιό δύσκολη περιπέτεια.

Ο ἥλιος περνοῦσε λαμπερός μέσα ἀπό τίς φυλλώσιές. Χάιδευε τή γῆ, χάιδευε καί τίς πλάτες τῶν ἀνθρώπων, πού μάζευαν σκυμμένοι. Χάιδευε καί τή Μαιρούλα, πού τοῦ χαμογέλασε μέσα ἀπό τό κοφίνι.

✓ Υστερα πήγαμε στό λιοτρίβι. Εἰδαμε πῶς εἶναι στό ἑσωτερικό του· εἰδαμε τό λιοτρίφτη, πού κάνει ζυμάρι τίς ἐλιές κι ἔνα πιεστήριο ὅπου ἀπ' τό ζυμάρι βγαίνει τό λάδι.

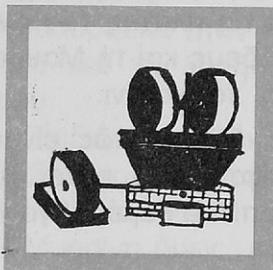
Μέσα στό λιοτρίβι ύπηρχε καί μιά μικρή ἔκθεση γιά τήν καλλιέργεια τῆς ἐλιᾶς. Εἰδαμε τσεκούρια γιά τό κλάδεμά της, λούρους γιά τό τίναγμα τῶν κλαδιῶν, κανάτες ξύλινες πού μεταφέρουν νερό στό πιεστήριο, δοχεῖα γιά τό μέτρημα τοῦ λαδιοῦ καί διάφορα κιούπια.

Έκείνο τό πρωί δηλαδή πήραμε μιά ιδέα γιά ὅλη τήν ἐπεξεργασία τῆς ἐλιᾶς. Έμένα ὅμως σ' ὅλο τό δρόμο τοῦ γυρισμοῦ δέν μοῦ ἔφευγε ἀπό τό νοῦ ἡ Μαιρούλα. Μέσα στά μάτια μου εἶχα τήν εἰκόνα της νά τραμπαλίζεται στό δέντρο καί μετά νά πέφτει κάτω στή γῆ.

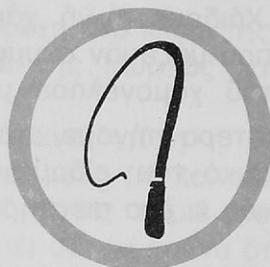
"Αραγε θά τήν ξανάβλεπα ποτέ; Ποιός ξέρει; Μπορεῖ νά τή συναντοῦσα στό ἀναμμένο καντήλι μας ἡ πάνω στή φέτα τῆς Μυρσίνης, πού τήν ἔτρωγε μέ λάδι κι ἀλάτι κατά τίς δέκα. Μπορεῖ νά μοῦ χαμογελοῦσε μέσα ἀπό γυάλινη κονσέρβα στό μπακάλικο ἡ νά μοῦ τήν ἔφερνε στό τραπέζι ἡ μητέρα μου. Εἶπα στό Σταῦρο τή σκέψη μου κι ἐκείνος μοῦ ἀπάντησε:

– Ποῦ ξέρεις; Μπορεῖ νά τή ξαναδεῖς μέσα σέ κάποιο ποίημα.

Σέ ποίημα; Αύτό θά ήταν τό πιό τέλειο: Νά ξαναβρω τή Μαυρούλα σέ κάποιο στίχο, μιά και οι ποιητές είναι πάντα καλοί μέ τοῦτο τόν εύλογημένο καρπό.

λιοτρίβι

λοῦρος

δοχεῖο λαδιοῦ

κιούπι

ρωτά

1. Τί είναι τό μάζεμα της έλιας γιά τά παιδιά καί τί γιά τους μεγάλους;
2. Ποῦ καταλήγουν οι έλιές, πού θά γίνουν λάδι, όταν μαζευτοῦν;
3. Σέ τί χρησι έινουν οι έλιες;
4. Σέ ποιές φράσεις τοῦ μαθήματος τό διαβάζεις;
5. Ποιά είναι τά κύρια μέρη τοῦ λιοτριβιοῦ:

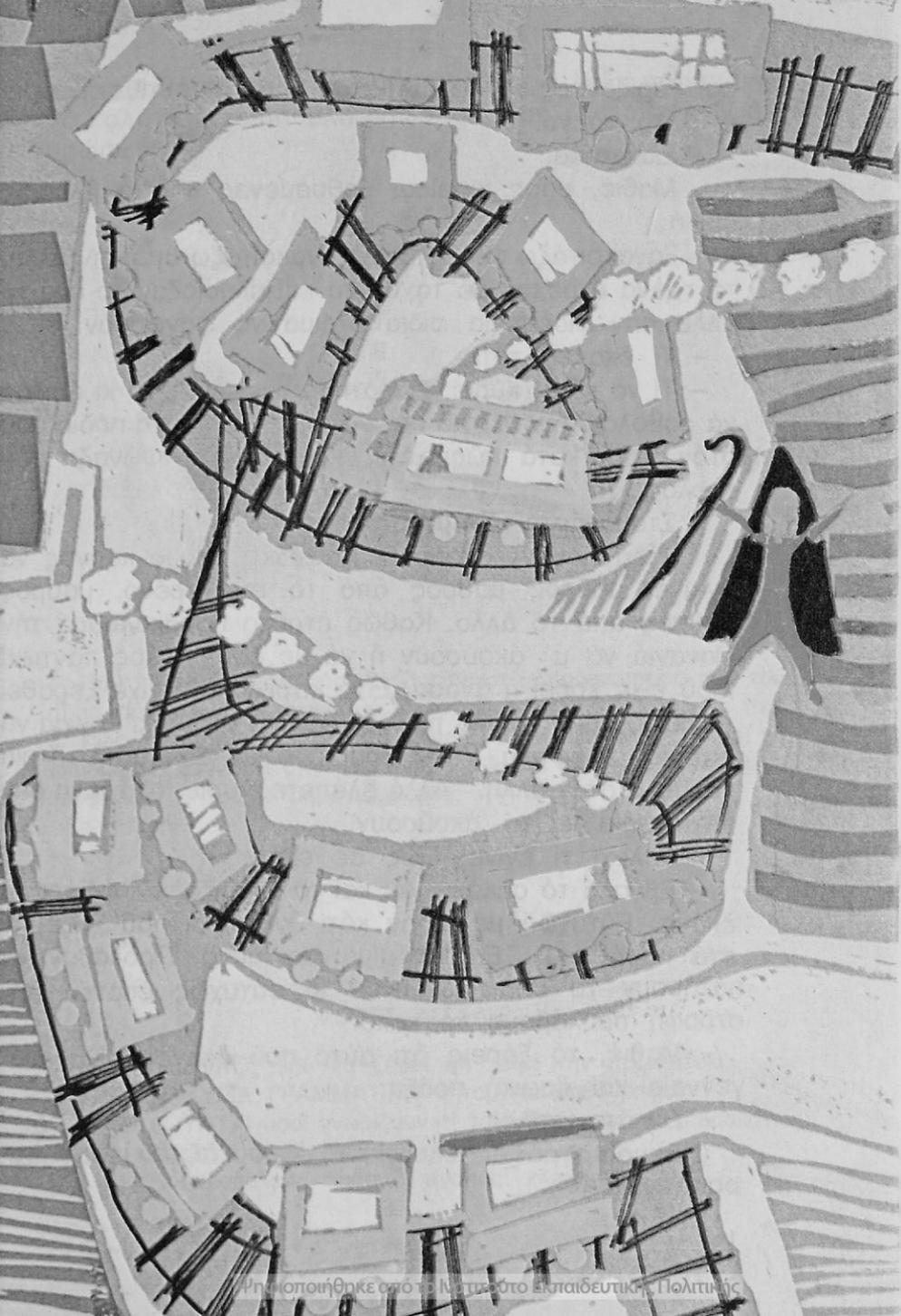
34. Ο ΜΑΘΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Βοσκός σώζει ζωές...

Αύτός ό τίτλος μέ χοντρά γράμματα γέμιζε σήμερα τίς πρῶτες σελίδες τῶν έφημερίδων. Κάτω ἀπό τούς γιγάντιους τίτλους ποζάριζε μέ τή γκλίτσα του ό Μαθιός χαρούμενος καί γελαστός.

‘Η Μυρτώ δέν πίστευε στά μάτια της. ‘Ο παιδικός της φίλος ήρωας στίς έφημερίδες; Δέν ήξερε πῶς νά κρύψει τήν περηφάνια της. Διάβαζε καί ξαναδιάβαζε τή συνέντευξη, πού είχε πάρει ἑνας δημοσιογράφος ἀπό τό Μαθιό καί χαμογελοῦσε ὅλο καμάρι!

- Πῶς σέ λένε, παιδί μου; ἄρχιζε ἡ συνέντευξη.
 - Μαθιό!
 - Πᾶς σχολεῖο;
 - "Οχι τώρα πιά. Πήγα μέχρι τήν ἔκπη!"
 - Γιατί τό παράτησες;
 - Δέν τά παιρνα τά γράμματα κι ὕστερα... εἶναι κι ό πατέρας μου ἀνήμπορος.
 - Τώρα τί κάνεις;
 - Βόσκω τά γίδια μας.
 - Καί τί ἄλλο;
 - Σκαλίζω στό ξύλο.
 - Τί σκαλίζεις;
 - Γκλίτσες, ρόκες, κουτάλια, πηρούνια, πίπες. Σκαλίζω φίδια, δράκους, πούλιά, ἄγρια θηρία, λουλούδια και σταυρούς. Τά πράγματα αύτά ἀρέσουν στόν κόσμο πού περνᾶ ἀπό δῶ και τά πουλάω.
 - Δέ μοῦ λές, Μαθιέ, τί ἔγινε χτές τό πρωί;
 - Εύτυχῶς δέν ἔγινε τίποτε. Παρά λίγο ὅμως νά ἔχουμε μεγάλο δυστύχημα. Δύο τρένα ἔρχονταν ἀντίθετα στήν ίδια γραμμή.
 - Ποῦ λές νά ὀφείλεται αύτό;
 - "Ισως νά γινε λάθος μέ τό σηματοδότη. Τά λάθη γιά τούς ἀνθρώπους εἶναι.
 - Μά μέ τό λάθος θά γινόταν δυστύχημα.
 - Νά ὅμως πού δέν ἔγινε.
 - Εσύ τί ἔκανες;
- X. Εγώ ἔβοσκα τά γίδια μου στό λοφάκι πού τά πάω συνήθως και σκάλιζα μιά πίπα γιά τό θειό μου τό Θόδωρο. Ἀπό τό μέρος πού κάθομαι βλέπω ἵσια κάτω στίς γραμμές τοῦ τρένου. Ἡ ταχεία περνάει κατά τίς ἐφτά τό πρωί κι ἔρχεται ἀπό τή μεριά τοῦ κάμπου. Τήν ἄκουσα λοιπόν νά σφυρίζει και περίμενα νά τή δῶ. "Ακουσα ὅμως κι ἀπό τή μεριά τοῦ λόγγου ἔνα σφύριγ-

μα. Γυρίζοντας νά δῶ άντικρισα ἀπό τήν άντιθετη μεριά κι ἄλλο τρένο.

Σκέφτηκα:

– Μαθιέ, μπάς κι εἶσαι μεθυσμένος καί τά βλέπεις διπλά;
~~χ~~

Ξανακοιτάζω ἀπό τή μιά, ξανακοιτάζω ἀπό τήν ἄλλη, τά τρένα ἔτρεχαν μέ ταχύτητα καί πλησίαζαν τό ἔνα τό ἄλλο σάν σιδερένια φίδια ἔτοιμα νά φαγωθοῦν.

– Τί ἔκανες τότε;

– Τί νά κάνω κύριε; Παράτησα τή γίδια μου κι ἄρχισα νά ροβολάω τήν πλαγιά σάν κατσίκι. "Εβαλα τά πόδια μου στόν ὕμο, κατά πῶς λένε, καί φώναζα. Φώναζα σάν τρελός.

– Σταματῆστε! Σταματῆστεεε!

Αλλά ποῦ ν' ἀκουστῶ. Καί δῶσ' του ό καπνός νά βγαίνει μαῦρος μαῦρος ἀπό τό ἔνα τρένο, μαῦρος μαῦρος ἀπό τό ἄλλο. Καθώς ἔτρεχα παρακαλοῦσα τήν Παναγιά νύ μ' ἀκούσουν ḥ νά μέ δοῦν τέλος πάντων! Μοῦ είχε κοπεῖ ḥ ἀνάσα. Είχα κιτρινίσει κι εἶχε ξεραθεῖ τό σάλιο μου. "Εβαλα τά δάχτυλα στό στόμα κι ἄρχισα νά σφυρίζω κλέφτικα. "Αμα σφυρίζω ἀκούγομαι ἀπό τή μιά ραχούλα στήν ἄλλη. 'Αλλά βλέπετε, κύριε, τά τρένα δέν είναι γίδια νά μ' ἀκούσουν.

– Τελικά τί ἔγινε; Πῶς σέ εἶδαν;

– "Εβγαλα τό σακάκι μου καί τό ἀνέμιζα, οὔτε ξέρω τί ἔκανα. Εύτυχῶς μέ εἶδαν κάτι ἄνθρωποι πού χάζευαν στά παράθυρα. "Ε, δέν εἶμαι καί μύγα. Πρόλαβαν νά πατήσουν τό σῆμα κινδύνου κι εύτυχῶς ἐπάνω στή στροφή προλάβαμε τό κακό.

– Μαθιέ, τό ξέρεις ὅτι αύτό πού ἔκανες είναι μιά γενναία καί ἡρωική πράξη;

– Σωπᾶτε, καλέ!

Ο δημοσιογράφος τέλειωνε τό ρεπορτάζ του μέ τήν παρακάτω φράση:

«Είναι περιττό νά προσθέσουμε καί μιά λέξη παραπάνω.
Τό καλό τσοπανόπουλο έσωσε τή ζωή έκατοντάδων άν-
θρώπων!»

ρωτά

1. Ποῦ ποζάριζε ό Μαθιός;
2. Τί είπε στό δημοσιογράφο πού τοῦ πῆρε συνέντευξη σχετικά μέ τό σχολεῖο; μέ τίς δουλειές του;
3. Πῶς άντιμετώπισε τήν κατάσταση, όταν είδε δύο τρένα νά πλησιάζουν άντιθετά στήν ίδια γραμμή;
4. Μέ ποιά φράση τέλειωνε τό ρεπορτάζ του ό δημοσιογράφος;

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ μαθητής πού νά ξέρει άπ' έξω τήν προπαίδεια.
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ζητοῦνται όρθογράφοι.
ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ όσοι γνωρίζουν τί τόνο βάζουμε στίς παρακάτω λέξεις νά τίς γράψουν καί θά άμειφθοῦν:
παρακαλεις, πηδουν, άγαπας, κλαις, άργει

Μιά ιδέα ρίχνουμε:

Τί θά λέγατε νά κάνετε μιά έφημερίδα μέσα στήν τάξη; Μή ξεχάσετε τίς ειδήσεις, τό χρονογράφημα, τό σκίτσο, τίς μικρές άγγελίες, κ.α.

35. ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΠΟΥ Μ' ΑΡΕΣΕΙ.

Ο πατέρας τοῦ Σταύρου χτίζει οίκοδομές. Τώρα τελευταῖα ἀρχισε νά χτίζει μιά πολυκατοικία κοντά στό σχολεῖο μας.

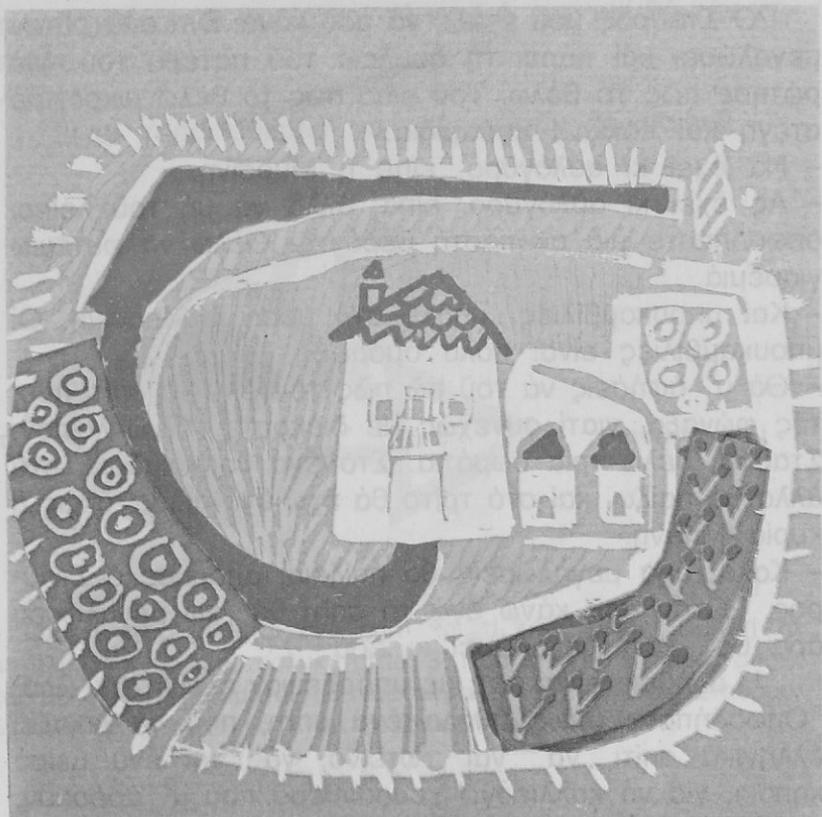
Στήν ἀρχή ἔνα μηχάνημα-δράκος ἥρθε κι ἔσκαψε τή γῆ, γιά νά μποῦν τά θεμέλια. Σιγά σιγά ἀρχισαν νά ύψωνονται κι οι τοῖχοι. Τώρα ὅποτε περνᾶμε ἀπό τό γιαπί ἀκοῦμε τούς ἐργάτες νά τραγουδοῦν καθώς δουλεύουν.

Κι ὁ Σταῦρος χτίζει καταπληκτικά σπίτια, ἀλλά στήν ίχνογραφία, μέ μπογιές και μαρκαδόρους. Βάζει μεγάλα παράθυρα, καμινάδες μέ καπνό και τούς δίνει ἔναν ἀέρα εύτυχισμένο. Δέν τοῦ ἀρέσει νά ζωγραφίζει πολυκατοικίες, γιατί εἶναι ἔνα "ίσιο πράγμα μέ "ίσιες γραμμές.

- Δέν ἔχουν γοῦστο, λέει.

Σάμπως ἔχουν γοῦστο στήν πραγματικότητα;

Κάποιο ἀπόγευμα ὁ "ιδιος ὁ πατέρας τοῦ Σταύρου μᾶς μιλοῦσε γιά τό πατρικό του σπίτι μέ μεγάλη νοσταλγία κι ἀγάπη. Εἶχε λέει ψηλά ταβάνια, μεγάλα παράθυρα και κάπι ξύλινες στριφογυριστές σκάλες ὅπου ἔκανε τσουλήθρα κι ἐκείνος και τ' ἀδέρφια του. Τότε γιατί δέχεται νά χτίζει αύτές τίς ἄχαρες πολυκατοικίες; Αύτό δέν τό καταλαβαίνουμε οὕτε ὁ Σταῦρος οὕτε ἐγώ.

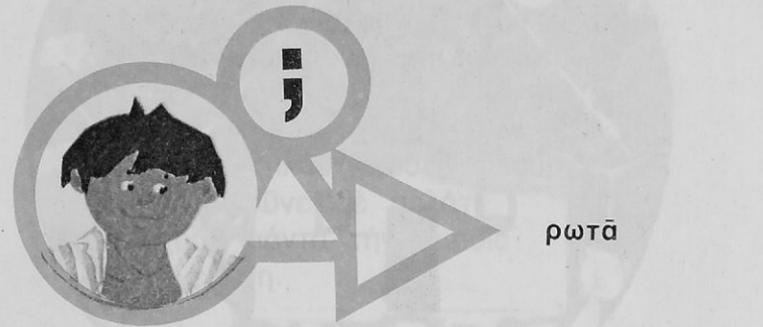
Θά 'πρεπε οι ἄνθρωποι κάγιστε νά ξαναγυρίσουν σ' αύτά τά παλιά ἀρχοντικά σπίτια μέ τ' ἀκροκέραμα και τά δροσερά μπαλκόνια, ὅπου ἄνθιζαν τά μπουγαρίνια κι οι καμέλιες. Νά ξαναγίνουν οι ισκιερές αύλες μέ τό πλακόστρωτο, νά παιζουν τά παιδιά. Οι κουζίνες νά 'vai μεγάλες και ἥλιόλουστες και τό σπίτι νά 'χει στολίσματα γύψινα ἢ μαρμάρινα κι ὅχι νά 'vai σκέτοι τέσσερις τοῖχοι ἀπό μπετόν ἀρμέ.

‘Ο Σταῦρος μοῦ ἔταξε νά μοῦ κάνει ἔνα σπίτι, ὅταν μεγαλώσει και πάρει τή δουλειά τοῦ πατέρα του. Μέ ρώτησε πῶς τό θέλω. Τοῦ εἶπα πῶς τό θέλω μικρό, μέ στέγη και κόκκινα κεραμίδια.

- Νά ἔχει κι αύλόγυρο, εἶπε ή Μυρσίνη.
- “Ας ἔχει κι αύλόγυρο, εἶπα, ἀλλά νά μή τοῦ λείπει όπωσδήποτε μιά σκεπαστή βεράντα. Θέλω νά φυτέψω γιασεμιά.
- Και μπουκαμβίλιες, μπῆκε στή μέση ή Μυρσίνη. Οι μπουκαμβίλιες εἶναι πολύ ὅμορφες.
- Θά μ’ ἀφήσεις νά τοῦ πῶ πῶς τό θέλω τό σπίτι μου; τῆς φώναξα, γιατί συνεχῶς μέ διέκοπτε. ‘Εγώ λοιπόν, Σταῦρο, θέλω τρία δωμάτια. Στό ἔνα θά κοιμᾶμαι, στό ἄλλο θά παίζω, και στό τρίτο θά ἔχω ἔνα πιάνο, ὅπως ή κυρία Μπόνη.
- Καλά, ἄμα μεγαλώσεις θά παίζεις; ἀπόρησε ό Σταῦρος. “Οταν σοῦ κάνω ἐγώ τό σπίτι θά χω μεγαλώσει, ἄρα θά χεις μεγαλώσει κι ἐσύ.
- ‘Η ἀλήθεια εἶναι πῶς μέ μπέρδεψαν ἐκείνη τήν ὥρα. ‘Οπωσδήποτε ὅμως ἥθελα ἔνα σπίτι, πού νά μοιάζει ἑλληνικό σπίτι, νά ναι φωτεινό, νά χει ἔνα μικρό κηπάκι, γιά νά καλλιεργῶ χρυσάνθεμα πού μ’ ἀρέσουν, και λίγο χῶρο γιά μιά γάτα κι ἔνα σκύλο.
- Χελώνα δέ θά χεις, Σῶτο; μέ ρώτησε λυπημένη ή Μυρτώ.
- “Ε, ἄντε, ἄς ἔχω και μιά χελώνα. Μ’ ἔσκασες ὅμως.
- Σταῦρο, εἶπε ή Μυρτώ σοβαρά, εἶσαι ὅταν τελειώσεις μέ τό σπίτι τοῦ Σώτου νά χτίσουμε κι ἔνα καινούριο κόσμο, ὅπως μᾶς ἀρέσει;
- Δηλαδή; ἔκανε ἐκείνος. Τό πράγμα εἶναι σοβαρό. Δέν μπορῶ νά σοῦ πῶ ἔτσι στό πόδι. Θά σκεφτοῦμε ὅλα μαζί τά παιδιά πῶς θέλουμε τόν καινούριο κόσμο, τόν κόσμο

πού θά ζήσουμε έμεις και τά παιδιά μας και θά τόν χτίσουμε. "Ετσι;
- "Ετσι!

Είναι τόσο εύκολο νά συμφωνοῦν τά παιδιά!

1. Ξέρετε πώς χτίζεται ένα σπίτι και τί λέμε γιαπί;
2. Γιατί τό μεγάλο σπίτι τό λέμε πολυκατοικία;
3. Ποῦ χτίζει ο Σταύρος σπίτια και μέ τι;
4. Τί θυμάται μέ νοσταλγία ο πατέρας του Σταύρου;
5. Πώς θά 'πρεπε νά είναι τά σπίτια τῶν άνθρωπων;

Ποῦ πρέπει νά σπουδάσεις γιά νά γίνεις μηχανικός; δικηγόρος; γιατρός; ηλεκτρολόγος; δάσκαλος;

36. ΤΟ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΑΚΙ

Κεῖ πέρα, κάτω ἀπ' τό βουνό,
τό μακρινό καί δασωμένο,
ἔνα σπιτάκι ταπεινό
εἶναι χτισμένο.

Τά παραθύρια τά παλιά
πυκνός κισσός τά στεφανώνει,
κάτω ἀπ' τή στέγη ἔχει φωλιά
τό χελιδόνι.

Πατέρας, μάνα καί παιδιά,
παιδιά καλά καί προκομμένα,
περνοῦνε μέ καλή καρδιά
κι εύτυχισμένα.

Γιά τή δουλειά φεύγουν οι γιοί,
τό σπίτι ή μάνα συγυρίζει,
κι ό γέρος τ' ἄνθη του στή γῆ
πάντα φροντίζει.

“Ολοι μαζί, τήν Κυριακή,
πηγαίνουν, σάν χτυπᾶ ή καμπάνα
στήν Παναγιά πού ναι πιό κεῖ,
δεύτερη μάνα.

Δέν ἔχουν πλούτη οὕτε φλουριά,
δέν κατοικοῦνε σέ παλάτι,
μά ἔχουν πάντα τήν καρδιά
χαρά γεμάτη.

Κι ὅσοι στά πλούτη βουτηχτοί
δέν ξέρουν ποῦ νά τά ξοδεύουν,
στιγμές στιγμές θαρρῶ κι αύτοί
θά τούς ζηλεύουν.

Μιχ. Στασινόπουλος

«Αρμονία»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Γιά τί μᾶς μιλοῦν οι δύο πρώτες στροφές;
2. Πῶς περιγράφουν τήν οικογένεια οι τρεῖς ἐπόμενες στροφές;
3. Είναι πλούσια ή οικογένεια ἄν και δέν ἔχει πλούτη; γιατί; ποιός στίχος τό λέει;
4. Τί λείπει πολλές φορές στούς πλούσιους πού τό χουν οι φτωχοί;

37. ΔΑΦΝΗ ΚΑΙ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Ποιός λέτε πώς ἥρθε σήμερα στήν τάξη; Ἡ ἄλλη θεία τῆς Μυρτῶς πού εἶναι ξεναγός. Καί πῶς τή λένε, ξέρετε; Αδύνατο νά τό βρεῖτε. Εἶναι κι αὐτή φυτό. Τή λένε Δάφνη.

Μά τί πάθανε σ' αὐτή τήν οίκογένεια μέ τίς πρασινάδες; Άλόη, Δάφνη, Μυρτώ! Έγώ ἀγαπῶ πολύ τά δυό ἄλλα φυτά, τή Μυρτώ καί τήν Άλόη, ἄλλα καί τούτη ἡ Δάφνη εἶναι πολύ καλή κι εὐγενική. Πέρασε ἀπό τά

Θρανία καί ἔδωσε σ' ὅλα τά παιδιά τό χέρι της.

- Χαίρω πολύ. Χαίρω πολύ. Χαίρω πολύ.

Κόλλησε ἡ γλώσσα της νά τό λέει.

"Επρεπε νά βλέπατε πῶς καμάρωνε ἡ Μυρσίνη πού εἶχε τόσο καλή θεία καί πῶς πήδησε στό θρανίο της ἀπό χαρά, ὅταν μᾶς εἶπε ὅτι εἶχε πάρει ἄδεια ἀπό τό διευθυντή τοῦ σχολείου νά μᾶς πάει βόλτα μέ τό πούλμαν στήν Ἀκρόπολη. Ματαιώθηκε μιά ἐκδρομή, πού εἶχε νά κάνει, κι ἦταν εύκαιρια νά μᾶς δείξει τόν Παρθενώνα.

- Δέ θά σᾶς πῶ πολλά πράγματα, μᾶς εἶπε. Καί μόνο νά ἀνεβεῖτε στήν Ἀκρόπολη φτάνει καί περισσεύει. Νά προχωρᾶτε ὅμως δίπλα μου, γιά ν' ἀκοῦτε τί σᾶς λέω, καί σᾶς παρακαλῶ νά μή μιλάτε μεταξύ σας, γιά νά μή γίνεται φασαρία.

* * *

ΧΑΝΗΦΟΡΙΣΑΜΕ στήν Ἀκρόπολη μέ ἐπισημότητα, σάν τουμφίστες κι ἐμεῖς. Ἡ Ἀκρόπολη εἶναι ἀνοιχτή κάθε μέρα ἀπό τό πρωί μέχρι τή δύση τοῦ ἥλιου καί τά βράδια, ὅταν ἔχει πανσέληνο.

- Τότε, εἶπε ἡ θεία τῆς Μυρτῶς, τό φῶς τοῦ φεγγαριοῦ πού πέφτει ἐπάνω στά μάρμαρα τούς δίνει μιά παραμυθένια ὁμορφιά.

Ἡ Ἀκρόπολη εἶναι ἔνας βράχος μέ ἀρχαῖα μνημεῖα. Εἴδαμε τά Προπύλαια, τό ναό τῆς Ἀπτερης Νίκης, τό Ἐρέχθειο καί στό τέλος τόν Παρθενώνα.

Μᾶς εἶπε πάρα πολλά πράγματα γιά τίς κολόνες καί τά μάρμαρα καί μᾶς ἔδειξε τά ἀνάγλυφα πού παράσταιναν τήν πομπή τῶν Πανεθναιών. Σ' αὐτή τήν πομπή ἡ πόλη πρόσφερε στή θεά Ἀθηνᾶ, ἔνα πέπλο πού ὕφαιναν τά κορίτσια τῆς Ἀθήνας. Ὁ Παρθενώνας, ὁ μεγάλος αὐτός ναός πού βλέπαμε, ἦταν ἀφιερωμένος στήν Ἀθηνᾶ, τή θεά τῆς σοφίας, πού ἔδωσε στήν Ἀθήνα τ' ὄνομά της.

· Η θεία τῆς Μυρτῶς θά πρέπει νά τ' ἀγαποῦσε πολύ αὐτά τά μάρμαρα, γιατί μιλοῦσε γι' αὐτά μ' ἀληθινή λατρεία καί θαυμασμό. Στά Προπύλαια, τήν ὥρα πού φεύγαμε, μᾶς σταμάτησε λίγο καί μᾶς εἶπε νά ρίξουμε μιά ματιά στήν Ἀθήνα, πού ἀπλωνόταν στά πόδια μας λουσμένη ἀπό τό μεσημεριάτικο φῶς.

- Ξέρω πώς εἶστε ἀκόμη μικροί καί δέν καταλάβατε πολλά πράγματα ἀπό τά μνημεῖα πού εἰδατε, μᾶς εἶπε. Θέλω ὅμως νά μέθυμαστε καί νά λέτε ὅτι ἀνεβήκατε γιά πρώτη φορά στήν Ἀκρόπολη μαζί μου.

(Καί νά θέλαμε νά τόξεχάσουμε δέθα μπορούσαμε. Εἶχε τόσο ὅμορφα μάτια!)

* * *

Μετά, συνεχίσαμε τόν περίπατό μας στήν Ἀθήνα.

Πήγαμε στό τέρμα τῆς ὁδοῦ Αἰόλου καί εἰδαμε ἔνα μικρό πύργο μέθηλιακό ρολόι πού τόξεγαν «‘Ωρολόγιο τοῦ Ἀνδρονίκου». Στίς ὀκτώ του πλευρές είκονίζονταν οἱ ὀκτώ ἄνεμοι. Εξαιτίας αύτοῦ τοῦ πύργου ὅλη ἡ περιοχή λέγεται «‘Αέρηδες». Στήν κορυφή τοῦ μνημείου ἔνας μετάλλινος δείχτης ἔδειχνε τόν ἄνεμο.

Μετά προχωρήσαμε στήν Ἀγορά. Η Ἀγορά ἦταν τό κέντρο τῆς πόλης γιά τούς ἀρχαίους Ἀθηναίους. Ἡταν ὁ ἀγαπημένος τόπος γιά ψυχαγωγία καί διασκέδαση. Εκτός ἀπό ἐμπορικό κέντρο ἦταν καί ὁ τόπος ὅπου συγκεντρώνονταν καί συζητοῦσαν πολιτικά καί διάφορα ἄλλα θέματα. Εἶχε πολλά πράγματα ἐκεῖ πέρα ἀπό τίς ἀνασκαφές, ἀλλά δέν μπορῶ νά σᾶς τά περιγράψω παρά μόνο μέθια λέξη κι ἐσεῖς θά μέθυμαστε:

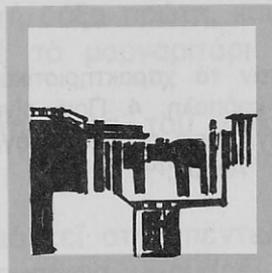
· Ήταν πολύ ὥραια.

“Αν εἶχα μυαλό νά προσέχω, θά σᾶς ἔλεγα περισσότερα πράγματα. Ἀλλά ἡ κίνηση, ὁ πολύς κόσμος, ὅλα

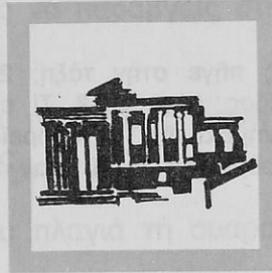
αύτά που έβλεπα γιά πρώτη φορά μ' έκαναν νά χαζέψω λιγάκι.

– Αξίζει λοιπόν ή Αθήνα σας! εἶπε ή Μυρτώ μέ θαυμασμό.

– "Ε, μά κι έσύ πιά, τῆς εἶπα, μᾶς τρέλανες μέ τό χωριό σου.

Προπύλαια

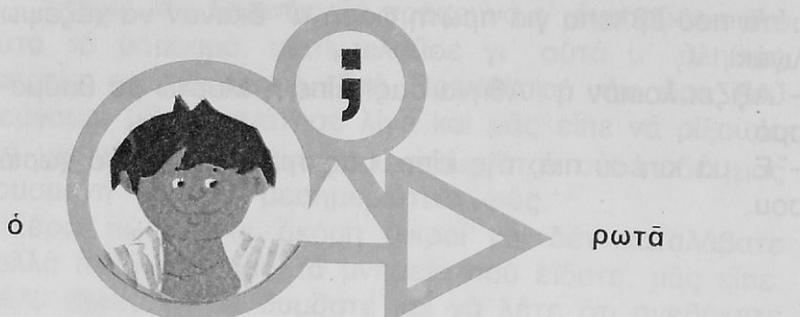
Ἐρέχθειο

Παρθενώνας

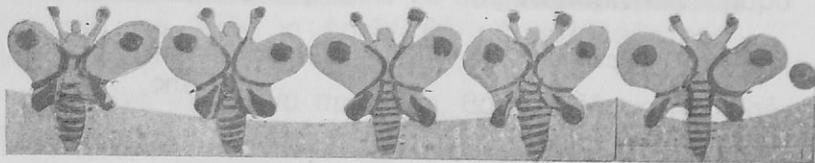
Ναός Ἀπτερης
Νίκης

ό

ρωτά

1. Ποιός πήγε στήν τάξη;
2. Πώς ήταν τά χαρακτηριστικά της δεσποινίδας Δάφνης;
3. Τί είναι ή Ακρόπολη;
4. Ποιά είναι τά κύρια μνημεία της;
5. Μπορεῖς νά περιγράψεις σέ μιά παράγραφο τόν Παρθενώνα;
6. Τί ήταν ή άρχαία Αγορά;

38. Η ΑΘΗΝΑ

Από παλιά, όσο μένουνε στή γῆ μας πάνω ἀνθρῶποι σέ ξέρουν ὅλοι οἱ τόποι.

Πρώτη στόν κόσμο δίδαξες σ' ὅλα τά ἔθνη τ' ἄλλα τ' ἀπλά καὶ τά μεγάλα.

Στήν κεφαλή σου ἀτίμητη, πεντάμορφη κορόνα φορεῖς τόν Παρθενώνα.)

Στή δόξα πρώτη, καὶ μπορεῖς νά παραβγεῖς στή χάρη μέ τό μαργαριτάρι.

Στή σέλα τοῦ Λυκαβηττοῦ προστάτης, σαγιτάρης* ὁ Ἀι - Γιώργης καβαλάρης.

Πιό κεῖ στήν πεντελίσια σου πλαγιά τή σμαραγδένια χρυσάφια μαρμαρένια.

Σέ βλέπω καὶ στή σκέψη μου φυτρώνουν δόξας κρίνα μυριάκριβή μου Ἀθήνα.

Γιώργος Σουρέλης

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Γιατί τήν ἦξεραν τήν Ἀθήνα ὅλοι οἱ τόποι; τί δίδαξε στούς ἄλλους λαούς;
2. Μέ τί παρομοιάζει τό Λυκαβηττό ό ποιητής;
3. Τί ἐννοεῖται ὅτι ἔχει ἡ πεντελίσια πλαγιά;
4. Συζητήστε γιά τή μορφή τοῦ ποιήματος.

σαγιτάρης: τοξότης

39. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Ό Σάκης διαβάζει πολλά βιβλία και τούτο τό καλοκαίρι διάβασε άκόμα περισσότερα. Μά εκείνο πού τοῦ κανε περισσότερη έντυπωση ήταν ένα γιά τά χρόνια τοῦ Περικλῆ, τότε μέ τούς ἀρχαίους "Ελληνες". Ο Περικλῆς ήταν ένας σπουδαῖος πολιτικός. Εκείνος ἔκτισε τά μνημεῖα πού εἶδαμε στὸν Παρθενώνα. Στήν ἐποχή του ἡ Ἀθήνα γνώρισε τή μεγαλύτερή της δόξα. Γι' αὐτό και ὁ αἰώνας πού ἔζησε λέγεται «ὁ χρυσός αἰώνας τοῦ Περικλῆ».

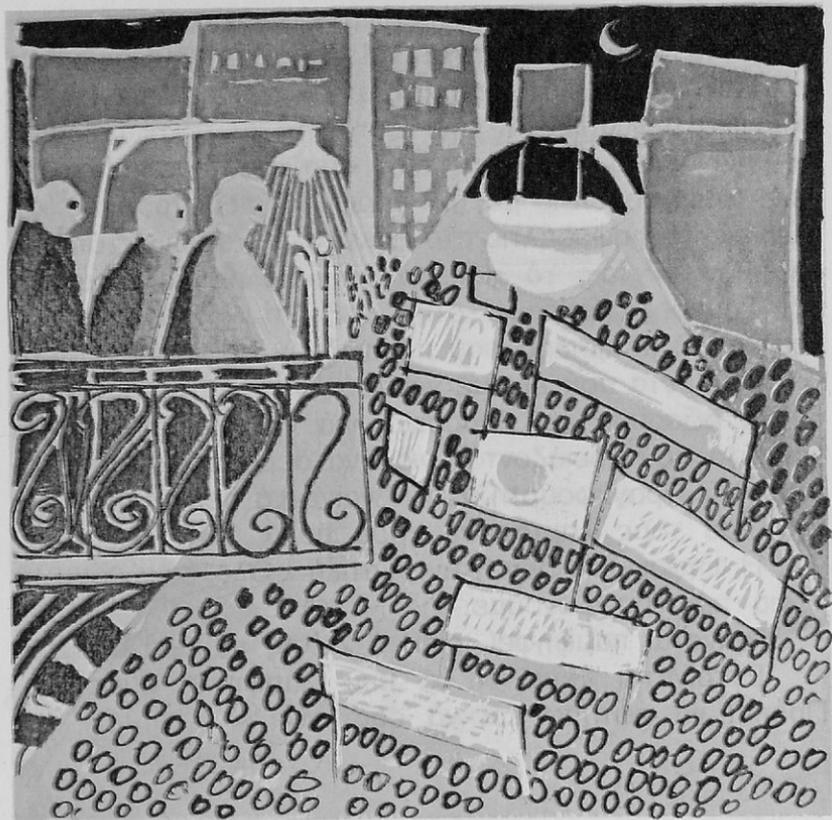
Στά χρόνια τοῦ Περικλῆ λοιπόν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν τήν πιό τέλεια δημοκρατία κι αὐτή τή δημοκρατία ὁ Σάκης ἤρθε τό φθινόπωρο νά τήν ἐφαρμόσει στό σχολεῖο.

"Οταν μιλᾶμε ὄλοι μαζί ἐπεμβαίνει και βάζει τάξη. Μᾶς παρακαλεῖ νά μιλᾶμε ένας ένας, γιά νά μή γίνεται φασαρία. "Οποιος θέλει νά μιλήσει, πηγαίνει στήν ἔδρα, στό «βῆμα», ὅπως τό ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι.

Μᾶς ἔχει φέρει κι ένα χρονόμετρο καί μᾶς μετράει τήν ὥρα, γιά νά μή λέμε πολλά σάν τή Βιολέτα, πού ὅταν ἀρχίσει νά μιλᾶ ξεχνιέται νά τελειώσει. Τό χρονόμετρο τό λέει «κλεψύδρα».

Στήν ἀρχή ὁ Σάκης ἤθελε νά φορᾶμε και στεφάνια ἀπό μυρτιά, γιατί ἔτσι ἔκαναν οἱ ἀρχαῖοι. Εμεῖς ὅμως εἴμαστε νέοι και γι' αὐτό τά καταργήσαμε.

Στίς συνεδριάσεις μιλᾶμε ὄλοι. Εἴμαστε ὄλοι ίσοι καί ἐλεύθεροι νά ποῦμε ὡς καθένας τή γνώμη του. Ο Σάκης – ἄν και τόν παραδεχόμαστε γιά ἀρχηγό, ἐπειδή είναι δίκαιος και ἔχει σωστή κρίση – δέν παίρνει ποτέ μόνος του ἀποφάσεις. Τίς ἀποφάσεις τίς παίρνουμε ἐμεῖς, ή τάξη, ὁ λαός πού λένε. "Οταν τελειώσει ἡ συζήτηση και δέν ύπάρχει κανένας πού νά θέλει νά μιλήσει, τότε

γίνεται ή ψηφοφορία. Σηκώνουμε τά χέρια και ψηφίζουμε.

* * *

Μέ τις έκλογές τῶν μεγάλων γίνεται ἀλλιώτικα. Ο Σάκης ἥξερε, γιατί εἶχε πάει μαζί μὲ τόν πατέρα του στό έκλογικό τμῆμα ὅταν ψήφισε, καὶ μᾶς τό εἶπε:

Οἱ έκλογές γίνονται, γιά νά βγοῦν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ.

Γιά νά ψηφίσεις πρέπει νά είσαι εϊκοσι έτῶν καὶ πάνω, νά ἔχεις ταυτότητα καὶ ἐκλογικό βιβλιάριο.

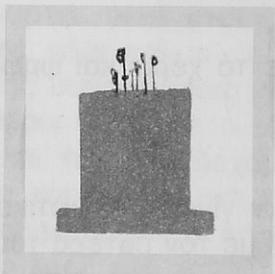
Πηγαίνεις λοιπόν στό ἐκλογικό τμῆμα, δείχνεις τό ἐκλογικό βιβλιάριο καὶ τήν ταυτότητά σου, καὶ παίρνεις τά ψηφοδέλτια. Πηγαίνεις πίσω ἀπό ἓνα παραβάν διαλέγεις τό ψηφοδέλτιο μέ τόν ύποψήφιο πού προτιμᾶς καὶ κλείνεις τό ψηφοδέλτιο στό φάκελο. "Οταν βγεῖς ἀπό τό παραβάν, ρίχνεις τό φάκελο στήν κάλπη καὶ φεύγεις.

Σήμερα ψηφίσαμε στήν τάξη τί νά κάνουμε τά λεφτά τοῦ κουμπαρά πού πλησιάζουν οἱ γιορτές. Μετά τήν κουβέντα πού είχαμε γιά τούς γονεῖς, ἀποφασίσαμε νά τά δώσουμε στή Μυρσίνη, γιά νά συμπληρώσει τά χρήματα πού χρειάζονταν γιά ἓνα ἀεροπορικό εἰσιτήριο μέχρι τή Φραγκφούρτη. Θά πήγαινε νά δεῖ τούς γονεῖς της πού τούς λαχτάρησε τόσο πολύ.

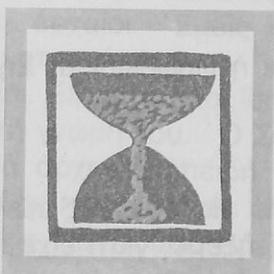
"Η ψηφιφορία δέν ἥταν μυστική. "Όλοι σηκώσαμε τά χέρια πώς συμφωνοῦμε.

- Εγκρίνεται παμψηφεί, εἶπε ὁ Σάκης σοβαρά σοβαρά.

Εγκρίνεται ξέρω τί θά πεῖ. Παμψηφεί ὅμως οχι. Πρέπει νά ρωτήσω καὶ νά σᾶς πῶ.

βῆμα

κλειψύδρα

κάλπη

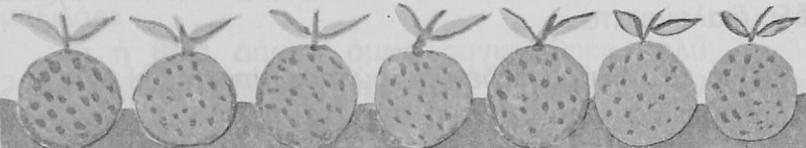
έκλογικό βιβλιάριο

ό

ρωτᾶ

1. Τί ήθελε νά έφαρμόσει ό Σάκης μέσα στήν τάξη;
2. Ποιός ήταν ό Περικλῆς; 3. Τί αισθήματα έδειξαν τά παιδιά γιά τή Μυρτώ; 4. Συμφωνεῖτε μέ τήν ψηφοφορία; 5. Πῶς κάνουν τίς έκλογές οι μεγάλοι; 5. Ποιές δημοκρατικές άρχες έφαρμόζουν τά παιδιά στίς συζητήσεις τους;

40. Η ΜΥΡΤΩ ΣΤΟ ΚΡΕΒΑΤΙ

Τό απόγευμα πήγαμε μερικά παιδιά, νά δοῦμε τή Μυρτώ πού άρρωστησε.

- "Έχω άμυγδαλές, μᾶς εἶπε μόλις μᾶς εἶδε καί μᾶς ἔδειξε τό λαιμό της.

Τά μάτια της ἤταν κόκκινα ἀπό τόν πυρετό καί ḥ φωνή της δέν ἔβγαινε κανονικά. Μιλοῦσε σάν βραχνοκόκορας.

✗ Μ' αύτή τή βραχνή φωνή μᾶς εἶπε τά βάσανά της.
- Τό πρωί ἦρθε ὁ παιδιάτρος. Μοῦ 'πε νά βγάλω τή γλώσσα μου. 'Η μάνα στό χωριό μ' ἔδερνε, ὅταν ἔβγαζα τή γλώσσα μου. 'Η θεία Δάφνη ἄρχισε νά μέ παρακαλάει: - «Βγάλε τή γλώσσα σου, Μυρτώ μου, βγάλε τή γλώσσα σου!» Έγώ δέν ἥθελα μέ κανένα τρόπο. 'Ο γιατρός μέ καλοπήρε, μοῦ 'δειξε ἔνα κουτάλι, καί μοῦ 'πε πώς θά τό βάλει στό στόμα μου, γιά νά δεῖ κάτι ἀμυγδαλές πού ἔχω ἐκεī μέσα. Τελικά τούς ἔκανα τό χατίρι, ἀλλά νομίζω ὅτι οί μεγάλοι δέν ξέρουν τί θέλουν. Έγώ θά τό γράψω αύτό στόν κύριο Κούπα.

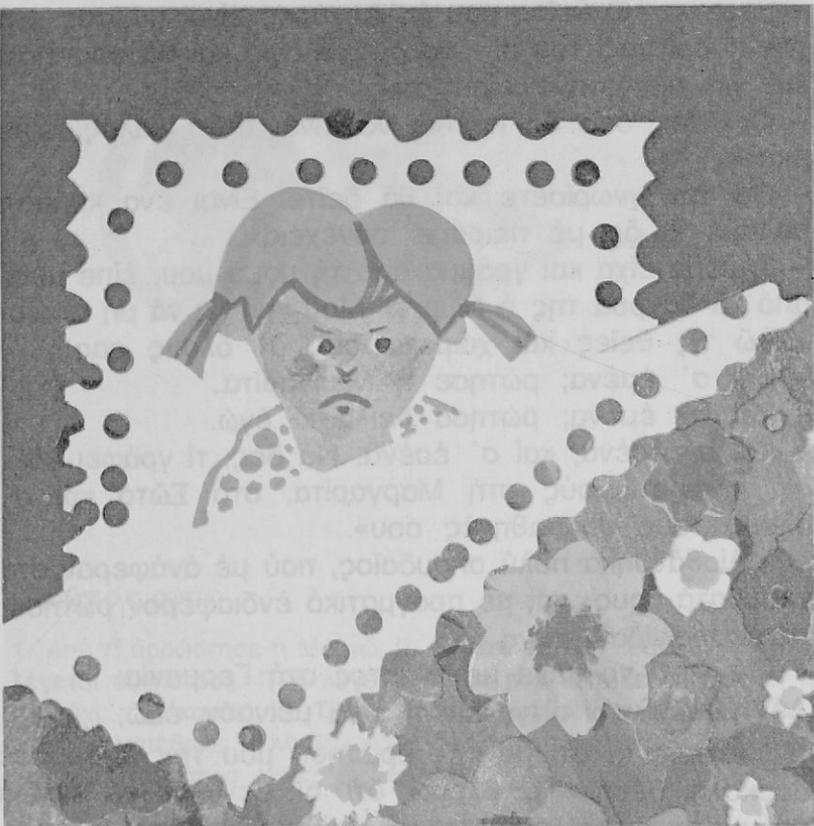
Στό κομοδίνο βρισκόταν ἔνα μπουκάλι μέ κόκκινο ύγρο. Μᾶς τό ἔδειξε καί μᾶς εἶπε:

- Αύτό τό λένε σιρόπι. Γίνεται φάρμακο σιρόπι, σᾶς παρακαλῶ;

- Γίνεται, τῆς εἶπα. Μερικά φάρμακα εἶναι γλυκά. Έγώ λοιπόν οὔτε τούς γιατρούς φοβᾶμαι οὔτε τά φάρμακα. 'Αφοῦ καί τά δυό θά μέ κάνουν γρήγορα καλά, τά δέχομαι εύχαριστως. Είσαι στενοχωρημένη, ἀλήθεια, πού ἔχασες τό σχολεῖο;

- Ναί, μοῦ εἶπε. Είμαι πολύ στενοχωρημένη, γιατί ἔχασα ἔξι διαλείμματα.

Γιά τά μαθήματα δέ μᾶς ρώτησε τίποτα. 'Η θεία της ḥ 'Αλόη θά φρόντιζε νά τῆς τά πεῖ.

– Τί κάνουν οι άλλοι μας συμμαθητές; μᾶς ρώτησε μέ τή βραχνή της φωνή.

Τής ειπαμε μέ λεπτομέρειες τί άποφασίσαμε στήν τάξη τό πρωί. Συγκινήθηκε και τήν ἔπιασαν τά κλάματα.
– Άληθεια; ψιθύρισε και γύρισε τά μοῦτρα της στό μαξιλάρι.

Κι ή θεία Δάφνη ὅμως συγκινήθηκε πολύ:

– Αύτό είναι πολύ εύγενικό άπό μέρους σας, άλλα πῶς θά ταξιδέψει μόνη της;

Σέρετε; Ο θεῖος μου ό 'Αργύρης εἶναι πιλότος. Θά τήν πάρει μαζί του σ' ἔνα δρομολόγιο καί θά φροντίσει καί γιά πιό φτηνό εἰσιτήριο.

- Ο θεῖος σου θά πρέπει νά εἶναι πολύ καλός, εἶπε ἐκείνη.

- Θά τόν γνωρίσετε καί θά δεῖτε. Εἶναι ἔνα κομμάτι μάλαμα κι ἄς μέ πειράζει συνέχεια.

- Σήμερα εἶχα καί γράμμα ἀπό τή μαμά μου, εἶπε μέσ' ἀπό τά δάκρυα της ἡ Μυρτώ. Μοῦ γράφει νά μή στενοχωρῶ τίς θεῖες καί χαιρετισμούς σ' ὅλους σας.

- Kai σ' ἐμένα; ρώτησε ἡ Μαργαρίτα.

- Kai σ' ἐμένα; ρώτησα δειλά κι ἐγώ.

- Kai σ' ἐσένα, καί σ' ἐσένα. Νά δέξ, τί γράφει ἐδῶ;
«Χαιρετισμούς στή Μαργαρίτα, στό Σώτο καί σ' ὅλους τούς συμμαθητές σου».

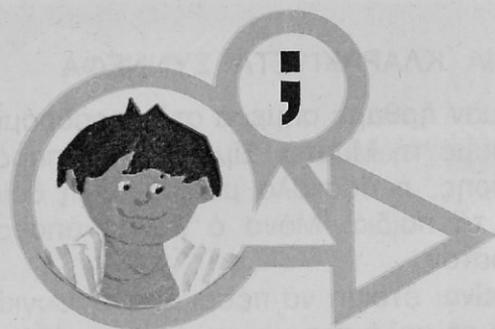
Αἰσθάνθηκα πολύ σπουδαῖος, πού μέ ἀνάφεραν στά γράμματά τους, καί μέ πραγματικό ἐνδιαφέρον ρώτησα:
τή δεσποινίδα Δάφνη.

- Μά γιατί νά πᾶνε μετανάστες στή Γερμανία;
Δέν μποροῦσαν οι γονεῖς της νά μείνουν ἐδῶ;

Κατάλαβα ὅτι μέ τήν ἐρώτησή μου τήν ἔφερα σέ δύσκολη θέση. Τό βλέπω ὅτι οἱ μεγάλοι σέ πολλά πράγματα δυσκολεύονται νά μοῦ ἀπαντήσουν.

- Tí νά σοῦ πῶ, ἀγόρι μου, ἔκανε ἐκείνη. "Αν σοῦ πῶ ὅτι στό χωριό τά ἔβγαζαν πολύ δύσκολα πέρα θά τό καταλάβεις; "Αν σοῦ πῶ ὅτι πᾶνε γιά λίγο σ' ἔναν ξένο τόπο, γιά νά δημιουργήσουν κάτι καλύτερο, θά τό καταλάβεις;

- "Οχι, τῆς εἶπα μέ εἰλικρίνεια. Θέλω πιό πολλά λόγια, γιά νά τό καταλάβω. "Ἄς τ' ἀφήσουμε λοιπόν γι' ἀργότερα, ὅταν θά εἶναι καλά κι ἡ Μυρτώ καί τότε τά λέμε μέ τήν ἡσυχία μας...

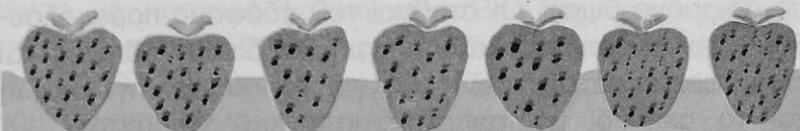

ό

ρωτᾶ

Ο Σῶ τος ρωτᾶ:

1. Από τί άφρωστησε ή Μυρτώ;
2. Ο γιατρός πού κοιτάζει τά παιδιά λέγεται παιδίατρος.
- Πῶς λέγεται αὐτός πού κοιτάζει τά δόντια; τό στομάχι; τήν καρδιά;
3. Τί έπεισόδιο έγινε μέ τό γιατρό;
4. Γιατί πράγμα λυπήθηκε ή Μυρτώ όταν έλειψε άπό τό σχολεῖο;
5. Γιατί ξενιτεύονται καμιά φορά οι "Ελληνες";

41. ENA KLAARAKI STA SYNNEFA

Μέ τό πούλμαν ἥρθαμε σήμερα στό ἀεροδρόμιο, γιά ν' ἀποχαιρετήσουμε τή Μυρτώ. Είμαστε ὅλοι παρόντες. Ὁ θεῖος Ἀργύρης, ἡ δασκάλα μας, ἡ ἄλλη θεία τῆς Μυρτῶς κι ὅλα τά παιδιά. Μόνο ὁ Σάκης ἀπουσιάζει, γιατί εἶναι ἄρρωστος.

Η Μυρσίνη εἶναι ἔτοιμη νά πέσει ἀπό τή συγκίνηση. Εἶναι ντυμένη μέ τά καλά της καὶ καλοχτενισμένη. "Ετσι ὅμορφη θά τή δοῦν ἡ μαμά κι ὁ μπαμπάς της στό ἀεροδρόμιο τῆς ξένης χώρας. Στά χέρια της βαστᾶ μιά μικρή βαλίτσα καὶ στό λαιμό της κρέμεται μιά κάρτα.

ΜΥΡΤΩ ΚΑΛΛΙΜΑΝΗ

«Παραλαβή στή Φραγκφούρτη»

Σάν δέμα. Παραλαβή στή Φραγκφούρτη.

"Ἄν ἡμουν ἐγώ ύπαλληλος τοῦ ἀεροδρομίου θά ἔγραφα στό χαρτί: «Εἶναι ἔνα κλαράκι. Προσέξτε το μή σπάσει».

Ο Φώτης τήν πειράζει, ἡ Μαργαρίτα τήν κρατάει σφιχτά ἀπό τό χέρι κι ἡ Βιολέτα τήν ἀγκαλιάζει μέ τέτοια λαχτάρα πού στό τέλος θά τή διαλύσει.

Μά τί φασαρία εἶναι αὐτή στό ἀεροδρόμιο! Φωνάζουμε κι ἐμεῖς δυνατά, γιατί ὁ θόρυβος τῶν κινητήρων δέ μᾶς ἀφήνει ν' ἀκουστοῦμε, καὶ γίνεται πανδαιμόνιο! Τά παιδιά προσέχουν τόν ἀερολιμένα καὶ τίς ἔγκαταστάσεις του. Ἐγώ ὄχι καὶ τόσο πολύ, γιατί τά ἔχω ξαναδεῖ ὅλ' αὐτά μέ τό θεῖο Ἀργύρη. Τούς κάνω μάλιστα καὶ τό σοφό λέγοντάς τους αὐτά πού μοῦ ἔμαθε ἐκεῖνος: – Κάθε ἀεροπλάνο πρέπει νά ἔχει μιά ὄρισμένη πορεία σέ ὄρισμένο ὑψος. Οἱ σταθμοί τοῦ ἐδάφους παρακολουθοῦν τήν πτήση του κάθε στιγμή καὶ δίνουν ὁδηγίες καὶ πληροφορίες στούς πιλότους γιά τόν καιρό, τήν ὄμιχλη καὶ τό σκοτάδι μέ τόν ἀσύρματο καὶ τό ραντάρ.

- Κάθε τρία λεπτά ἀπογειώνεται κι ἔνα ἀεροπλάνο, λέει
ό Σταύρος πού ἔχει κολλήσει τή μύτη του στίς μεγάλες
τζαμόθυρες.

- Δέν ἀπογειώνεται μόνο, προσγειώνεται κιόλας, τόν
συμπληρώνει ό Σπύρος.

‘Η Χρυσάνθη κοιτάζει μ’ ἀνοιχτό τό στόμα ἔνα
νέγρο μέ κατσαρά μαλλιά κι ό Βασίλης παρατηρεῖ μέ
προσοχή μιά ’Ινδή μέ ἔνα σημάδι κόκκινο στό κούτελό
της. ‘Ο Στάθης παιζει μέ δυό Γιαπωνεζάκια πού κυνη-
γιοῦνται καὶ τούς κάνει παντομίμα.

Ἐκείνη τή στιγμή ἀκούγεται μιά φωνή ἀπό τό μεγάφωνο:

«Πτήση τριακόσια εἴκοσι ἑπτά γιά Φραγκφούρτη. Οἱ ἐπιβάτες νά προσέλθουν γιά τόν ἔλεγχο τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν ἀποσκευῶν τους στή θύρα ἐφτά».

- Μυρτώ, ἡ πτήση σου, τῆς λέει ἡ θεία της.

Κάνουμε γύρω της ἔνα κύκλο καὶ τή φιλάμε ὅλοι μαζί:

- Στό καλό. Καλό ταξίδι. Μέ τό καλό νά δεῖς τούς δικούς σου. Μέ τό καλό νά γυρίσεις. Μέ τό καλό-

· Ή συμμαθήτριά μου ἔχει ἔνα ὕφος σάν νά λέει:

- Βρέ παιδιά, ποῦ μ' ἀφήνετε νά πάω μόνη; Γιατί νά πρέπει νά τύχουν σ' ἐμένα ὅλ' αὐτά;

Προχωράει μέ μικρά βηματάκια. Σηκώνει λίγο τά πόδια της καὶ δείχνει τό διαβατήριό της στόν ἔλεγκτή.

Ἐκείνος τήν κοιτάζει χαμογελαστά καὶ τῆς εὕχεται:

- Καλό ταξίδι! Γιά ποῦ τό βαλες, μικρή μου;

· Ή Μυρτώ εἶναι ἔτοιμη νά κλάψει. Έγώ πού τήν ἔχω μάθει καλά, τό βλέπω.

Καί τώρα τῆς κοιτάζουν τίς ἀποσκευές. Ψάχνουν γιά ὅπλα, γιατί γίνονται ἀεροπειρατεῖς. "Ομως τό μόνο ὅπλο τῆς Μυρτῶς εἶναι ἡ ἀγάπη. Οἱ ἀποσκευές της ὅλες κι ὅλες εἶναι δυό φουστανάκια, μιά νυχτικιά, κι ἔνα τετράδιο ἐκθέσεων, γιά νά τό δείξει στούς γονεῖς της.

* * *

Ἐνας τεράστιος, ἄσπρος γλάρος μέ μεγάλα φτερά περιμένει ἔξω νά πάρει τή συμμαθήτριά μας. Εἶναι σταματημένος σέ ἀρκετή ἀπόσταση ἀπό τήν αἴθουσα τῶν γραμμῶν ἐξωτερικοῦ. Ή Μυρσίνη μπαίνει σ' ἔνα πούλμαν καὶ τό αὐτοκίνητο τή φέρνει μπροστά στό ἀεροπλάνο.

Οι έργατες του άεροδρομίου φέρνουν μιά κινητή σκάλα και τήν τοποθετοῦν μπροστά.) Τώρα πλησιάζει ό πιλότος, δηλαδή ό θεος 'Αργύρης, μέ τους βοηθούς του. Εύτυχως ή Μυρτώ θά ταξιδέψει μαζί του. "Υστερα πλησιάζουν και οι άεροσυνοδοί. Μιά άπ' αύτές στέκεται στή σκάλα, γιά νά ύποδεχτεί τους ταξιδιώτες.

' Ανάμεσα στους μεγάλους ή Μυρσίνη μιά έξαφανίζεται, μιά ξαναφαίνεται, σάν τόν ήλιο πού κρύβεται πίσω άπ' τά σύννεφα. Νά την! Στέκεται στό ψηλότερο σκαλοπάτι και κουνάει τά χέρια της. ||

Μετά... τήν καταπίνει ό σιδερένιος γλάρος.

' Η Μυρτώ βρίσκεται κάθε μέρα στά σύννεφα καθώς ζειρεύεται τό χωριό και τους δικούς της. Σήμερα βρίσκεται σέ σύννεφα πραγματικά, πού κάνουν πραγματικότητα τά ζειρά της. |

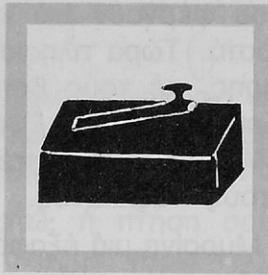
ό

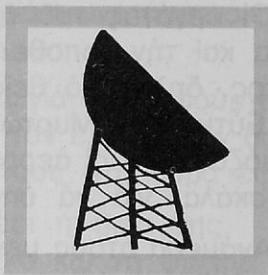
ρωτᾶ

1. Πές μέ δυό λόγια τήν κίνηση του άεροδρομίου.
2. Τί έλεγχο έκαναν της Μυρτώς; 3. Ποιός θά ταξίδευε μαζί της;

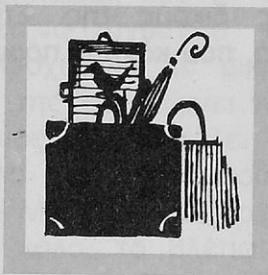
Μπορεῖς νά γράψεις μέ τί άλλο μπορεῖ νά βρεθεῖ κανείς στόν άέρα;

άσύρματος

ραντάρ

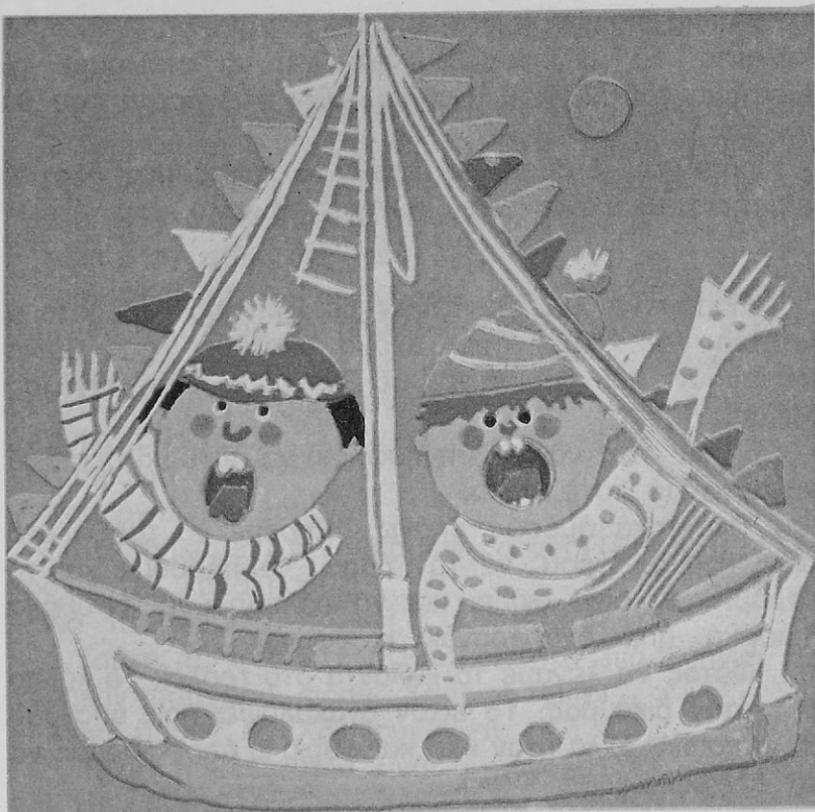
άποσκευές

διαβατήριο

Ἡ Μ υ ρ τ ὡ ἀνέβηκε τῇ σκάλα τοῦ ἀεροπλάνου. Ἀνεβεῖτε κι ἐσεῖς τὴν παρακάτω σκάλα.

Σ -	Ἀντωνυμία
Σ - Σ	Πάλι ἀντωνυμία
Σ - - Σ	Κι ἄλλη ἀντωνυμία
Σ - - - Σ	Συμαθητής τῆς Μυρτῶς
Σ - - - - Σ	Υπάρχει στά ποιήματα
Σ - - - - - Σ	Δέ βρίσκεται εϋκολα

42. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

✓ Θυμάστε, πού ό Μαθιός είχε σταματήσει δυό τρένα νά μή συγκρουστοῦν; "Ε, λοιπόν αύτό ό δάσκαλος τοῦ χωριοῦ τό ἔγραψε στήν 'Ακαδημία, κι ή 'Ακαδημία ἀποφάσισε νά βραβεύσει τό Μαθιό πού ἔδειξε τόση αύταπάρνηση.

Μάθαμες ὅμως, ὅτι στήν 'Ακαδημία θά παρουσιαζόταν μόνο ό δάσκαλος, χωρίς τό Μαθιό, γιατί ό βοσκός δέν είχε χρήματα.

· Αποφασίσαμε λοιπόν μέ τό Σταῦρο νά ποῦμε τά κάλαντα, νά μαζέψουμε λεφτά γιά νά στείλουμε τό είσιτήριο τοῦ Μαθιοῦ, γιά νά · ρθει στή γιορτή πού θά γινόταν.

– Πρόσεξες, Σταῦρο, ὅτι ἐμεῖς τά λεφτά μας ὅλο σέ είσιτήρια τά ξοδεύουμε; ρώτησα τό φίλο μου.

* * *

Παραμονή Χριστουγέννων μέ ξύπνησε χαράματα ἡ μητέρα μου. "Εξω ἦταν ἀκόμα σκοτάδι. Τόσο βαθιά κοιμόμουν, πού νόμισα ὅτι μέ ξυπνοῦσε ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ.

– Δέ μοῦ · πες νά σέ ξυπνήσω, γιά νά πάτε νά πεῖτε τά κάλαντα μέ τό Σταῦρο;

Τινάχτηκα ἀμέσως ἐπάνω. "Επρεπε νά τρέξω στό σπίτι τοῦ Σταύρου, νά τόν πάρω, νά πάρουμε καί τό καράβι πού εἶχε σιάξει καί νά σαλπάρουμε. Ντύθηκα βιαστικά, ἥπια ἔνα τσαγάκι κι ἔψυγα.

Φέτος θά λέγαμε τά κάλαντα στό τρόλεϊ. Τό κόλπο δέν ἦταν δικό μας. Τό είχαν ἀνακαλύψει πρίν ἀπό μᾶς ἄλλα παιδιά, ἄλλα ἦταν κάτι καινούριο κι ἀποφασίσαμε νά τό ἐπιχειρήσουμε.

"Ε, λοιπόν τέτοια κάλαντα δέν ἔχω ξαναπεῖ στή ζωή μου.

· Εγώ μέ τό τρίγωνο κι ὁ Σταῦρος μέ τό καράβι ἀνεβήκαμε στό πρῶτο τρόλεϊ πού πέρασε ἀπό μπροστά μας. · Ήταν ἀκόμα πολύ πρώι κι ὁ κόσμος κοιμόταν στά καθίσματα. · Ακόμα κι ὁ εἰσπράκτορας δέν εἶχε καλοξυπνήσει.

– Νά τά ποῦμε; εἴπαμε φρέσκοι φρέσκοι.
Κανείς δέ μᾶς ἀπάντησε.

– Νά τά ποῦμε; ξανάπαμε.
Μιλιά.

"Ελα ὅμως πού ἐπρεπε ν' ἀγοράσουμε τό είσιτήριο

τοῦ Μαθιοῦ. Χωρίς νά πάρουμε ἀπάντηση ἀρχίσαμε νά τά λέμε:

- Καλήν ἡμέραν ἄρχοντες κι ἂν εἶναι ὄρισμός σας
Χριστοῦ τή θεία γέννηση νά πῶ στ' ἄρχοντικό σας.
- Ποιό ἄρχοντικό, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι βρίσκονται στὸ τρόλεῖ; μέ σκούντησε ό Σταῦρος.
 - Λέγε, μή σταματᾶς, τοῦ εἶπα.

Μερικοί βαριεστημένοι μᾶς ἔδωσαν κάτι δίφραγκα.
Σκέψου. "Επρεπε νά ποῦμε πολλές φορές τό «Καλήν
ἡμέραν ἄρχοντες», γιά νά μαζέψουμε τίς ἐννιακόσιες
δραχμές πού μᾶς χρειάζονταν. Μοῦ κόπηκε ὅλο τό κέφι.
Ξεροκατάπια, ἀλλά συνέχισα.

- Κουράγιο, Σῶτο!
- Κουράγιο, Σταῦρο!

Κατεβήκαμε στήν ἐπόμενη στάση. Βρήκαμε ἄλλο τρόλεῖ, τό καβαλήσαμε.

- Νά τά ποῦμε;

Τούτη τή φορά οἱ ἄνθρωποι ἦταν πιό ξύπνιοι καί
χάρηκαν πού μᾶς εἶδαν. Κάποιος εἶπε:

- Μπά, ἥρθαν τά Χριστούγεννα!

Τί ἀφηρημένοι πού εἶναι οἱ μεγάλοι. Τέτοια γιορτή
καί νά μήν τή θυμοῦνται.

Καλήν ἡμέραν ἄρχοντες κι ἂν εἶναι ὄρισμός σας
Χριστοῦ τή θεία γέννηση νά πῶ στ' ἄρχοντικό σας...

Ανεβαίναμε καί κατεβαίναμε τίς στάσεις σάν τρελοί.
Φτάσαμε στήν Ομόνοια. Έκεī ὅμως τά πράγματα ἔγι-
ναν σκοῦρα. Ό κόσμος εἶχε ἀρχίσει νά πληθαίνει καί
μᾶς ἔσπρωχνε. Τό καράβι ἔπιανε πολύ χῶρο, ἐνοχλούσα-
με τούς ἀνθρώπους.

- Ποῦ πᾶτε, μωρέ παιδιά; μᾶς φώναξε ἔνας κύριος.
- "Αλλη φορά νά μήν ξαναπάρεις μαζί σου καράβι, εἶπα
αὐστηρά στό Σταῦρο. Αύτό τό καράβι μᾶς χαλάει τήν
παράσταση.

— Τί λές καλέ; ἀφοῦ εἶναι ἔθιμο, μοῦ πε θυμωμένος ἐκεῖνος.

‘Η φωνή μου εἶχε ἀρχίσει νά βραχνιάζει. Εἶχαμε κουραστεῖ καὶ ν’ ἀπλώνουμε τό χέρι:

— Χρόνια σας πολλά! Καὶ τοῦ χρόνου.

“Ελα ὅμως πού ὁ Μαθιός περίμενε τό εἰσιτήριο κι ἔπρεπε νά ποῦμε τά κάλαντα τετρακόσιες πενήντα φορές!

Στό μεταξύ ἄλλοι μᾶς χαμογελοῦσαν, ἄλλοι μᾶς ἀγριοκοίταζαν κι ἐμεῖς κατακουρασμένοι μετρούσαμε τίς φορές, πού εἴχαμε κάνει τή διαδρομή Ομόνοια-Πατήσια.

Τελικά εἶχα μιά ἔμπνευση. Ἀντί νά τραγουδᾶμε, ἀρχίσαμε νά ἀπαγγέλλουμε. Χτυποῦσα ἐγώ τό τρίγωνο κι ὁ Σταῦρος ἔλεγε χριστουγεννιάτικα ποιήματα. Μετά μοῦ ἥρθε ἡ ἰδέα νά λέω:

‘Εδῶ πού τραγουδήσαμε πέτρα νά μή ραΐσει κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χρόνια πολλά νά ζήσει.

Οι ἐπιβάτες ἔσκαγαν στά γέλια καὶ κοιτάζονταν νά δοῦν ποιός ἀπ’ ὅλους ἦταν ὁ νοικοκύρης πού εὔχόμαστε.

Νά ζήσει χρόνους ἐκατό καὶ νά τούς ἀπεράσει κι ἀπό τούς ἐκατό κι ὄμπρος ν’ ἀσπρίσει, νά γεράσει.

Σάν εἴπαμε καὶ τά «Χριστούγεννα -Πρωτόγεννα, πρώτη γιορτή τοῦ χρόνου», θυμήθηκα κι ἐκεῖνα τά κάλαντα πού λένε στούς γεωργούς. Στάθηκα λοιπόν μπροστά σέ μιά συμπαθητική κυρία καὶ εἶπα μέ ραγισμένη πιά φωνή ἀπό τήν κούραση:

“Ἄς εἰν’ καλά τ’ ἀλέτρι σου, Θεός νά τό πλουταίνει, γιά νά θερίζεις σταυρωτά, νά δένεις ἀντρειωμένα νά κοσκινίζεις μάλαμα, νά πέφτει τό χρυσάφι.

‘Η κυρία μοσχοβολοῦσε κολόνια κι ἀποκλειόταν νά ξέρει πῶς θερίζουν σταυρωτά. Ἀλλά ἦταν τόσο καλή, πού ἔβγαλε καὶ μοῦ δωσε ἑνα είκοσάρικο.

- Νά σαι καλά, άγόρι μου, μοῦ εἶπε, κι εἶχα ξεκινήσει τόσο στενοχωρημένη ἀπό τό σπίτι μου.

Ἐγώ ἐνθουσιάστηκα μέ τά καλά λόγια καὶ τό εἰκοσάρικο καὶ συνέχισα:

Χίλια καλοτυχίσματα στ' ἀφέντη μας τό σπίτι, μέ τήν ύγειά, μέ τή χαρά, τίποτα μήν τοῦ λείπει.

Ἡταν τά τελευταῖα μου κάλαντα. Ὁ κόσμος νά χαλοῦσε, ἐγώ δέν ἔλεγα ἄλλα. Εἶχα κουραστεῖ. Τά πόδια μου ἔβγαζαν φωτιές.

- Κι ὁ Μαθιός; μέ ρώτησε μέ ἀγωνία ὁ Σταῦρος. Δέ θά στειλούμε τό εἰσιτήριο τοῦ Μαθιοῦ;

- Μ' αὐτά πού μαζέψαμε ἔρχεται μέχρι τά προάστια τῆς Ἀθήνας. Ἄς περπατήσει καὶ λιγάκι δέν μπορῶ ἄλλο.

Πῆγα στό σπίτι μου ψόφιος κι ἔπεσα ἀμέσως νά κοιμηθῶ, χωρίς νά φάω, χωρίς νά ξεντυθῶ. "Ε, λοιπόν, τέτοια κάλαντα δέν ἔχω ξαναπεῖ στή ζωή μου.

1. Γιά ποιό λόγιο ἥθελαν νά ποῦν τά κάλαντα μέ τό Σῶτο;
2. Τί τρόπο διάλεξαν;
3. Τί ἔγινε στό πρῶτο τρόλεϊ;
4. Τί ἄρχισαν νά λένε, ὅταν κουράστηκαν μέ τό «Καλήν ἡμέραν ἄρχοντες»;
5. Τί τούς ἔδωσε καὶ τί τούς εἶπε ἡ καλή κυρία;

43. Μ' ΕΝΑ ΤΡΙΓΩΝΟ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ

Έκείνο τό βράδυ είδα τό πιό παράξενο ὄνειρο τῆς ζωῆς μου. Τότε πού τό ἔβλεπα βέβαια δέν ἥξερα ὅτι βλέπω ὄνειρο. Τόσο ζωντανό ἦταν. "Οταν ξύπνησα τό κατάλαβα.

"Ημουν κάπου. Δέν ξέρω ποῦ. Τό φεγγάρι ἥρθε και γέμισε τά χέρια μου μέ κίτρινη σκόνη. Αἰσθάνθηκα ἀνάλαφρος σάν γαζία. Τόσο ἀνάλαφρος πού ἄρχισα ν' ἀνεβαίνω μέ μεγάλη ταχύτητα πρός τόν οὐρανό.

'Ανέβαινα, ἀνέβαινα, σάν ἔνα κίτρινο μπαλόνι πού χει ξεφύγει ἀπό τά χέρια ἀπρόσεχτου παιδιοῦ. 'Η γῇ ἀπομακρυνόταν και χανόταν ἀπό τά μάτια μου και στό τέλος ἔγινε ἔνας μικρός βόλος, πού βγῆκε νά παίξει στό δρόμο τοῦ ἀπείρου.

"Ἐνά ἄστρο-πινακίδα μοῦ ἔδειχνε τό δρόμο:

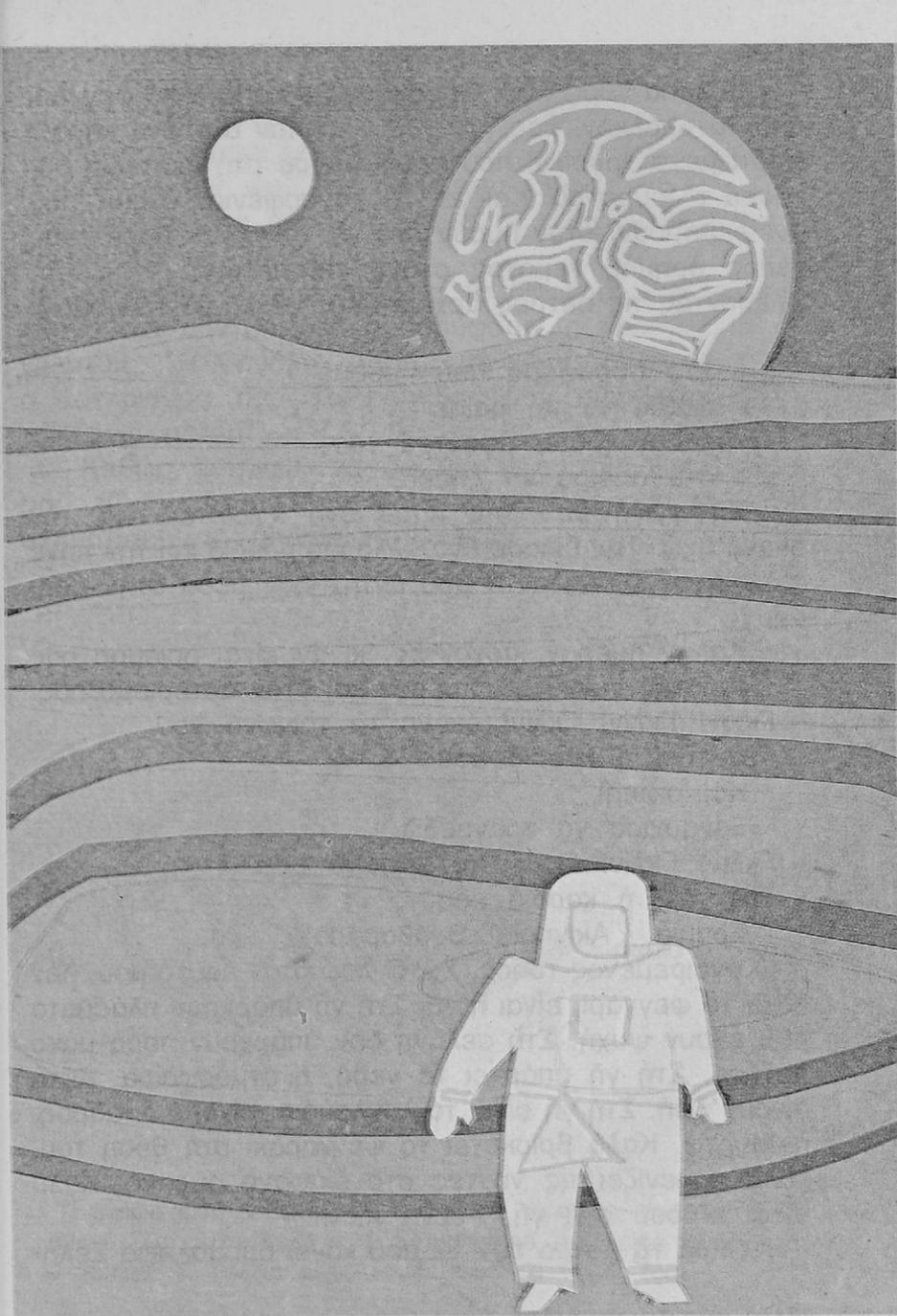
«Πρός σε-λύνει»

Nai! 'Αλήθεια. "Ετσι ἀνορθόγραφα ἦταν γραμμένο, ἐνῶ ἡ σελήνη γράφεται μέ «η». 'Υπάρχουν λοιπόν και στή σελήνη ἀνορθόγραφοι; σκέψητηκα.

Πρίν ἀπό τό τέρμα στή στροφή δεξιά περίμενε ἔνας πύραυλος πού ἔκανε τόν τροχονόμο. Αύτός ἥθελε ντέ και καλά νά μέ βάλει σέ σεληνιακή τροχιά, γιά νά βρεθῶ στό «φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου νά περπατῶ».

Δέν μποροῦσα νά κάνω διαφορετικά, γιατί κάτι πιό δυνατό ἀπό μένα μέ τραβοῦσε πρός τά ἔκει. Αύτό τό πιό δυνατό ἦταν ἡ ἔλξη τῆς σελήνης, πού είχα iδρώσει νά τήν καταλάβω, ὅταν μοῦ τήν ἐξηγοῦσε ὁ πατέρας μου.

Τότε είδα ὅτι στά χέρια μου κρατοῦσα τό τρίγωνό μου. "Ήταν λοιπόν γραφτό μου νά πῶ τά κάλαντα και στή σελήνη; «Πέστα, Σῶτο, πέστα, μοῦ λεγε μέσα μου μιά φωνή. 'Εδῶ δέν ύπάρχει περίπτωση νά σοῦ ποῦν: «Μᾶς τά παν ἄλλοι!»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

"Εβλεπα γύρω μου. Θυμόμουν ότι κοίταζα τό φεγγάρι
άπό τό μπαλκόνι μας και μοῦ φαινόταν σάν ἔνα καράβι
φορτωμένο χρυσάφι πού προχωροῦσε στή σκοτεινή θά-
λασσα τ' ούρανοῦ. Καί νά! 'Ο χρυσαφένιος δίσκος πού
όνειρευόμουν, όταν ήμουν στή γῆ, δέν ἦταν παρά ἔνας
τόπος ἔρημος γεμάτος σκόνη και πέτρες.

Βλέποντας τίς πέτρες ἄρχισα δειλά δειλά νά τραγουδῶ:

 Στό δορυφόρο πού ρθαμε
πέτρα νά μή ραΐσει
και ἡ χρυσή ἀφέντρα του
στό ἄπειρο νά ζήσει.

Τή φωνή μου τήν πήρε ἔνα ήφαίστειο και τήν
ἔκανε ήχώ. Τήν ἔπιασε ἔνα ἄλλο πιό μακριά και τήν πήγε
παρακάτω. Τά κάλαντά μου ἀντήχησαν μέσα στήν ἐρη-
μιά.

Καλήν ήμέραν, ἄρχοντες, κι ἀν εἶναι ὄρισμός σας
Χριστός γεννᾶται σήμερον και στόν ἀστερισμό σας.

- Γκλίν! Γκλίν! Γκλίν! ἔκανε τό τρίγωνό μου.
- Τίκι τάκ! ἡ καρδιά μου.

Και σιωπή!

Ξανάρχισα νά τραγουδῶ.

- Γκλίν! Γκλίν! Γκλίν! τό τρίγωνό μου.
- Τίκι τάκ! ἡ καρδιά μου.

Ἐρημιά! Ακινησία! Βουβαμάρα!

 Ο ὄνειρεμένος τόπος, Σῶτο, λέω στόν ἐαυτό μου, δέν
εἶναι τό φεγγάρι, εἶναι ἡ γῆ. Στή γῆ ύπάρχουν πλάσματα
πού ἔχουν ψυχή. Στή σελήνη δέν ύπάρχουν παρά μόνο
πέτρες. Στή γῆ ύπάρχει τό νερό, ἡ ἀτμόσφαιρα. Αύτά
δίνουν ζωή. Στή γῆ εἶναι τά λουλούδια, εἶναι ό Σταῦρος,
ἡ Μυρτώ. Καλά βρίσκεται τό φεγγαράκι στή θέση του,
καλά ἀρμενίζει τίς νύχτες στό διάφανο ούρανό. Καλά
εἶσαι κι ἔσύ στή γῆ. Γύρνα πίσω.

Πήρα τό ἄστρο τῶν 12 πού κάνει δρομολόγιο Σελή-

νη-Γῆ μέ εἶ η πυραύλους. Μόλις τό πρόλαβα. "Ηταν τό τελευταῖο. "Έκανα ἄλλη μιά φορά τό τρίγωνό μου «γκλίν» κι ἄκουσα τήν ἡχώ του στά ἡφαίστεια.

— Κρίμα, χαμένα πήγαν τά κάλαντά μου. Κανένας δέν έπιασε τό μήνυμά μου.

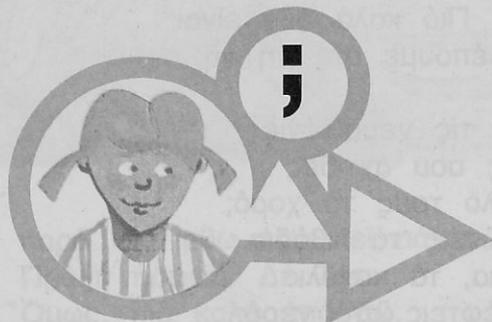
Κι ὅμως, εἶχα κατακτήσει τό διάστημα. Δίπλα μου περνοῦσαν σάν βολίδες οι δορυφόροι, οι κομῆτες και οι γαλαξίες. Ἡ Μεγάλη Ἀρκτος μέ χαιρέτισε εύγενικά κι ὁ ἀστερισμός τῆς Ἀνδρομέδας μοῦ εὔχηθηκε:

— Χρόνια πολλά!

Καθώς ἔστριψα, νά δῶ γιά τελευταία φορά πίσω μου, εἶδα μερικούς πυραύλους και δορυφόρους νά χουν σχηματίσει στό ἄπειρο τίς λέξεις:

«Δόξα ἐν ὑψίστοις...»

ή

ρωτᾶ

1. Τί σηνειρο εἶδε ὁ Σῶτος; 2. Τί ἔγραφε τό ἄστρο-πινακίδα; 3. Τί ἔκανε ὁ Σῶτος στή σελήνη; 4. Τί σκέφτηκε, ὅταν εἶδε τήν ἐρημιά τοῦ τοπίου; 5. Τελικά είχε πιάσει τόπο τό ταξίδι του;

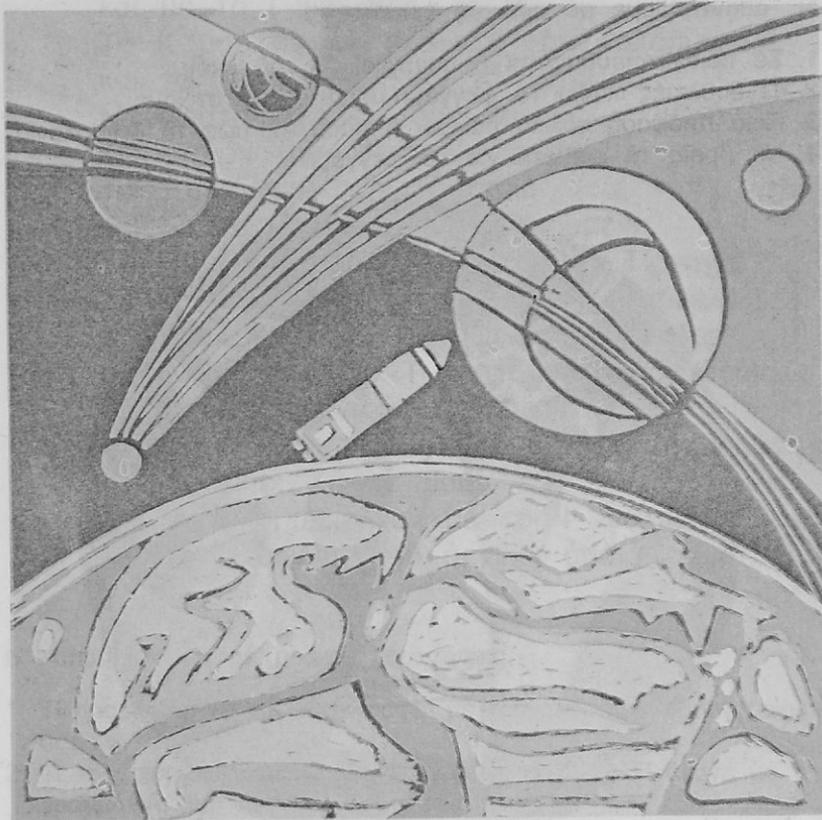
44. ΑΣΤΡΟΝΑΥΤΕΣ ΣΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Φεγγαράκι μου λαμπρό,
τά μαθες λοιπόν τά νέα;
Πάλι θά χεις ἐπισκέψεις...
Μ' ἔναν πύραυλο τρανό^{την}
ξεκινοῦν τρεῖς ἀστροναύτες
και μέ βάζουνε σέ σκέψεις.

Αφιλόξενο και κρύο,
στή γαλήνη σου δοσμένο,
στήν ἀπέραντη σιγή,
τί χαρά μπορεῖς νά δώσεις;
Πές μου! Πιό καλά δέν εἶναι
νά σέ βλέπουμε ἀπ' τή γῆ;

X Νά θωρῶ τίς νεραιδένιες,
ἀσημένιες σου ἀχτίδες
στόν τρελό τους τό χορό;
Ν' ἀσημώνεις τά λιβάδια,
τά ποτάμια, τά κοχύλια
και νά πέφτεις στό νερό;

Διαμαντόπετρες νά ρίχνεις
πάνω στίς κορφές τῶν δέντρων
και νά παίζεις τό κρυφτό,
νά γλιστρᾶς μέσο' ἀπ' τά φύλα
στῶν παραθυριῶν τίς γρίλιες,
πιό ὅμορφο δέν εἶναι αὐτό,

παρά νά ρθω έγώ κεī πάνω;
Πράξη ήρωική. Δέ λέω...
“Ομως, πιό καλά άπό δῶ,
τῆς νυχτιᾶς χλωμό καντήλι,
φεγγαράκι άγαπημένο,
νά σέ γλυκοτραγουδῶ...”

Ντίνα Χατζηνικολάου

«Τά κυκλάμινα»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις:

1. Σέ ποιόν ἀπευθύνεται ἡ ποιήτρια; Τί τοῦ λέει;
2. Τί δουλειές κάνει τό φεγγάρι μέσα στούς στίχους;
3. Ποιά ἀπόφαση τελικά παίρνει ἡ ποιήτρια; πῶς τή δικαιολογεῖ;
4. Νά βρεῖς τά ἐπίθετα γιά τό φεγγάρι.

45. Η ΑΛΦΑΒΗΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Πῆρα ἔνα Α καὶ τό ἔκανα "Αστρο.

Μέ τό Β ἔγραψα Βηθλεέμ

καὶ μέ τό Γ τή Γέννηση τοῦ Κυρίου.

Στό Δ βρῆκα τά δῶρα πού τοῦ χάρισαν

καὶ στό Ε τήν ἐλπίδα πού μᾶς ἔφερε στή Γῆ.

Μέ τό Ζ θυμήθηκα τά ζῶα πού τόν ζέσταναν
καὶ μέ τό Η, τόν Ἡρώδη τόν κακό βασιλιά.

Μέ τό Θ εἶπα, Θεέ μου,

καί μέ τό Ι ψιθύρισα 'Ιωσήφ.
 Τό Κ μοῦ ἔφερε στό νοῦ τήν Καλοσύνη
 καί τό Λ τό λιβάνι καί τό λυτρωμό.
 Μέσα στό Μ εἶδα τούς μάγους
 καί στό Ν τήν "Αγία Νύχτα.
 Τό Ξ σκόρπισε τήν ξαστεριά
 καί μέ τό Ο γιόρτασε ή Οἰκουμένη.
 Τό Π μέ γονάτισε μπροστά στήν Παναγία.
 Τό Ρ μοῦ θύμισε τόν Ραββί, τό Δάσκαλο.
 Μ' ἔνα μεγάλο Σ ζωγράφισα τό σπήλαιο
 μ' ἔνα χαρούμενο Τ τραγούδησα τραγούδια.
 Τό Υ ἦταν γιά τούς ὕμνους
 καί τό Φ γιά τό φῶς πού φώτισε τήν πλάση.
 "Ενα Χ εἶπε: Χριστέ μου!
 Οι "Αγγελοι ἔψελναν μέ τό Ψ ψαλμούς
 καί τό Ωσαννά, πού ἀρχίζει ἀπό 'Ωμέγα.)

N' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Τί προσπαθεῖ νά μᾶς περιγράψει μέ τήν ἀλφαβήτα ή συγγραφέ-
ας;
2. Τί τῆς φέρνουν στό μυαλό τά γράμματα Z, H; Τί ἔκανε μέ τό
γράμμα A; μέ τό X;
3. Μπορεῖς νά κάνεις μιά δική σου ἀλφαβήτα γιά τά πρωτοχρονιάτι-
κα δῶρα;

46. ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΠΟΙ

Τά 'μαθες τί γίνηκε, φίλε μου Μαθιό;
 Ήρθαν καλικάντζαροι μέσα στό χωριό.

Τρέξε, πήδα, πάρ' τή γκλίτσα
 καί στό ρέμα κόψε βίτσα,
 πρίν τό γάλα μαγαρίσουν
 κι ὅλα ἀνάποδα γυρίσουν.

Τράβα βρές τό γούμενο, φέρε κι άγιασμό,
άναψε στό τζάκι μας κούτσουρο ξερό.

Χιόνι, άγέρα δέ λογιάζουν
κι ὅ,τι βροῦνε τό πειράζουν,
τρώνε πίτες στό τραπέζι,
σύκα, μῆλα, πετιμέζι.)

+ "Ανοιξαν τίς κάνουλες, χύθηκε κρασί,
κι ἄφησε ή κυρούλα μας τή δουλειά μισή.

Τέτοιο φόβο πού τόν ἔχει
πάει ό νοῦς της δέν προσέχει,
σπάζει ή στάμνα της στή βρύση,
ποιόν νά βρεῖ νά φοβερίσει;

Τώρα τά Χριστούγεννα γίνηκαν αύτά
καί δέν εἶναι ψέματα μήτε χωρατά.

- Κράτα ἀνάσα κι ἄιντε ρώτα·
πρόσμενε νά ρθοῦν τά Φῶτα.

Μόνο ἄν κάνεις τό σταυρό σου
διώχνεις ἔγνοια ἀπ' τό μυαλό σου.

Xp. Κουλούρης

«Τραγουδῶ τήν "Ανοιξη»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Ποιά εἶναι ή μορφή τοῦ ποιήματος (στροφές, στίχοι, όμοιοκαταληξίες);
2. Ποιοί στίχοι λένε τί κάνουν οἱ καλικάντζαροι;
3. Ποιά ἔθιμα ξορκίζουν τά καλικαντζάρια; Βρές τούς ἀνάλογους στίχους.

II - I

47. ΣΗΜΕΡΑ ΤΑ ΦΩΤΑ ΚΑΙ Ο ΦΩΤΙΣΜΟΣ...

Τήν ήμέρα άκριβώς πού ἔφευγαν οἱ καλικάντζαροι – δηλαδή τά Θεοφάνεια – μᾶς ἥρθε καὶ ἡ Μυρσίνη ἀπό τή Γερμανία. Πηδοῦσε καὶ κουνοῦσε τά χέρια τῆς ἀπό τή χαρά τῆς ἴδιο παγανό. "Ἐφερε σ' ὅλους μας ἀπό ἔνα μικρό δῶρο καὶ γράμμα ἀπό τούς γονεῖς τῆς, πού ἔγραφαν σ' ἔναν ἔναν «εὐχαριστῶ».

Στό δρόμο πού πηγαίναμε στό σπίτι εἶδε δυό παιδάκια νά λένε τά κάλαντα.

— Έπιτέλους! Λέτε κάλαντα στήν 'Αθήνα; ἔκανε ἡ Μυρτώ.

- Γιατί μᾶς προσβάλλεις; τῆς εἶπα. Λέμε καὶ παραλέμε.
- Κι ἀγιάζετε ἐσεῖς οἱ πρωτευουσιάνοι καὶ τὰ νερά;
- Καὶ βέβαια. Πᾶμε μέ ποτηράκια, μέ τενεκεδάκια, μέ καραφίτσες στήν ἑκκλησία, τά γεμίζουμε μ' ἀγιασμένο νερό καὶ μ' αὐτό ραντίζουμε μετά τό σπίτι.)

Χ Ή Μυρσίνη φάνηκε νά ίκανοποιήθηκε ἀρκετά.

Στό χωριό περνάει κι ὁ παπάς ἀπό τά σπίτια. Περνᾶ μέ τὸν ψάλτη καὶ τό παπαδοπαίδι. Κρατᾶ ἔνα κλωνάρι βασιλικό ἥ ρίγανη, τό βουτᾶ στή χύτρα μέ τό ἀγιασμένο νερό καὶ ραντίζει τά σπίτια, τά καλύβια, τά χειμαδιά, τά σπαρτά καὶ τά χωράφια. Τά καλικαντζάρια ὅπου φύγει φύγει. Ή γιαγιά μου λέει καὶ τό καλικαντζαρίστικο ἐμβατήριο. Τό ξέρεις;

— Εγώ ἀπό ἐμβατήρια μόνο τό «Η Έλλάδα ποτέ δέν πεθαίνει» ξέρω.

— Ακου λοιπόν νά μάθεις κι αύτό:

Φορτῶστε νά φορτώσουμε
κι ἄντεστε νά φύγουμε!
τί ἔφτασε ὁ τουρλόπαπας
μέ τήν ἀγιαστήρα του
καὶ μέ τήν πλαστήρα του,
μᾶς ἔβρεξε, μᾶς ἀγιασε
καὶ μᾶς σκυλομαγάρισε!

— Ε, βέβαια, αύτά δέν τά συμφέρει νά πάει ὁ παπάς ν' ἀγιάσει καὶ γι' αὐτό λένε ὅτι τά μαγάρισε.

— Αστα, μωρέ, εἶναι συχαμένα!

— Μά γιατί; Εγώ τά λυπάμαι!

— Αφήνουν πίσω τους βρωμοκατσαρίδες!

— Ε, καὶ δέν ἀγοράζετε φάρμακα νά τίς σκοτώσετε;

— Δέ χρειάζεται, γιατί ἔχουμε τήν καρκαντζελόσταχτη!

— Τί θά πεῖ αὐτό πάλι;

– Θά πει στάχτη ἀπό τή φουφού. / Οταν ἀγιάσει ὁ παπάς τό σπίτι, ἐμεῖς πετάμε τή στάχτη στίς τέσσερις γωνιές κι οι κατσαρίδες ἔξαφανίζονται.

– Σοῦ χει μάθει κάτι πράγματα ή γιαγιά ή Μυρσίνη! Θαύμασα.

– Αύτά ὅλα τά λένε παράδοση. / Καὶ χωρίς παράδοση δέ γίνεται τίποτα. Νά τό ξέρεις. Θέλεις τώρα νά σοῦ πῶ, τί ἔπαθε ὁ Μαθιός μιά φορά μέ τά καλικαντζαράκια;

‘Εγώ, μόνο πού ἄκουγα τό ὄνομα τοῦ Μαθιοῦ ἀναστατωνόμουν, γιατί ἦξερα πώς θ’ ἀκούσω μιά εὐχάριστη ιστορία.

– Πού λές, μιά φορά ὁ Μαθιός γυρνοῦσε νύχτα ἀπό κάπου καὶ πέρασε ἀπό τό μύλο. Τά καλικαντζαράκια τρελαίνονται νά κρύβονται στό μύλο, γιατί ἀνοίγουν τά τσουβάλια μέ τό ἀλεύρι, χώνονται μέσα καὶ γίνονται ἄσπρα... Βέβαια αύτός ὁ μύλος ἔχει σταματήσει νά δουλεύει ἀπό καιρό κι εἶναι τώρα ἔνα χάλασμα. ’Αλλά...

‘Εκείνη τήν ὥρα μᾶς διέκοψε ή θεία τῆς Μυρτῶς, γιά νά μᾶς δείξει κάτι, μπήκε στή μέση ή μητέρα μου, μίλησε κι ἡ δεσποινίς ’Αλόη κι ἡ ιστορία τοῦ Μαθιοῦ ἔμεινε στή μέση... /

1. Πότε γύρισε ή Μυρτώ ἀπό τή Γερμανία; 2. Ποιές συνήθειες ἔχουν στό χωριό της γιά τά Φῶτα; 3. Ποιό εἶναι τό καλικαντζαρίστικο ἐμβατήριο; 4. Ποιά εἶναι ή καρκαντζελόσταχτη; 5. Γιατί ἔμεινε μισοτελειωμένη ή ιστορία τοῦ Μαθιοῦ; 6. Μπορεῖς μέ τή φαντασία σου νά τήν ἀποτελειώσεις ἔσύ;

14-1-80

χ 48. ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΠΟΛΟ

Σήμερα ἔκανε μεγάλη παγωνιά. Φοροῦσα σκοῦφο, κασκόλ, παλτό, μάλλινες κάλτσες και μποτάκια και πάλι κρύωνα. 'Αραιές άραιές ἐπεφταν κι οι χιονονιφάδες, ἀλλά δέν τό στρωνε. "Ισως τό βράδυ πού θά πέσει ό καιρός νά χιονίσει γιά τά καλά και νά ξυπνήσουμε αὔριο σέ μιά λευκή 'Αθήνα. Μόνο μιά φορά στή ζωή μου τήν ἔχω δεῖ χιονισμένη. Χιόνια βλέπω μόνο στίς χριστουγεννιάτικες κάρτες.

- Κρυώνω, εἶπα στή Μυρτώ και τά δόντια μου χτυποῦσαν καθώς ἔβαζα τά γάντια μου.
- Κρύο τό λές ἐσύ αὐτό; ἔκανε τό κλαράκι.
- Γιατί ἐσύ πῶς τό λές; Θύμωσα.
- Ψυχρούλα, εἶπε χαμογελαστά.
- Σκέψου νά βρισκόσουν και στό Βόρειο Πόλο, εἶπε ο Σταῦρος.
- "Αν βρισκόμουνα στό Βόρειο Πόλο, θά ήμουν 'Εσκιμώος και θά χα συνηθίσει. Θά είχα χιονένιο σπίτι ἡ καλύβι από δέρμα ζώου κι ἀντί νά πηγαίνω μέ τό τρόλεϊ θά καβαλίκευα ἔναν τάρανδο.

'Ο Σταῦρος γέλασε:

- Σκέψου τά σπουργιτάκια στό Βόρειο Πόλο!
- "Οχι, σκέψου τούς πιγκουίνους στήν 'Αθήνα. Γιά νά μπορέσουν ν' ἀντέξουν στή ζέστη θά ἐπρεπε νά μποῦν στήν κατάψυξη.

✗ Πῶς θά 'θελα ὅμως μιά φορά νά πάω στό Βόρειο Πόλο νά δῶ πῶς εἶναι! Ν' ἀνέβω σ' ἔνα ἐλκυθρο μέ ἔξι ταράνδους νά σεργιανίσω στίς παγωμένες λίμνες και τά παγόβουνα. Νά χαρῶ τήν ἀσπράδα τῶν πάγων.

- Καί τί θά 'τρωγες;
- Σούπα ἀπό κόκαλα ζαρκαδιοῦ και λαρδί φώκιας.
- ✗ Αλήθεια, θά 'βλεπες ἐκεī και φώκιες νά λιάζονται στίς ἄκτες, θά 'βλεπες ἄσπρες ἀρκοῦδες, κοπάδια ἀπό θα-

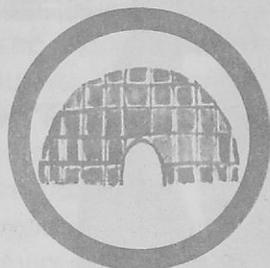

λάσσιους ἐλέφαντες καὶ θά κυνηγοῦσες μὲ τούς Ἐσκιμώους ζαρκάδια.

— Καὶ ξέρεις; Ὁ οὐρανός ἔκεī φαίνεται τόσο χαμηλός, ὥστε νομίζεις πώς ἄν πετάξεις πέτρα θά τόν χτυπήσεις. Κι εἶναι ὅλα σιωπηλά καὶ ἄσπρα καὶ καθώς πέφτει πάνω τους ὁ ἥλιος σέ ζαλίζει.

Σκέφτηκα τούς ἄλυωτους πάγους, τό μεγάλο κρύο πού παγώνει τά νερά μέσα σέ μιά νύχτα, σκέφτηκα μιά ἄσπρη κοιλάδα χωρίς λουλούδια καὶ πεταλοῦδες, συλλογίστηκα τή σούπα ἀπό κόκαλα ζαρκαδιοῦ καὶ τό λαρδί φώκιας καὶ τούς εἶπα:

– Πρέπει νά είναι πολύ ώραΐα έκει, πάμε όμως κι οι τρείς στό σπίτι νά φάμε φασουλάδα και νά ζεσταθοῦμε στό καλοριφέρ;

καλύβι

τάρανδος

Έσκιμως

έλκυθρο

Η Μυρτώ θέλει νά της πείς πιόσοι τρόποι έπιαρχουν γιά νά ζεσταθεῖ κανείς.

1. Τί θά έκανε ό Σώτος αν ήταν Έσκιμως; 2. Τί θά έκανε ένα σπουργιτάκι στό Βόρειο Πόλο κι ένας πιγκουίνος στήν Αθήνα; 3. Μπορείς νά περιγράψεις τό Βόρειο Πόλο; 4. Τί προτιμούσε ό Σώτος; Τό Βόρειο Πόλο ή τή ζεστασιά τοῦ σπιτιοῦ του?

16.

49. ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟ ΧΙΟΝΙ

Τή νύχτα χιόνι επεσε. Σύννεφο τά μπαμπάκια.
Σκεπάστηκε όλο τό χωριό. "Ασπρισαν τά σπιτάκια.
Τό σπουργιτάκι κρύωσε και φόρεσε σκουφάκι.
Δέν τοῦ ήταν, βλέπεις, άρκετό τό φτερωτό σακάκι.
Ντυθήκαμε κι έμεις καλά και στήν αύλή μέ γέλια
χιονάνθρωπο έφτιάξαμε όλα τά παιδαρέλια.

Παλιό καπέλο τοῦ παπποῦ τοῦ φέραμε ἀπ' τό σπίτι,
μάτια τοῦ βάλαμε ἐλιές κι ἔνα καρότο μύτη.
Ο ἄσπρος μας ὁ ἄνθρωπος καλόκαρδα γελᾶ
κι ὅσσο χιονίζει - εύτυχῶς - ὅλα θά πᾶν καλά.
Μά ὅταν ὁ ἥλιος θά φανεῖ μέ τό χαμόγελό του,
τό γέλιο, κλάμα θά γενεῖ στό στόμα τό δικό του.

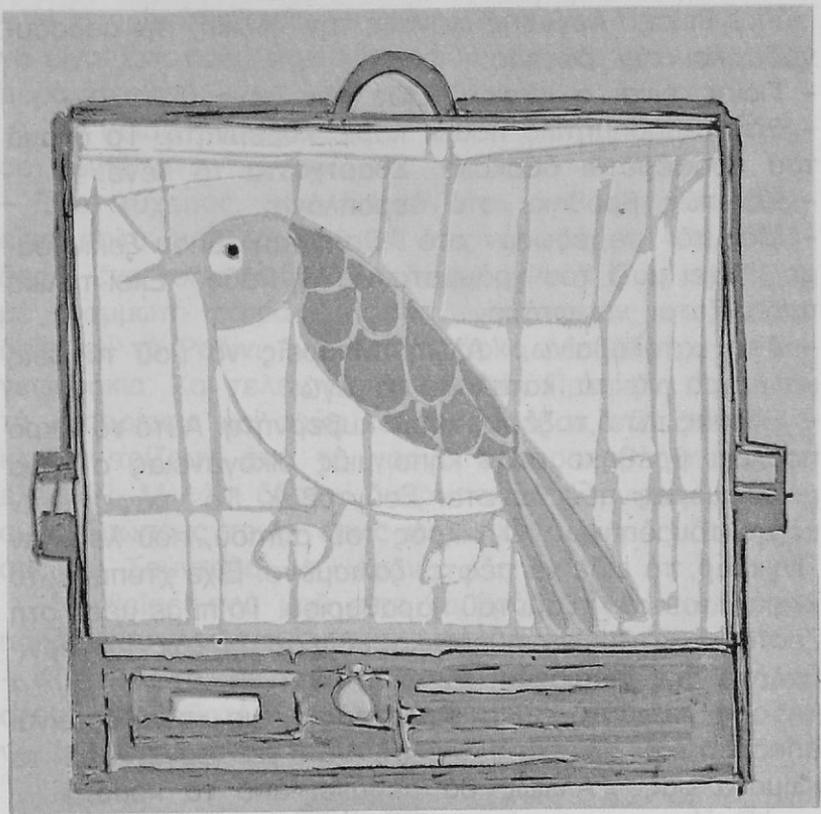
• Αγγ. Βαρελλᾶ

• Από τό βιβλίο
«Ο κόσμος μας»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις:

1. Ποιός εἶναι ὁ ἄσπρος ἄνθρωπος στόν ἔνατο στίχο;
2. Γιατί, ὅσσο χιονίζει, ὁ χιονάνθρωπος θά εἶναι καλά;
3. Γιατί τό χαμόγελο τοῦ ἥλιου θά γίνει κλάμα γιά τό χιονάνθρωπο;

50. ΣΒΑΡΤΧΟΤΤΑ, ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ

Ο θεῖος Ἀργύρης, ὁ ἀεροπόρος, εἶδε σήμερα στό ἀεροπλάνο του τόν πιό παράξενο ἐπιβάτη πού εἶχε δεῖ ποτέ του. Δέν εἶχε μαζί του βαλίτσα, οὕτε διαβατήριο οὕτε καθόταν σέ βελούδινα καθίσματα δίπλα στούς ἄλλους ἐπιβάτες. Δέ δέχτηκε νά πάρει τσίχλα, δέν ἦπιε καφέ καί δέ διάβασε ἐφημερίδα. Ταξίδευε μέσα σ' ἔνα κλουβί κι οἱ ἀποσκευές του ἦταν ὅλες κι ὅλες λίγα ἀγγούρια.

‘Ο θεῖος ’Αργύρης φώναξε τήν ’Αλίκη, τήν άεροσυνόδο, καὶ τήν ρώτησε:

- Ποιός εἶναι ὁ κύριος; Πῶς τὸν λένε;
- Εἶναι ἀποδημητικό πουλί, κύριε κυβερνήτη. Τό ὄνομά του προφέρεται δύσκολα. Σβαρτχόττα τό λένε.
- Καί πῶς βρέθηκε στό ἀεροπλάνο;
- Μᾶς τό παρέδωσαν στό ’Οσλο, ἀπ’ ὅπου ξεκινήσαμε. ”Έχει μαζί του γράμματα γιά τήν Ρόδο. ’Εκεῖ τελικά προορίζεται νά φτάσει.
- Δέν καταλαβαίνω, ’Αλίκη. Μπορεῖς νά μοῦ τά πεῖς καλύτερα νά τά καταλάβω κι ἐγώ;
- Θά σᾶς πῶ ὅ,τι ξέρω, κύριε κυβερνήτη. Αύτό τό μικρό πουλάκι βρέθηκε στόν κῆπο μιᾶς οἰκογένειας σ’ ἔνα μικρό μέρος πού λέγεται Σούντσβαλ. Τό γράφει στήν κάρτα του ἐπάνω. ’Ο μικρός τοῦ σπιτιοῦ, πού λεγόταν ”Ινγκμαρ, τό εἶδε νά πέφτει ζαλισμένο. Εἶχε χτυπήσει τό κεφάλι του στό τζάμι τοῦ παραθυριοῦ. Γό πῆρε μέσα στή ζεστασιά, τό περιποιήθηκε καὶ κάλεσε ἀμέσως τόν ὄρνιθολόγο τῆς περιοχῆς.

✗ Τό πουλί αὐτό, εἶπε ὁ γιατρός μόλις τό εἶδε, εἶναι ἀποδημητικό. ”Επρεπε κιόλας νά χει φύγει ἀπό τά κλίματά μας. ’Αλλιῶς θά πεθάνει ἀπό τό κρύο.

’Ο ”Ινγκμαρ κι οἱ γονεῖς του κινητοποιήθηκαν ἀμέσως. Συνεννοήθηκαν μέ τουριστικά πρακτορεῖα καὶ μέ ἀεροπορικές ἐταιρεῖες κι ἐξασφάλισαν γιά τό πουλί ἔνα εἰσιτήριο πρώτης θέσης γιά τήν Ρόδο. ’Εκεῖ τό Σβαρτχόττα, θά βρεῖ τό μαλακό μεσογειακό κλίμα καὶ θά μπορέσει νά ζήσει.

- Καὶ στή Ρόδο ποιός θά τό παραλάβει; ρώτησε ὁ θεῖος κατάπληκτος ἀπό τήν ίστορία.
- Στή Ρόδο εἶναι είδοποιημένος ὁ ύπαλληλος τοῦ γραφείου ταξιδίων. Αύτός θά πάρει τό κλουβί θά τό πάει στή Φιλέρημο καὶ θ’ ἀφήσει ἐλεύθερο τό πουλί.

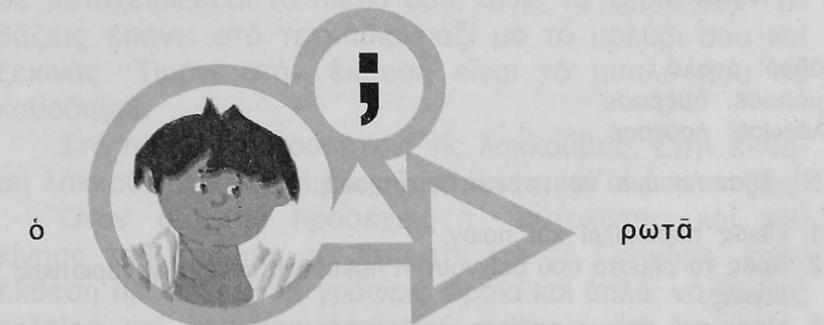
- Η ιστορία αύτή, εἶπε ὁ θεῖος Ἀργύρης, θά μποροῦσε νά εἶναι ἔνα πολύ ώραιο παραμύθι, ἀν δέν ἦταν πέρα ώς πέρα ἀληθινή.

‘Ο θεῖος Ἀργύρης πῆγε στήν πρώτη θέση καί κάθισε κοντά στό πουλάκι.

- Εἶσαι τυχερός, φίλε Σβαρτχόττα, τοῦ εἶπε. Ή Ρόδος εἶναι πολύ ὅμορφο νησί. Νά πᾶς νά δεῖς τίς «Πεταλοῦδες», ἔνα τοπίο πού τό στολίζουν χιλιάδες πεταλοῦδες μέ γραμμωτά φτερά. “Αν σοῦ μείνει καιρός πήγαινε νά δεῖς καί τό Ροδίνι ἔνα ώραιο πάρκο μέ ξύλινα γραφικά γεφυράκια. Καί τελευταῖο ἄφησε τόν Προφήτη Ἡλία μέ τά κυπαρίσσια καί τούς κέδρους. Μέσα στό δάσος τά κλαδιά τρίζουν ἀπό τό γοργό ἐλαφροπερπάτημα τῶν ἐλαφιῶν. Μακάρι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά φέρνονταν στούς συνανθρώπους τους, ὅπως φέρθηκε ὁ μικρός ”Ινγκμαρ ἀπό τό Σούντσβαλ σ’ ἐσένα.

‘Ο θεῖος, πού μοῦ εἶπε τό βράδυ τήν ιστορία τοῦ παράξενου ἐπιβάτη, γύρισε καί μέ κοίταξε:

- Κύριε Σῶτο, σέ παρακαλῶ νά πεῖς αύτή τήν ιστορία στούς συμμαθητές σου, νά τή σκεφθεῖτε καλά καλά καί νά βγάλετε μόνοι τά συμπεράσματά σας.

1. Ποιός ἦταν ὁ παράξενος ἐπιβάτης;
2. Πῶς τό ἔλεγαν τό πουλάκι;
3. Ποιά ἦταν ἡ ιστορία του;
4. Ήταν ζωάφιλος ὁ ”Ινγκμαρ καί οι γονεῖς του;
5. Τί συμπεράσματα βγάζεις ἀπ’ αύτή τήν ιστορία;

18.1
51. Η ΑΛΚΥΟΝΑ

Γεναριάτικε βοριά,
μέ τήν ἄγρια κρύα καρδιά,
σέ θερμοπαρακαλῶ,
κάμε τώρα ἔνα καλό.
Φύσης μέ τρόπο ἀβρό*
γλύκανε τήν παγωνιά,
νά γεννήσω βόηθα με:
Μέρωσε* τή θάλασσα.
Λάρωσε* τά κύματα.
Σάρωσε τόν ούρανό
ἀπό σύννεφο κι ἀχνό^{νά}
βγει ὁ ἥλιος ὁ λαμπρός
νά χω ζεστασιά και φῶς
στ' ἀκρογιάλι στή φωλιά
νά κλωσιάσω τά πουλιά
ῶς νά βγοῦν ἀπό τ' αύγα
νά πετάξουν μιά χαρά.

Βασίλης Ρώτας

«Αύγούλα»

ἀβρό: ἀπαλό

μέρωσε: ἡμέρωσε

λάρωσε: ἡσύχασε

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Ποιός παρακαλεῖ και ποιόν;
2. Βρές τά ρήματα πού δείχνουν τί πρέπει νά κάνει ὁ γεναριάτικος βοριάς.
3. Μέσα στό ποίημα φαίνεται ποιές μέρες τοῦ Γενάρη γεννάει τά πουλιά της ἡ ἀλκυόνα. Πῶς λέγονται αὐτές οι μέρες;
4. Κοίταξε πῶς ἔχει τακτοποιήσει τούς στίχους ἡ Ντίνα Χατζηνικολάου στή σελ. 170 και πῶς ὁ Βασίλης Ρώτας. Τί παρατηρεῖς; Τί παρατηρεῖς ἐπίσης γιά τίς όμοιοκαταληξίες του;

52. ΟΤΑΝ ΓΡΑΦΕΙΣ ΕΚΘΕΣΗ...

"Οταν γράφεις ἔκθεση εἶναι σάν νά ὁδηγεῖς ποδήλατο. Καί νά πῶς.

"Οταν σοῦ χαρίσουν ἔνα ποδήλατο, ἀνεβαίνεις ἐπάνω κι ἀρχίζεις νά τρέχεις σάν τρελός; "Οχι φυσικά. Κάθεσαι καί σκέφτεσαι. Ποῦ νά πώ; Κι ἀποφασίζεις νά πᾶς στό σπίτι τοῦ Σπύρου.

Καί μέ τήν ἔκθεση τό ἵδιο. "Οταν σοῦ δίνουν ἔνα θέμα δέν ξεκινᾶς σάν τρελός: «ἄντε νά γεμίσουμε μιά κόλλα χαρτί». Κάθεσαι καί σκέφτεσαι: Πῶς νά τό ἀναπτύξω; Πῶς νά τό γράψω; Ποῦ θέλω νά καταλήξω; Τί ἀκριβῶς θέλω νά πῶ; /

Μέ τό ποδήλατο ἀναρωτιέσαι: Πῶς νά πάω πιό καλά στόν προορισμό μου; 'Απ' αὐτό τό δρόμο ἡ ἀπό κεῖνο; Ποιός εἶναι ὁ καλύτερος ἡ ποιός εἶναι ὁ πιό σύντομος; Τό ζυγίζεις, τό ἀποφασίζεις, βάζεις τά πόδια στά πετάλια, πιάνεις τό τιμόνι καί ξεκινᾶς.

Στήν ἔκθεση, ὅταν ἀποφασίσεις πῶς θά τή γράψεις, δέ μεταχειρίζεσαι τά πόδια σου, ἀλλά τά χέρια σου. Τά βάζεις ἐπάνω στό τετράδιο μαζί μέ τό μολύβι σου καί ξεκινᾶς. Τιμόνι στήν ἔκθεση εἶναι τό μυαλό πού σέ καθοδηγεῖ.

Στό ποδήλατο προσέχεις τίς λακκοῦβες. Στήν ἔκθεση λακκοῦβες εἶναι οι ἀνορθογραφίες καί οι ἀσυνταξίες.

"Οταν ὁδηγεῖς προσέχεις τ' αὐτοκίνητα καί τήν κίνηση τοῦ δρόμου, τό Σταμάτη καί τό Γρηγόρη. Στήν ἔκθεση προσέχεις νά γράφεις ὡραῖα καί ἀπλά, νά βάζεις τελεῖες καί κόμματα ἐκεῖ πού πρέπει.

Γιά νά μήν εἶσαι μονότονος στήν ἔκθεση, τήν πλουτίζεις μέ εἰκόνες, μέ περιγραφές καί μέ συζητήσεις. Μέ τό ποδήλατο σπᾶς τή μονοτονία μ' ἔνα τραγούδι, μ' ἔνα σφύριγμα. Εύχαριστο περιστατικό μέ τό ποδήλατο εἶναι

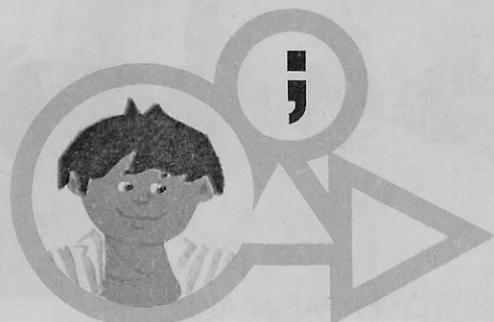
νά κατεβεῖς στό περίπτερο ν' άγοράσεις σοκολάτα.

"Οταν φτάνεις στόν προορισμό σου μέ τό ποδήλατο, πρέπει νά κατεβεῖς. Άλλα όχι άπότομα. "Ετσι και στίς έκθεσις, άφοῦ άναπτύξεις τό θέμα, πρέπει νά τελειώσεις, άλλα όχι άπότομα.

Μήν κάνεις άπότομα φρεναρίσματα ούτε στίς έκθεσις ούτε στά ποδήλατα. Στό ποδήλατο πρέπει νά σταματᾶς σιγά σιγά και νά κατεβαίνεις μέ προσοχή και στήν έκθεση νά τελειώνεις πάντα μέ μιά ώραία σκέψη ή μέ τά συναισθήματά σου, έτσι πού σ' έκεινον πού τήν διαβάζει νά μένει μιά ώραία έντυπωση.

”Αν ύπάρχει άλλη συνταγή καλύτερη, γιά νά γράφεις
έκθεσεις, θά ήθελα πολύ νά μοῦ πεῖς νά τή μάθω κι
έγώ.

X

ό

ρωτᾶ

1. Τί κάνεις όταν σου δίνουν ένα θέμα έκθεσης;
2. Τί μεταχειρίζεσαι στήν έκθεση, όταν άποφασίζεις τί θά γράψεις;
3. Τί προσέχεις σέ μιά έκθεση; 4. Τί άλλο νομίζεις ότι κάνει μία έκθεση νά είναι ώραία; 5. Ξέρεις καμιά καλύτερη «συνταγή» νά τού πεῖς;

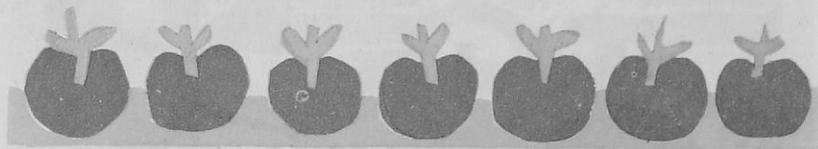
”Αν εγραφες έκθεση τί έπιθετα θά χρησιμοποιοῦσες γιά νά όμορφύ-
νεις τίς λέξεις χειμώνας, Γενάρης, άλκυόνα, έκθεση;

Οίκογένεια Λέξεων

ποδήλατο, ποδηλασία, ποδηλατοδρομίες,
γράμμα, γραφή, γραφτό

Χώρισε κι έσύ σέ οίκογένειες τίς λέξεις:

γράμμα, σοκολάτα, γραφή, σοκολατένιος, γραφτό, σοκολατοποιία

53. ΤΟ ΣΑΡΑΒΑΛΑΚΙ

Λίγο πιό πέρα από τό σπίτι μου είναι ένα συνεργείο αύτοκινήτων. Παλιά λάστιχα, ρόδες, βίδες και βαλβίδες, μηχανές, μανιβέλες, ὅτι θέλεις βλέπεις σ' έκεινο τό μαγαζί.

Ο κύριος Λεωνίδας είναι πάντα μουντζουρωμένος, γεμάτος γράσο και λίγδα. Τόν κύριος Λεωνίδα τόν ξέρουμε από τά πόδια του κι όχι από τά μούτρα του, γιατί συνήθως είναι χωμένος κάτω απ' τ' αύτοκίνητα και διορθώνει τίς βλάβες.

Σάν νά λέμε τό συνεργείο είναι τό νοσοκομεῖο τῶν αύτοκινήτων. Οι ιδιοκτήτες τους τά φέρνουν σ' ὁ γιατρό, ὅταν σταματᾶ ή καρδιά τους, δηλαδή ή μηχανή τους. "Αλλα θέλουν σοβαρές έγχειρήσεις και μένουν έκει, ἄλλα ὅμως μ' ἔνα ἀνταλλακτικό γίνονται καλά και φεύγουν ἀμέσως.

„Ενα παλιό αύτοκίνητο έχει κάνει «γηροκομείο» τό συνεργείο του κύρ Λεωνίδα. Είναι ένα σαραβαλάκι, παλιό μοντέλο, μεγάλο και ἄνετο χωρίς ρόδες. Παιζουμε πολύ μ' αύτό τό αύτοκίνητο ό Σταῦρος, ό Σπύρος κι έγω. Τό άγαπᾶμε, γιατί είναι γέρικο και μέ τά παιχνίδια μας τοῦ δίνουμε ζωή. Βρίσκεται ἐκεῖ χρόνια τώρα κάτω ἀπό μιάν ἀκακία και δέν πάει πουθενά.

„Ετσι τουλάχιστο νομίζουμε.

Μαζί του έχουμε γυρίσει ὅλο τόν κόσμο.

Πατάμε γκάζι, βρισκόμαστε στήν Αμερική,
κι έχουμε λάβει μέρος, φανταστικά, σ' ὅλα τά ράλι.

Φυσικά γίνεται μεταξύ μας μιά σχετική συνεννόηση.

- Ποῦ πάμε τώρα;
- Έκδρομή.
- Τώρα;
- Τώρα πᾶμε γιά ψώνια...

“Ενας άπό τους τρεῖς μας κάθεται στό τιμόνι και όδηγει.

“Ωσπου μιά μέρα...

- Κύριε Λεωνίδα, μᾶς ἀφήνεις νά βάψουμε τό αύτοκίνητο;
- Καί δέν τό βάφετε;

‘Η ιδέα ήταν δική μου, ἀλλά ή ἐκτέλεση τοῦ Σταύρου καὶ τοῦ Σπύρου. Τούς εἶπα:

- Δέν μποροῦμε νά πηγαίνουμε σέ τόσα μέρη μέ τόσο μαῦρο αύτοκίνητο. Είναι ντροπή!

Οι φίλοι μου τό παραδέχτηκαν. “Ηταν ντροπή.

‘Ο Σπύρος τρελαινόταν νά βάψει καὶ εἶχε παράπονο πού δέν τόν ἄφηναν. Κάποτε πού ζωγράφισε ἔνα φρεσκοβαμμένο τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ του, ἔφαγε τέτοιο ξύλο πού τό θυμᾶται ἀκόμα. ”Ηθελε λοιπόν νά βγάλει τό ἄχτι του. Αγόρασε γαλάζια μπογιά κι ἔβαψε, ἔβαψε μέ τήν καρδιά του.

Τό σαραβαλάκι ἔφεξε σάν ούρανός τοῦ κατακαλόκαιρου.

Μετά τό παρέλαβε ό Σταῦρος μέ τά πινέλα καὶ τή φαντασία του. Τό κοίταξε καλά καλά κι ἄρχισε νά ζωγραφίζει ὅ,τι ἥξερε.

‘Εκανε μαῦρα χελιδόνια, πεταλοῦδες μέ πολύχρωμα φτερά, ἔνα ούρανιο τόξο! Ζωγράφισε ἄστρα κι ἔνα όλόγιομο κίτρινο φεγγάρι, πανσέδες καὶ ζουζούνια.

‘Απ’ ὅλο αὐτό τό μπλέξιμο βγῆκε μιά καταπληκτική ζωγραφική. Τί σοῦ εἶναι λοιπόν αύτοί οι καλλιτέχνες!

‘Ο κόσμος περνοῦσε καὶ στεκόταν νά δεῖ τό σαραβαλάκι πού ἀπό «γέρος» εἶχε γίνει «νιός».

- Τί ώραϊο αύτοκίνητο, ἔλεγαν τά παιδιά.
- Σέ γεμίζει χαρά, εἶπε μιά κυρία.
- Τί ρόλο παιζουν τά χρώματα στή ζωή μας, εἶπε κι ο κύρ Λεωνίδας, πού ήταν πάντα μαῦρος ἐξαιτίας τῆς δουλειᾶς του.

Ἐμεῖς καμαρώναμε γιά τό ἔργο μας, καμαρώναμε καὶ γιατί δώσαμε ζωή σ' ἔνα παλιό πράγμα. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά συνεχίσαμε νά παιζουμε μέ περισσότερο κέφι μαζί του. Πατούσαμε γκάζι καὶ φεύγαμε ὀλοταχῶς. Μιά φορά πήγαμε στήν Ἀνταρκτική, ἄλλη μιά στήν Ἀφρική σ' ἔνα σαφάρι καὶ πάντα ἥμαστε πρῶτοι σ' ὅλα τά δύσκολα ράλι. ↴

ή

ρωτᾶ

1. Γιατί εἶχε κάνει «γηροκομεῖο» τό συνεργεῖο τοῦ κύρ Λεωνίδα τό σαραβαλάκι;
2. Τί εἶναι τό συνεργεῖο γιά τ' αύτοκίνητα;
3. Τί ἔκαναν τά παιδιά στό σαραβαλάκι καὶ τό ὡμόρφυναν;
4. Τί ρόλο παιζουν τά χρώματα στή ζωή μας;
5. Τί ἐντύπωση εἶχαν τά παιδιά ὅταν ἀνέβαιναν στό γέρικο αύτοκίνητο;

Ποιά διαφορά ύπάρχει ἀνάμεσα σ' ἔνα νοσοκομεῖο, σ' ἔνα γηροκομεῖο, σ' ἔνα νηπιαγωγεῖο καὶ σ' ἔνα βρεφοκομεῖο; ↴

54. Η ΣΑΚΑΡΑΚΑ

Γκράν καί γκρούν καί τρίκι τράκα,
δές, περνάει μιά σακαράκα.

΄Αγωνίζεται μπάμ μπούμ!
παλιοσίδερα χτυποῦν.

Τρίκα τράκ στήν άνηφόρα,
προσπαθεῖ νά πάρει φόρα.

Πούφ, πούφ, πούφ μέσα στή σκόνη,
ξεφυσάει καί ξεφουσκώνει.

Τρίκα τράκ καί γκράν καί γκρούν,
ούφ, τά λάστιχα βογγοῦν.

Ξάφνου πάφ! εχουνε σκάσει
κι εχει ή γειτονιά ήσυχάσει.

Ρένα Καρθαίου

«΄Ο άγέρας παίζει μέ τή φλογέρα»

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Τί θορύβους κάνει ή σακαράκα;
2. Τί θόρυβο κάνει όταν σκάσουν τά λάστιχά της;
3. Μπορεῖς νά βρεῖς τήν προσωποποίηση πού ύπάρχει στό τέταρτο καί πέμπτο δίστιχο;
4. Είναι παραστατικό τό ποίημα γιά ένα παλιό αύτοκίνητο;

55. ΑΝ ΗΜΟΥΝ ΗΡΑΚΛΗΣ

Φέτος μαθαίνω στή μυθολογία τούς ἄθλους τοῦ Ἡρακλῆ και τοῦ Θησέα, τόν Τρωϊκό πόλεμο και τήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία.

Οι πόλεμοι δέ μ' ἀρέσουν. "Ἄς ἀφήσουμε λοιπόν τούς πολέμους. "Οσο γιά τήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία,

ἀντί νά πάω στήν Κολχίδα, γιά νά κερδίσω τό «χρυσόμαλλο δέρας»*, θά προτιμοῦσα νά κάνω μιά ἄλλη ἐκστρατεία, πιό χρήσιμη. Μιά ἐκστρατεία, γιά νά σώσω τή φύση ἀπό τή ρύπανση.

Σήμερα πού διάβαζα γιά τόν Ἡρακλῆ κουβέντιασα μέ τή μητέρα μου.

– Πρόσεξες, μέ ρώτησε, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς χρησιμοποίησε τή δύναμή του, γιά νά κάνει καλό στήν Ἑλλάδα; Ξέρεις τί κρύβεται πίσω ἀπό τό λιοντάρι τής Νεμέας; Τό γεγονός ὅτι ὁ Ἡρακλῆς λευτέρωσε τήν Ἑλλάδα ἀπό τή ἄγρια θηρία.

Τήν κοίταξα. Δίκιο εἶχε.

– Μπορεῖς νά μοῦ πεῖς, τή ρώτησα, τί κρύβεται πίσω ἀπό τόν ἄθλο πού ἔχω σήμερα;

– Ποιόν ἄθλο ἔχεις;

– Τήν κοπριά τοῦ Αύγεια.

– "Ἄς δοῦμε λοιπόν. Λέει ὁ μύθος ὅτι ἡ κοπριά ἀπό τά πρόβατα τοῦ Αύγεια σχημάτιζε σιγά σιγά βουνό κι αὐτό σήμαινε βρωμιά κι ἀρρώστια. "Ετσι;

– "Ετσι.

– Καί τί ἔκανε ὁ Ἡρακλῆς; Πήγε στούς στάβλους, ἔριξε ἓνα τοῖχο, ἔσκαψε δυό βαθιά αὐλάκια μέ τήν ἀξίνα, ἔφερε σ' αύτά τ' αὐλάκια τόν Πηνειό καί τόν Ἀλφειό, τά δυό μεγάλα ποτάμια, καί τό δόρμητικό νερό τῶν ποταμῶν καθάρισε τόν τόπο ἀπό τήν βρωμιά. Τά λέω καλά;

– Πολύ καλά, τή θαύμασα.

– Γιατί λοιπόν νά μήν ποῦμε ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἔκανε στόν τόπο ἐκείνο ἓνα μεγάλο ἔργο ἀλλάζοντας τό ρεῦμα δυό ποταμῶν, γιά νά καλλιεργηθεῖ καλύτερα ὁ τόπος;

– Νά τό ποῦμε, εἶπα σταθερά.

– Ο Ἡρακλῆς λοιπόν, πού μέσα στή μυθολογία μας εἶναι τό σύμβολο τής δύναμης, ἔκανε τήν Ἑλλάδα – ἡ

προσπάθησε νά τήν κάνει – μιά εύτυχισμένη χώρα.

“Αν ήμουν έγώ Ἡρακλῆς ή ήμίθεος ξέρετε τί θά
ἔκανα γιά τήν Ἑλλάδα; Ἀκοῦστε. Θά ἔσωζα τίς ἀκτές.
Θά βαζα σόλη μου τή δύναμη, γιά νά τίς καθαρίσω, ὅπως
ἔκανε ό Ἡρακλῆς μέ τήν κοπριά τοῦ Αύγεια.

✗Ζοῦμε σ' ἔναν ἀπ' τούς πιό ὅμορφους τόπους τῆς
γῆς κι ὅμως ή γωνιά αὐτή, τό σπίτι μας, βρωμίζει κάθε
μέρα καί περισσότερο. Οἱ ἀκρογιαλιές παραμορφώνονται
γιά νά χτιστοῦν μεγάλα ἐργοστάσια, πού θά χύσουν μέσα
στά γαλανά νερά τής θάλασσάς μας ὅλα τά περισσεύμα-
τα καί τά σκουπίδια τους.

Χιλιάδες ψάρια πεθαίνουν καθημερινά ἀπό τά βρώμι-
κα, μολυσμένα νερά. Οἱ ἀχινοί καί τά καβούρια πού
ζοῦσαν ἥσυχα κι εύτυχισμένα στά βραχάκια τους, εἶναι
ἀπελπισμένα. Οἱ ἀχιβάδες κι οἱ πεταλίδες κοντεύουν νά
τρελαθοῦν. Ἡ ζωή τους στόν ἀλλοτινό τους παράδεισο
ἔχει γίνει τώρα κόλαση.✗

Κρατώντας τό ρόπαλό μου στό ἔνα χέρι, μέ τή
λεοντή ριγμένη στό κορμί μου καί μ' ἔνα ἀποφασιστικό
χαμόγελο στά χείλια θά πήγαινα νά βροντοφωνάξω στά
πλοῖα:

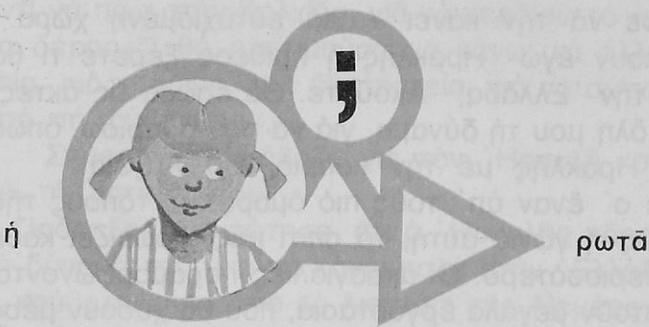
– “Ε, σεῖς, μή ρίχνετε τά σκουπίδια σας στό βυθό.
Προσέξτε τά πετρέλαιά σας, γιατί οι κηλίδες τοῦ πετρε-
λαίου σκοτώνουν τόν ύποβρύχιο κόσμο.

Θά πήγαινα καί στούς ἐργοστασιάρχες:

– “Ε, σεῖς, νά χύνετε κάπου ἀλλοῦ τίς χημικές ούσιες
σας. Ἡ θάλασσα πρέπει νά μείνει καθαρή. Ἡ φύση
μονάχα δίνει ύγεια, δύναμη καί ζωή στόν ἄνθρωπο.

“Αν μποροῦσα! ”Αν μποροῦσα νά γινόμουν Ἡρακλῆς
κι ἄς μή μ' ἔγραφε ή μυθολογία...

* δέρας: δέρμα

1. Τί μαθαίνει στή μυθολογία ό Σωτος; 2. Τί λέει ή μητέρα ότι κρύβεται πίσω από τό μύθο τής κοπράς του Αύγεια; 3. Τί θά έκανε ό Σωτος άν ήταν Ήρακλῆς; 4. Τί θά έλεγε στούς έργοστασιάρχες και στά πλοια; 5. Τί γίνεται σε όρισμένα μέρη ό άλλοτινός παράδεισος τής θάλασσας γιά τά μικρά ψαράκια;

Νά πάρεις τίς πρώτες συλλαβές από τίς λέξεις πού θά διαβάσεις παρακάτω και νά σχηματίσεις μιά φράση πού πρέπει νά τήν άποφεύγεις σάν καί τί.

ρυ-άκι, παν-σές, ση-μα, τοῦ-νελ, πε-ριστέρι
ρι-ζα, βαλ-βίδα, Λον-δίνο, τος

261-81

— 56. ΕΔΩ, ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ

• Επειδή ή Μυρτώ δέν είχε άκόμα τηλέφωνο στό σπίτι της ήρθε μέ τή θεία της τή Δάφνη νά τηλεφωνήσουν ἀπό τό δικό μας. Πήραν τήν Κοινότητα τής Κρύας Βρύσης και ζήτησαν τόν παππού και τή γιαγιά. "Ηθελαν ν' ἀκούσουν τή φωνή τους, και νά τούς ποῦν πῶς πήγε κι ήρθε ή Μυρτώ στή Γερμανία και τί νέα ἔφερνε ἀπό τούς γονεῖς της.

— Μόνο δυό λεπτά θά κάνουμε, εἶπε ή δεσποινίς Δάφνη, γιά νά μή σας ἀνησυχοῦμε. Μόνο δυό λεπτά και χίλια εύχαριστῶ.

— Νά κάνετε ὅσα λεπτά θέλετε, εἶπε ο θείος Αργύρης. Τό τηλέφωνο σήμερα είναι δικό σας.

(Συνηθισμένος νά τηλεφωνῶ μέχρι και στό Σταῦρο γιά τό παραμικρό, δέν είχα καταλάβει πόσο σπουδαῖο είναι τό τηλέφωνο γιά τούς ἀνθρώπους πού μένουν μακριά.) Εκεῖνο τό ἀπόγευμα μέ πήραν τά δάκρυα ἀπ' αύτά πού ἔβλεπα μπροστά μου).

— Κρύα Βρύση; Κρύα Βρύση ἐκεῖ; ἔλεγε ή δεσποινίς Δάφνη.

‘Εγώ ο ἀδιόρθωτος ἔκανα ἀστεῖα στή Μυρσίνη. «”Οχι, ἐδῶ ζεστή βρύση». Ή Μυρσίνη ὅμως ἦταν ἀνυπόμονη και τραβοῦσε τό ἀκουστικό ἀπό τό αὐτί τῆς θείας της.

— Παππούλη μου, φώναζε, παππούλη μου. Παππού, ἐγώ είμαι ή Μυρτώ. ”Αχ, πῶς ἀκούγεσαι; Βαθιά, βαθιά, πολύ βαθιά. Σέ λαχτάρησα, καλέ παππού, δέ μιλᾶς; ”Αχ, κλαίσι! Θεία, κλαίσι.

‘Η δεσποινίς Δάφνη ἄρπαξε τό ἀκουστικό.

— Πατέρα, πατέρα, ἔλα τώρα, μήν κλαῖς, δῶσε μου τή μάνα νά τήν ἀκούσω κι ἐκείνη λιγάκι. Μάνα! Τί κάνετε ὅλοι ἐκεῖ; Έμεις ἐδῶ καλά. Ή Μυρτούλα πάχυνε λιγάκι. Ναι. Ναι. Τήν προσέχουμε σάν τά μάτια μας. ”Έχει κάνει

φίλους καὶ κοντεύει νά συνηθίσει τήν Ἀθήνα.

— "Οχι, ὅχι, δέ συνήθισα, φώναζε ἡ Μυρτώ. Θέλω νά πάω πίσω.

— "Εχει συνηθίσει στήν Ἀθήνα, ἐπέμενε ἡ θεία Δάφνη, κι ἔχει κάνει πολλούς καὶ καλούς φίλους. Τά παιδιά στή Γερμανία; Εἶναι γεροί, δυνατοί, ἀλλά κουρασμένοι. Πῶς εἰπες; Ἀπό νοσταλγία; Μήν τά ρωτᾶς. Εἶναι, λέει, ἀδύνατο νά συνηθίσουν. "Α, νά μήν ξεχάσω μητέρα, παράγγειλαν νά τους γράφετε πιό τακτικά, γιατί στενοχωριούνται. Τώρα, πρέπει νά σέ κλείσω, μητέρα, γιατί είμαστε σέ ξένο σπίτι καὶ φοβᾶμαι ὅτι τους ἀνησυχοῦμε.

— Δέ μᾶς ἀνησυχεῖτε, καλέ, ἔγνεφα ἐγώ.

— Δέ μᾶς ἀνησυχεῖτε καθόλου, ἔγνεφε κι ὁ θεῖος Ἀργύρος μέ τή μητέρα μου.

‘Η Μυρσίνη ἄρπαξε καὶ πάλι τ’ ἀκουστικό.

— Καλέ, γιαγιά, ἡ γελάδα γέννησε; "Ολα τά ζῶα εἶναι καλά; Ὁ Μαθιός;

— Ζῶο εἶναι ὁ Μαθιός; γέλασα.

— Γιαγιά, ἐκεῖνο τό πατίνι πού μοῦ χε κάνει δῶρο ὁ πατέρας, μή τό δώσεις στά παιδιά καὶ μοῦ τό χαλάσουν, γιατί τό θέλω.

— "Ελα, κλείσε τώρα, Μυρτώ, πού θά πεῖς καὶ γιά τό πατίνι.

‘Η δεσποινίς Δάφνη πῆρε τό ἀκουστικό.

— Πρέπει νά σᾶς κλείσουμε. ‘Η Ἄλόν δέν μπόρεσε νά ἔρθει σήμερα, γιατί εἶχε δουλειά στό σχολεῖο, ἀλλά θά σᾶς γράψει. Μήν ἀνησυχεῖτε γιά τίποτα. Νά προσέχετε τόν ἑαυτό σας. Ἐμεῖς μπορεῖ νά ρθοῦμε τό Πάσχα. "Αν είμαστε καλά. Γειά σου μάνα, φιλιά πολλά, γειά σου πατέρα. Πές του, μάνα, νά μήν κλαίει. Πῶς ἔχει γίνει ἔτσι εύαίσθητος. "Αντε γειά.

Κλίκ! Τό ἀκουστικό στή θέση του.

“Επρεπε νά βλέπατε τό προσωπάκι τῆς Μυρτῶς καὶ τά μαλλιά τῆς δεσποινίδας Δάφνης. Χαμογελοῦσαν καὶ

τά πρόσωπα και τά μαλλιά τους και τά μάτια τους. «Σπουδαίο μηχάνημα τό τηλέφωνο, σκέψητηκα, άφου δίνει τόση χαρά. (Μ' ἔνα μικρό καλώδιο βρίσκεσαι σ' ἔνα ἄλλο μέρος, ἀκοῦς ἀγαπημένα σου πρόσωπα, τά νιώθεις κοντά σου, ζωντανά, ύπαρκτά.) Καλά εἶναι και τά γράμματα, ἀλλά πιό ζεστό πράγμα εἶναι ν' ἀκοῦς τή φωνή τοῦ ἄλλου».

'Η Μυρτώ κι ή θειά της κάθισαν λιγάκι μαζί μας ἐκεῖνο τό ἀπόγευμα χαρούμενες κι εύτυχισμένες πού εἶχαν ἐπικοινωνήσει μέ τό χωριό τους. 'Η μαμά μου τούς πρόσφερε γλυκό και ὁ θεῖος 'Αργύρης τούς εἶπε διάφορα ἀστεῖα και γέλασαν. "Υστερά ἔφυγαν."

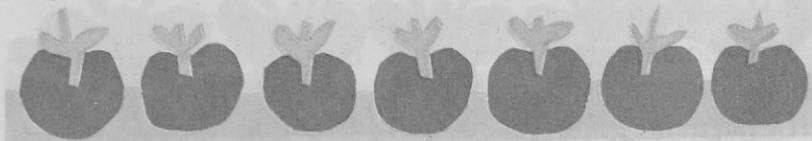
Τό βράδυ ἐκεῖνο εἶδα ἔνειρο:

↗ Επηρεασμένος ἀπό τό ἀπογευματινό τηλεφώνημα, εἶδα ὅτι πῆρα στό τηλέφωνο κάτι φίλους μου παιδά σ' ὅλα τά μέρη τοῦ κόσμου. Πήρα ἔνα 'Εγγλεζάκι πού τό ἔλεγαν Τζών, ἔνα μικρό Ρῶσσο πού τόν ἔλεγαν 'Ιβάν κι ἔνα 'Αραπάκι πού τό ἔλεγαν "Ακι-Μπούα. 'Ο Κινέζος φίλος μου λεγόταν Τσούν-Λῆ κι ὁ Χαβανέζος 'Αλόχα-Χί.

Κουβέντιαζα μαζί τους μιά γλώσσα πού δέν τή θυμᾶμαι, ἀλλά νομίζω πώς ἦταν ἡ γλώσσα τοῦ χαμόγελου και τῆς ἀγάπης, πού εἶναι ἵδια σ' ὅλο τόν κόσμο.

Γελοῦσα λοιπόν καθώς ἔπαιρνα στό τηλέφωνο τό φίλο μου τόν Πιέρ στή Γαλλία, και τό Χουάν στήν Ισπανία κι αύτοί μέ καταλάβαιναν ἀμέσως και μοῦ 'λεγαν τά δικά τους.

Ήταν ἔνα καταπληκτικό ὄνειρο και τό πόσο λυπήθηκα πού ξύπνησα δέ λέγεται. Ξανάκλεισα τά μάτια μου μήπως δῶ τή συνέχεια, ἀλλά δέν μποροῦσα πιάχ

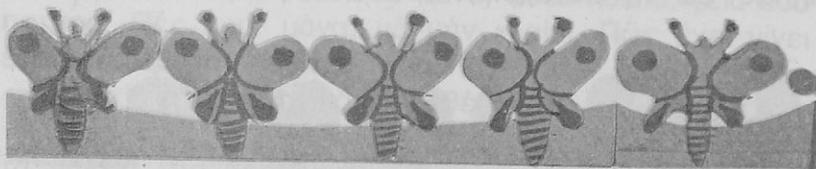
ό

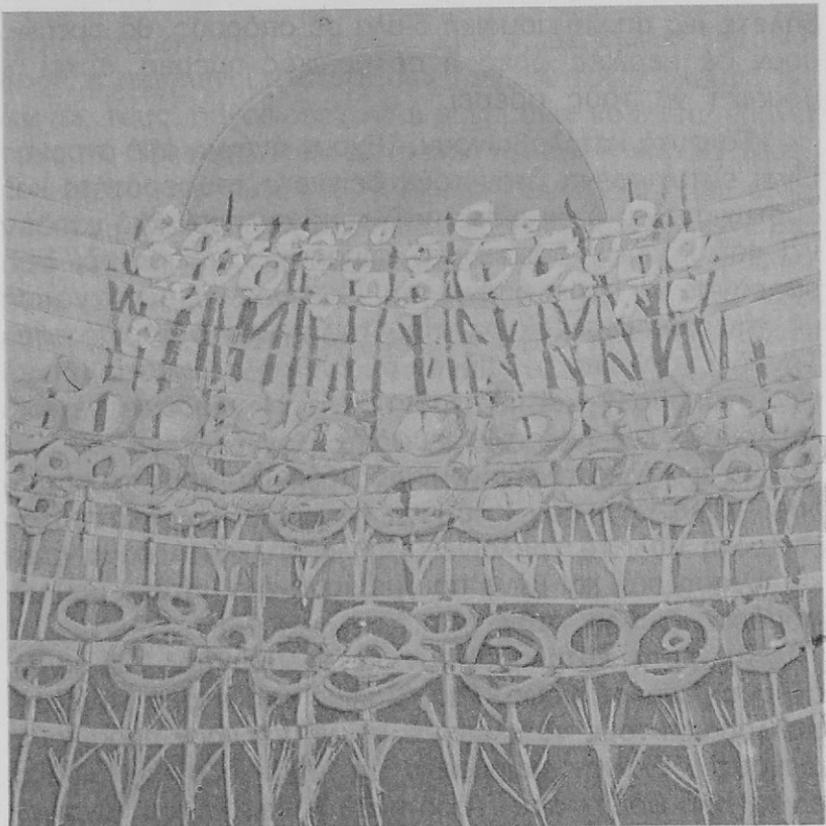
ρωτά

1. Ποιός ήρθε νά τηλεφωνήσει στό σπίτι του;
2. Μπορεῖς νά περιγράψεις τή σκηνή τοῦ τηλεφώνου;
3. Πήραν χαρά ή Μυρτώ και ή θεία της; γιατί;
4. Τί σονειρο είδες ό Σάντος;
5. Πῶς έλεγαν τούς διάφορους φίλους του;
6. Ποιά γλώσσα είναι ίδια σ' όλους τούς λαούς;

‘Η Μυρτώ’ έψαξε καί βρήκε λέξεις πού άρχιζουν άπο τηλε
τηλέφωνο, τηλεπικοινωνίες, τηλεσκόπιο.

Βρές καί σύ δυό τρεῖς.

57. ΤΑ ΦΥΤΑ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ

Διαβάστε, αύτά πού διάβασα γιά τά φυτά. Είναι ν' ἀπορεῖ κανένας, ἀλλά εἶναι ἀλήθεια πώς τά φυτά καταλαβαίνουν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι. "Έχουν γίνει ἔρευνες στά ἐργαστήρια καὶ γίνονται ἀκόμα.

'Η μουσική, — ἀκοῦτε; — ἡ μουσική βοηθάει ν' αὔξηθοῦν τά φυτά, νά φυτρώσουν τά λουλούδια πιό γρήγορα καὶ νά μείνουν ἀνθισμένα περισσότερο καιρό. Τά λουλούδια ἀγαπᾶνε τή μουσική ὅπως κι ἐγώ. "Av

βάλετε μιά άπαλή μουσική δίπλα σέ σπόρους, θά φυτρώσουν σέ μερικές ώρες ή σέ μερικές ήμέρες, άρκει ή μουσική νά τούς άρεσει.

Τά φυτά καταλαβαίνουν. "Εχουν άνάγκη άπό στοργή. Είναι εύτυχισμένα όταν τούς δείχνετε τρυφερότητα και δυστυχισμένα, όταν είστε μαζί τους σκληροί. Μιά γαρδένια πού κάποιος εριχνε στό χῶμα της ζεστό καφέ, δέν μποροῦσε νά πάρει έπάνω της. Πονούσε καί πληγωνόταν μέ τήν κακομεταχείριση πού τής ϊκανε ό κύριός της. Τήν ΐδια γαρδένια τήν πήγαν σ' ένα ἄλλο δωμάτιο, όπου τήν άγαπούσαν καί τή φρόντιζαν. 'Η γαρδένια γέμισε λουλούδια καί σκόρπιζε εύωδιά.

Τά φυτά καταλαβαίνουν τό κρύο. Τό κρύο τά παράλύει, καλή ώρα σάν κι έμένα πού είμαι κρυογάτσουλο. 'Η ζέστη πάλι τά τρελαίνει! Πολλά άπ' αύτά παθαίνουν καί ήλιαση σάν καί μένα πού μέ κυνηγά ή μητέρα μου νά φορέσω- καπέλο στόν ήλιο.

Τά φυτά καταλαβαίνουν καί φοβοῦνται. Μιά πνοή άνεμου, ένα σύννεφο, ένα έλαφρό σκούντημα κάνει τά φυλλαράκια τους νά κλείνουν καί νά γέρνουν πρός τούς μίσχους. "Εκαναν πειράματα μέ τή μιμόζα. 'Η μιμόζα είναι πολύ φοβιτσιάρα. Τόσο πολύ κουράζεται ν' άνοιγοκλείνει τά φυλλαράκια της πού χρειάζεται ένα είκοσάλεπτο ξεκούρασης, γιά νά μπορέσει πάλι νά ξαναρχίσει.

Τά φυτά είναι εύαίσθητα στούς ήχους καί στίς άρρωστιες, σάν κι έμένα πού δέν μπορῶ τό θόρυβο καί άρπάζω άμεσως συνάχι.)

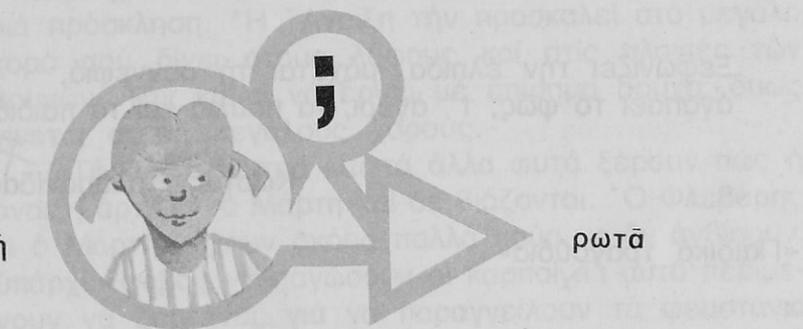
Τά φυτά άγαπανε τό φῶς. Διψᾶνε γιά φῶς. Τά λουλούδια θαμπώνονται άπό τόν ήλιο καί παρακολουθοῦν τό χρυσό του δίσκο στήν καθημερινή του διαδρομή. Μέ τή σειρά τους φωνάζουν κι έκεινα τά μηνύματά τους μέ φωτεινά κύματα άπό χρώματα, εύωδιές καί άρώματα.

Τά μηνύματα αύτά τ' άρπάζει ό φτερωτός κόσμος

τῶν ἐντόμων πού τρέχουν ἐκεῖ ν' ἀκούσουν καὶ νά δοῦν τί συμβαίνει. Πεταρίζουν τριγύρω τους, ἀκοῦνε τίς φωνές τους, πηγαινοέρχονται μαγεμένα, κάθονται ἐπάνω τους νά ξεκουραστοῦν κι ἀκοῦν τί λέει ἡ καρδιά τους.

Μέσα σ' αὐτό τό ρυθμικό πηγαινέλα πού εἶναι γεμάτο μελωδίες καὶ μουσικές, σέ κάθε καινούριο πέρασμα ἡ γύρη πού κάθεται στό σῶμα τῶν ἐντόμων πέφτει πάνω στήν καρδιά κάποιου ἄλλου λουλουδιοῦ καὶ τοῦ φιθυρίζει λόγια ἀγάπης. Ἀπ' αὐτή τήν ἀγάπη γεννιέται ἔνα καινούριο λουλούδι κι ἔτσι συνεχίζεται ὁ κύκλος τῆς ζωῆς.

Νά, ἔνα ἐπάγγελμα πού θά μποροῦσα ν' ἀκολουθήσω. Νά γίνω ἐρευνητής καὶ νά κάνω πειράματα ἐπάνω στά φυτά νά μάθω τή γλώσσα τους καὶ νά γίνω φίλος τους κι ἀδερφός τους.

ρωτᾶ

1. Καταλαβαίνουν τά φυτά; 2. Βρές παράδειγμα μέσα στό κείμενο.
3. Σέ ποιά σημεία παρομοιάζει ὁ Σῶτος τόν ἑαυτό του μέ τά φυτά;
4. Πῶς συνεχίζεται ὁ κύκλος τῆς ζωῆς; 5. Τί θά 'θελε νά γίνει ὁ Σῶτος ὅταν μεγαλώσει;

Αύτός πού άσχολείται μέ τά ἄνθη λέγεται ἀνθοκόμος. Πῶς λέγεται αύτός πού άσχολείται μέ τίς μέλισσες; τά φυτά; τά βρέφη; τό τυρί;

58.) Η ΜΙΚΡΗ ΡΟΔΙΑ 1-?

Στό προσήλιο περιβόλι εἶναι μιά μικρή ροδιά φλόγες ἄνθη ἔχει στά φύλλα, φλόγες ρόδια στά κλαδιά.

Δέν τήν εῖδαμε θλιμμένη, δέν τήν εῖδαμε σκυφτή δυό χαρές ἔχει τό βράδυ, πέντε γέλια τήν αύγή.

Τά χαμόγελα τ' ἄνθιζει, κάνει ἐλπίδα τούς καρπούς κι ἄνθοπέταλα στόν κόσμο στέλνει γιά χαιρετισμούς.

Στῆς ἀγάπης τό περβόλι εἶναι μιά μικρή ροδιά, πού γλυκαίνει καί μερώνει τοῦ ἄνθρωπου τήν καρδιά.

Ξεφωνίζει τήν ἐλπίδα, μάχεται τή συννεφιά, ἀγαπάει τό φῶς, τ' ἀγέρι, τά πουλιά καί τά παιδιά.

Κώστας Καλαπανίδας

«Παιδικά τραγούδια»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Τί κάνει ἡ μικρή ροδιά τά χαμόγελα, τούς καρπούς καί τήν καρδιά τοῦ ἄνθρωπου;
2. Ποιό ἀπό τά τρία παρακάτω ἐπίθετα θά διαλέγατε γιά τή μικρή ροδιά; Αισιόδοξη; καλοσυνάτη; εύτυχισμένη;
3. Μπορεῖς νά ἐξηγήσεις τίς φράσεις: «ξεφωνίζει τήν ἐλπίδα» καί «μάχεται τή συννεφιά»;

28-1-81

59. ΠΑΜΕ ΝΑ ΠΡΟ·Υ·ΠΑΝΤΗΣΟΥΜΕ
ΤΙΣ ΜΥΓΔΑΛΙΕΣ;

- Ποῦ πάμε; ρωτήσαμε τή δεσποινίδα 'Αλόη, όταν μᾶς ἔβαλε στό πούλμαν.
- Πάμε νά προϋπαντήσουμε τίς μυγδαλιές, μᾶς ἀπάντησε.

Μέ τό μικρόφωνο στό χέρι μᾶς ρώτησε ἄν κανένας μᾶς ἥξερε ποίημα γιά τή μυγδαλιά νά σηκωθεῖ νά τό πεῖ. Σηκώθηκαν οι ποιήτριες τῆς τάξης, ἡ Χρυσάνθη, ἡ Κατερίνα καί ἡ Χρυσή κι εἶπαν ἀπό ἔνα ἡ κάθε μία. - "Όλο ποιήματα λέτε γιά τή μυγδαλιά, εἶπε ἡ Βιολέτα. Νά σᾶς πῶ ἐγώ μιά ιστορία πού ἔβγαλα ἀπό τό κεφάλι μου;

Σ' ἐμᾶς τά παιδιά δῶσε ιστορίες καί πάρε μας τήν ψυχή!

- Νά τήν πεῖς! Νά τήν πεῖς! φωνάξαμε.

✗ Κάθε χρόνο λοιπόν τέτοια ἐποχή, ἡ μυγδαλιά παίρνει μιά πρόσκληση. 'Η "Ανοιξη τήν προσκαλεῖ στό μεγάλο χορό πού δίνει στούς λόφους καί στίς πλαγιές τῶν βουνῶν. Τήν καλεῖ νά ἔρθει μέ ἐπίσημα ροῦχα, ὅπως γίνεται στούς μεγάλους χορούς.

✗ «Τά ἄλλα δέντρα καί τά ἄλλα φυτά ξέρουν πώς ἡ ἀνοιξη ἀρχίζει τό Μάρτη καί δέ βιάζονται. 'Ο Φλεβάρης κι ὁ Μάρτης ἔχουν ἀκόμα πολλά κρύα, κι ἄν ἀνθίσουν, ὑπάρχει φόβος νά παγώσουν οἱ καρποί. Γι αύτό περιμένουν νά ζεστάνει, γιά νά παραγγείλουν τά φουστάνια τους στή μοδίστρα.

«'Η μυγδαλιά ὅμως πού θέλει νά ξεχωρίσει καί νά κάνει πολλή φιγούρα ἀποφασίζει νά ντυθεῖ νωρίτερα, μήπως κι ἡ μοδίστρα δέν ἔχει καιρό ἀργότερα ἀπό τήν πολλή δουλειά. Φωνάζει λοιπόν τήν καλύτερη ράφτρα, διαλέγει τά καλύτερα ύφασματα καί παραγγέλνει τό φουστάνι της.

«Τό θέλει ασπρό και ρόζ. Θέλει, όταν πέφτει ό
ήλιος έπάνω της, ν' άλλάζει χρώμα. Θέλει νά είναι
διάφανο και άεράτο. "Ολο θέλει...»

«Μερόνυχτα κόβουν και ράβουν οι έργατριες μέ τίς
βελόνες και τίς μεταξωτές κλωστές. Φέρνουν κορδέ-
λες, φιόγκους, μεταξωτά και τούλια. Κι ένα πρωί ή
μυγδαλιά βρίσκεται στολισμένη σάν χορεύτρια μπαλέτου
εποιμη νά σηκωθεί στίς μύτες, γιά νά χορέψει στή
μεγάλη αϊθουσα τῆς φύσης.

«Είναι τόσο όμορφη και τόσο αιθέρια πού δέν ύπάρ-
χουν λόγια νά τήν περιγράψουν. Τό φουστάνι της όμορ-
φαίνει τήν πλαγιά, σάν ένα ποίημα πού όμορφαίνει ένα
βιβλίο.»

«Οι μέρες πλησιάζουν, ό χορός τῆς ἄνοιξης πλησιά-
ζει και τότε μονάχα ή μυγδαλιά θυμάται πώς δέν μπορεῖ
νά χορέψει. Πῶς νά χορέψει άφοῦ είναι δέντρο; Δέ
στενοχωριέται όμως. Τῆς μένει τό ώραϊ φόρεμα, ή
χαρά πώς στόλισε ένα χειμωνιάτικο τοπίο κι ή μαγεία πού
ἔδωσε στούς άνθρωπους». X

- Δέν τό ξερα, Βιολέτα, ότι είσαι τέτοια παραμυθού,
τῆς είπε ή δασκάλα μας, όταν τέλειωσε. Νά μᾶς λές
συχνά τέτοια παραμύθια.

* * *

“Οταν φτάσαμε στό λόφο μέ τίς μυγδαλιές σκορπίσα-
με και παίξαμε κάτω άπό τό ρόζ ούρανό τους. Ή μέρα
ήταν λαμπερή κι ό ήλιος πού έπεφτε έπάνω τους τίς
φώτιζε μ' ένα χρυσό προβολέα.

Σ' αύτό τό χαρούμενο περιβάλλον άποφασίσαμε νά
κάνουμε μιά όμαδική ζωγραφική. Ή ίδεα ήταν τοῦ
Σταύρου, πού πρότεινε ν' άγοράσουμε χαρτόνι και νά
ζωγραφίσουμε μυγδαλιές σέ μεγάλο μέγεθος. Συμφωνή-
σαμε νά σκεπάσουμε μέ τό χαρτόνι τούς τοίχους τῆς

τάξης καί μετά όλα μαζί τά παιδιά νά ζωγραφίσουμε πάνω τους μυγδαλιές μέ τούς κορμούς, τά κλαδιά, τά λουλουδάκια τους καί νά κάνουμε τήν τάξη μας σωστό άμυγδαλιώνα.

– Μόνο βέβαια, εἶπε ο Σταῦρος, δέν πιστεύω νά έχετε τήν άπαίτηση νά φᾶτε άμυγδαλα ἀπ' αύτές τίς μυγδαλιές!

ό

ρωτᾶ

1. Ποῦ πήγαν τά παιδιά μέ τό πούλμαν;
2. Ποιός πρότεινε νά πεῖ
ένα παραμύθι;
3. Μέ τί παρομοίασε ή Βιολέτα τήν άνθισμένη
μυγδαλιά;
4. Τί ἀποφάσισαν νά κάνουν τά παιδιά στήν τάξη τους;

Μπορεῖς νά βρεῖς λέξεις πού νά βγαίνουν ἀπό τή λέξη άμυγδαλο
καί τή λέξη χορός;

5-2.

60. ΨΗΛΟΣ "Η ΚΟΝΤΟΣ; ΙΔΟΥ Η ΑΠΟΡΙΑ

Ἐγώ δὲ φουκαράς μιά σκέψη εἶπα τήν ὥρα πού τρώγαμε κι ό θεῖος Ἀργύρης κόντεψε νά πνιγεῖ ἀπό τά γέλια: Εἶπα ὅτι φέτος ὁ Σταῦρος ἔχει κοντύνει. Ἐνώ πέρυσι ἦταν δυό σειρές μπροστά μου, τώρα εἶναι δυό σειρές πίσω μου.

— Εσύ ψήλωσες, χαζοπούλι, εἶπε ό θεῖος Ἀργύρης, δέν κόντυνε ἐκεῖνος.

— Πάντως ἐμεῖς στήν τάξη ὅλο μετριόμαστε. Δέν μπορῶ

vá καταλάβω ἔχει τόσο μεγάλη σημασία νά είσαι κοντός
ή ψηλός;

– Τά παιδιά τό χουν αύτό. Θέλουν νά είναι ψηλά, γιά
νά βάζουν εύκολα καλαθιές στό μπάσκετ, είπε ή μητέρα
μου.

~~Καί συνέχισε:~~ «Κάποτε μιά καμήλα καυχιόταν σ' ἔνα
γουρουνάκι ότι τίποτε δέν ἀξίζει περισσότερο ἀπό τό νά
είσαι ψηλός. Το γουρούνι ύποστήριζε τ' ἀντίθετα. «Μπά!
Μόνο οι κοντοί τά καταφέρνουν!»

«Ἐβαλαν λοιπόν στοίχημα νά ἀποδείξουν ό ἔνας
στόν ἄλλο τήν ἀλήθεια αύτῶν πού ἔλεγαν.

– Εγώ, είπε ή καμήλα, νά χάσω τήν καμπούρα μου.
– Κι ἐγώ τό ρύγχος μου, συμφώνησε τό γουρούνι.

Σύμφωνοι; Σύμφωνοι.

«Ἐφτασαν μπροστά σ' ἔνα ψηλό φράχτη. Ἡ καμήλα
ἄπλωσε τό λαιμό της, ἄνοιξε τό στόμα της κι ἔφαγε
τά δροσέρα φύλλα τῶν δέντρων πού ἔξειχαν ἀπό τό
φράχτη. Ἔσκασε ἀπό τό πολύ φαί, γύρισε, κοίταξε τό
γουρούνι, πού είχε μείνει νηστικό καί τοῦ είπε:

– Είδες πού σοῦ τά λεγα;

«Τό γουρούνι δέ μίλησε καί συνέχισαν τό δρόμο.
Κάποτε ἔφτασαν καί σ' ἔνα ψηλό τοῖχο πού ἔκρυψε ἔνα
μεγάλο περιβόλι μέ λαχανικά. Γιά νά μπεῖς ὅμως μέσα
ἐπρεπε νά περάσεις ἀπό μιά στενή καί κοντή πορτούλα.
Περνάει καμαρωτό τό γουρουνάκι, κάνει τήν κοιλιά του
«ταράτσα» καί βγαίνει ἔξω κατευχαριστημένο.

– Είδες πού σοῦ τά λεγα; ρώτησε κι ἐκεῖνο μέ τή σειρά
του.

«Ὑστερα ἀπό σκέψη ἀποφάσισαν νά κρατήσει ή
καμήλα τήν καμπούρα της καί τό γουρούνι τό ρύγχος
του καί ἔτσι ἔζησαν αύτοί καλά κι ἐμεῖς καλύτερα».

– Αύτό πού μοῦ είπες είναι μύθος, είπα στή μητέρα
μου. Έσύ, θείε Αργύρη, ξέρεις ποιός ἔλεγε πολλούς
διδακτικούς μύθους;

– "Οχι, παιδί μου, έκανε έκεινος, άλλά άπό τό ύφος του κατάλαβα ότι ήξερε και παραήξερε.

– 'Ο Αϊσωπος, τοῦ εἶπα. 'Ο μεγαλύτερος παραμυθάς τῶν ἀρχαίων χρόνων. Θέλεις νά σοῦ πῶ γιά τόν Αϊσωπο;

Πολύ τό ηθελε. Πήρα κι ἐγώ ἀγκαλιά τή γάτα μου, γιά νά μαθαίνει κι ἔκεινη, και ἀρχισα νά διαβάζω τό σημείωμα πού μᾶς εἶχε δώσει νά μελετήσουμε ἡ δεσποινίς Ἀλόη:

«'Ο Αϊσωπος ἦταν ὁ πιό μεγάλος παραμυθάς τῶν ἀρχαίων χρόνων. Γεννήθηκε ἀπό γονεῖς δούλους και ἦταν και ὁ ἴδιος δοῦλος. Ἁταν ἀνάπτηρος και ἄσχημος. Τό κεφάλι του ἦταν μυτερό, ὁ λαιμός του κοντός και τά πόδια του στραβά. Δέν μποροῦσε νά μιλήσει οὕτε σωστά, οὕτε γρήγορα. Τό δέρμα του ἦταν σχεδόν μαῦρο και γι' αὐτό τόν βάφτισαν Αϊσωπο, πού θά πεῖ ἀράπης.

«Κάποτε μερικοί τόν κορόιδεψαν γιά τήν ἀσχήμια του κι ἔκεινος ἀπάντησε: «Νά μήν προσέχετε ποτέ τό πάρουσιαστικό ἐνός ἀνθρώπου, ἀλλά τό μυαλό του»

«'Ο Αϊσωπος ἦταν πολύ παρατηρητικός, ἔξυπνος και σοφός ἀνθρωπος. Τοῦ ἄρεσε νά διηγεῖται μύθους μέ τό σκοπό νά διορθώνει τά ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων. Γιά νά τό πετύχει αὐτό, ἔβαζε τά φυτά και τά ζῶα νά μιλοῦν. »Αλλα ἔλεγε στούς μύθους του κι ἄλλα ἐννοοῦσε. Μά τό συμπέρασμα στό τέλος τοῦ κάθε παραμυθιοῦ ἔβγαινε μόνο του και τό καταλάβαινε κι ὁ πιό κουτός ἀνθρωπος.

«Οι ιστορίες τοῦ Αἰσώπου ἦταν σύντομες, διασκεδαστικές κι εύχαριστες. Ἁταν ἔνας μεγάλος δάσκαλος τῶν ἀνθρώπων και στά παλιά και στά νεώτερα χρόνια. »Οταν ηθελαν νά ποῦν ότι κάποιος εἶναι ἀγράμματος, ἔλεγαν:

– Νά αὐτός δέν ξέρει οὕτε τόν Αϊσωπο!

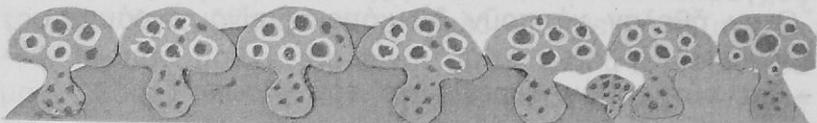

ό

ρωτά

1. Τί είπε στό τραπέζι και γέλασαν όλοι; 2. Τί μύθο τοῦ είπε ή μητέρα του; 3. Τί συμπέρασμα βγαίνει άπό τό μύθο; 4. Τί ήταν ό Αἴσωπος; 5. Τί άλλο γνωρίζεις γι' αύτόν;

‘Ο Αἴσωπος ήταν δοῦλος, δηλαδή τοῦ ἔλειπε ή ἐλευθερία. Πῶς λένε αύτόν πού τοῦ λείπει το θάρρος; ή ἀκοή; ή ὥραση; ή εύτυχία; οι γονεῖς;

61. ΑΛΕΠΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑΦΥΛΙΑ

Σέ μιά ψηλή κληματαριά
σταφύλια όλογλυκα ἔνα κι ἔνα
κάτω ἀπ' τά φύλλα κρέμονταν
λαχταριστά καί γινωμένα*.

Τά λιγουρεύτηκε* ή ἀλεπού
καί πάει, πηδᾶ, γιά νά τά πιάσει.
Ξαναπηδᾶ, τεντώνεται
μ' ἀδύνατο εἶναι νά τά φτάσει.

«Σκασίλα μου» λέει φεύγοντας.
«Μονάχα ρόδινο ἔχουν χρῶμα,
μά δέν πιστεύω νά γιναν.
“Αγουρα καί ξινά εἶν’ ἀκόμα...»

Χάρης Σακελλαρίου

Σχολική ποιητική ἀνθολογία
Σπύρου Κοκκίνη

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Ποιά εἰκόνα ἔχουμε στό πρῶτο τετράστιχο; στό δεύτερο; στό τρίτο;
2. Τί θά μποροῦσε νά παραδεχτεῖ ή ἀλεπού ἀντί νά πεῖ αὐτό πού εἶπε;
3. Ποιά ἐπίθετα λένε πῶς πραγματικά ἦταν τά σταφύλια; Μέ ποιά ἐπίθετα τά παρουσιάζει ή ἀλεπού;

γινωμένα: ὥριμα

τά λιγουρεύτηκε: τῆς ἄρεσαν πολύ

9.2.81
62. Ο ΦΛΥΑΡΟΣ ΑΝΕΜΟΣ

‘Η Μυρτώ κι ἡ γιαγιά της, οἱ δυό Μυρσίνες, μόνο αύτές ξέρουν νά σοῦ ποῦν τί εἶναι ἄνεμος. Κι ας λένε τά βιβλία πώς εἶναι τάχα μάζες ἀπό ἀέρα πού τρέχουν μέ μεγάλη ταχύτητα σέ κάποια κατεύθυνση.

(«Ο ἄνεμος, παιδί μου, λέει ἡ γιαγιά Μυρσίνη, εἶναι ἔνας φλύαρος πού τοῦ λείπει ἡ κουβέντα κι ἔρχεται στή γῆ μας νά βρεῖ κάποιον νά μιλήσει.

“Ταξιδευτής, μέ μιά βαλίτσα στό χέρι, ταξιδεύει, ταξιδεύει όλοένα. Βλέπει τόσα μέρη. Δέν ἔχει μάθει νά γράφει. “Ε, νά μήν πεῖ σέ κάποιον τίς ταξιδιωτικές του ἐντυπώσεις;

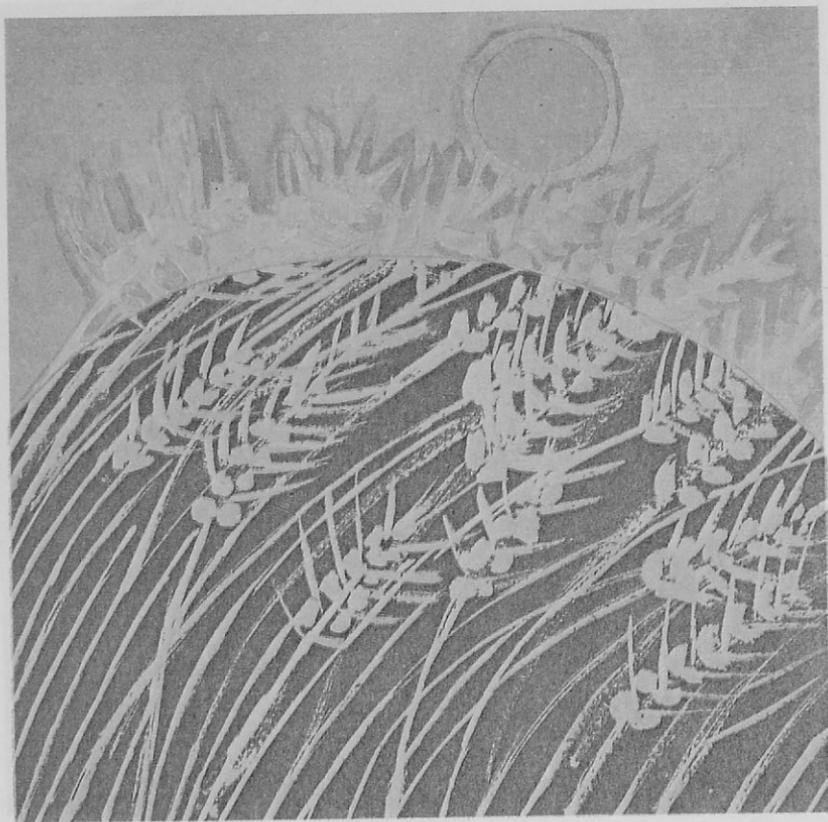
«Στή θάλασσα μιλάει μέ τά κύματα καί φέρνει τά ζεστά νερά στίς ἀκτές. Τά ψάρια ταξιδεύουν μαζί του μαγεμένα πρός τήν ἀμμουδιά.)

«Μετά πάει στήν ἔρημο, μιλάει μέ τήν ἄμμο πού κοιμᾶται κάτω ἀπό τόν καυτό ήλιο, κουβεντιάζει στά μικρά φυτά πού δέν ἔχουν ρίζες καί τά ξεθεώνει στήν πολυλογία.

«Από τήν πολλή κουβέντα ἐξατμίζει καί στεγνώνει τίς πλημμυρισμένες περιοχές, πλησιάζει κοντά κοντά στό ἔδαφος κι ἀλλάζει τό κλίμα, φέρνει βροχές κι ἀκόμα δέν λέει νά σταματήσει τήν κουβέντα. X

«Τά δέντρα πού δέν μποροῦν νά περπατήσουν, μόνο ἀπό τόν ἄνεμο μαθαίνουν τί γίνεται στόν κόσμο. Θροῖζει μέσα στίς φυλλωσιές τους διάφορες ιστορίες κι αύτά μέ ἐμπιστοσύνη τοῦ δίνουν τούς σπόρους τους νά τούς ταξιδέψει.

«Χάρη στή φλυαρία τοῦ ἀνέμου συνεχίζεται ἡ ζωή τοῦ πεύκου. Μπορεῖ νά τόν ξεκουφαίνει στή φλυαρία, ἀλλά μ’ ἔνα δικό του σπρώξιμο λευτερώνεται ὁ σπόρος του καί φυτρώνει παρακάτω ἔνα ἄλλο δεντρί. Τό ἴδιο καί

τό έλατο. Το ίδιο καί τό γαιδουράγκαθο μέ τό άσημένιο
άλεξίπτωτο».

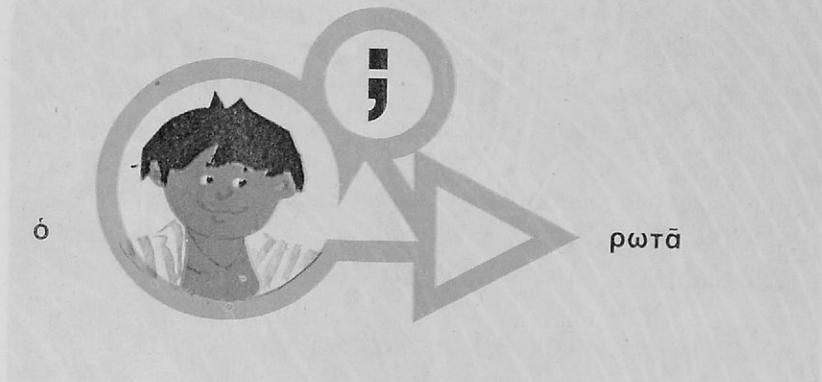
«Ἐχτές αύτός ὁ φλύαρος ταξιδιώτης εἶχε ἔρθει
ἔξω ἀπό τό παράθυρο τῆς τάξης. Φύσηξε ἀπό τή
χαραμάδα, μᾶς ρώτησε ἄν θέλαμε κουβέντα, ἀλλά ἐπει-
δή ἐμεῖς κουβεντιάζουμε πολύ στήν τάξη, δέν τοῦ
δώσαμε σημασία.

‘Ο φίλος πεισμάτωσε. Ὁρθε καί τό βράδυ ἔξω ἀπό
τό παράθυρό μου:
– Θέλεις κουβεντούλα; μέ ρώτησε.

- Λέγε, τοῦ εἶπα.
- Αὕριο νά βάλεις παλτό, γιατί θά κάνει κρύο και ξέρεις...

”Επεσσα σέ ύπνο βαθύ, άλλα αύτός συνέχισε τό βιολί του. Όλονυχτίς κουβέντιαζε μέ τίς άκακίες τοῦ δρόμου, τίς ταρακουνοῦσε, γιά νά μένουν ἄγρυπνες νά τόν άκοιν και δέν ἔκλεισε τό στόμα του οὔτε λεπτό.

Κι άκόμα τούς μιλᾶ...

1. Ποιός ξέρει τί θά πεῖ ἄνεμος;
2. Τί λέει πώς είναι ἄνεμος ·ή γιαγιά Μυρσίνη;
3. Μέ ποιούς μιλάει στή θάλασσα και στήν ἔρημο;
4. Γιατί είναι χρήσιμος στά δέντρα;
5. Τί τοῦ εἶπε τοῦ Σώτου;
6. Τί ἔκανε ὅλη τή νύχτα;

Μπορεῖς νά μαζέψεις λέξεις γιά τόν ἄνεμο, σπως ἄνεμοστρόβιλος, ἄνεμόμυλος;

63. Η ΓΛΥΚΑ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

10-2-81

Τόν παλιό καιρό βασίλευε σέ κάποια χώρα ἔνας βασιλιάς πολύ πλούσιος. "Ολοι τόν ἔλεγαν εύτυχισμένο, γιατί εἶχε ὅ,τι ποθοῦσε ἡ ψυχή του. Κι ήταν ἀληθινά, ἴσαμε τήν ἡμέρα πού ἐνιωσε ἔξαφνικά νά χάνει τίς δυνάμεις του, γιατί δέν μποροῦσε νά φάει. Δέν εἶχε πόνους, δέν εἶχε ἀρρώστια φανερή! Τοῦ ἔλειπε ὅμως ἡ ὥρεξη.

Οἱ παλατιανοὶ τοῦ κουβαλοῦσαν τίς πιό διαλεχτές λιχουδιές: τί κυνήγια, τί ψάρια λαχταριστά, τί ζαρζαβατι-

κά μαγειρεμένα μέ τά καλύτερα μυρωδικά, τί γλυκά, τί φρούτα! Μά όχι μόνο δέν ἄπλωνε νά τά δοκιμάσει, ἀλλ' ἀηδίαζε βλέποντάς τα και πρόσταζε νά τά πάρουν ἀπό μπρός του.

"Ετρεξαν οι πιό σπουδαῖοι γιατροί τοῦ βασιλείου του, τοῦ ἔδωσε ό ἔνας τοῦτο τό φάρμακο, ό ἄλλος ἐκεῖνο, μά τίποτα δέν ἔκαναν. Οὕτε μπουκιά δέν μποροῦσε νά βάλει στό στόμα του, τίποτα δέν κατάφερνε νά τοῦ ἀνοίξει τήν ὅρεξη. "Οσο πήγαινε κι ἀδυνάτιζε ό βασιλιάς, ὥσπου κατάντησε νά γίνει σκιάχτρο.

Κάποια μέρα ἔνας φτωχός γέρος, ἀγράμματος, ἀλλά μυαλωμένος και σπουδασμένος στό πανεπιστήμιο τῆς ζωῆς, βρέθηκε περαστικός ἔξω ἀπό τό παλάτι, ἄκουσε νά μιλοῦν γιά κεῖνο τό κακό και ζήτησε νά δεῖ τόν ἄρρωστο ἄρχοντα. Τοῦ τό ἐπέτρεψαν, γιατί τούς ἔκανε ἐντύπωση ό καλός του τρόπος και τόν ὁδήγησαν μπροστά στό βασιλιά, πού εἶχε σωριαστεῖ στό θρόνο του. Ό γέρος χαιρέτισε ταπεινά κι ἄρχισε νά ρωτάει:

- Γιά πές μου, βασιλιά μου, πῶς τό παθεῖς; Μπάς και κουράστηκες πολύ;
- Εγώ νά κουραστῶ; Μήπως δουλεύω καθόλου;
- Μήπως και σέ τρώει ή συλλογή; Μήν ἔχεις βαριές φροντίδες γιά τό βασίλειό σου;
- Φροντίδες; Οὕτε νά τό σκεφτεῖς. "Όλα πᾶνε καλά, τίποτε δέ μέ βασανίζει.
- Αλήθεια; Μπάς κι ἔχεις κανένα σαράκι κρυφό, καμιά ἐπιθυμία πού δέ γίνεται νά ἐκπληρωθεῖ;
- Τίποτα, τίποτα. Σά βασιλιάς πού εἶμαι ἔχω ὅ,τι κι ἄν θελήσω.

Στάθηκε κάμποση ὥρα συλλογισμένος ό γέρος. "Επειτα σήκωσε τό κεφάλι. Τόν κοίταξε μέ μάτια παράξενα λαμπερά γιά τήν ἡλικία του και εἶπε:

- Πιστεύω, ἀφέντη μου, πῶς δέν ἔχεις καμιά ἄρρωστια

καί πώς ή σρεξη σοῦ κόπηκε γιατί τρῶς πικρό ψωμί.
Φρόντισε νά φᾶς γλυκό καί θά γίνεις πιό δυνατός από
πρώτα.

‘Ο βασιλιάς ἔδωσε ἀμέσως διαταγή νά τοῦ φτιάξουν
τό πιό γλυκό ψωμί τοῦ κόσμου. ‘Από τήν ἄλλη μέρα
κιόλας τοῦ ’φεραν λογῆς λογῆς γλυκά ψωμιά. “Άλλα
ήταν μέ ροδόμελι ζυμωμένα, ἄλλα μέ ἀνθόγαλα καί
ζάχαρη. “Ολα ητανε γλυκά κι ὄρεχτικά. Κανένα δύμας
ἀπ’ αὐτά δέν ἔκανε τό βασιλιά νά τό λαχταρίσει. Δοκίμα-
ζε μέ τό ζόρι ἔνα ψίχουλο ἀπό κάθε ψωμί κι ἀμέσως
φώναζε νά τό πάρουν.

Θυμωμένος ὅλο νεῦρα, γιατί τόν γέλασε ὁ γέρος,
ἔστειλε νά τόν βροῦν καί νά τοῦ τόν φέρουν ἀμέσως.
“Οταν παρουσιάστηκε μπροστά του ξέσπασε σέ φωνές:
– Τόλμησες νά μέ κοροϊδέψεις, ἐ;
– Μά γιατί;
– Γιατί δέ μοῦ ’κανε τίποτα τό γιατρικό σου.
– Τίποτα; Μά δέ θά σοῦ ἔδωσαν ψωμί ὅσο χρειαζόταν
γλυκό.

‘Η γαλήνια ἔκφραση τῆς μορφῆς του κι ή γλύκα τῆς
λαλιᾶς του ἔκαναν τό βασιλιά νά συγκρατηθεῖ. “Ηθελε
νά τόν τιμωρήσει, μά δέν τ’ ἀποφάσιζε, γιατί κάτι τοῦ
ἔλεγε πώς μόνο ἀπ’ αὐτόν θά ἔβρισκε σωτηρία.

‘Ο γέρος ἔστεκε συλλογισμένος.
– Θά ’θελες νά ’ρθεις μαζί μου, βασιλιά; “Οχι γιά πολύ,
δυό τρεῖς μέρες φτάνουν. “Ομως πρέπει νά τό πάρεις
ἀπόφαση, πώς θά κάνεις ὅ,τι κι ἄν σοῦ πῶ. “Άμα δέ σέ
κάνω καλά, νά μέ στείλεις στόν ἄλλο κόσμο.

✓ Τήν ίδια νύχτα, ντυμένος μέ ροῦχα φτωχικά καί
κρατώντας ἔνα ραβδί, βγήκε ὁ βασιλιάς μυστικά μαζί μέ
τό γέρο καί πήγαν μακριά, στό ταπεινό του καλύβι.

Τό γλυκοχάραμα ό παράξενος γιατρός τοῦ ’δωσε
ἔνα βαρύ δρεπάνι λέγοντας: «”Ελα τώρα, πάμε στό

θέρο». "Έκαναν λίγες δρασκελιές, μπήκαν σ' ἕνα χωράφι καιί ρίχτηκαν στή δουλειά. Ο ἥλιος δέν ἄργησε νά βγει καιί νά ξεχύσει τή φλόγα του. Κατακαλόκαιρο, βλέπεις. "Οταν βασίλεψε είχαν κουραστεῖ πολύ κι οι δυό. "Επεσαν νηστικοί – μήτε ὁ γέρος δέν ἔφαγε τίποτα ὅλη μέρα – καιί κοιμήθηκαν βαθιά.

Πρωί πρωί ξύπνησε ὁ χωρικός τό βασιλιά.
– Αιντε. Καιρός νά σηκώσουμε τά δεμάτια καιί νά τά πάμε στ' ἀλώνι.

Ο βασιλιάς ύποχρεώθηκε νά σηκώσει στούς ὕμους του τά δεμάτια πού ἔπεφταν στό μερτικό του κι ἔπειτα νά βοηθήσει στό ἀλώνισμα, μέσα στήν κάψα. Νηστικοί σωριάστηκαν πάλι στό στρῶμα. Μήτε ἔνα στάχυ δέν είχε βάλει στό στόμα του ὁ βασιλιάς. Μόνο νεράκι ἤπιε πολύ.

Τήν ἄλλη μέρα, σάν ἔφεξε, πῆγαν τό στάρι στό μύλο. Ο βασιλιάς κουβάλησε κούτσα-κούτσα τό σακί, καταπώς ἥθελε ὁ γέρος. Άλλα κατάντησε νά μήν μπορεῖ νά σταθεῖ στά πόδια του.

Σάν ἄλεσαν τό στάρι, πῆραν τ' ἀλεύρι καιί γύρισαν στό καλύβι. "Εριξαν στή σκάφη κάμποσσο καιί ζύμωσαν ἀντάμα. "Αμα τέλειωσαν, ὁ γέρος εἶπε στό βασιλιά.
– Σύρε τώρα νά φέρεις ξύλα ἀπό τό ρουμάνι γιά νά κάψουμε τό φοῦρνο.

Τί νά κάνει; "Επρεπε νά τόν ἀκούσει, τοῦ τό χε τάξει. "Εριξαν στό φοῦρνο τά ψωμιά κι ἄμα ἄρχισαν νά ροδίζουν, ἡ μυρουδιά τους ἔκανε τό βασιλιά νά μή βαστιέται.

– Πεινάω, πεινάω πολύ, εἶπε μέ τρόπο παρακλητικό.
– Υπομονή. Νά γίνει τό ψωμί καλά καιί θά φᾶμε.

Οταν ἐπιτέλους ἔβγαλαν ἀπό τό φοῦρνο τά ροδοψημένα καρβέλια, ὁ βασιλιάς ἄρπαξε ἔνα, ἔκοψε μιά γωνία καιί δίχως νά περιμένει νά κρυώσει, ἄρχισε νά τρώει. Πήρε ξανά καιί ξανά, ὥσπου χόρτασε πιά. Τότε

ἀπλωσε τά χέρια κι ἔσφιξε στήν ἀγκαλιά του τό γέρο λέγοντας:

— Αύτό μάλιστα. Αύτό εἶναι τό πιό γλυκό ψωμί του κόσμου!

— Κι ας μήν ἔχει μέλι, οὔτε ζάχαρη, τ' ἀπάντησε ἐκεῖνος. "Ἔχει ὅμως μέσα τά κόπια σου." Αύτά τό ἔκαναν γλυκό. Γύρνα τώρα στό παλάτι, βασιλιά μου, και φρόντιζε νά δουλεύεις. "Ἐτσι θά χεις ὄρεξη παντοτινά. ✕

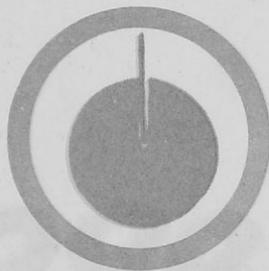
Σπύρος Παναγιωτόπουλος

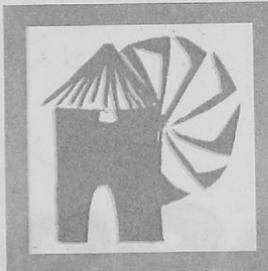
σκιάχτρο

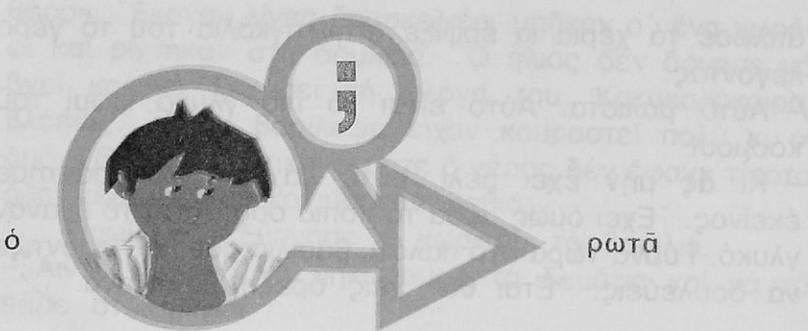
δρεπάνι

άλώνι

μύλος

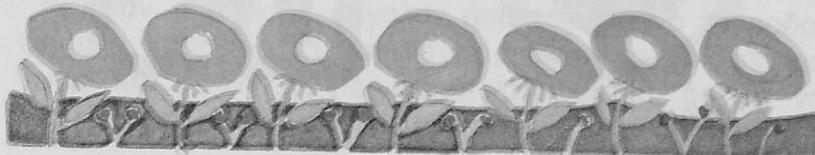
ό

ρωτᾶ

1. Τί επαθεί ό βασιλιάς; 2. Γιατί λέμε τή ζωή πανεπιστήμιο; 3. Τί έρωτήσεις έκανε ό γέρος στό βασιλιά, όταν παρουσιάστηκε μπροστά του; 4. Τί πρότεινε στό βασιλιά τή δεύτερη φορά; 5. Ποιές δουλειές έκαναν στό χωράφι τήν πρώτη μέρα; τή δεύτερη; τήν τρίτη; 6. Ποιό ήταν τό πιό γλυκό ψωμί; 7. Τί συμπέρασμα βγαίνει άπ' αυτή τήν ιστορία;

Πῶς λέμε τίς λέξεις:

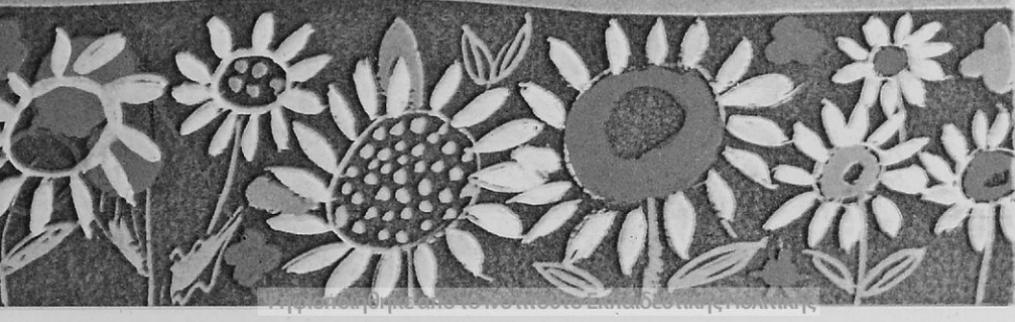
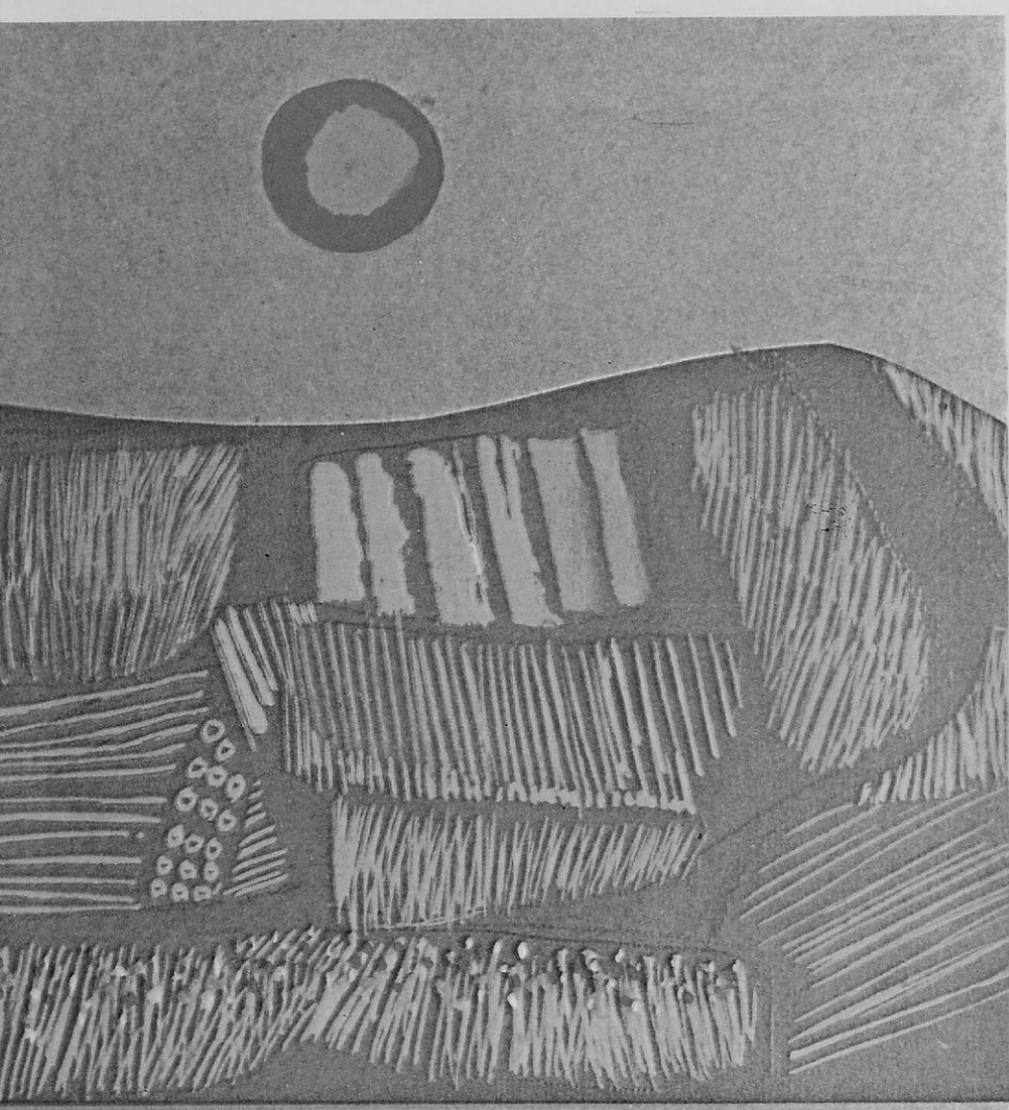
καρβέλι-φραντζόλα	ἄρχοντας-βασιλιάς
φέγγει-χαράζει	λαλιά-όμιλια

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

www.pinterest.com/wellnesswithalicia/

ΑΝΟΙΞΗ

Μάρτης 31 μέρες
Απρίλης 30 μέρες
Μάης 31 μέρες

1-3 64. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

‘Η Μυρσίνη είχε στρίψει μιά ασπρη και μιά κόκκινη κλωστή και τήν είχε βάλει σάν ταυτότητα στό χέρι της. Μ’ αύτό το παράξενο βραχιόλι μᾶς ήρθε σήμερα στό σχολεῖο.

- Τί είν’ αύτό; ρώτησα.
- Μάρτης, μοῦ εἶπε.
- Δέν κατάλαβα τίποτε.
- Καί τί κάνει;
- Είναι μαγικό. Φέρνει γούρι. “Οταν τό φορᾶς δέ βγά-

ζεις φακίδες στό πρόσωπο. Δέν έχεις άκουσει πού λένε:
«Τοῦ Μάρτη οἱ αύγές μέ κάψανε, τοῦ Μάη τά μεσημέρια;»

- Καί θά τό φορᾶς γιά καιρό;
- "Οχι θά τό κάψω στή λαμπάδα τῆς Ἀνάστασης ἡ ἄμα δῶ τό πρώτο χελιδόνι.

(Η Μυρτώ ἔβαλε τό Μάρτη, γιά νά μήν τήν κάψει ό
ηλιος κι ἔκείνη τή μέρα ἔβρεξε μέ τό τουλούμι.

Νομίζω ὅτι ό Μάρτης θά ἔπρεπε νά είναι πιό εὐγενικός καί καλοσυνάτος. Νά πρόσεχε νά κάνει ὅ, τι μπορεῖ,
γιά νά μᾶς εὐχαριστήσει μετά τά κρύα καί τίς παγωνιές.
"Αμ δέ..." Ολοι τόν λένε «πεντάγνωμο» τάχα πώς ἔχει πολλές γνῶμες κι ἀλλάζει ἀπό στιγμή σέ στιγμή. Τό πρώι
είναι ἄγριος, τό μεσημέρι καλός, τό ἀπόγευμα βαρύς, τό
βράδυ συννεφιασμένος.)

«Πέντε φορές ἔχιόνισε
καί πάλι ἐμετάνοιωσε
πώς δέν ἔξαναχιόνισε»)

(Ας διαβάσουμε τήν ταυτότητα τοῦ Μάρτη:
Ο τρίτος μήνας τοῦ χρόνου. "Έχει τριάντα μία μέρες. Τά
ὸνόματά του είναι Γδάρτης, Κλαφομάρτης καί Παλουκο-
καύτης.) Είναι γεροπαράξενος καί γρουσούζης. Κάνει
πείσματα σάν μικρό παιδί.

Ἐγώ τόν λυπάμαι. Τοῦ ἔχουν φορτώσει κάτι παροιμίες καί κάτι μύθους, πού δέ φαντάζομαι νά τοῦ ἀρέσουν καθόλου.

Νά, ἔνας ἀπ' αύτούς:

«Στό δρόμο πού πάει γιά τά Γιάννενα, λίγο πιό πάνω ἀπό τήν "Αρτα, ύπάρχουν πέτρες πού μοιάζουν μέ πρόβατα καί στή μέση μιά μεγάλη πού μοιάζει μέ γυναικα μέ τή ρόκα της στό χέρι. Αύτή ἡ πετρωμένη γυναίκα ἔβοσκε ἔκεī τά πρόβατά της ὅλο τό χειμώνα καί σάν τελείωνε ό Μάρτης ἄρχισε νά τόν περιγελά. Ό Μάρτης

εἶχε ἀκόμα τρεῖς μέρες, γιά νά τελειώσει. Θύμωσε λοιπόν κι ἔκανε τόσο κρύο, πού κοκάλωσε καί πή γριά καί τά πρόβατά της».

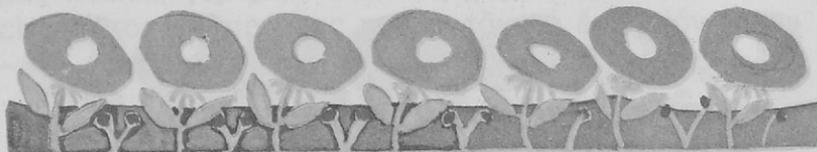
Τόν κακομοίρη. 'Η μοίρα του τόν ἔριξε ἀνάμεσα στό χειμώνα καί στήν ἄνοιξη. 'Αργεῖ νά φύγει ὁ χειμώνας; 'Ο Μάρτης φταίει. Δέν ἔρχεται ἡ ἄνοιξη; ὁ Μάρτης φταίει. "Αν γυρίσουμε ὅμως τά μάτια μας στὸν οὐρανό, θά δοῦμε νά σπαθίζουν τόν ἀέρα μικρά χελιδόνια. "Αν μυρίσουμε όλόγυρα, θά ἀνακαλύψουμε ὅτι ὁ ἀέρας, εὔχαριστος καί δροσερός, φέρνει χιλιάδες ἀρώματα. Τά δέντρα μπουμπουκιάζουν καί φουσκώνουν.

Νά λοιπόν, τί κάνει ὁ Μάρτης. "Ο,τι κάνουν οι ἀνιχνευτές στό στρατό. Πᾶνε πρῶτοι, ἀνιχνεύουν τόν τόπο κι ὕστερα προχωράει ὁ ύπόλοιπος στρατός.

'Ο Μάρτης εἶναι ἀνιχνευτής. Προετοιμάζει τό περιβάλλον γιά τήν ἄνοιξη. 'Ετοιμάζει τά λουλούδια, ξαναφέρνει στίς φωλιές τους τά πουλιά κι ὅταν εἶναι πιά καιρός, ἡ ἄνοιξη βρίσκει καταπράσινο χαλί νά πατήσει καί βρίσκει κι ἔνα παλάτι ἔτοιμο νά θρονιαστεῖ.

Νά μή λέμε ὅλα τ' ἄσχημα. Νά λέμε καί τά καλά.

"Ετσι;

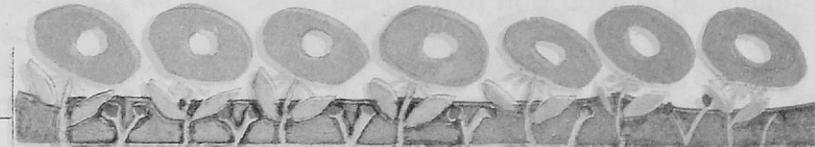

1. Μέ ποιά έπιθετα χαρακτηρίζεται ό Μάρτης μέσα στό κεφάλαιο;
2. Ποιά είναι τά στοιχεία τής ταυτότητάς του; 3. Τί μύθο φόρτωσαν τού Μάρτη; 4. Ποιά είναι τά καλά τοῦ Μάρτη,

Ρόκα είναι σένα φυτό γιά σαλάτα. Ρόκα σήμως είναι κι σένα έργαλείο μέ τό όποιο παλιότερα έγνεθαν τό μαλλί. Αύτές οι δύο λέξεις λέγονται όμώνυμα. Προφέρονται τό ίδιο, άλλα έχουν διαφορετική σημασία. Κάνε προτάσεις μέ τά παρακάτω όμώνυμα:

λύρα-λίρα ώμος-ώμως τοίχος-τείχος κλίμα-κλῆμα

10-3 65. TA MAΘATE TA NEA;

- Tá μάθατε τά νέα;
 - Ήρθαν τά χελιδόνια!
- Είναι ἔνα παιχνίδι πού τό παιζουμε στό σχολεῖο και στή γειτονιά. "Οταν τά σπαθωτά χελιδόνια, τά πιό δικά μας πουλιά, γυρίζουν πίσω στή χώρα μας ἀπό τό Νότο, είναι τέτοια ή χαρά μας πού ρωτᾶμε ό ἔνας τόν ἄλλον:
- Tá μαθες τά νέα;
 - Ήρθαν τά χελιδόνια.

Aύτά τά πουλιά, τά γεμάτα ζωηράδα, μᾶς φέρνουν

τό μήνυμα τῆς ἄνοιξης, τοῦ ξανανιώματος τῆς ζωῆς, γι' αὐτό καὶ τ' ἀγαπᾶμε τόσο πολύ. Ἐκτός ἀπό τίς φωλιές πού ἔχουν στά σπίτια μας ἔχουν καὶ τίς φωλιές τους στήν καρδιά μας. Κι αύτές δέ χρειάζονται ἐπισκευή, γιατί μένουν ὅπως τίς ἄφησαν.

‘Ως κι ὁ πατέρας μου σήμερα καθώς ξυριζόταν ἔλεγε ἔνα ποίημα τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ:

Ποιά μουσική ἀπαλαίνει τόν ἀγέρα;
Γιορτάζει ἡ πλάση τά εἴκοσι της χρόνια;
Στά χειλάκια της παιζει μιά φλογέρα;
Καλῶς ἥρθατε χειδόνια!

Κάποτε ὁ Μάρτης ἦταν ὁ πρῶτος μήνας τοῦ χρόνου, ὅπως εἶναι σήμερα ὁ Γενάρης. Ἀπό τότε ύπάρχουν οἱ διάφορες γιορτές, ὅπως τά «χελιδονίσματα», τά κάλαντα τῆς πρώτης τοῦ Μάρτη, πού τά ἔψελναν τά παιδιά κρατώντας ἔνας ψεύτικο χελιδονάκι.

– ‘Ο Σταῦρος ἔχει φωλιά κάτω ἀπό τή βεράντα τους, κι ἐγώ ζηλεύω, κλαψούρισα.

† Τά χελιδόνια, Σῶτο, δέν ἀγαποῦν τίς πολυκατοικίες. Ἀγαποῦν ὅμως τήν οἰκογένεια. Τά χελιδόνια εἶναι καλοὶ οἰκογενειάρχες καὶ μᾶς δίνουν μέ τό παράδειγμά τους ἔνα δεῖγμα καλῆς οἰκογένειας. Θά ξέρεις ἀσφαλῶς ὅτι, ὅταν τό χελιδόνι νιώσει τόν ἑαυτό του ἀρκετά δυνατό καὶ σίγουρο, ἀποφασίζει νά κάνει δικό του σπιτικό. Βρίσκει ἔνα χῶρο, γιά νά στήσει τό νοικοκυριό του, καὶ μέ φωνές προειδοποιεῖ τά ἄλλα πουλιά νά μή πλησιάσουν, γιατί ἐκεῖ θά χτίσει τό δικό του «διαμέρισμα». Ντυμένος τά φανταχτερά του ροῦχα κάνει ἐπίσκεψη στή δεσποινίδα Χελιδόνα καὶ τῆς ζητάει νά τόν παντρευτεῖ. (Οταν ἐκείνη πεῖ τό «ναί» μαζί χτίζουν τήν καινούρια φωλιά κι ἀρχίζει ἡ οἰκογενειακή ζωή.) Κάνουν αύγα, βγαίνουν τά χελιδονάκια τά μεγαλώνουν κι οί δυό μαζί, τά φροντίζουν

κι οι δυό μαζί, τά μαθαίνουν νά πετοῦν και ή ζωή συνεχίζεται...

· Ο πατέρας σκουπίστηκε στό πρόσωπο κι ἤρθε κοντά μου γελαστός.

– Τά 'μαθες τά νέα; μέ ρώτησε.

– "Ηρθαν τά χελιδόνια, τοῦ ἀπάντησα, ξέρω...

– Καλά αύτό. Τό ἄλλο νέο τό 'μαθες;

– Γιά ποιόν;

– Γιά τό θεῖο Ἀργύρη, πού μόλις ἔνιωσε τόν ἑαυτό του δυνατό και σίγουρο, ἀποφάσισε νά κάνει δικό του σπιτικό, σάν τά χελιδόνια κι ἐκείνος. Βρῆκε λοιπόν «ἔνα διαμέρισμα» και θά παντρευτεῖ!

– Τό διαμέρισμα θά παντρευτεῖ;

– "Οχι, θά παντρευτεῖ ἔνα φυτό, τή Δάφνη.

Κόντεψα νά πέσω κάτω.

– Τή Δάφνη τῆς Μυρτῶς; εἶπα γουρλώνοντας τά μάτια.
Αύτή θά είναι ή δεσποινίς Χελιδόνα;

– Αύτή! Σ' ἀρέσει;

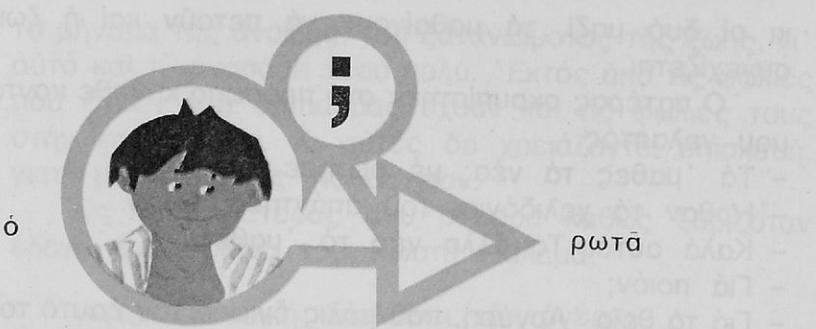
– Άμε; Κι είναι και πολύ καλή και θά μᾶς πηγαίνει ἐκδρομές και θά τήν ἀγαπάω...

Ἐκείνη τήν ὥρα νά σου κι ὁ θεῖος Ἀργύρης στήν πόρτα τοῦ μπάνιου.

– Πολύ χαιρόμαι πού θά τήν ἀγαπᾶς, κύριε Σῶτο, μοῦ εἶπε ἀγκαλιάζοντάς με. "Ωστε τήν ἐγκρίνεις;

– Καί βέβαια, τοῦ εἶπα μέ θαρρετή φωνή, τήν ἐγκρίνω παμψηφεί!

- Σέ ποιά φράση έξηγείται ότι χαρά πού νιώθουμε γιά τήν έπιστροφή των χελιδονιών;
- Από ποιό στίχο φαίνεται ότι ο ποιητής βρήκε άπαντηση στά έρωτήματά του;
- Πώς δημιουργούν οίκογένεια τά χελιδόνια; οι άνθρωποι; ύπαρχουν όμοιότητες και διαφορές;
- Τι θέλει νά πεῖ ή φράση: «Αύτά τά πουλιά...»
- Γιατί ό πατέρας σύγκρινε τό θείο Αργύρη μέ χελιδόνι και γιατί;

Πώς λέμε άλληθεια τή φωλιά τῶν χελιδονιών; τῶν μυρμηγκιών; τῶν άηδονιών; τῆς σφήκας;

66. ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ

“Ολα σχεδόν ήταν έτοιμα γιά τή γιορτή. Τά παιδιά είχαν μάθει καλά τους ρόλους τους. Είχαν στολίσει τό σχολείο μέ αποκριάτικες γιρλάντες καί δέν έμενε παρά νά στολιστεί ή μεγάλη αϊθουσα τήν παραμονή τοῦ Σαββάτου. Οι ιιροσκλήσεις είχαν δοθεῖ κι ό κόσμος ήταν έτοιμος νά ’ρθει νά χαρεῖ τά παιδιά.

Τήν αποκριάτικη γιορτή τήν έκανε ή πέμπτη δημοτικού. Καθόμαστε στίς πρόβες καί τούς χαζεύαμε έμεις τά μικρά τής τρίτης. Είχαμε μάθει άπ’ έξω τό σκέτς. Ήταν ένα σκέτς μέ πολύ γέλιο! “Ενας αποκριάτικος χορός όπου ήταν καλεσμένα — λέει — τά παιδιά όλου τοῦ κόσμου.

Ο Γιάννος έρχόταν ντυμένος ’Ινδός φακίρης. Ο Μιχάλης έμπαινε στή σκηνή μέ τεράστιους πήδους ντυμένος κοζάκος, ή Σούλα μέ στολή ’Ολλανδέζας χτυποῦσε τά τσοκαράκια της, ή Λίτσα χόρευε ντυμένη μαρκησία μαζί μέ τό Λουκᾶ κι ή Μαριάννα είχε νοικιάσει μιά στολή Κινέζας καί τραγουδοῦσε τό «ένα νερό κυρά Βαγγελιώ» στά κινέζικα: «Τσίν τσόν τσούν»!

Σιγά σιγά ή σκηνή θά γέμιζε άπό Χαβανέζες, άπό καλομπόιδες, άπό ’Εσκιμώους καί öloι θά έκαναν κάτι ή θά ἔλεγαν κάτι άπό τήν πατρίδα τους.) Άλλα τό μεγάλο θέαμα θά ήταν οι τσολιάδες καί οι βλαχοπούλες. Θά έμπαιναν στή σκηνή, θά χόρευαν τσάμικο κι ό Βασίλης άνεβασμένος σέ μιά καρέκλα θά τραγουδοῦσε τό «Σαράντα παλικάρια άπό τή Λιβαδειά».

Δέ θά έλειπε ούτε ο παλιός Ξυλοπόδαρος ούτε τό γαϊτανάκι ούτε ή καμήλα άπό τίς άλλοτινές αποκριές.

* * *

Ο Σταύρος κι έγώ είχαμε παρακαλέσει τά παιδιά τής πέμπτης νά πάρουμε κι έμεις μέρος στό σκέτς πού έπαιζαν.

- Καί τί θά κάνετε; Τί μπορείτε νά κάνετε έσεις; μᾶς ρώτησε περιφρονητικά ή Μαριάννα.
- Τούς έρυθρόδερμους!
- Σαχλαμάρες, ξανάπε ή Μαριάννα και μᾶς έκανε νά φύγουμε με σκυφτό κεφάλι.

Τήν Τετάρτη ὅμως τό πρωί τά μισά παιδιά τῆς πέμπτης δημοτικοῦ δέν ἦρθαν στό σχολεῖο. Εἶχαν πυρετό. Κι ὁ γιατρός εἶπε πώς εἶχαν κολλήσει ίλαρά. Ήλαρά σημαίνει κρεβάτι, σπυριά και μετά προφύλαξη. Αύτό τό ξέρω, γιατί εἶμαι παθός.

Τήν Πέμπτη τό πρωί στήν πέμπτη δημοτικοῦ ἦταν μόνο ή Μαριάννα και κανένας ἄλλος. Κι αὐτή δέν αἰσθανόταν και πολύ καλά. Ήρθε λοιπόν και μᾶς βρῆκε, τό Σταῦρο κι ἐμένα, και μᾶς εἶπε:

- Γιά νά μή χαλάσει ή γιορτή κι εἶναι κρίμα δῶστε ἔνα χεράκι. Έσεις ξέρετε τό σκέτς ἀπ' ἔξω.
- Θά προλάβουμε σέ δυό μέρες; τή ρωτήσαμε.
- Μά δέν εἶναι τίποτε. Μέ δυό πρόβες θά τά καταφέρετε. Θά σᾶς βοηθήσει κι ή δασκάλα μας ή κυρία Μάρω.
- Και τά κινέζικα;
- Λέγε ὅ,τι σοῦ ρθει, ὅ,τι σοῦ κατέβει. Τσούν, τσίν, τσόν. Φιλοσοφία εἶναι;

Φιλοσοφία δέν εἶναι, ἀλλά εἶναι κινέζικα. Πῶς νά τό κάνουμε!

* * *

~~Χ~~Η παράσταση δόθηκε μέ μεγάλη ἐπιτυχία. Μαζεύτηκε κόσμος πολύς. Τό σχολεῖο ἦταν κατάφωτο και στολισμένο. Ή αύλαία ἄνοιξε κι ἀρχίσαμε νά λέμε τά ποιήματα. Ως ἐδῶ καλά.

Στό δεύτερο ὅμως μέρος, δηλαδή σ' ἐκεῖνο τό ἀποκριάτικο σκέτς, ὅλα πῆγαν ἀνάποδα. Ο Γιάννος πού έκανε τό φακίρη δέν εἶχε φιδάκια κι ἔβαλε τή γάτα μου

στό πανέρι. Ή γάτα βαρέθηκε ν' άκούει τή φλογέρα κι
ἔψυγε, πρίν τελειώσει τό νούμερο κι οι γονεῖς μας άπο
τήν πλατεία ἔσκασαν στά γέλια.

Τή θέση τοῦ Μιχάλη τήν πῆρε ό Σάκης σάν κοζάκος. Πήρε φόρα, μπήκε στή σκηνή και βρέθηκε φαρδύς πλατύς κάτω. Ωστόσο χωρίς νά τά χάσει ξανασηκώθηκε άμεσως κι ἄρχισε νά χορεύει ἔνα κοζάκικο χορό πού ἔμοιαζε πολύ μέ πεντοζάλη.

Οταν ἔβγαινε ή Όλλανδέζα, πού τήν ἔπαιζε ή Μαργαρίτα, βάλαμε λάθος πλάκα στό πικάπ κι ἀντί νά είναι τό τραγούδι όλλανδικό ήταν κινέζικο. Κι ή Βιολέτα πού ντύθηκε μαρκησία, γιά νά χορέψει μέ τό Λουκά, δέν ήξερε τό χορό κι ἔκανε ὅτι τής κατέβαινε.

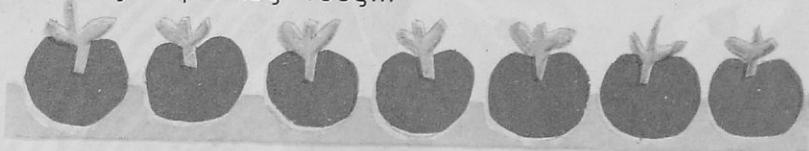
Η Μυρτώ ἔπαθε τράκ, ξέχασε τελείως τά κινέζικα κι εἶπε κανονικά τό «ἔνα νερό κυρα Βαγγελιώ» ντυμένη Κινέζα.

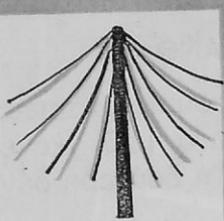
Ημαστε ολοι νά μᾶς κλαῖς...

Μέσα ἀπό τήν αύλαία παρακολουθοῦσα ίδρωμένος ολα ὅσα συνέβαιναν κι ἔλεγα «τώρα θά μᾶς δείρουν», «τώρα θά μᾶς δείρουν», ἀλλά ὅχι...

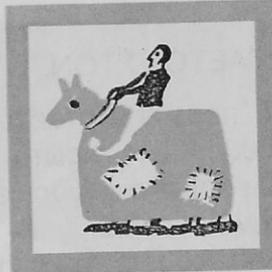
Όλα αὐτά ἔγιναν μέ τέτοιο κέφι, ώστε ό κόσμος νόμισε πώς ήταν ἔτσι καμωμένα ἐπίτηδες κι εἶχε ξεσπάσει σέ ἀκράτητα γέλια. Κι ὅταν πιά βγήκαν οι τσολιάδες κι οι βλαχοπούλες κι ό Σπύρος τραγούδησε τό «Σαράντα παλικάρια ἀπό τή Λιβαδειά» ό κόσμος εἶχε σηκωθεῖ ὅρθιος καὶ χειροκροτοῦσε μ' ἐνθουσιασμό.

Υστερα πιαστήκαμε ολοι μαζί ἀπό τό χέρι καὶ χορέψαμε ἐπάνω στή σκηνή. Τότε ή Μυρτώ θυμήθηκε τά κινέζικα, ή γάτα ξαναγύρισε στό πανέρι κι ἔπεσαν ολοι ἀπ' τίς καρέκλες τους...

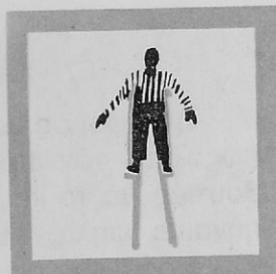

γαϊτανάκι

καμήλα

ξυλοπόδαρος

ó

ρωτᾶ

1. Κατάλαβες πώς θά παιζόταν τό σκέτς;
2. Ποιός χάλασε τά σχέδια των παιδιών της πέμπτης;
3. Πώς άποδειξαν τά παιδιά της τρίτης στή Μαριάννα ότι δέν της κράτησαν κακία, πού δέν τά ήθελε;
4. Τά κατάφεραν στό πρώτο μέρος της παράστασης; στό δεύτερο;
5. Τί άναποδα πράγματα έγιναν;
6. Ποιό ήταν τό τελικό άποτέλεσμα;

Υπάρχουν μερικές λέξεις πού μπήκαν στή γλώσσα μας σέ διάφορες έποχές από άλλες γλώσσες και χρησιμοποιούνται στήν καθημερινή μας έπικοινωνία. Τέτοιες ξένες λέξεις είναι τό πικάπ, τό σκέτς, τό τρόλεϊ. Πές, ποιές από τίς παρακάτω λέξεις τίς πήραμε από άλλες γλώσσες:

ρεκόρ, ανθρωπος, σπόρ, πρόβα, "Ελληνας,
ταξί, τράκ, κέφι, φωτιά, κεφτές, νίκη.

χ 67. ΧΑΡΤΑΕΤΟΙ ΣΤΟΝ ΟΥΠΑΝΟ

Δυό φορές μοῦ πεσε ό χαρταετός μου. Και νά πεῖς πώς δέν τόν πρόσεξα; Τήν πρώτη φορά μοῦ κανε βουτιές μέ τό κεφάλι καί στριφογύριζε. Τή δεύτερη δέν πήγαινε ψηλά. "Εκανε «κοιλιά».

Πήρα καί τίς δυό φορές τά συντρίμια του καί τόν ἔφερα σπίτι. Κουρελιασμένο, ξεχαρβαλωμένο μέ μαδημένη τήν ούρά του.

– Μή σκᾶς γιά τέτοια ψιλοπράγματα, μοῦ πε τή μιά φορά ό πατέρας. Μάκρυνε λίγο τήν ούρά η καλύτερα νά διορθώσεις τά ζύγια.χ

– Μή σκᾶς γιά τέτοια ψιλοπράγματα, μοῦ πε καί τήν ἄλλη φορά. Κόντυνε τήν ούρά μέχρι νά βρεῖς τό σωστό μάκρος.

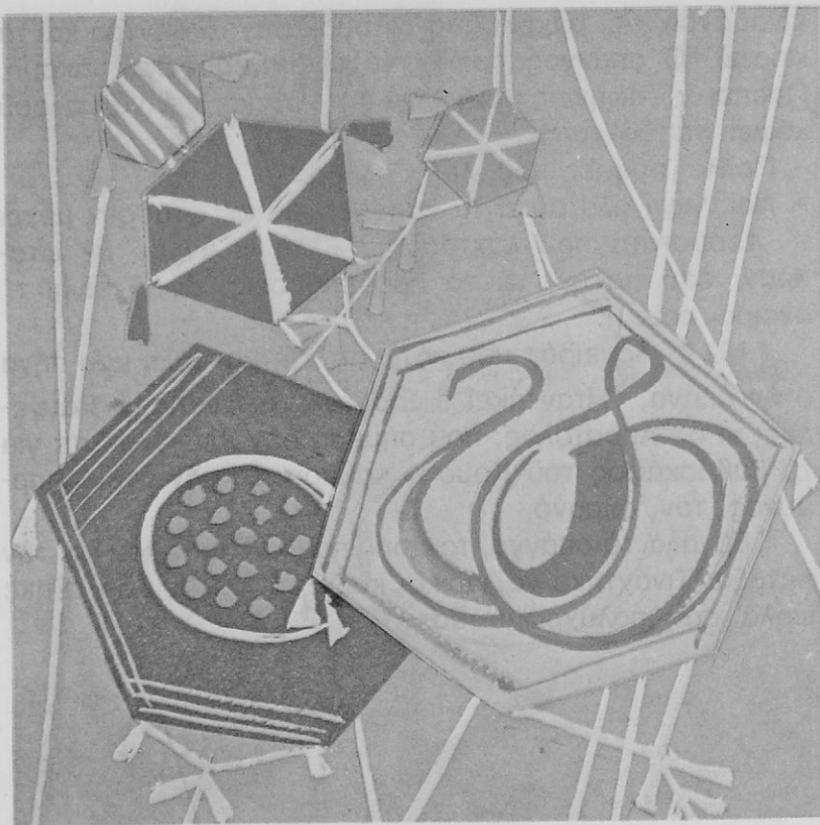
Μή σκᾶς γιά τό ἔνα, μή σκᾶς γιά τό ἄλλο, κόντευα γά μείνω χωρίς ἀιτό. Εἶχα μιά τέτοια ὅψη παραπονεμένη καί συγχυσμένη, πού ἀναγκάστηκε νά μοῦ πεῖ:

– Δέ χάθηκε ό κόσμος, παιδί μου. Φέρε τίς πρῶτες βοήθειες νά τόν περιποιηθοῦμε.

Τοῦ φέρα ἔνα ψαλίδι, χαρτί, σπάγγο καί αύτοκόλλητη ταινία. Καθώς τόν φτιάχναμε ό πατέρας γελοῦσε: – "Αν ἡμουν ζωγράφος θά σέ ζωγράφιζα. "Εχεις ἔνα ὑφος σάν νά σοῦ πῆραν τόν κόσμο μέσα ἀπό τά χέρια.

χ Η ἀλήθεια είναι πώς ό ἀιτός γιά μένα δέν είναι ἔνα συνηθισμένο παιχνίδι. Είναι κάτι ἄλλο. Είναι ἔνα παιχνίδι μέ τόν ούρανό.χ Είναι τό κλειδί, πού μ' αύτό προσπαθῶ νά τόν ἀνοίξω καί νά μάθω τά μυστικά του. Από τή μιά κρατῶ τό σπάγγο κι ἀπό τήν ἄλλη μοῦ ρχονται τά μηνύματα. Τ' ὅνειρό μου είναι νά τόν στείλω ώς ἐκεῖ πού φτάνουν τ' ἀερόστατα.

– Μήπως είναι λίγο ψηλά; Ποῦ θά βρεῖς τόσο σπάγγο; μέ ρωτᾶ χαμογελώντας ό πατέρας μου.χ

— Θ' ἀγοράσω ὅλους τούς σπάγγους πού ύπάρχουν καί θά τούς δέσω τόν ἔνα πίσω ἀπό τόν ἄλλον.

— Σέ χαίρομαι πού δέν τό βάζεις κάτω, Σῶτο, λεβέντη, μοῦ ξαναλέει καὶ μοῦ χαϊδεύει τά μαλλιά.

(Όχι δέν τό βάζω κάτω. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Εἶμαι ύπομονετικός. Μπορεῖ νά στενοχωριέμαι, ἀλλά δέν τά χάνω μέ τήν ἀτυχία. Προσπαθῶ ξανά καὶ ξανά.)

Κι ὁ πατέρας συνεχίζει:

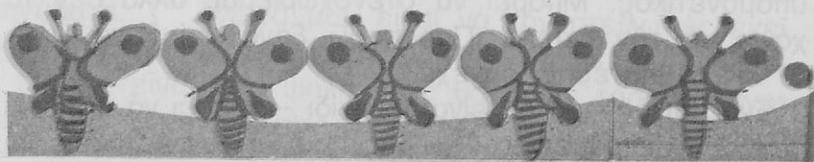
— "Ενας ἀιτός — κι ἄς εἶναι παιχνίδι — πρέπει νά πετιέται σωστά. Νά προσέχεις ό χῶρος πού θά τόν πετάξεις νά

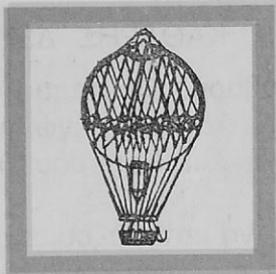
είναι άνοιχτός, μακριά άπό τα σύρματα, τά δέντρα και τά κτίρια. Ο σπάγγος πρέπει νά είναι γερός και μακρύς. Πρέπει ν' άφήνεις σιγά σιγά τό σπάγγο, γιά νά μή σου κόψει τά δάχτυλα.

- Πολλά πρέπει μοῦ λές, πατέρα.
- Ναι, γιατί όλα αύτά τά «πρέπει» θά σέ φτάσουν μέχρι τ' άερόστατα πού λαχταρᾶς. Άλλα κι αν δέ σέ φτάσουν, έσύ πρέπει νά τό προσπαθήσεις, άφοῦ είναι τ' όνειρό σου. ~~X~~

Μέ τ' «όνειρό» μου κάτω ἀπ' τή μασχάλη μου πήγα στήν άλανα. Ήταν έκει ό Σταῦρος, ό Φώτης, ό Βαγγέλης, κι ό Απόστολος, πού σήμερα δέν έλεγε τίποτε γιά τό βαθυσκάφος τοῦ Κουστώ και κοίταζε σάν όνειροπαρμένος τόν ούρανό.

Έβγαλα τό σπάγγο, τακτοποίησα τόν άιτό μου και τόν πέταξα. Τινάχτηκε ναζιάρικα, και μετά, σιγά σιγά, χάθηκε ψηλά σάν πολύχρωμο ἄστρο. ~~y~~

άερόστατο

Τό πρώτο άερόστατο έπινοήθηκε από τούς Γάλλους
άδερφοιύς Μογκολφιέρι.

ή

ρωτά

1. Τί βάσανα είχε ο Σωτός μέ τόν άιτό του; 2. Ποιές είναι οι λέξεις και οι φράσεις γιού δείχνουν τή στενοχώρια του; 3. Ποιές είναι οι πρώτες βοήθειες γιά τόν άιτό; γιά τούς άνθρωπους; 4. Τί άντιπροσώπευε γιά τό Σωτό ο άιτός; 5. Τί συμβουλές τοῦ έδωσε ο πατέρας του; 6. Πῶς τήν καταλαβαίνεις έσύ τή φράση πού τοῦ είπε: »έσύ πρέπει νά προσπαθήσεις, αφοῦ είναι τ' ὄνειρό σου;»

Η λέξη χαρταετός γίνεται άπό τή λέξη χαρτί και τή λέξη άετός. Κάνε... μέ χαρτί και τίς λέξεις: μαντίλι, πετσέτα, βαμβάκι. Μπορεῖς νά έξηγήσεις τί είναι: ο χαρτοκόφτης; ή χαρτογραφία; τό χαρτονόμισμα;

68. Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

Στήν έκδρομή της Καθαρῆς Δευτέρας ήμαστε παρέα οι γονεῖς μου, ό θεος Ἀργύρης, έγώ, ή Μυρτώ και ή Θεία Δάφνη. Τώρα είναι και δική μου θεία κι ἔτσι πρέπει νά τή φωνάζω.

”Αν μᾶς ἔβλεπε κανείς νά κατεβάζουμε ἀπό τό σπίτι τόσο νοικοκυριό, θά νόμιζε πώς μετακομίζουμε. Πήραμε μαζί μας γεμάτες σακούλες, καλάθια, νταμιτζάνες, παλτά και φυσικά και τόν ἀιτό μου, πού ήταν ἀνυπόμονος και πανέτοιμος νά κατακτήσει τούς ούρανούς τῆς ἐξοχῆς.

Περάσαμε θαῦμα.

Μόνο πού τελικά ἔμεινε καθαρή, μόνο ή καθαρή Δευτέρα. ”Ολοι οι ἄλλοι λερωθήκαμε και ημαστε γιά κλάματα. Ἡ Μυρτώ ἔπεσε και λέρωσε τή φούστα της. Ἡ Θεία Δάφνη ἔβρεξε τά παπούτσια και τίς κάλτσες της στή θάλασσα. Κι ἐνῶ εἶχαμε πάει ἐξοχή, γιά νά πετάξω ἐγώ ἀιτό, ὅλοι πετάξανε κι ἀπό κάτι:

”Ο θεος Ἀργύρης πέταξε τό πακέτο μέ τά τσιγάρα πού τοῦ βράχηκαν προσπαθώντας νά τραβήξει τή θεία Δάφνη πού ἔπεσε στή θάλασσα. ”Ο πατέρας μου πέταξε πετονιά κι ἔσκισε το παντελόνι του κι ή μητέρα μου πέταξε τό γλυκό, γιατί χύθηκε ἐπάνω του τό ξιδάτο χταπόδι.

* * *

”Οταν τό μεσημέρι στρώσαμε τό κιλίμι και τό χάρτινο τραπεζομάντιλο γιά νά φᾶμε, ό θεος Ἀργύρης ἄρχισε νά ἔξηγει στούς ἄλλους γιατί λέμε «κούλουμα» τήν Καθαρή Δευτέρα. Δέν κατάλαβα λέξη. Στό κάτω τῆς γραφῆς ὅπως και νά τή λένε, ή Καθαρή Δευτέρα είναι γιά νά πετᾶς τόν ἀιτό.

– Γιά δές μέ κάτι πράγματα πού ἀσχολοῦνται οι μεγάλοι, σκέφτηκα.

“Ομως μιά και καθόμουν δίπλα τους κι εστρωγα,
ἄκουγα αύτά πού έλεγαν.

— Άλλοι λένε ότι όνομάστηκε Καθαρή Δευτέρα, γιατί
«καθαρίζουν» ό,τι φαγώσιμο άπόμεινε άπό τό φαγητό
τῆς Ἀποκριᾶς, εἶπε ο πατέρας.

— Ναι; έκανε ή θεία Δάφνη. Έμεις στό χωριό τρῶμε
μονάχα νηστήσιμα φαγητά. Ή μάνα μου μάλιστα πλένει
τά τεντζερέδια μέ ζεστό σταχτόνερο, γιά νά φύγει άπό
μέσα τους κάθε ίχνος άπό βούτυρο.

— Γιά σκέψου κάτι εθίμα, ξανασκέφτηκα.

‘Η θεία Δάφνη συνέχισε:

—Πέρσι τέτοια μέρα ήμουν στόν Τίρναβο. Έκει έχουν τό έθιμο νά βράζουν τό φαγητό της ήμέρας σ’ ἔνα σταυροδρόμι. Τό φαγητό είναι χορτόσουπα ἀπό σπανάκι, χωρίς λάδι μέ λίγο ρύζι καὶ ξίδι. Τρῶνε καὶ τραγουδοῦν.

—“Ολα καλά, τῆς εἶπε γελώντας ὁ θεῖος Ἀργύρης, ἐγώ σμως, Δάφνη, ποτέ δέ θά μποροῦσα νά τραγουδήσω μέ σκέτη χορτόσουπα χωρίς λάδι. ”Έτσι δέν είναι, Σῶτο;

— Μά νηστικό ἀρκουδί δέ χορεύει, εἶπα καταβροχίζοντας μιά μεγάλη φέτα ψωμί μέ ταραμοσαλάτα.

* * *

Στίς τρεῖς τό μεσημέρι ὁ θεῖος Ἀργύρης πρότεινε νά πάμε μέχρι τή Θήβα νά δοῦμε πῶς γίνεται ὁ βλάχικος γάμος.

Καὶ πήγαμε. Οἱ Θηβαῖοι ἦταν ντυμένοι μέ τίς γραφικές τους φορεσιές, μέ φαρδιά μανίκια καὶ ζώνη γεμάτη φυσίγγια. Χόρευαν ἔνα εἶδος καλαματιανοῦ μέ νταούλια καὶ ζουρνάδες. “Οταν ἐρχόταν ἡ νύφη ἔλεγαν δίστιχα τραγούδια πειραχτικά.

Φίλοι, γιατί δέν τρῶτε καὶ δέν πίνετε,
Μήνα*καὶ τό ψωμί μας δέ σᾶς ἄρεσε;
Στέλνουμε τούς γειτόνους καὶ τ’ ἀλλάζουμε.
Μήνα καὶ τό κρασί μας δέ σᾶς ἄρεσε;
Βαρέλια ἔχουμε κι ἄλλα καὶ τ’ ἀλλάζουμε.
Μήνα κι ἡ καψονύφη δέ σᾶς ἄρεσε,
· Ή νύφη μας αὔτή ναι, δέν ἀλλάζεται.

‘Ο κόσμος διασκέδαζε μέ τήν καρδιά του κι ὅλα τέλειωναν καλά. Πραγματικά περάσαμε θαῦμα...

μήνα = μήπως

ρωτᾶ

1. Τί επαθεί ή Μυρτώ και ή μητέρα του στήν έκδρομή;
2. Τί λέμε κούλουμα;
3. Τί τρώνε τήν Καθαρή Δευτέρα;
4. Ποιό έθιμο έχουν στόν Τίρναβο;
5. Πώς και ποῦ γίνεται ο θλάχικος γάμος;

69. ΒΑΓΓΕΛΙΣΤΡΑ ΜΟΥ...

21 - 2

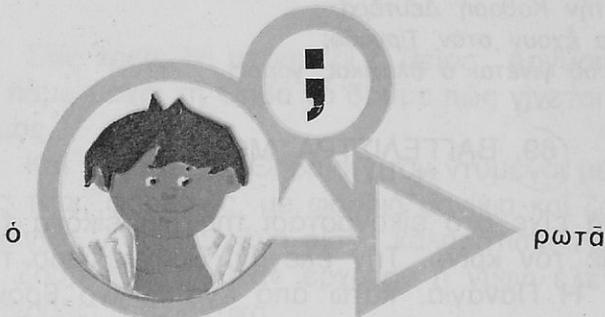
Η γιαγιά είχε στό είκονοστάσι της μιά είκόνα τῆς Παναγιᾶς μέ τόν κρίνο. Τήν ἔλεγαν: Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου. Η Παναγιά, κάτω ἀπό ἑνα ξύλινο θρόνο, ἔβλεπε σαστισμένη τόν "Αγγελο μέ τίς τεράστιες φτερούγες νά τῆς δίνει τό λουλούδι. Ήταν ὁ Αρχάγγελος Γαβριήλ πού τῆς ἔφερνε τό μήνυμα, ὅτι ὁ Θεός τή διάλεξε, γιά νά φέρει στόν κόσμο τό Σωτήρα τῶν ἀνθρώπων.

Τήν είκόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ή γιαγιά Μυρσίνη τήν ἀγαπάει πολύ. Τήν ἔχει στό είκονοστάσι στή γωνιά πού βλέπει στήν ἀνατολή, ἀπό τεῖ πού περνᾶ ὁ ἥλιος. Ψηλά, κοντά στό ταβάνι, σ' ἑνα ράφι γωνιακό, ἀνάμεσα σέ δυο κεντητούς τσεβρέδες, ἀνάβει τό καντηλάκι δίπλα στά κουτιά μέ τό λιβάνι και τά χορταρένια λουμίνια. Πάνω στήν είκόνα βρίσκονται πάντα βασιλικά ἀπό τή Σταυροπροσκύνη, βάγια ἀπ' τή γιορτή τῶν Βαΐων κι ἑνα κόκκινο αὔγο τοῦ Πάσχα.

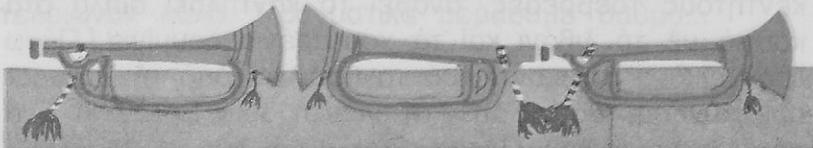
”Όταν ἄναβαν τό καντηλάκι, ή γιαγιά ή ό παππουύς σταυροκοπίονταν και μουρμούριζαν λόγια ἀπό ὕμνους. Μά τίς νύχτες μέ τίς βροχές, τίς βροντές και τίς μπόρες, ὅταν ό ἀγέρας σφύριζε στά κεραμίδια και στά στενά δρομάκια τοῦ χωριοῦ, ή Μυρτώ φοβισμένη στό κρεβάτι της δέ θυμόταν τά λόγια κανενός ὕμνου.

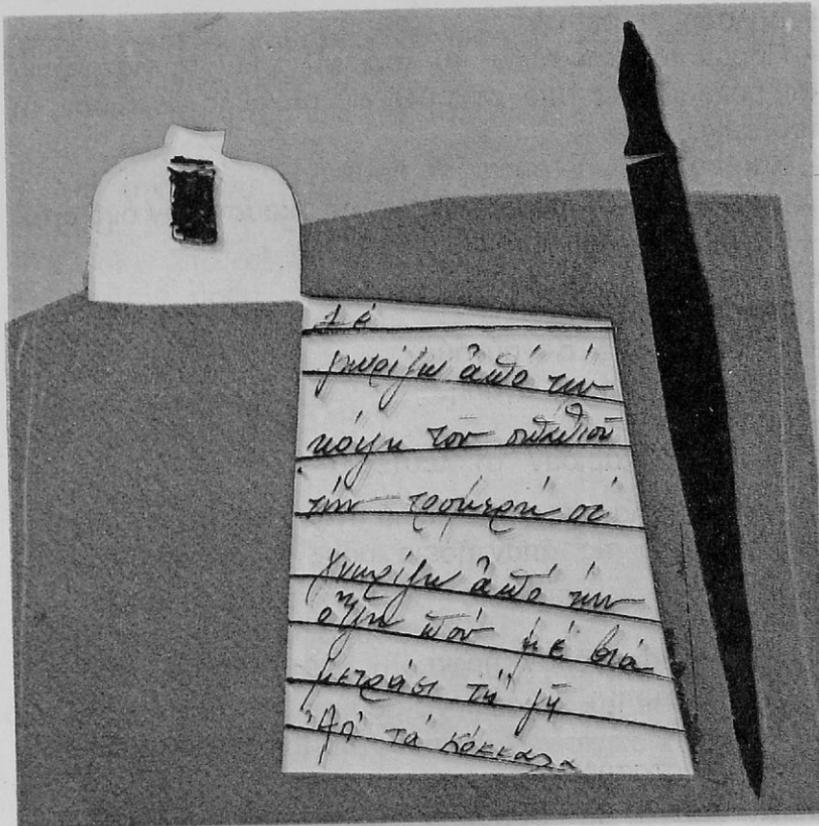
”Ελεγε μόνο τ’ ὄνομά της: «Παναγιά μου» ή «Βαγγελίστρα μου» και γύριζε νά δεῖ πίσω ἀπό τό σπίθισμα τοῦ καντηλιοῦ τά μεγάλα ἥρεμα μάτια της.

Καὶ ἡσύχαζε....

1. Πῶς ἦταν ή εἰκόνα μέ τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου;
2. Ποῦ εἶχε τήν εἰκόνα ή γιαγιά ή Μυρσίνη;
3. Τί ἔλεγε ή Μυρτώ, ὅταν φοβόταν τά βράδια μέ τίς βροντές και τίς μπόρες;

70. Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΝΑ

Σήμερα ή δασκάλα μας μᾶς τρέλανε στίς έρωτήσεις:

- Τί έγινε τό 1821;
- Η έλληνική έπανάσταση.
- Και τί πετύχαμε μέ τήν έπανάσταση;
- Νά λευτερωθοῦμε ἀπό τή σκλαβιά.
- Και ποιοί τό κατάφεραν αὐτό;
- Οι ἥρωες τοῦ 21.

- Δηλαδή τί ἔκαναν;
- Πήραν τά ντουφέκια, τά καριοφίλια και τά γιαταγάνια και πολεμώντας ἀπό ραχούλα σέ ραχούλα κέρδισαν τή λευτεριά.

~~✗~~ Καί ποιοί εἶναι αὐτοί οι ἥρωες;

‘Απ’ ὅλες τίς μεριές τῆς τάξης ἀκούστηκαν ὄνόματα:

- Κολοκοτρώνης! Καραϊσκάκης!
- Ἀνδροῦτσος! Διάκος!
- Μπουμπουλίνα!
- Τί ὀφείλουμε σ’ αὐτούς;
- Εὔγνωμοςύνη κι ἀγάπη.
- Γιατί τάχα;
- Γιατί μᾶς χάρισαν τή λευτεριά.~~✗~~

‘Η δασκάλα μας πήρε βαθιά ἀνάσα. Φαινόταν εὐχαριστημένη ἀπό τίς ἀπαντήσεις μας. Κι ώστόσο εἶπε:

- Ναι, ἀλλά...
- Άλλα;
- Παραλείψατε ἔναν ἥρωα.
- Τόν Κανάρη;
- "Οχι!"
- Τόν Μπότσαρη;
- "Οχι, οχι! Ὁ ἥρωας αὐτός πού ξεχάσατε δέ φοροῦσε φουστανέλα!"

- Καί τί φοροῦσε;
- Κοστούμι!
- Κοστούμι; Καί πῶς πολεμοῦσε;
- Δέν πολεμοῦσε!
- Μά τότε τί ἥρωας ἦταν;

~~✗~~ Καί δέ μοῦ λέτε; “Ἡρωες εἶναι μόνο ἐκεῖνοι πού μάχονται μέ πολεμικά ὅπλα;

Πραγματικά αὐτό ἦταν, κάτι πού δέν τό εἶχαμε σκεφτεῖ~~✗~~

~~✗~~ - Στή ζωή ύπαρχουν ἥρωες, πού δέν κρατοῦν πολεμικό

ὅπλο. Είναι οι καθημερινοί ήρωες, πού ἀγωνίζονται ὁ καθένας ὅπως μπορεῖ.

Τίταν τώρα ή σειρά μας ν' ἀρχίσουμε τίς ἐρωτήσεις.

- Καί πῶς ἀγωνίστηκε ὁ ήρωας πού ξεχάσαμε;
- Μέ τήν πένα του.
- Είναι ὅπλο ή πένα;
- Είναι... Στά χέρια ἐνός ποιητῆ είναι.
- Κι ἡταν ποιητής;
- Ναι!
- Καί πῶς τόν ἔλεγαν;
- Διονύσιο Σολωμό.

* * *

"Εγινε σιωπή στήν τάξη σταμάτησαν οι ἐρωτήσεις σταμάτησαν καί οι ἀπαντήσεις.

"Υστερα μᾶς εἶπε τονίζοντας μία μία τίς λέξεις.

(- Δίπλα στούς ήρωες πού ἀναφέρατε καί πού ἀγωνίστηκαν μέ ήρωισμό καί αύτοθυσία, ἀγωνίστηκε κι ὁ Διονύσιος Σολωμός. Δέν πήδησε ποτέ ραχοῦλες. Δέν κράτησε ποτέ πιστόλα. Δέ μύρισε μπαρούτι. Μόνο ἀπό μακριά ἄκουγε τό θόρυβο τῆς μάχης. Κι ὅμως ή πένα του πολεμοῦσε. Πολεμοῦσε μέ τούς στίχους του. Μπορεῖ οι ἄλλοι ήρωες νά μᾶς χάρισαν τή λευτεριά, ὅμως ὁ ποιητής μᾶς ἔδωσε ἑνα σύμβολο. Καί μάλιστα τό ἔδωσε, ὅπως καί τήν ύπόλοιπη ποίησή του, στήν ἀπλή γλώσσα τοῦ λαοῦ, πού λίγοι γραμματισμένοι τή χρησιμοποιοῦσαν ώς τότε.)

| Τά λόγια τοῦ ὅμνου τά ξέρουμε ὅλοι ἀπ' ἔξω.
· Άλλα γιά νά δοῦμε τί θέλουν νά ποῦν.

Σέ γνωρίζω ἀπό τήν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τήν τρομερή

σέ γνωρίζω ἀπό τήν ὅψη
πού μέ βία μετράει τή γῆ.

Απ' τά κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τά ίερά,
καὶ σάν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ω, χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Βάλαμε τά δυνατά μας κι εἴπαμε πολύ προσεκτικά
τόν ἑθνικό ὕμνο, γιά ν' ἀναγαλλιάσει ἡ ψυχή τοῦ ποιητῆ
καθώς λέγαμε τό τραγούδι του.

καριοφίλι

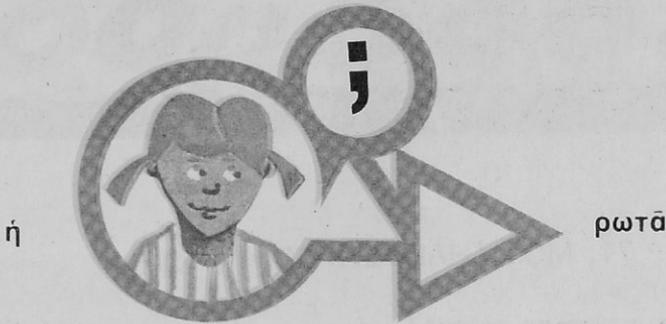
γιαταγάνι

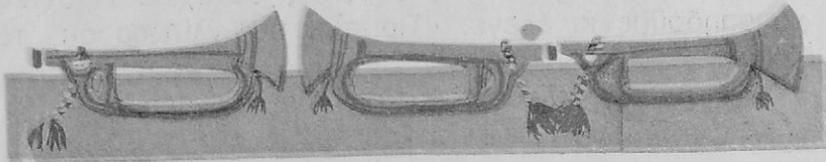
δαυλός

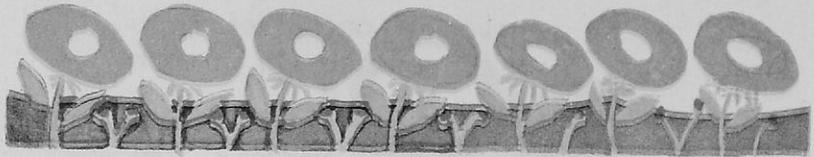

φορεσιά ἀγωνιστῆ

1. Έσύ κατάλαβες γιατί έκανε ή δασκάλα τίς πρώτες έρωτήσεις στά παιδιά; 2. Ποιά ήταν ή άντιθεση πού πρόβαλε μέ τίς δεύτερες έρωτήσεις; 3. Μέ τί άγωνίστηκε ό Διονύσιος Σολωμός; Τί χάρισε στό λαό μας; 4. Στόν ύμνο ποιά είναι αύτή πού κρατάει ένα σπαθί μέ κοφτερή κόψη και ρίχνει μιά γρήγορη ματιά στήν έλληνική γη; 5. Μέ ποιά ρήματα άπευθύνεται στήν έλευθερία ό ποιητής; 6. Γιατί λέει ότι ή έλευθερία βγήκε μέσ' άπό τά κόκαλα τῶν Ἑλλήνων;

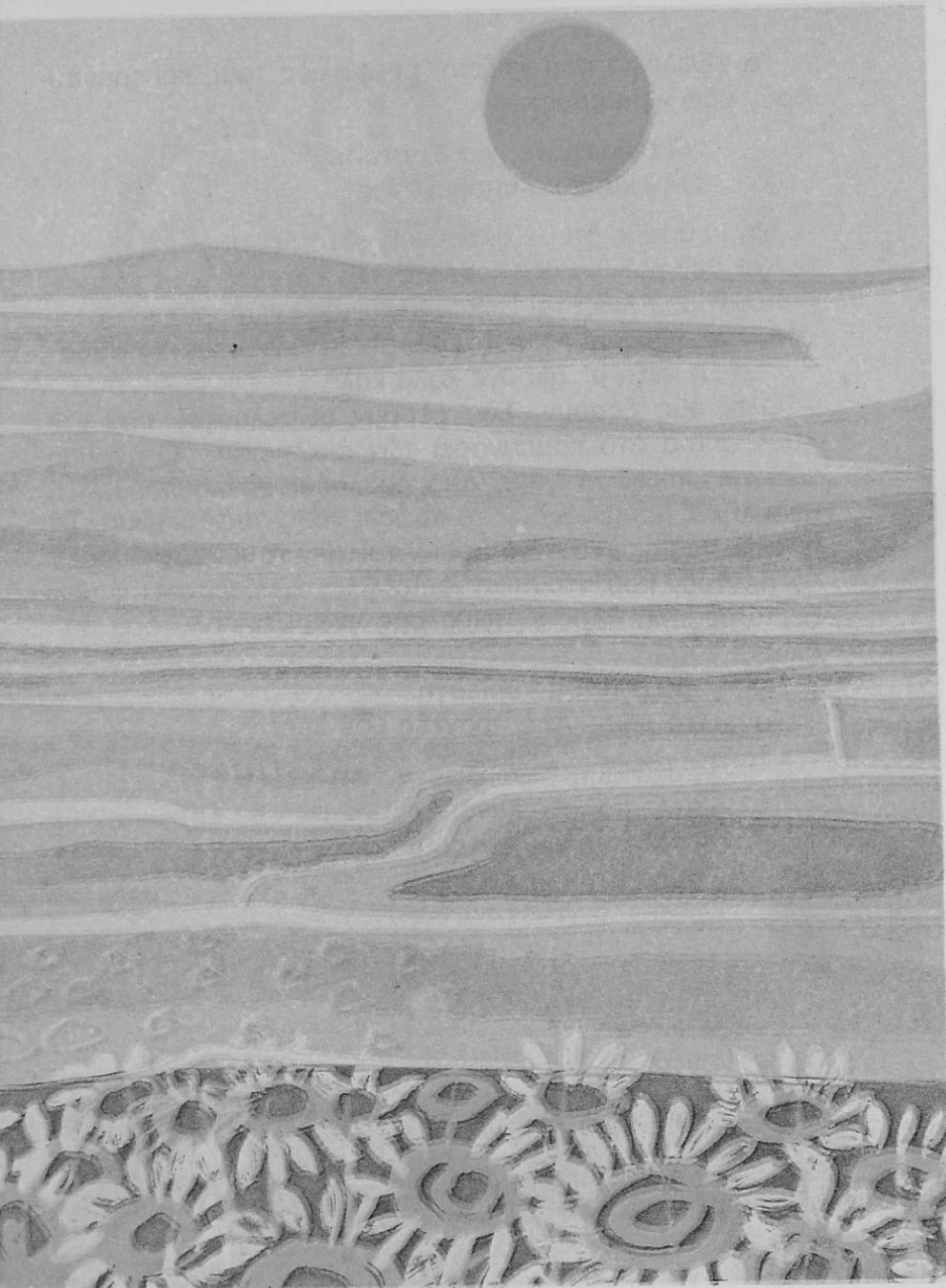

11-)

71. ΜΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΕ Η ΑΝΟΙΞΗ

Χτές χτύπησε τό τηλέφωνο.

- Εμπρός!
- Γειά σου, Σῶτο, μοῦ εἶπε μιά άνοιχτόκαρδη γυναικεία φωνή. Εἶμαι ἡ "Ανοιξη". Θά εἶσαι σπίτι σου νά σου κάνω μιά ἐπίσκεψη;
- Θά εἶμαι, τῆς εἶπα.
- Θά φοράω ἔνα κόκκινο γαρίφαλο, γιά νά μέ γνωρίσεις.
- Δέ χρειάζεται, ἔκανα. Σᾶς γνωρίζω καλά.
- Μπά; Κι ἀπό ποῦ;
- Μά ἀπό τό κλειδί πού κρατᾶτε.
- Κλειδί; ἀπόρησε.
- Μάλιστα(Δέν ἔχετε ἔνα μεγάλο κλειδί, πού τ' άνοιγει ὅλα; Γι' αὐτό ἄλλωστε δέ σᾶς λένε καί "Ανοιξη"; Ανοίγετε τά μπουμπούκια, τά πέταλα τῶν λουλουδιῶν, τά χρώματα τ' οὐρανοῦ καί τῆς θάλασσας, τά φτερά τῆς πεταλούδας. Ανοίγετε τίς πόρτες καί τά παράθυρα, μά πάνω ἀπ' ὅλα άνοιγετε τίς καρδιές μας.
- Τί ώραία πού τά λές, εἶπε μέ θαυμασμό.
- ‘Η ἀλήθεια εἶναι πώς κι ἐγώ ἐκείνη τή στιγμή θαύμα-
ζα τόν ἔαυτό μου.)
- Καί σᾶς γνωρίζει κι ὁ σπουργίτης, συνέχισα. Προχτές χοροπηδοῦσε κι ἔλεγε: «Τίρι τίρι τίο, γλίτωσα ἀπ' τό κρύο».
- ‘Η "Ανοιξη γέλασε δυνατά μ' ἔνα γάργαρο γέλιο.
- Καί ποιός ἄλλος μέ γνωρίζει;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

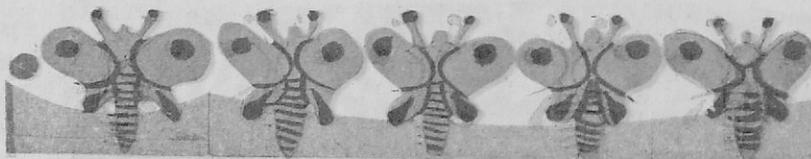
- Τά χελιδόνια πού χτίζουν τίς φωλιές τους και τραγουδοῦν ἐδῶ καὶ μέρες:

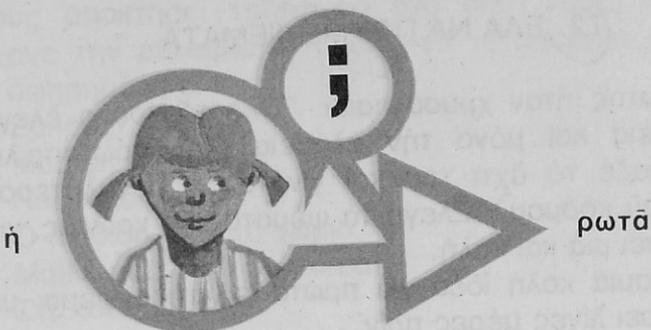
Γιά βιαστεῖτε, γιά βιαστεῖτε,
τήν κυρά νά ύποδεχτεῖτε!

- Μή μοῦ πεῖς ότι μέ ξέρει κι ή γάτα σου!
- Καί βέβαια! Τό ότι ἔρχεστε «τό ξέρουν κι οι γάτες». Η δική μου λιάζεται στό μπαλκόνι καὶ viaουρίζει εὐχαριστημένη: «Νιάου! Νιάου! τί χαρά!» Καί κουνάει τήν ούρά.
“Η ‘Ανοιξη μ’ ἄκουγε καλά καλά.
“Ολοι σᾶς ξέρουν. Σᾶς ξέρουν οι πελαργοί, πού χτίζουν σπίτια στά καμπαναριά τῶν ἐκκλησιῶν. Ο ἄνεμος πού σκορπίζει τή γύρη ἀπό λουλούδι σέ λουλούδι. Τά σκουλήκια πού βγάζουν τό κεφάλι τους ἀπό τό χῶμα. Τά πουλιά πού ψάχνουν νά βροῦν τό ταίρι τους. Σᾶς ξέρουν τά δέντρα, πού ντύθηκαν ἐπιτέλους τήν πράσινη φορεσιά τους. Μά ξέρετε ποιός σᾶς γνωρίζει καλύτερα ἀπ’ ὅλους;
- Ποιός; μέ ρώτησε περίεργη.
- Τό παλτό μου. Από προχτές μοῦ λέει:

“Ερχεται ή ”Ανοιξη
στό πα, στό ξανάπα,
βγάλε με καὶ κλεῖσε με
μέσα στήν ντουλάπα.

X

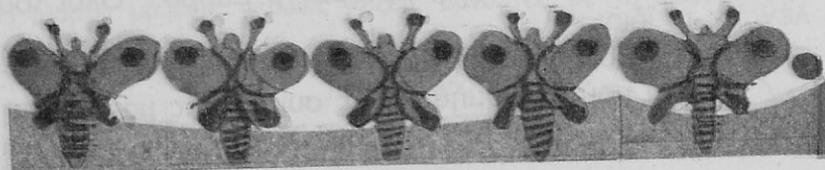

1. Μά λές στ' άλήθεια νά τοῦ τηλεφώνησε ή ἄνοιξη τοῦ Σώτου;
2. Γιατί τή λένε ἄνοιξη; Σέ ποιές φράσεις τό έξηγεῖ;
3. Πῶς καταλαβαίνουν τήν ἄνοιξη τά σπουργίτια, τά σκουλήκια και τό παλτό τοῦ Σώτου;
4. Μήπως ξέχασε νά μᾶς πεī κάτι γιά τήν ἄνοιξη και τό βρῆκες ἐσύ;

Μέ τά πρῶτα γράμματα τῶν παρακάτω ρημάτων γίνεται μιά ἐποχή.

ἀνοίγω, νυστάζω, όμορφαινω, ίδρωνω, ξύνω, ήρεμω
Κάνε κι ἐσύ μιά παρόμοια ἄσκηση γιά ὅποια ἐποχή θέλεις.

72. ΕΛΑ ΝΑ ΠΟΥΜΕ ΨΕΜΑΤΑ

μι - γ

Ο Φώτης ήταν χρυσό παιδί. "Όλο τό χρόνο ἔλεγε τήν ἀλήθεια και μόνο τήν ἀλήθεια. (Τήν πρωταπριλιά ὅμως ἔβγαζε τό ἄχτι του και γινόταν ὁ μεγαλύτερος φεύτης τοῦ κόσμου.)" Ελεγε τά ψέματα τῆς χρονιᾶς, γιά νά ξοφλήσει μιά καὶ καλή.

- Εχεις καμιά καλή ιδέα γιά πρωταπριλιάτικο ψέμα; μέ είχε ρωτήσει λίγες μέρες πρίν.

- Πρέπει όπωσδήποτε νά ποῦμε ψέματα, ἐπειδή εἶναι πρωταπριλιά;

- Καί βέβαια! Εἶναι γιά τό καλό, κύριε Σῶτο. Μιά φορά τό χρόνο εἶναι, νά τό καταργήσουμε κι αὐτό;

'Ο Φώτης συνέχισε φωναχτά τίς σκέψεις του.

- Θά πάρω τό Σταῦρο καὶ θά τοῦ πῶ λαχανιαστά στό τηλέφωνο: «Σταῦρο, Σταῦρο, ἔλα γρήγορα. Στήν ταράτσα μας βρέθηκε ἔνας ίπτάμενος δίσκος».

- Θά προτιμοῦσα νά τοῦ ἔλεγες: «Σταῦρο, Σταῦρο, ἔλα γρήγορα. Στήν ταράτσα μου βρέθηκε ἀπλωμένη μιά μπουγάδα!»

- Δέν ἔχεις φαντασία, θύμωσε ὁ Φώτης.

Ξέραμε λοιπόν ὅτι όπωσδήποτε Κυριακή πρωί ὁ Φώτης θά μᾶς ἔκανε φάρσα. Καί συμφωνήσαμε ὅλα τά παιδιά νά κάνουμε τό ίδιο. Μέ τό πού θά σηκώναμε τό ἀκουστικό θά λέγαμε:

- Εμπρός, ἐδῶ πρωταπριλιά! Λέγετε παρακαλῶ. Καί θά τοῦ κόβαμε τή φόρα.

Πραγματικά. 'Ο Φώτης πῆρε πρῶτα ἐμένα, μετά τό Σταῦρο, μετά τή Βιολέτα, ὑστερα τό Σπύρο. "Ολοι τοῦ λέγαμε τό ίδιο:

- Εμπρός! Εδῶ πρωταπριλιά! Λέγετε!

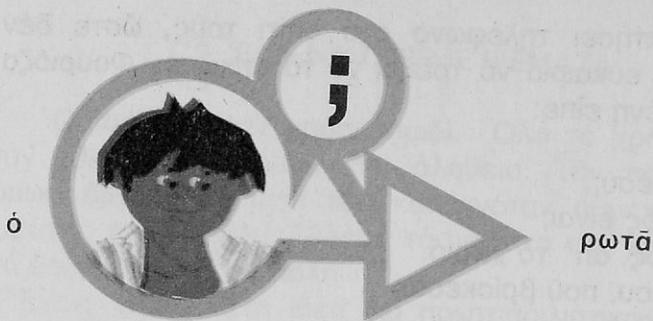
Η μόνη πού δέ θυμήθηκε τίς συμβουλές μας ήταν ἡ Μυρτώ. Ήταν τόσο ἐνθουσιασμένη, πού είχαν ἐπιτέ-

λους ἀποκτήσει τηλέφωνο στό σπίτι τους, ώστε δέν
ἔχανε τήν εύκαιριά νά τρέξει νά τό σηκώσει. Φουριόζα
κι ἀφηρημένη εἶπε:

- Έμπρός!
- Μυρτώ, ἐσύ;
- Ναι, ποιός εἶναι;
- Ὁ Μαθιός, ἀπ' τό χωριό.
- Μαθιέ μου, ποῦ βρίσκεσαι;
- Στό σταθμό.
- Ξέρεις νά ἔρθεις στό σπίτι;
- "Οχι. Πρέπει νά ῥθετε νά μέ πάρετε, γιατί ἔχω μαζί¹ και τή γελάδα.
- Τή γελάδα; τρελάθηκε ἡ Μυρτώ. Πῶς τήν ἔφερες;
- Στά πίσω βαγόνια, στά ἐμπορεύματα.
- Καί ποῦ θά τήν βάλω τώρα;
- Στό πλυσταριό. Δέν ἔχετε πλυσταριό;
- Ἐδῶ δέν ἔχουν πλυσταριά, Μαθιέ μου.
- "Ε, καλά και ποῦ πλένουν;
- Σιά πλυντήρια.
"(Ένα γελάκι ἔκανε τή Μυρτώ νά σκεφτεῖ καλύτερα.
Κοίταξε τό ἀκουστικό, δάγκωσε τά χείλια της και εἶπε:
- Ἐδῶ πρωταπριλιά! Λέγετε!
"Αλλά ἦταν πιά ἀργά. Ὁ Φώτης εἶχε σκάσει στά
γέλια. Ὁ σκοπός του εἶχε πετύχει. ✓

Η Μυρτώ μάζεψε μερικές λέξεις σύνθετες μέ τή λέξη πρωτο-
πρωταπριλιά, πρωτομάστορας, πρωτοπαλίκαρο, πρωτοτόκια,
πρωτοτάξιδο.

Βρές κι ἐσύ πέντε λέξεις σύνθετες μέ τή λέξη πρωτο-

1. Ήταν ψεύτης ό φωτης;
2. Ήταν κακό νά πει ψέματα τήν πρωταπριλιά;
3. Πῶς τόν σταματοῦσαν οἱ φίλοι του, ὅταν τούς ἐπαιρνε τηλέφωνο τήν πρωταπριλιά;
4. Ποιός δέ γλύτωσε τή φάρσα;
5. Ποιά ἦταν ἡ φάρσα;

73. ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

· Η δασκάλα μας μᾶς ζήτησε νά τής πάμε στό σχολεῖο κανένα βιβλίο ἀπ' αυτά πού διαβάζουμε.

· Εκείνη μέ τή σειρά τῆς μᾶς ἔφερε καὶ μᾶς ἔδειξε ἔνα παμπάλαιο βιβλίο, πού τυπώθηκε πρίν ἀπό ἑκατό χρόνια. Ήταν χοντρό, δερματόδετο, δέν εἶχε φωτογραφίες ὅπως τά σημερινά, καὶ τά φύλλα του ἦταν κιτρινισμένα μέ καφέ λεκέδες. Τά γράμματα ἦταν καλλιγραφικά μέ ούριτσες καὶ ἡ γλώσσα πολύ δύσκολη κι ἄς ἦταν ἐλληνική.

Μᾶς μίλησε μετά γιά τήν τυπογραφία καὶ τί ρόλο ἔπαιξε στό νά ἀνέβει ὁ ἄνθρωπος πνευματικά. Μᾶς εἶπε μάλιστα αυτά τά λόγια: «· Ή τυπογραφία ἦταν μιά μεγάλη κατάκτηση τοῦ ἀνθρώπου».

Τό βιβλίο πού μᾶς ἔφερε μᾶς τό ἔδειξε στήν ἀρχή κλειστό ἀπό τήν ἔδρα καὶ μᾶς ρώτησε:

- Σᾶς λέει τίποτε ἔτσι κλειστό πού εἶναι;

Φυσικά δέ μᾶς ἐλεγε τίποτε, ἀφοῦ δέν ξέραμε τί, γράφει.

- "Ολα του τά μυστικά, συνέχισε, τά ἔχει κλεισμένα σ' ἐκεῖνα τά μαῦρα στοιχεῖα τοῦ τυπογραφείου. Εἶναι ἀκίνητα καὶ ἄψυχα, ὅσο δέν τά διαβάζει κανείς. (Μόλις ὅμως πέσει ἐπάνω τους τό ἀνθρώπινο μάτι, ξαφνικά παίρνουν ζωή καὶ φωνή, πάλλονται, μιλοῦν καὶ λένε, λένε, λένε.) Γί' αὐτό τά βιβλία πού εἶναι κλειστά στή βιβλιοθήκη ὅσο ὅμορφα καὶ νά 'ναι, στοιχημένα στή σειρά, δέν ἔχουν καμιά ἀξία. Τά βιβλία εἶναι ὅπως καὶ οἱ ἀνθρωποι. Θέλουν νά σᾶς ἀνοίξουν τήν καρδιά τους νά σᾶς ποῦν αὐτά πού σκέφτονται.

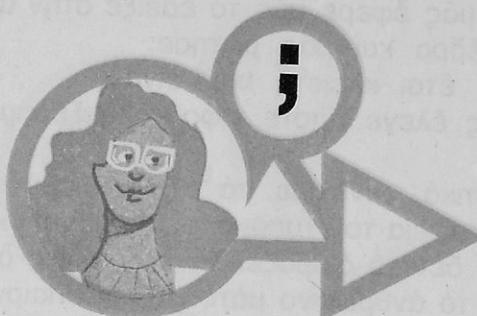
'Αφοῦ εἴπαμε πολλά πάνω σ' αὐτό τό θέμα, μιλήσαμε καὶ γιά τούς ἥρωες τῶν βιβλίων. Πῶς γεννιοῦνται μέσα στό μυαλό τοῦ συγγραφέα καὶ πῶς παίρνουν σάρκα καὶ ὄστα, πῶς διαμορφώνουν τό χαρακτήρα τους, πῶς ἐνεργοῦν μέσα στίς σελίδες τοῦ βιβλίου.

✗ Οι ἥρωες τῶν βιβλίων δέ γερνοῦν. Μένουν πάντα ἔτσι ὅπως τούς γνωρίσαμε, ὅπως μᾶς τούς παρουσίασε ὁ συγγραφέας. Πόσα χρόνια ἔχει πού γράφτηκε ὁ Τρελαντώνης τῆς Πηνελόπης Δέλτα; Κι ὅμως μένει πάντα παιδί, ὅπως μᾶς τόν περιγράφει. Κι εἶναι τόσο παράξενο αὐτό πού συμβαίνει!

'Ακόμα καὶ φανταστικά πρόσωπα πού ἔγιναν ἥρωες βιβλίων δέν πεθαίνουν, ἐνῶ πραγματικοί ἥρωες, πού δέν ἔχουν γραφεῖ σέ βιβλία, μπορεῖ νά ξεχαστοῦν ✗

Κάναμε μεγάλη συζήτηση ἐπάνω σ' αὐτό γιά νά τό καταλάβουμε, ἀλλά τελικά τό καταφέραμε καὶ καταλήξαμε πώς τό μεγαλεῖο τοῦ βιβλίου εἶναι ἀκριβῶς αὐτό. Πώς οἱ ἀλήθειες του, οἱ ἥρωές του, τά διδάγματά του, δέν πεθαίνουν ποτέ μέσ' στό χρόνο. Μένουν ἄφθατα.

ή

ρωτά

1. Πώς ήταν τό παλιό βιβλίο πού ἔφερε στήν τάξη;
2. Ποῦ ἔχουν τά βιβλία κλεισμένα τά μυστικά τους;
3. Τί είναι ή τυπογραφία καί ποιά ή χρησιμότητά της;
4. Ποιός είναι ό σκοπός τῶν βιβλίων καί γιατί πρέπει νά τά διαθάζουμε;
5. Τί συμβαίνει μέ τούς ήρωες τῶν βιβλίων;
6. Ποιό είναι τό μεγαλεῖο τοῦ βιβλίου;

74. Η ΚΑΛΗ ΜΟΥ ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ

"Εξω ἀπό τό παράθυρό μας, σειέται καί λυγιέται ἔνα πανύψηλο δέντρο. Τό λένε ἀροκάρια κι εἶναι σάν ἔλατο. "Εχει μεγάλα ἀπλωτά κλαδιά καί φοῦντες στίς ἄκρες σάν βεντάλια. Τόσο λυγίζει μέ τόν ἄνεμο, πού νομίζω πολλές φορές ὅτι θά σπάσει τό τζάμι μας καί θά μπεῖ στό σπίτι.

~~Στό δέντρο αύτό μένει ή καλή μου γειτόνισσα. Είναι μιά δεκαοχτούρα. Μοιάζει μέ περιστέρι κι ὄρισμένες ὥρες τῆς ήμέρας βγάζει κάτι βραχνές φωνές.~~

- Δεκαοχτώ! Δεκαοχτώ! Δεκαοχτώ!

'Η δεκαοχτούρα κλωσᾶ καί δέ σαλεύει ἀπό 'κεī οὔτε λεπτό. Ζεσταίνει μέ τά γκριζωπά τῆς φτερά τ' αύγα, ἀπ' ὅπου σέ λίγο καιρό θά βγοῦν τά μικρά τῆς «δεκαοχτουράκια». Είναι ἀκίνητη σάν ἄγαλμα. Καί συλλογιέμαι:

- Μά καλά! Δέ πιάνεται; Δέ μουδιάζει;

Μέ τά λαμπερά χάντρινα μάτια της ή δεκαοχτούρα
μέ βλέπει πού τήν κοιτάζω καί μοῦ φαίνεται ότι τό
βλέμμα της έχει μιά ἀπορία σάν νά λέει:

- Μά καλά, Σῶτο, δέν έχεις ξαναδεῖ πουλί νά κλωσᾶ; Ό
κόσμος νά χαλάσει ἐγώ δέ σηκώνομαι ἀπό τ' αύγά μου!

(Η δεκαοχτούρα μέ εἶχε συνηθίσει διαφορετικά.

Τήν ἔβλεπα νά πετᾶ ἀπό δῶ ἀπό κεῖ, νά κυκλοφορεῖ
στό δρόμο ἀνάμεσα στ' αὐτοκίνητα, στό θόρυβο καί τά
κλάξον. Τή χάζευα νά περπατᾶ καμαρωτή στό πεζοδρό-

μιο κοντά στούς ἄνθρωπους. "Αν κρατοῦσε ζεμπίλι στό χέρι θά λεγα πώς εἶναι νοικοκυρά πού πάει νά ψωνίσει.

Τακτικά τήν ἔβλεπα γαντζωμένη στό περβάζι τοῦ καταστήματος πού πουλοῦσε λευκά εἰδη. Στεκόταν μέ περιέργεια στήν πόρτα τοῦ « Υποδηματοποιείου» σάν νά θελε ν' ἀγοράσει γοβάκια.)

(Κοντολογίς αὐτή ἦξερε τή γειτονιά πιό καλά ἀπό μένα. Τήν ἦξερε κι ἀπό ψηλά κι ἀπό χαμηλά.)

Πήγαινε πρωί πρωί στό χασάπη κι ἔβλεπε τίς τιμές τῶν κρεάτων. Τό ἵδιο ἔκανε καὶ μέ τόν φαρά. Στό μανάβη δέν προλάβαινε νά πλησιάσει, γιατί τήν ἔδιωχνε.

Ἐκεῖ ὅμως πού στεκόταν μέ τίς ὥρες ἦταν στό μπακάλικο. "Ἐβλεπε τά διάφορα κουτιά στή βιτρίνα καὶ ἀναρωτιόταν:

— Μά καλά, τόσο βρώμικοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι καὶ θέλουν τόσα ἀπορρυπαντικά;

"Υστέρα στεκόταν στό κατάστημα μέ τά ἡλεκτρικά εἰδη καὶ στό ἀνθοπαλεῖο. Πολύ τῆς ἄρεσε τό μαγαζί μέ τά παιδικά παιχνίδια κι ἀποροῦσε πού ἔβλεπε ἐκεῖ μέσα κουρδιστά περιστέρια.

Η γειτονιά ἔχει ἔνα ράφτη κι ἔναν τσαγκάρη. Η δεκαοχτούρα τούς παρατηροῦσε προσεκτικά νά ράβουν μέ τή βελόνα τους. Ἐκείνοι τῆς πετοῦσαν ψίχουλα καὶ καναβούρι. Κι ὁ φωτογράφος τῆς γειτονιᾶς τήν εἶχε πάρει σέ διάφορες πόζες καὶ τήν εἶχε ρεκλάμα στή βιτρίνα του.

Η δεκαοχτούρα μ' ἔνα πέταγμα βρισκόταν ἀπέναντι στό σουβλατζίδικο. Μετά τή μυρωδιά πού ἔβγαζαν τά καυσαέρια, ἡ μυρωδιά τού γύρου ἦταν σωστό ἄρωμα. Η γειτόνισσά μου ἔβλεπε τά παιδιά ν' ἀγοράζουν σουβλάκια καὶ τηγανιτές πατάτες καὶ συλλογιόταν πόσο ὡραίοι «σπόροι» ἔπρεπε νά ναι γιά νά τούς τρῶνε μέ τόση χαρά.

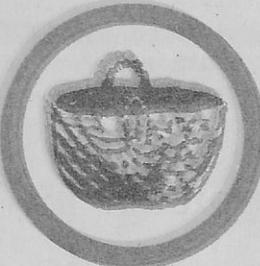
Μετά ἀπό μιά κουραστική μέρα, πέταγμα-περπάτη-

μα, πέταγμα-περπάτημα, ή καλή μου γειτόνισσα έρχόταν νά κοιμηθεί στήν άροκάρια.

Τώρα δέ σαλεύει ούτε βῆμα. Ακίνητη περιμένει τή μεγάλη στιγμή πού θά δει τά μωρά της νά βγαίνουν από τ' αύγα.) Κι όλο μέ ρωτᾶ μέ τά χάντρινα μάτια της:
– Μά γιατί άπορεῖς, Σώτο; Δέν έχεις ξαναδεῖ πουλί νά κλωσσά;

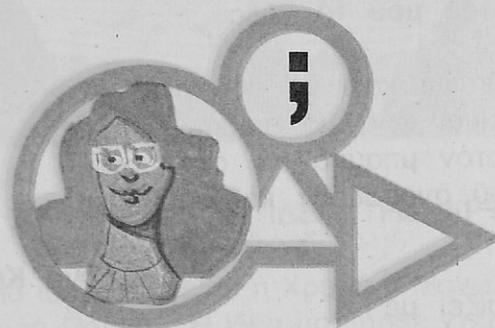
άροκάρια

ζεμπίλι

φωτογράφος

ή

ρωτᾶ

1. Τί μᾶς περιγράφει ό Σώτος στήν πρώτη παράγραφο;
2. Πές μέ δυό λόγια γιά τί μᾶς μιλᾶ στή συνέχεια;
3. Τί κάνει ή δεκαοχτούρα κι άπο ποῦ φαίνεται ότι είναι καλή μαμά;

4. Μιλώντας γιά τούς περιπάτους τής δεκαοχτούρας τί μᾶς περιγράφει ό Σωτος;
5. Τί μαγαζιά έχει ή γειτονιά του;
6. Ποιές σκέψεις κάνει τό πουλάκι στά διάφορα μαγαζιά;

Ο φωτογράφος έχει	φωτογραφεῖο
Ο άνθοπώλης έχει
Ο γιατρός έχει
Ο χασάπης έχει
Ο παπουτσής έχει
Ο Σωτος έχει	καλή καρδιά

75. Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ

Χριστέ μου, ἐγώ δέ σοῦ ζητῶ
καὶ πράγματα μεγάλα
Τηγανητές πατάτες δῶσε μου
καὶ πάρε μου τό γάλα.

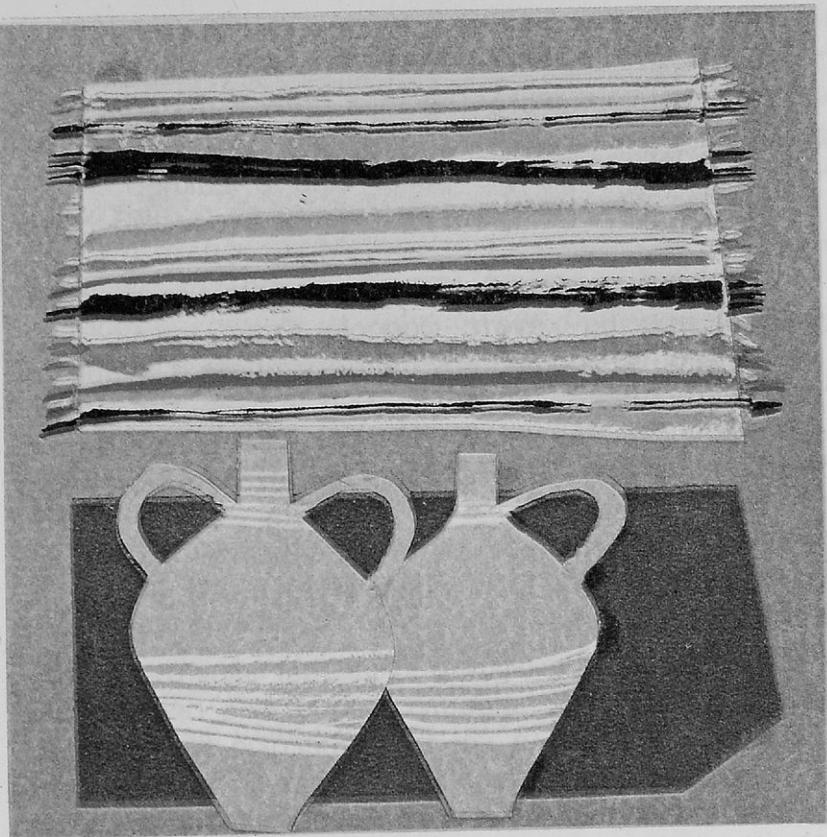
Καί σκύψε κάτι νά σοῦ πῶ:
σάν εἶμαι φρόνιμο παιδάκι,
πές στόν μπαμπά καὶ στή μαμά
νά μοῦ ἀγοράζουν καὶ σουβλάκι!

Réva Karthaíou

«Ο ἀέρας παίζει μέ
τή φλογέρα»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Τί παρακαλᾶ ό μικρός τό Χριστό; καὶ σέ ποιούς στίχους;
2. Τί ζητᾶ γιά ἐπιβράβευση τής φρονιμάδας του;
3. Βρίσκεις πρωτότυπη τήν προσευχή καὶ γιατί;

76. ΜΙΑ ΧΡΥΣΗ ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ

— "Έχω μιά ιδέα, μᾶς είπε ή Χρυσή ή Μανωλοπούλου λίγο πρίν άπό τό Πάσχα. Ή ιδέα μοῦ ήρθε χτές τό άπόγευμα πού είδα τή μητέρα μου νά γυαλίζει τά μπακίρια τῆς γιαγιάς της. Πρίν άπό καιρό λέγαμε ότι θά κάνουμε μιά ἔκθεση μέ παλιά γεωργικά ἐργαλεῖα άπό τό κατώι τῆς γιαγιάς τῆς Μυρσίνης. Αφοῦ ὅλοι ἀγαπᾶμε τόσο πολύ τίς γιαγιάδες μας, γιατί δέν κάνουμε μιά ἔκθεση μέ τά πράγματά τους νά τίς φέρουμε πιό κοντά μας;

· Η Μαργαρίτα σήκωσε τό χέρι νά μιλήσει.

– "Έχουμε ένα χάλκινο μαγκάλι στο σπίτι. Νά τό φέρω;

– Κι έμεις έχουμε στό σπίτι ένα μύλο τοῦ καφέ, πετάχτηκε ό Βασίλης.

– Κι έγώ θά φέρω μιά ρόκα, είπε ό Σάκης.

"Όλοι έλεγαν τί έχουν και τί δέν έχουν στά σπίτια τους.

– Γιά σταθείτε, είπε ή δασκάλα μας σκεφτική. Πολύ φοβᾶμαι πώς θά κάνετε φασαρία στούς γονεῖς σας.

· Άλλα ούτε φασαρία κάναμε ούτε τίποτα. Πήγαμε και τούς ρωτήσαμε:

– Τί πράγματα τής γιαγιᾶς έχουμε στό σπίτι; Μᾶς τά δίνετε νά κάνουμε μιά έκθεση στό σχολειό και νά τά φέρουμε πάλι πίσω;

"Όλοι μᾶς βοήθησαν και έτοιμάσαμε τήν έκθεση γιά τό Πάσχα, πού θά ήταν ἄδεια ή τάξη. Τά θρανία τά μεταφέραμε άλλοῦ.

· Κάτω στρώσαμε ύφαντά κιλίμια και φλοκάτες. Στολίσαμε τίς γωνιές μέ μπαούλα, τραπεζάκια σκαλιστά και μαγκάλια. Τά μπαούλα και τά τραπεζάκια τά καλύψαμε μέ κεντήματα και τσεβρέδες. Έπάνω τους βάλαμε μεγάλους δίσκους, πού τούς λένε σινιά, και διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα, ὅπως κομπολόγια, λάμπες μέ γυαλί, λυχναράκια και λαγήνια ζωγραφιστά.

Μιά γωνιά τήν κάναμε καναπέ και στρώσαμε ἐπάνω του μιά χρωματιστή μπατανία και κεντημένα μαξιλάρια.

Σ' ένα ράφι βάλαμε ἀκροκέραμα ἀπό παλιά σπίτια και τσανάκες ζωγραφισμένες μέ τό χέρι. Σ' ένα καρφί κρεμάσαμε ἔναν τορβά* μέ μάλλινα κορδόνια και σ' ἄλλο ένα λαγοῦτο.

"Όλοι οι τοῖχοι ήταν σκεπασμένοι μέ κεντήματα χρωματιστά πού ἔκαναν τό δωμάτιο χαρούμενο περιβόλι. Κόκκινο, πράσινο, κοκαλί και γαλάζιο ήταν τά πιό χτυπη-

τά χρώματα. Και μέσα στά κεντήματα παράβγαιναν οι τσαλαπετεινοί, οι γοργόνες, τά καράβια κι οι λαλέδες, δηλαδή τά λουλούδια. Κι ἀφῆστε πιά τίς βελονιές. Τίς ἔμαθα κι ἐγώ πού ' μαι ἀγόρι. Ριζοβελονιές, σταυροβελονιές, ἀπανωτές, βυζαντινές, γαϊτανάκια.

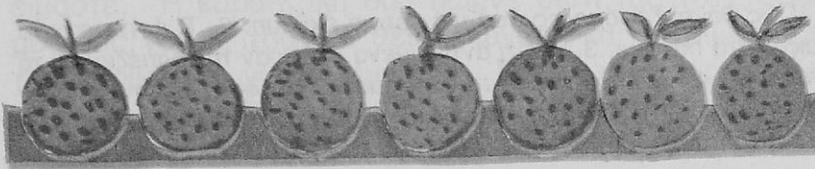
Ο Σπύρος ἔφερε μιά μετσοβίτικη ποδιά ἀπό μαῦρο μεταξωτό ἀτλάζι. Ή Μαργαρίτα τή νυφική φορεσιά τῆς προγιαγιᾶς της ἀπό τό Καστελλόριζο. Ή Βιολέτα ἔνα μεσοφόρι κεντημένο μέ λευκαδίτικες δαντέλες. Ή Κατερίνα πού εἶχε πάει στήν Κρήτη μᾶς ἔφερε ἔνα μικροσκοπικό ἀργαλειό, κι ἡ μαμά μου μοῦ ἔδωσε ἔνα σπερβέρι ἀπό τή Νάξο, πού ἔκανε μεγάλη φιγούρα.

— Πάρτο, μοῦ εἶπε, καί νά μοῦ τό προσέχεις. Τό σπερβέρι εἶναι καθώς βλέπεις κουρτίνα. Τήν ἔβαζαν οἱ γιαγιάδες μας στά κρεβάτια τους, πού εἶχαν κολόνες καί οὐρανό. Κοίταξε κέντημα μετρητό νά σου φύγει ὁ νοῦς.

Καθώς ἔβλεπα τήν τάξη μου ἔτσι στολισμένη δέν τήν ἀναγνώριζα. Σκεφτόμουν πόσα χέρια καί πόσα μάτια εἶχαν ξενυχτήσει, γιά νά τά κάνουν ὅλα τοῦτα κι εἶχα τήν ἐντύπωση πώς μέσα στό δωμάτιο ἐκεῖνο βρισκόταν ὅλη ἡ Ελλάδα μέ σημείο τή λαϊκή της τέχνη.

τορβάς ή ντορβάς = μικρός σάκος, ταγάρι

Νά μαζέψεις λέξεις μέσα ἀπό τό κεφάλαιο πού νά ἀφοροῦν ρουχισμό, δοχεία καί κεντήματα καί νά τίς γράψεις σέ τρεῖς στήλες.

τσανάκα

λαγήνι

άκροκέραμο

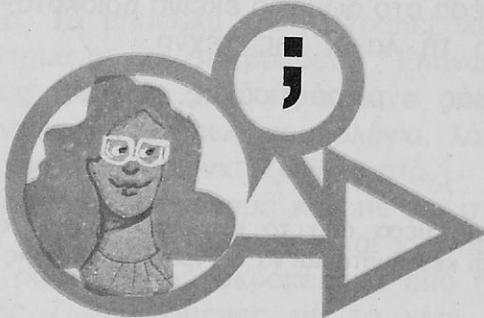
μαγκάλι

τσεβρές

μύλος τοῦ καφέ

ρωτᾶ

1. Πῶς θά τήν όνόμαζες έσου μιά τέτοια ἔκθεση; 2. Τί εστρωσαν τά παιδιά στό πάτωμα; 3. Μέ τί ἀντικείμενα στόλισαν τά τραπέζια καὶ τά μπαοῦλα; 4. Τί παρίσταναν τά κεντήματα; 5. Μέ τί θελονιές ἤταν κεντημένα; 6. Τί ἔφεραν στήν τάξη ὁ Σπύρος κι ἡ Βιολέτα; 7. Τί ἐντύπωση εἶχε ὁ Σῶτος βλέποντας τήν τάξη του στολισμένη;

77. ΜΑΣ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

“Ε, λοιπόν αύτό πού έγινε ήταν κάτι πού δέν τό φανταζόμουν. “Οταν είπαμε μέσα στήν τάξη ότι έμεις θά πηγαίναμε τό Πάσχα στό χωριό, νά παντρέψουμε τό θεϊο Αργύρη και τή θεία Δάφνη στό έκκλησάκι τοῦ Αιλιᾶ, τά παιδιά έκαναν έπανάσταση.

- Θέλουμε νά ρθοῦμε κι έμεις.
- Εμεῖς νά μή δοῦμε τό γάμο;
- Δέ μᾶς είχατε ύποσχεθεῖ μιά έκδρομή στό χωριό, γιά νά γνωρίσουμε τό Μαθιό;
- Πάρτε μας κι έμᾶς μαζί σας...
- ‘Η δασκάλα τά χασε.
- Αφῆστε, εἶπε, θά τό κανονίσω.

(Καί τό κανόνισε. Τή Μεγάλη Τετάρτη ἔνα πούλμαν πεφίμενε ἔξω ἀπό τό σχολεῖο. Τριαντατέσσερις ἄνθρωποι – γονεῖς και παιδιά – μέ βαλίτσες, βαλιτσάκια και ταξιδιωτικούς σάκους, μπήκαμε μέσα μέ χαρές και μέ γέλια.

Έμεις τά παιδιά είχαμε χίλιους λόγους νά γελάμε και νά χαιρόμαστε. Θά γιορτάζαμε τό Πάσχα στήν ἔξοχή, θά βλέπαμε τό Μαθιό, θά γνωρίζαμε τόν παππού και τή γιαγιά, θά τρώγαμε κουφέτα. Οὔτε πού μᾶς πέρασε ἡ σκέψη ποῦ θά κοιμηθοῦμε και πῶς θά τά βολέψουμε ἀπό φαγητό. Είναι κάτι πράγματα πού τά σκέφτονται μόνο οἱ μεγάλοι. Εύτυχως,

Θά μᾶς φιλοξενοῦσε τό χωριό. ‘Η δασκάλα μας είχε τηλεφωνήσει και τούς είχε εἰδοποιήσει πόσα ἄτομα θά είμαστε. ‘Η κυρα-Καλή θά παιρνε σπίτι της τό Σταῦρο μέ τούς γονεῖς του. Τό θεϊο Αργύρη και τή Μυρτώ θά τούς κοιμιζε ἡ γιαγιά Μυρσίνη. Έμένα και τούς δικούς μου μᾶς ἀνέλαβε ἡ θεία-Μαριγώ. Κι ὅλους τούς ἄλλους τά ύπόλοιπα λιγοστά σπίτια τοῦ χωριοῦ.

Τό χωριό είχε κατέβει νά μᾶς προύπαντήσει στά πλατάνια. Πρώτος καί καλύτερος ό Μαθίος. Άκολουθούσε ή γιαγά μέ τήν άγκαλιά της άνοιχτή κι ό παππούς χαμογελώντας.

- Καλῶς όρίσατε! Καλῶς τους!

Κάτω άπό τά πλατάνια άνάβλυζε μιά δροσερή πηγή. Πρώτη μου φορά ἔβλεπα τέτοιο πράγμα. Τό νερό παγωμένο καί κρυστάλλινο ἔβγαινε χοροπηδώντας μέσ' άπό τή γῆ, σχημάτιζε ρυάκια καί κατηφόριζε τραγουδώντας σάν σχολιαρόπαιδο σέ μιά μικρή χαράδρα γεμάτη ρείκια καί φτέρες.

~~Τό~~ κελάρυσμα τοῦ νεροῦ, τό θρόισμα τῶν πλατανιῶν, οι φωνές τῶν άνθρωπων τοῦ χωριοῦ μαζί μέ τά καλωσορίσματα ἔφταναν στ' αὐτιά μου σάν μουσική. Κι ὅλη αὐτή ή μουσική τῆς ἐγκαρδιότητας καί τῆς φιλοξενίας ἔγινε πιό ἔντονη, ὅταν πήγαμε στά σπίτια τούς

Οι χωρικοί ἄνοιγαν τίς πόρτες τους χαρούμενα καί καλόκαρδα. Μᾶς δέχονταν μέ στοργή καί γλυκές κουβέντες. "Εστρωναν στρώματα καί καθαρά σεντόνια νά μᾶς κοιμίσουν. "Εβγαζαν τίς μπατανίες ἀπό τό γιοῦκο*, πού είχαν στή γωνιά, γιά νά μᾶς σκεπάσουν. Αφῆστε πιά τό φαγητό."

- Πάρε τυράκι, γιόκα μου!

- Τό κρασί είναι πολύ καλό, κουμπάρε. Δοκίμασε.

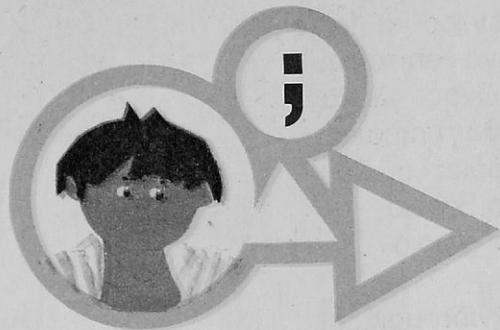
- Πίνει τό παιδί πρόβειο γάλα, νά πάω νά τοῦ φέρω;

- Δέν εφαγες, κουμπάρα!

~~Τό~~ νά δείχνεις λοιπόν άγάπη στούς ξένους καί νά ξέρεις νά τούς περιποιεῖσαι είναι ἔνα μεγάλο προσόν. Κι ή φιλοξενία γιά τούς "Ελληνες δέν είναι κάτι καινούριο. Τό κουβαλᾶμε μέσα μας ἀπό τά παλιά χρόνια μέχρι σήμερα.

γιοῦκος = ο μπόγος μέ τά σκεπάσματα

ό

ρωτά

1. Ποιοί ήταν οι λόγοι που ήθελαν νά ρθοῦν καί τ' ἄλλα παιδιά στό χωριό;
2. Ποῦ θά έμεναν οι Ἀθηναῖοι;
3. Τί τοῦ ἔκανε ἐντύπωση;
4. Πῶς ἔδειχναν τά φιλόξενα αἰσθήματά τους οι χωριανοί;
5. Τί εἶναι ἡ φιλοξενία;

78. ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

Τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό
εἶναι ἔνα κοπάδι
τόσο δά σπιτάκια
μέ γκρενά καπάκια.
Τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό.

Μέ μιάν ἐκκλησούλα
πιό ψηλήν ἀπ' ὅλα,
τόση δά μικρούλα,
μέ μιά κρύα βρυσούλα.
Τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό.

Κάθε δέντρο κι ίσκιος
στά γυμνά σπιτάκια,
κάθε κλωνος γλύκα
στά ξανθά παιδάκια,
μήλα, ρόδια, σύκα.
Τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό.

Σάν παιχνίδι μοιάζει
μέ ξυλένιους κύβους
πού μικρό παιδί^τ
παιζόντας στή χλόη
τ' ἄφησεν ἐκεῖ
κι είναι ξεχασμένο.
Τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό.

Βράδυ σάν περνᾶ
τ' ἄκαρδο τό τρένο
ἄχ, δέ σταματᾶ
λίγο στό καημένο
τό μικρό χωριό
τό μικρό χωριό.

Ρίτα Μπούμη-Παπᾶ

Ν' άπαντησουμε σέ μερικές έρωτήσεις:

1. "Ολες οι στροφές έχουν τούς ίδιους στίχους;
2. Τί θέλει νά έπιτύχει ή ποιήτρια έπαναλαμβάνοντας τίς λέξεις: «μικρό χωριό»;
3. Μέ τί παρομοιάζεται τό χωριό στήν πρώτη στροφή;
4. Γιατί κάθε κλωνος τῶν δέντρων είναι γλύκα γιά τά παιδιά;
5. Γιατί είναι ἄκαρδο τό τρένο γιά τό μικρό χωριό;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ίνστιτούτο Εικοσιετίκης Πολιτικής

Κοντά στό χωριό ξανοίγεται ή αύτοκρατορία του δάσους. Τά δέντρα άνηφορίζουν τήν πλαγιά και μεγαλώνουν κάτω άπό τό ἄγρυπνο βλέμμα τῆς φύσης. Τά βρύα και οἱ λειχῆνες βάζουν ὅλη τους τή χάρη, γιά νά σχηματίσουν ἔνα πολύχρωμο χαλί στή γῆ. Τά ἔντομα ζουζουνίζουν πάνω στά κλαδιά. Τά πουλιά χαρίζουν στό χῶρο τή γλυκιά τους λαλιά. Και τά φυλλώματα τῶν δέντρων ρουφοῦν τόν ἥλιο και παίρνουν τή φλόγα του.

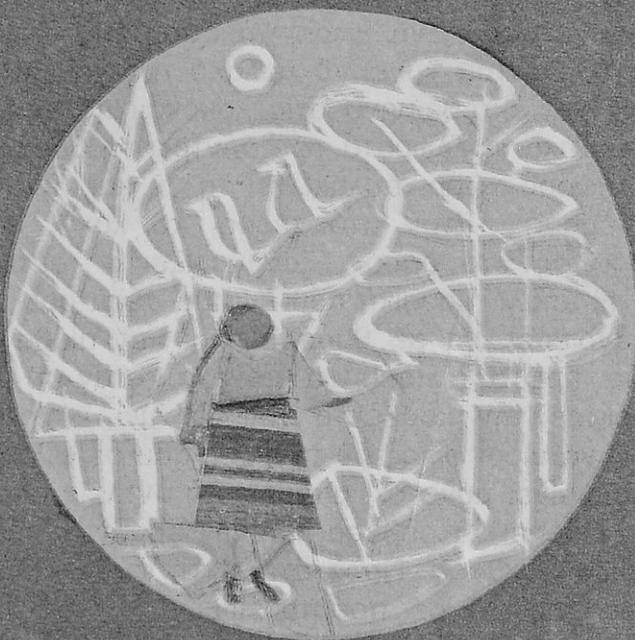
"Οταν ἔχεις μαζί σου τό Μαθιό στό δάσος μαθαίνεις τά πάντα. Ξέρει ὅλα τ' ἀγριολούλουδα μέ τ' ὄνομά τους. Σοῦ μαθαίνει τίς καμπανοῦλες, τούς κρόκους, τό κρίταμο, τούς μικρούς ἄγριους πανσέδες, σέ συστήνει στίς γαλατσίδες μέ τά κίτρινα λουλούδια και στίς κουμαριές.

Σοῦ γνωρίζει τίς τουλίπες πού φυτρώνουν μόνες τους, κάτι τουλίπες μέ στενά φύλλα και πορτοκαλιά λουλούδια. Σέ κάνει φίλο μέ τά λινάρια, σοῦ δείχνει τό τσάι τοῦ βουνοῦ μέ τ' ὄνομα σιδηρήτης και σοῦ μαθαίνει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι τό φυτό αύτό θεραπεύει τά τραύματα πού ἔχουν γίνει μέ σίδερο και ἄλλα πολλά.

Τ' ἀγριολούλουδα, ή φιλοξενία τῶν χωριανῶν, τό δάσος, ὁ Μαθιός, σᾶς τό ξανάπα, ἔχουν δεθεῖ μέσα μου σάν μιά ώραία γνωστή μουσική. Δέν ξέρω τί ἔχω πάθει. "Ισως ἐπειδή αύτά τά πράγματα δέν τά ζῶ καθημερινά στήν Ἀθήνα, νά μοῦ ἀρέσουν τόσο πολύ. Τό κουβέντιασα μέ τή μητέρα μου και μοῦ εἶπε:

- Δέν ἔχεις τόσο ἄδικο νά ἔχεις μπερδέψει μέσα σου τή φιλοξενία και τό δάσος. "Οπως ή θεια-Μαριγώ μᾶς ἔδωσε τά σκεπάσματά της νά σκεπαστοῦμε, ἔτσι και τό δάσος μᾶς δίνει τόν ἵσκιο του και τή δροσιά τοῦ. Τό δάσος οέν εἶναι τό δικό μας σπίτι. Είναι τό σπίτι τῶν

προστατεψε τη φυση

δέντρων, τῶν πουλιῶν, τῶν ζουζουνιῶν. Ἐμεῖς κάνουμε στά δάση ἐπισκέψεις κι ἐκεῖνα μᾶς κάνουν τή χάρη νά μᾶς φιλοξενοῦν.

- Σάν τή γιαγιά τή Μυρσίνη.
- Ακριβῶς. Και τώρα σέ ρωτάω. Μπορεῖς νά κάνεις κακό σ' ἔναν ἄνθρωπο πού σέ φιλοξενεῖ;

- "Οχι, της είπα άπορημένος γιά τήν έρωτηση. Δηλαδή τί νά κάνω;

- Ας ποῦμε, νά βάλεις φωτιά στό σπίτι του.

- Ποτέ, είπα σχεδόν θυμωμένος.

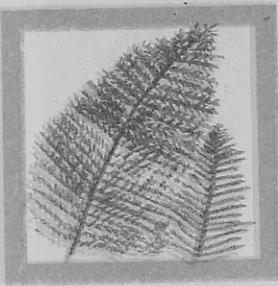
Κι όμως, Σῶτο μου, αύτή τή φιλία και τήν άγάπη που δείχνει τό δάσος γιά τόν ανθρωπο, οι ανθρωποι τήν έκμεταλλεύονται πολλές φορές. Τοῦ βάζουν φωτιές, τό καταστρέφουν, γιά νά κάνουν νέες καλλιέργειες ή οικόπεδα. "Ομως ή γῆ χωρίς τά δάση της, άπογυμνωμένη από τά δέντρα χάνει τό μαλακό της γόνιμο στρώμα και βρίσκεται έκτεθειμένη στίς κακοκαιρίες. Χωρίς τά προστατευτικά φυλλώματα τών δέντρων ή βροχή παρασύρει τό εύφορο χώμα, αύλακώνει τή γῆ και τήν κάνει άγονη και έρημη. "Ετοι, στό τέλος, τό κακό, που κάνει ό ανθρωπος στό δάσος, ξαναγυρίζει σ' αύτόν τόν ίδιο.

'Η άπαλή μουσική πού ένιωθα μέσα μου είχε άρχισει ν' άγριεύει, νά μέ θυμώνει, και δέν αισθανόμουνα πιά όπως πρώτα. Ήρεμησα μονάχα, όταν ή μητέρα μου τέλειωσε τήν κουβέντα της μέ μιά εύχη.

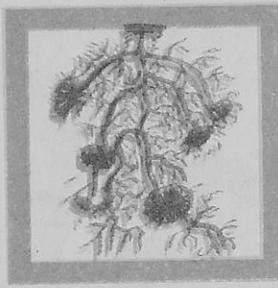
- (Τό νά είσαι φίλος μέ τή φύση πού σέ φιλοξενεῖ, Σῶτο, δέ σημαίνει μόνο ότι μπορεῖς νά άντλεις από τά πλούτη της) Πρέπει νά σέβεσαι και τήν άρμονική τάξη πού έχει έπιβάλει ό Θεός. Προστάτεψε τή φύση κι έκείνη μέ τή σειρά της θά σέ προστατέψει.

Ν' άπαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις:

1. Πώς περιγράφει ό Σῶτος τό δάσος; 2. Τί έμαθε ό Σῶτος άπό τό Μαθιό γιά τ' άγριολούλουδα; 3. Γιατί ό Σῶτος μπέρδεψε μέσα του τό δάσος μέ τή φιλοξενία; 4. Τί έξήγηση τοῦ έδωσε ό μητέρα του; 5. Ποῦ ξαναγυρίζει τό κακό που κάνει ό ανθρωπος στό δάσος και γιατί; 6. Τί σημαίνει νά είσαι φίλος μέ τή φύση;

φτέρες

λειχήνες

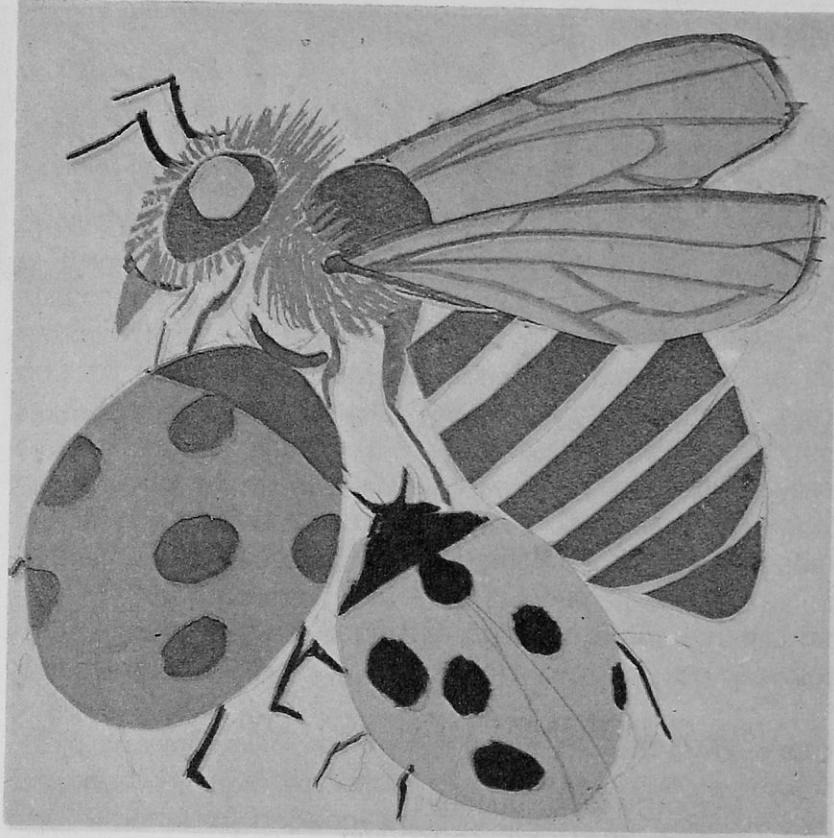
λινάρια

Νά κάνεις τρεῖς φράσεις μέ τίς λέξεις: φιλοξενία, δάσος, προστασία

(80) Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΖΟΥΖΟΥΝΙΩΝ

Μαζευτήκανε μιλιούνια
 στό περβόλι τά ζουζούνια.
 Βάλαν ἄρματα βαριά:
 κράνη, θώρακες, κεντριά,
 τάχα γιά τιμή και δόξα.
 Θέ μου, ό πόλεμος τί λόξα!

Κάτω ἀπ' τήν κολοκυθιά,
 στομωθήκανε* σπαθιά.
 Κι ἐκειδά στίς μελιτζάνες
 κλάψαν ἀδερφές και μάνες,
 τάχα γιά τιμή και δόξα.
 Θέ μου, ό πόλεμος τί λόξα!

Σπή χλωρή τή φασουλιά,
βρῆκε ό χάροντας δουλειά.
Καί σιμά στίς λαχανίδες
γράφτηκαν χρυσές σελίδες,
táχα γιά τιμή και δόξα.
Θέ μου, ό πόλεμος τί λόξα!

Και μονάχα ἔνα τζιτζίκι
– μπράβο του; γιά* ρεζιλίκι;
δέν κατέχω νά σᾶς* πῶ –

δέ σκοτώνει, λέει σκοπό*
κι όχι γιά τιμή καί δόξα:
«Θέ μου, ό πόλεμος τί λόξαι!»

Δημήτρης Μανθόπουλος

«Μέ λένε ἥλιο»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις:

1. Τί κάνει τό τζιτζίκι αντί νά σκοτώνει;
2. Ποιοί στίχοι τοῦ ποιήματος παρουσιάζουν πολεμικές σκηνές;
3. "Εχει όμοιότητες ό πόλεμος τῶν ζουζουνιών μέ τὸν πόλεμο πού κάνουν μεταξύ τους οἱ ἄνθρωποι;
4. Πολεμοῦν γιά τιμή καί δόξα τά ζουζούνια; οἱ ἄνθρωποι; Εἶναι ό πόλεμος λόξα γιά τά ζουζούνια; γιά τούς ἄνθρωπους;
5. Γιατί ἐπαναλαμβάνει ό ποιητής όλοιδια τὸν τελευταῖο στίχο σέ κάθε στροφή;

στομαθήκανε = ἀπό τὴν πολλή χρήση ἔπαψαν νά κόβουν

γιά = ἥ

λέω σκοπό = τραγουδῶ

26-3

81. ΤΑ ΚΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Τά παιδιά τοῦ χωριοῦ εἶχαν στολίσει ἀπό τό πρωί τὸν ἐπιτάφιο μέ κρίνα ἀπό τούς κήπους τοῦ χωριοῦ. "Άλλα κρινάκια ἦταν σάν χωνιά κι ἄλλα σάν καμπανούλες. Ἀνάμεσα στούς ἀσπρους κρίνους ξεχώριζαν οἱ κόκκινοι μέ τά σκοῦρα στίγματα κι οι ἄλλοι μέ τά χρυσοκίτρινα ἄνθη.

— "Εχετε ἐσεῖς τόσο ώραῖο ἐπιτάφιο στήν Αθήνα; μέ ρωτησε καμαρώνοντας ό Μαθιός καί μοῦ δειξε τό

κουβούκλιο και τό χρυσοκέντητο ύφασμα πού 'δειχνε τό Χριστό στόν τάφο.

- "Έχουμε, τοῦ εἶπα καμαρώνοντας κι ἐγώ. Τόν ἐπιτάφιο τῆς γειτονιᾶς μού και τόν ἐπιτάφιο τοῦ 'Αι - Γιώργη στό Λυκαβηττό. Πρέπει νά τόν δεῖς κάποτε. "Οπως ἀνάβουν τά κεράκια τῶν ἀνθρώπων πάνω στό λόφο, μοιάζουν μέ λιτανεία ἀπό πυγολαμπίδες.

- Σοβαρά; εἶπε μέθαυμασμός ο Μαθιός:

- Κοίταξε, Μαθιό, δέν ξέρω νά σοῦ πῶ πῶς γίνεται αύτό, ἀλλά κάθε πόλη και κάθε χωριό νομίζει ὅτι ἔχει τόν καλύτερο ἐπιτάφιο.

* * *

Τό βράδυ ὅλο τό χωριό ἀκολουθοῦσε τόν ἐπιτάφιο. Τ' ἀγόρια και τά κορίτσια τοῦ δημοτικοῦ μέ καλαθάκια γεμάτα λουλούδια τραγουδοῦσαν τά ἐγκώμια:

"Ἐρραναν τόν τάφο αἱ μυροφόροι μύρα.
λίαν πρώι ἐλθοῦσαι.

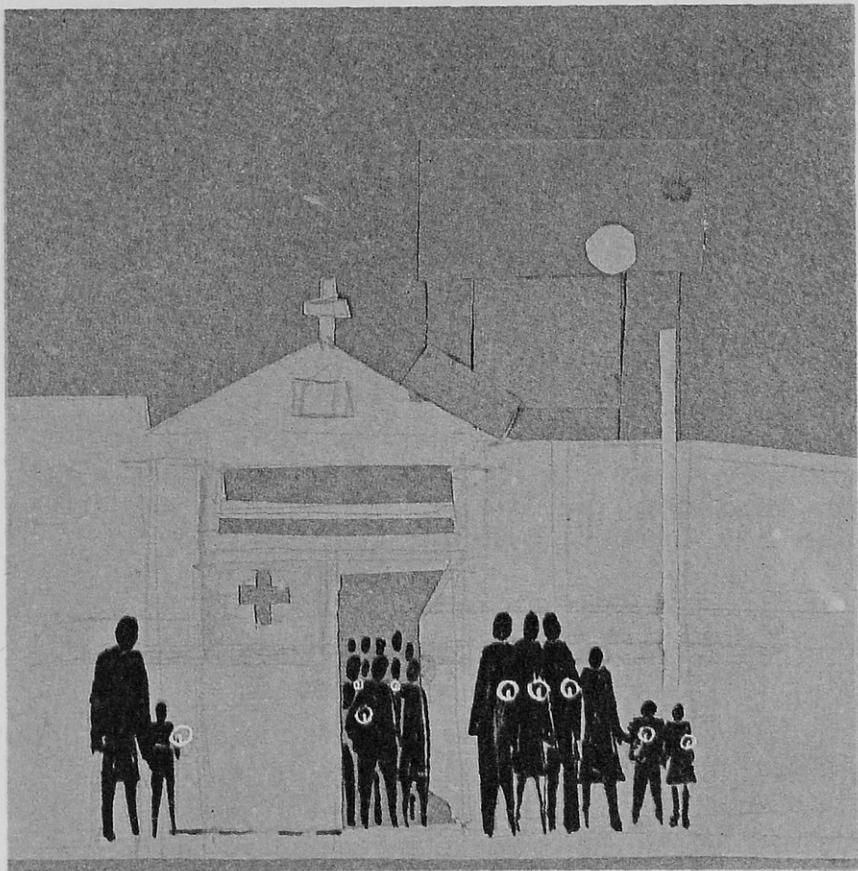
· Ο Μαθιός ἔψελνε δίπλα μου μέ δυνατή φωνή. "Ηξερε ὅλα τά ἐγκώμια, ἐνῶ ἐγώ ἔλεγα μόνο τίς τελευταῖς λέξεις.

Σταθήκαμε στήν πλατεία. Τ' ἀδύνατα κεράκια τρεμόφεγγαν μέσα στήν ἀνοιξιάτικη βραδιά.

Κρατοῦσα ἀναμμένο τό ἄσπρο κερί, πού μοῦ εἶχε πάρει ὁ πατέρας μου, κι ἔστεκα δίπλα του. "Οταν μοῦ τό φερε σπίτι εἴχαμε κάμει μιά παράξενη κουβέντα:
- Σοῦ φερα κερί γιά τόν ἐπιτάφιο, μοῦ 'πε. Πρόσεξε μήν καεῖς και κάψεις και κανέναν ἄλλο.

Τοῦ τό ύποσχέθηκα.

X - Ξέρεις, συνέχισε, τό κερί αύτό τό ἀγόρασα, γιά νά σοῦ τό φέρω, ἀλλά ύπάρχουν και μερικά κεριά, πού δέν ἀγοράζονται.
- Δέν καταλαβαίνω, τοῦ εἶπα, σηκώνοντας τούς ὥμους

μου. Θέλω νά μοῦ ἐξηγήσεις τί ἐννοεῖς.

Χαμογέλασε καὶ μοῦ χάιδεψε τό κεφάλι.

— Τά κεριά πού ἐννοῶ δέν πουλιοῦνται καὶ δέν ἀγοράζονται. Αύτά τά κεριά ἀνάβουν μέσα στήν καρδιά. Είναι τά κεριά τῆς ἀγάπης, τῆς καλοσύνης, τῆς εὐγένειας τῆς ψυχῆς. Θά 'θελα νά 'χεις μερικά τέτοια κεριά μέσα σου καὶ νά τά 'χεις ἀναμμένα γιά ὅλη σου τή ζωή.

ό

j

ρωτά

1. Πώς ήταν ό ἑπιτάφιος τοῦ χωριοῦ; 2. Τί λέμε ἐγκώμια; 3. Ὑπάρχουν τά κεριά πού ἀνάβουμε στίς ἐκκλησίες. Ποιά κεριά ἀνάβουν μέσα στήν καρδιά τῶν ἀνθρώπων;

17 = 4

82. ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΜΕ ΤΗ ΣΦΕΝΤΟΝΑ

“Οταν ήμουν ἑφτά ὄχτω χρονῶν, μοῦ ἔτυχε κάτι πού δέν μπορῶ ἀκόμα καὶ σήμερα νά τό ξεχάσω.

‘Ο φίλος μου ό Ἐρρίκος κι ἐγώ εἶχαμε φτιάξει δυό λάστιχα, γιά νά πάμε νά κυνηγήσουμε πουλιά. Ἡταν ἡ ἄνοιξη στήν ἀρχή της. Μεγαλοβδομάδα.

Μιά μέρα ό Ἐρρίκος μοῦ εἶπε: «Πάμε στό δάσος γιά πουλιά;»

‘Η πρότασή του μοῦ προξένησε φρίκη. Άλλα δέν ἔφερα ἀντίρρηση. Φοβόμουν μή μέ κοροϊδέψει ό φίλος μου.

Ξεκινήσαμε λοιπόν για τό δάσος. Σταθήκαμε κοντά σ’ ἔνα γυμνό δέντρο. Τά κλαριά του ήταν γεμάτα πουλιά. Πλησιάσαμε. Τά ποιλινά δέ φοβήθηκαν. Τραγουδοῦσαν χαρούμενα γιά τόν ἐρχομό τῆς ὄλόφωτης ἡμέρας.

Ο φίλος μου έσκυψε, πήρε μιά μικρή πέτρα και τήν
έβαλε στό λάστιχο. Παρ' όλες τίς τύψεις πού είχα,
έκαμα τό ίδιο κι έγώ. Προσπαθούσα σόμως νά μή σημα-
δεύω τά πουλιά, άλλα νά ρίχνω στόν άέρα.

(Εκείνη άκριβώς τή στιγμή άρχισαν νά χτυποῦν οι
καμπάνες της έκκλησίας. Έμένα μοῦ φάνηκε πώς ή
φωνή της καμπάνας έρχόταν άπό τόν ούρανό.)

Πέταξα πέρα τό λάστιχο και άρχισα νά κάνω θόρυβο,
γιά νά φύγουν τά πουλιά άπό τό φονικό σημάδι τοῦ φίλου
μου κι έφυγα τρέχοντας γιά τό σπίτι μου.)

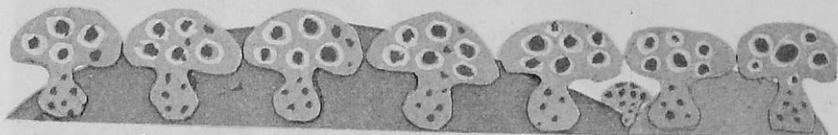
· Από τότε, κάθε φορά πού χτυποῦν οι καμπάνες και είναι Μεγαλοβδομάδα και ό ήλιος λάμπει, ό νοῦς μου πάει σ' έκεινο το κυνήγι μέ το λάστιχο.

Και ή καρδιά μου γεμίζει εύγνωμοσύνη, πού ή φωνή τῆς καμπάνας χάραξε τόσο βαθιά μέσα στήν καρδιά μου τήν έντολή:

«Μή σκοτώσεις».

Αλβέρτος Σβάιτσερ

«Παιδική Πρωτοχρονιά»

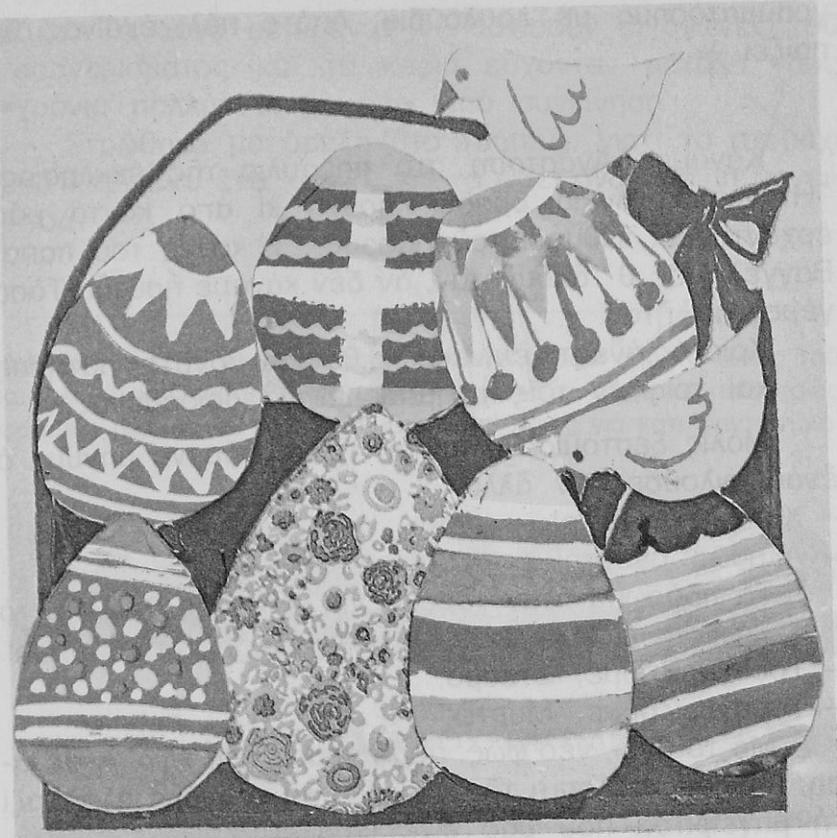

27-3. 83. ΠΑΣΧΑΛΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

· Από τό πρωί τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ή πρόσχαρη άναμονή τῆς Ανάστασης, ήταν ζωγράφισμένη στά πρόσωπα τῶν χωρικῶν. Ο χασάπης κι ό μπακάλης στόν κεντρικό δρόμο είχαν μεγάλη κίνηση. "Ολοι έκαναν τίς προμήθειές τους γιά τό άναστασιμό τραπέζι..

· Ο παππούς δέν αγόρασε κρέας. Τό Λαμπριάτη του - έτσι τό λεγαν τό άρνι τῆς Λαμπρῆς - τό είχε διαλέξει έδω και δυό μῆνες πρίν, ἀπό τό κοπάδι τοῦ Μαθιοῦ κι ό κύρ Διαμαντής τοῦ τό χε έτοιμάσει γιά ψήσιμο.

(Τά κουλούρια, τά τσουρέκια, τά κόκκινα αύγά κι οι μεγάλες λαμπριάτικες κουλούρες ήταν άπλωμένες σ' όλα τά σπίτια τοῦ χωριοῦ.) Ή θεια-Μαριγώ χάρισε μιά τῆς μητέρας μου κι έκεινη τήν παίνεσε:

Θεια-Μαριγώ, άληθινά δέν εχω ξαναδεί κουλούρα φτιαγμένη μέ τόση τέχνη και στολισμένη μέ τόσα κεντίδια.

Εδῶ στό χωριό χαρίζουν ό ενας στόν άλλον δῶρα.
Λίγο κρασί, αύγα, τσουρέκια.

Ο θεῖος Αργύρης, πού ναι και νουνός μου, μοῦ χε πάρει τήν πασχαλιάτικη λαμπάδα κι ενα σοκολατένιο λαγό. Μοῦ χε πάρει και τό δῶρο τῆς Λαμπρῆς, άλλα καλύτερα νά μή τό συζητᾶμε αύτό. Ήταν μιά σειρά

γραμματόσημα μέ λουλούδια, όπότε πάλι έκεινος θά παιζει.

* * *

X Κάναμε Ἀνάσταση στό προαύλιο τῆς ἐκκλησίας.
Ήταν μιά γλυκιά βραδιά, ἡσυχη κι ἀπό κοντά μᾶς
ἔρχονταν οἱ ψίθυροι τοῦ δάσους. Ἡ φωνή τοῦ παπα-
Βαγγέλη, δέ θ' ἀκουγόταν, ἂν δέν κάναμε ἡσυχία. Τόσο
γέροντας ἦταν.

Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

Μόλις ξεστόμισε ὁ παπάς τό χαρούμενο μήνυμα ὁ
ἔνας φιλοῦσε τόν ἄλλο.

- Χριστός ἀνέστη!

- Ἀληθῶς ἀνέστη! X

Tά πρόσωπα ἦταν χαρούμενα, οἱ εὐχές θερμές, τό
φῶς τῶν κεριῶν τρεμουλιαστό.

- Τσουγκρίζουμε, Σταῦρο;

- Τσουγκρίζουμε, Μυρτώ;

(Μέ τό ἄγιο, νέο φῶς, πού πήραμε ἀπό τήν Ἀνάστα-
ση, πήγαμε στό σπίτι τῆς γιαγιᾶς, γιά νά φάμε ὅλοι μαζί
τή μαγειρίτσα πού μᾶς εἶχε φτιάξει.)

Στό ἀνώφλι σταθήκαμε καὶ κάναμε ἑνα σταυρό μέ
τόν καπνό τῆς λαμπάδας.

- Γιά νά ύπαρχει εύτυχία στό σπίτι μας ὅλο τό χρόνο,
ψιθύρισε ὁ παπούς.

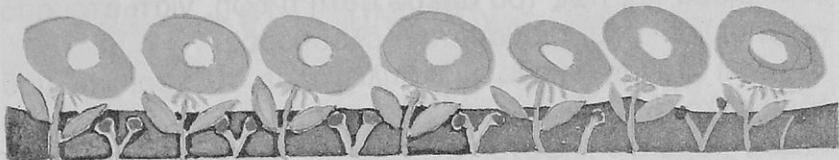
"Υστερα οἱ δυό τους - ὁ παπούς κι ἡ γιαγιά - μ'
ἀναμμένες λαμπάδες ζύγωσαν τά ζῶα τοῦ στάβλου καὶ
τά δέντρα τοῦ κήπου, γιά νά τούς εὐχηθοῦν τό «Χριστός
ἀνέστη».

Στό σπίτι ὅλα ἦταν συγυρισμένα καὶ καθαρά. Ἡ
μαγειρίτσα κάτι μουρμούριζε πάνω στό τραπέζι. Τρεῖς
βιολέτες εἶχαν πιάσει ψιλή κουβέντα μέσα σ' ἑνα ἀπλό

βάζο. Τά αύγα περίμεναν ν' άρχισουν οι άγωνες του
τσουγκρίσματος και τά κεριά εύχονταν μεταξύ τους
«χρόνια πολλά» κι ελιωναν ἀπό συγκίνηση.

Στρώθηκα μέ όρεξη στό τραπέζι, γιατί τό στομάχι
μου περίμενε ἔνα χρόνο, γιά νά φάει ἀναστάσιμη μαγει-
ρίτσα.

Διάβασε ξανά τή δεύτερη και τρίτη παράγραφο ἀπό τό τέλος τοῦ
κεφαλαίου και πρόσεξε τό περιεχόμενό τους. Μετά νά πεῖς ποιές
φράσεις μιλοῦν γιά κάτι πραγματικό και ποιές γιά κάτι φανταστικό.

18⁴ 84. ΤΟΥ ΜΑΘΙΟΥ ΟΙ ΓΙΔΕΣ

“Αν δέν εἶχα γνωρίσει τό Μαθιό, θά ήμουν πολύ
στενοχωρημένος. Αύτό τό παιδί ήταν σοφό και ἄξιο,
καλό και ἄγριο σάν τή φύση. Ήταν ντόμπρος και καρτε-
ρικός.

Σηκωνόταν χαράματα, ἄρμεγε τά ζωντανά*μές στή
στρούγγα, μετά τά ἔβγαζε νά βοσκήσουν και τό δειλινό
πάλι τά ἄρμεγε.

Μοῦ ’δειξε τό κονάκι* του. Ήταν καμωμένο μέ
ψαθί και καλάμι, λυγαρόβεργες και φτέρες Τό μαντρί¹
του ό Μαθιός τό ’λεγε γιδοκάλυβο καί γιδομάντρι. Τό
’χε ντυμένο μέ πλατανόκλαδα και καλάμια δεμένα μέ
σύρμα, γιά νά μή λασκάρουν και τά βρίσκει ό ἀέρας
χαλαρά.

Σ' αύτό τό κονάκι ἔμενε ἀπό τίς εἰκόσι 'Απριλίου μέχρι τίς τελευταῖς μέρες τοῦ Οκτώβρη. Εἶχε κι ἔνα θειό τσέλιγγα, πού ἔμενε μόνιμα ἐκεī στίς ψηλοκορφές

Τή γίδα του τήν Μπάλια τήν ἀγαποῦσε πιό πολύ ἀπ' ὅλες. Τήν ἔλεγε Μπάλια, γιατί εἶχε ἔνα μπάλωμα στό πρόσωπο. Εἶχε κι ἔνα τσοπανόσκυλο, τό Μούργο, μέ αγρια κι ἀστραφτέρα μάτια.

Μέ τό Μαθιό κουβεντιάζαμε πολύ και πετιόμαστε ἀπό τό ἔνα θέμα στό ἄλλο. Δέν ξέραμε τί νά πρωτοποῦμε. Μοῦ λεγε πώς τοῦ ἄρεσε νά ξεφεύγει και νά κατηφορίζει σάν ἀγριοκάτσικο τίς ρεματιές. Μοῦ λεγε πώς ἄκουγε τό νερό νά κυλάει κάτω ἀπό τά βάτα και τά χαμόκλαδα και πώς τοῦ ἄρεσε αὐτή ἡ ζωή, γιατί ἔτσι ἀπό γεννησιμοῦ του αἰσθανόταν ἐλεύθερος.

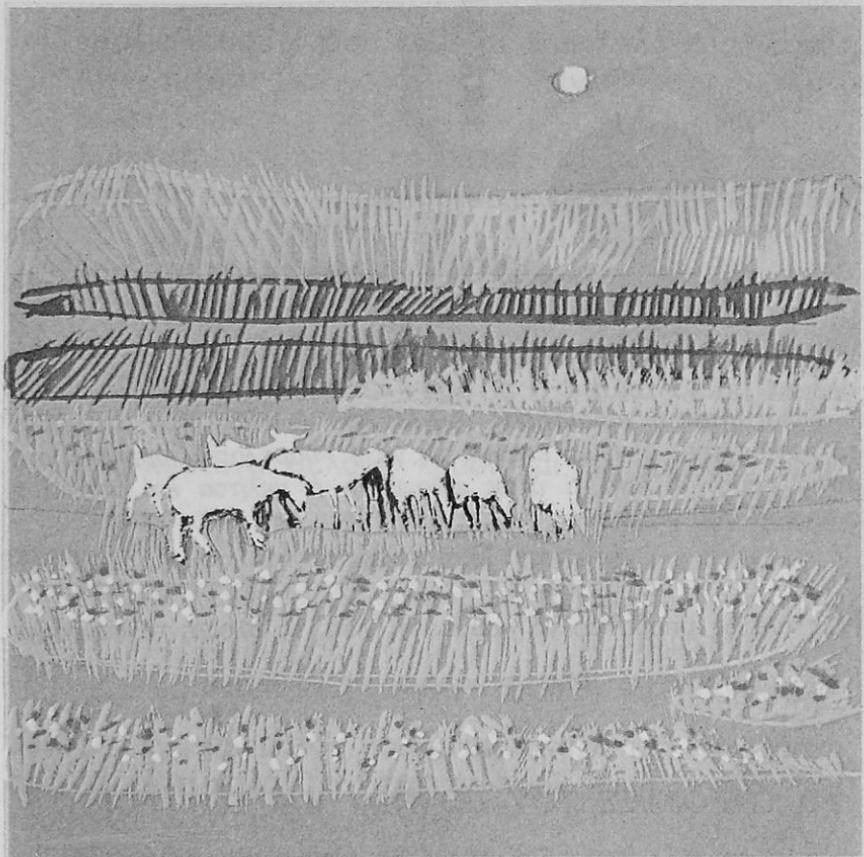
Μιά στιγμή ἔκανε μιά ἀπλωτή μέ τό χέρι και μοῦ ἔδειξε τό βουνό και τά ζῶα του,

– Δές παρέλαση. Οὔτε τάνκς, οὔτε κανόνια, οὔτε μπάντες, οὔτε μουσικές. Εἶναι τά γίδια μου.

Πραγματικά τά γίδια του ἔκαναν παρέλαση μπροστά μας. Τά κυπροκούδουνα ἦχοῦσαν χαρούμενα. Τά γίδια προχωροῦσαν τό ἔνα δίπλα στό ἄλλο μ' ἀκατάστατο βῆμα. Τά μικρά χοροπηδοῦσαν δίπλα στίς μανάδες τους. Τό καθημερινό βοσκοτόπι γέμισε μέ βελάσματα και κουδουνίσματα.

– Ήλα τώρα ν' ἀκούσεις, ἔκανε ὁ Μαθιός κι ἔβγαλε τή φλοιγέρα του. Τήν γκλίτσα μου τή διαλέγω ἀπό τά καλύτερα ξύλα. Τήν κάνω ἀπό ρείκια κι ἀγριλιές. Τή φλοιγέρα μου ὅμως τήν κάνω ἀπό καλάμι. Από τό τρυπημένο κορμί του βγαίνει πιό ὅμορφη ἡ φωνή.

Κάθισε σ' ἔνα βραχάκι, σάν βασιλιάς στό θρόνο του, κι ἄρχισε νά παιζει. Κάθε τόσο ἔκλεινε και τά μάτια του σάν νά ὀνειροπολοῦσε. Πῶς ζήλεψα πού ἔπαιζε τόσο ὅμορφη φλοιγέρα:

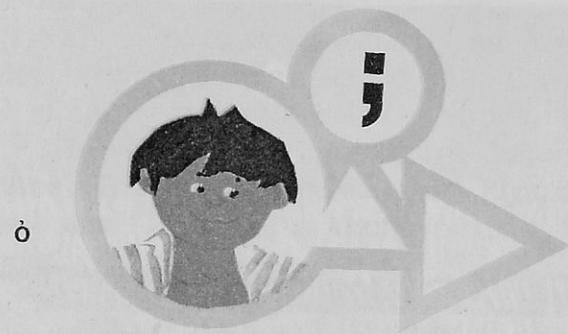

Τά πή-, βλάχα μ' τά πήρανε τά πρόβατα
τά πήραν ἀπ' τή στρούγγα, βλάχα τσελιγγοπούλα.

Τό τραγούδι ροβιολοῦσε τήν πλαγιά σάν ἀγριοκάτσι-
κο καὶ γέμιζε τό χῶρο ἡρεμία καὶ γαλήνη.

τά ζωντανά = τά ζῶα

κονάκι = ἡ κατοικία τοῦ βοσκοῦ

ό

ρωτᾶ

1. Ποιός ήταν ο χαρακτήρας του Μαθιού;
2. Πώς ήταν φτιαγμένο τό κονάκι του;
3. Πώς έκαναν τά γίδια «παρέλαση» μπροστά στά μάτια τους;
4. Από τί ήταν φτιαγμένη η γκλίτσα και άπο τί ή φλογέρα του Μαθιού;

Πῶς άλλιως μποροῦμε νά ποῦμε: τή γίδα; τό ἄλογο; τό γουρούνι;
Ποῦ κοιμοῦνται τά γίδια; τ' ἄλογα; τά γουρούνια;

85. ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΓΟΥ

Nά δεῖτε πόσες παροιμίες ήξερε ο Μαθιός! "Οχι σάν αύτές τίς συνηθισμένες πού μαθαίνουμε έμεις στό σχολείο: «Φασούλι τό φασούλι γεμίζει τό σακούλι» ή «Τῶν φρονίμων τά παιδιά πρίν πεινάσουν μαγειρεύουν». Οι παροιμίες του Μαθιού ήταν όλες γιά τά δέντρα, γιά τό δάσος, γιά τά πράγματα του χωριοῦ.

Κέφι νά χες νά τόν ἀκοῦς.

"Ηθελε νά πεῖ ότι ή καλή δουλειά θέλει κόπο γιά νά γίνει; Έλεγε: «τό δέντρο δέν κόβεται μέ μιά τσεκουριά».

Αύτό πού λέμε γιά κάποιον ότι είναι «κούτσουρο», ο Μαθιός τό λεγε πιό χαριτωμένα:

«Κόψε λεύκα φτιάσε' Αντώνη κι άπό πλάτανο Μανόλη
"Αν ρωτᾶς και γιά τό Γιάννη, όποιο ξύλο
θέλεις κάνει».

Συνηθισμένος στίς κακουχίες και τίς κακοκαιρίες
του βουνοῦ, ἔλεγε: «Τί νά κάνουμε; Μαθημένα τά βουνά
ἀπ' τά χιόνια».

"Οταν τά παιδιά ἥθελαν νά παίξουν και νά τραγουδή-
σουν, τούς ἔλεγε δυό παροιμίες πού είχαν τό νόημα ὅτι
τά παιδιά, γιά νά ζήσουν θέλουν τραγούδι και παιχνίδι:
«Ο πλάτανος θέλει νερό κι ἡ λεύκα θέλει άέρα»

ἢ

«τά κάστανα θέλουν κρασί και τά καρύδια μέλι»)

Εἶχε ὅμως και γιά τίς τρέλες τους μιά ἔτοιμη
παροιμία: «Ἡ παλαβομάρα δέν πάει στά κλαρά».

Γιά τό χειμώνα ό Μαθιός εἶχε μιά παροιμία πολύ
σωδτή:

«Κάλλιο πέντε κάρβουνα, παρά χίλια πρόβατα»,
πού σήμαινε ὅτι αὐτός πού κρυώνει προτιμᾶ λίγη ζέστη
ἀπό τά χίλια καλά, τό γάλα, τό τυρί, και τό κρέας πού
τοῦ δίνουν τά πρόβατά του.

Μιά μέρα πάλι μᾶς ἐξήγησε πῶς βγῆκε ἡ παροιμία:
«Ο κάμπος ἔχει μάτια κι ὁ λόγγος ἔχει αύτιά»

Στόν κάμπο πού δέν ἔχει δέντρα βλέπεις μακριά,
ἐνῶ στό λόγγο μέ τά πολλά δέντρα δέν μπορεῖς νά δεῖς,
μπορεῖς ὅμως ν' ἀκούσεις, ὅταν κάνει ἡσυχία. (Τά παλιά
χρόνια οι δασοφύλακες ἀπ' τόν ἥχο τῶν τσεκουριῶν
καταλάβαιναν ποῦ κόβουν οι ξυλοκόποι ξύλα χωρίς τήν
ἄδειά τους και πήγαιναν και τούς ἔπιαναν)

Τό τσοπανόπουλο μέ τή χρυσή καρδιά είχε στό
μυαλό του παροιμίες γιά κάθε περίσταση, παροιμίες πού
μοσχοβολοῦσαν πεῦκο, θυμάρι και ρίγανη

ο

ρωτᾶ

Ξέρεις νά έξηγήσεις τί σημαίνουν οι παροιμίες:

Νηστικό άρκούδι δέ χορεύει;

"Οσα δέ φτάνει ή άλεπού τά κάνει κρεμαστάρια;

"Οποιος δέ θέλει νά ζυμώσει πέντε μέρες κοσκινίζει; X

86. Η ΣΚΥΛΙΤΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΥΤΑΒΑΚΙΑ ΤΗΣ

X Μιά σκυλίτσα γερασμένη
διαλογίζεται ή καημένη
τί νά γίναν τά παιδιά της;
τόσο πλήθος κούταβάκια,
ἄσπρα, κόκκινα, μαυράκια.

"Αν καί τά μικρά σκυλάκια
μάθαιναν, σάν τά παιδάκια,
νά διαβάζουν καί νά γράφουν,
νά, μέσα στά γράμματά τους,
τί θά γράφαν στή μαμά τους: X

"Eva γράμμα

Γάβ, γάβ, γάβ, καλή μανούλα,
βρίσκομαι σέ μιά ραχούλα.
Γούβ, γούβ, γούβ, ἀπό τούς λύκους
πρόβατα κι ἀρνιά φυλάω.
Γάβ, γάβ, γάβ, σέ χαιρετάω.

M o û r y o s

"Άλλο γράμμα

Γάβ καὶ γάβ, καλή μητέρα,
γάβ καὶ γάβ, νύχτα καὶ μέρα
μέ χωριάτες καὶ ντουφέκια,
γάβ καὶ γάβ μές στά λαγκάδια
κυνηγῶ λαγούς, ζαρκάδια,

A r a p i t o s a

Κι ἄλλο γράμμα

Γιάβ, γιάβ, γιάβ, καλή μου μάμα,
μιά ζωή περνάω θάμα
μέσα στή μεγάλη πόλη.
Μοῦ ἔχουν σπίτι σάν παλάτι
καὶ πλαγιάζω σέ κρεβάτι.
Κουδουνάκια μοῦ κρεμᾶνε
καὶ παπούτσια μοῦ φορᾶνε.
Μέ κουρεύουν καὶ μέ λούζουν
καὶ μέ βγάζουνε βολτίτσα
μ' ἀσημένια ἀλυσιδίτσα

M p o ú l n s

Níkos Kanákēs

κανίς

ντόπερμαν

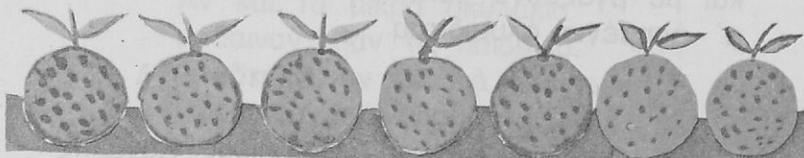
Αγ. Βερνάρδου

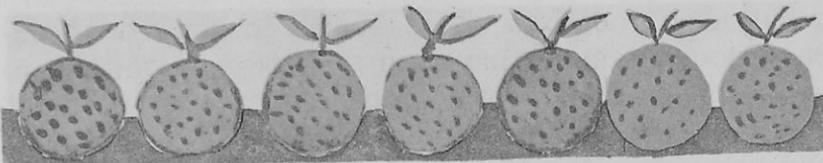

μπουλντόγκ

N' απαντήσουμε σέ μερικές έρωτήσεις;

1. Πόσους τύπους σκύλων άναφέρει ό ποιητής στό ποίημά του;
2. Διαφέρει ή ζωή τῶν τριῶν σκύλων; Σέ ποιούς στίχους φαίνεται ή διαφορά;

87. ΑΧ! ΕΝΑΣ ΠΑΠΠΟΥΣ

24-)

"Εχουμε γυρίσει στήν Αθήνα, άλλα άκόμα δέν μπορώ νά ξεχάσω τό χωριό. Κανένα δέν μπορώ νά ξεχάσω. Μέσα στά μάτια μου έχω τή Θεια-Μαριγώ, τό Μαθιό μέ τίς γίδες του, τή γιαγιά Μυρσίνη και τόν παππού.

"Αχ, τί παππούς ήταν αύτός! "Όλο μέ ποιήματα μιλοῦσε. Μέ ποιήματα πού τά ξερε ἀπό τόν πατέρα του κι ὡ πατέρας του ἀπό τόν πατέρα του τά είχε μάθει.
"Ηταν παλιά ποιηματάκια, πού μ' αύτά είχαν μεγαλώσει τά παιδιά πρίν ἀπό μᾶς.

Μᾶς ἔμαθε τό:

(Εἰς τό βουνό ψηλά ἐκεῖ
εῖν' ἐκκλησιά ἐρημική,
τό σήμαντρό της δέ κτυπā,
δέν ἔχει ψάλτη ούδε παπά!)

Κι ἄλλοτε πάλι μᾶς ἀπάγγειλε τό:

Τήλθε πάλι ή ἄνοιξη,
ήλθαν τά λουλούδια,
πράσινα ή γῆ φορεῖ
και ἀνθίζει τό κλαρί
και παντοῦ χαρᾶς χοροί
και χαρᾶς τραγούδια. +

* * *

Ποτέ λοιπόν δέ θά ξεχάσω τόν παππού και τά

ποιηματάκια του, όπως ποτέ δέ θά ξεχάσω καί τό μάθημα πού μοῦ ἔκανε μιά μέρα πού τοῦ εἶπα πόσο μ' ἀρέσει νά πηγαίνω στό θέατρο.

— *Είναι ωραία στό θέατρο, παραδέχτηκε, ἀλλά πληρώνεις εἰσιτήριο, ἔτσι δέν εἶναι;*

— *Μά δέ γίνεται χωρίς εἰσιτήριο, παππού!*

— *Δέ γίνεται, ξαναπαραδέχτηκε. Μόνο πού ἐγώ ξέρω ἔνα θέατρο πού πᾶς δωρεάν. :Η πλάση γύρω μας μᾶς προσφέρει θέαμα χωρίς εἰσιτήριο καί δέ γυρίζουμε οὕτε νά τό δοῦμε. "Οχι μόνο ἐσύ, ἀγόρι μου, ὄλοι μας. Δέ δίνουμε καμιά προσοχή στά ὅμορφα καί θαυμάσια πράγματα πού συμβαίνουν γύρω μας.*

— *Δηλαδή;*

‘Ο παππούς σήκωσε τότε μιά πέτρα πρασινισμένη ἀπό τά βρύα κι ἀπό κάτω ξέψυγε μιά μικρή σαλαμάντρα.

— *Νά, τό δωρεάν θέαμα! Πληρώνεις καί πᾶς στό τσίρκο, γιά νά δεῖς λιοντάρια νά περνοῦν μέσ’ ἀπό στεφάνια με φωτιές. (Ένω ή φύση σοῦ προσφέρει ἔνα πιό σπάνιο θέαμα. Νά δεῖς μιάν ἀράχνη πού πλέκει τόν ιστό της}. Δέ νομίζω πώς ύπάρχει ύφαντρα πού νά μπορεῖ νά παίνευτεί ὅτι κάνει καλύτερο ιστό ἀπ’ τό δικό της. "Αν θέλεις, πάμε στό κατώ νά δεῖς.*

— *Πήγαμε καί εἶδαμε. Μέχρι τότε δέν τό είχα προσέξει. Οι ἀράχνες ἔχουν ἀπό τή φύση ἔνα δικό τους ἐργαστήριο μεταξιοῦ. Στήν ἄκρη τῆς κοιλιᾶς τους οι «ἀράχνοειδεῖς ἀδένες» βγάζουν ἔνα ύγρο, πού γίνεται στερεό μόλις ἔρθει σ’ ἐπαφή μέ τόν ἀτμοσφαιρικό ἀέρα. Αύτό τό ύγρο γίνεται ό ἀράχνινος ιστός, πού εἶναι λεπτός σάν τρίχα μά στερεός, μέ μιά τέχνη πού εἶναι δύσκολο νά τήν περιγράψει κανένας.*

— *Έχετε δίκιο, θαύμασα.*

— *Προσπάθησε νά μελετήσεις, τή φύση, μέ συμβούλεψε. Ξέρεις γιατί χορεύουν ἔτσι ὥπως χορεύουν οί πετα-*

λοῦδες κυκλικά; Κάτι θέλουν νά ποῦν μέ τό συνθηματικό χορό τους (Βάλε τά χέρια σου κι ἀνασκάλεψε τό χῶμα. Θά δεῖς χιλιάδες πλάσματα νά ζοῦν, νά ύπάρχουν μέσα σέ μιά χούφτα γῆ.) "Αν κάνεις τόν κόπο νά κοιτάξεις γύρω σου θά ἀνακαλύψεις χιλιάδες μυστικά. Μάθε νά παρατηρεῖς τή φύση και μήν ἀφήνεις νά σου ξεφεύγουν οι ὁμορφιές της.

- Και τό θέατρο;
- Νά πηγαίνεις στό θέατρο τακτικά. Τό θέατρο θά σου ἀνοίξει δρίζοντες πνευματικούς. Θά σέ μάθει νά σκέψεσαι τά ἀνθρώπινα προβλήματα και νά βλέπεις πῶς τά

σκέφτονται καὶ οἱ ἄλλοι.

- Έκεῖ ὅμως θά πληρώνω εἰσιτήριο, τοῦ εἶπα.

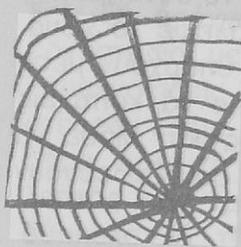
- Μά δέ γίνεται χωρίς εἰσιτήριο, χαμογέλασε χρησιμοποιώντας τά λόγια που εἶχα χρησιμοποιήσει πρίν από λίγο κι ἐγώ.

ό

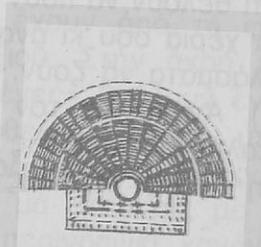
;)

ρωτᾶ

1. Τί χρησιμεποιοῦσε ὁ παππούς στήν όμιλία του;
2. Τί μπορείς νά δείς στό θέατρο τῆς φύσης; 3. Τί τοῦ εἶπε ὁ παππός νά προσέχει καὶ νά κάνει; 4. Γιατί τὸν συμβούλεψε νά πηγαίνει στό θέατρο;

ίστος ἀράχνης

θέατρο

σαλαμάντρα

99.4

88) Ο ΜΑΗΣ Ο ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ

Η δασκάλα μας είδε τό πρωτομαγιάτικο στεφάνι που
κρεμάσαμε στόν πίνακα και χάρηκε πολύ.

- Καλό μήνα, μᾶς είπε πρόσχαρα και μᾶς έστειλε ένα
όμαδικό φιλί από τήν έδρα. Σήμερα λοιπόν πρωί πρωί
βγαίνοντας άπό τό σπίτι μου, ποιόν λέτε πώς συνάντησα;

Πού νά ξέραμε; Μάγοι ήμαστε;

- Συνάντησα τό Μάιο!
- Τό μήνα;

- Τό μήνα φυσικά. Ξέρετε όσεις κανένα άλλο Μάιο;
- ”Οχι, δέν ξέραμε. Αύτό ήταν άληθεια.
- Μ' άγκαλιασε λοιπόν σάν παλιός καλός φίλος και ή άναπνοή του μοῦ δρόσισε τά μάγουλα και μέ γέμισε χαρά. Και θυμήθηκα... Τί θυμήθηκα λέτε!

Μά πού νά ξέραμε τί θυμήθηκε; Μάγοι ήμαστε;

- Θυμήθηκα τί έγραψα σέ μιά μου έκθεση γιά τό Μάη, οταν ήμουν κι έγω μαθήτρια. Είχα γράψει: «Νάτος ό Μάης, ό σημαιοφόρος τής άνοιξης, πού κρατᾶ ξεδιπλωμένη τή σημαία της.

~~Δέν~~ ξέρω νά σάς πώ γιατί φαντάστηκα τό Μάη σάν ένα σημαιοφόρο. ”Ισως, γιατί τούς σημαιοφόρους τούς θεωροῦσα σπουδαία πρόσωπα. Τόν φαντάστηκα λοιπόν σέ μιά άνοιξιάτικη παρέλαση νά προχωρεῖ γοργά, νά κρατᾶ τή σημαία στά δυνατά του μπράτσα κι αύτή νά ξεδιπλώνεται κυματιστά και νά σκορπίζει γύρω χίλιες εύωδιές.

»Τώρα πού τό καλοσκέφτομαι, είχα δίκιο. Ποιός άλλος μήνας θά μποροῦσε νά γίνει σημαιοφόρος στήν παρέλαση τῶν μηνῶν; Κανείς,

»Ο κοντός ό Κουτσοφλέβαρος; Αποκλείεται.

»Ο Απρίλης ό ψεύτης; Καί μόνο γι' αύτό δέ θά τοῦ έπειτρεπαν ποτέ.

»Ο Μάρτης ό δίγνωμος; Μιά νά θέλει νά τήν κρατήσει, και μιά νά λέει: «Όχι δέ θέλω»;

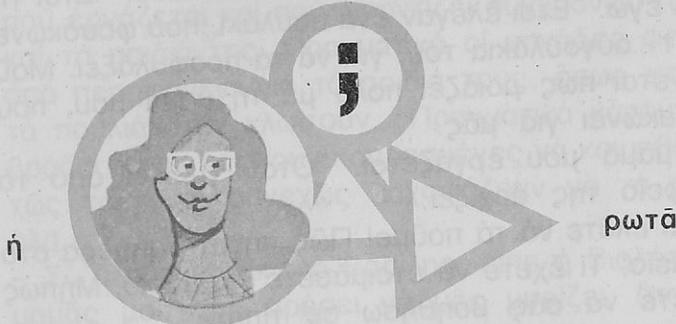
~~Οι~~ χειμωνιάτικοι μῆνες θά τουρτούριζαν άπό τό κρύο και δέ θά μποροῦσαν νά βαστάξουν ψηλά τή σημαία.

»Οι καλοκαιριάτικοι θά ίδρωναν άπό τήν πολλή ζέστη.)

»Ενώ ό Μάης! Ο Μάης, ό λουλουδισμένος!

»Γεμάτος έλπιδες γιά τή ζωή πού ξαναγεννιέται, θά ταν ό μόνος ἄξιος».

- Καί τι άλλο σᾶς εἶπε ό Μάνης; ρώτησε ή Βιολέτα.
- Μοῦ εἶπε «καλά γενέθλια», γιατί σήμερα έχω τά γενέθλιά μου. Σᾶς έχω φέρει και γλυκά. Ποιός θά τά μοιράσει;
- Γιορτάζετε; Χρόνια πολλά! Νά ζήσετε! τῆς εύχηθήκαμε μέσα άπό τήν καρδιά μας.

1. Τί εύχήθηκε στά παιδιά και γιατί; 2. Κατάλαβες, γιατί παρομοίασε τό Μάνη μ' έναν παλιό καλό φίλο; 3. Τί είχε γράψει στήν έκθεσή της, όταν ήταν μαθήτρια; 4. Γιατί ό Μάνης είναι ό πιο κατάλληλος μήνας, γιά νά κρατήσει τή σημαία;

Σέ κάθε στεφάνι νά μπει κι ένα όνομα πού δίνει ό λαός στό Μάη

80-4 89. Η ΚΥΡΙΑ ΦΟΥΣΚΙΔΟΥ

· Ή δασκάλα μας σήκωσε τό Βασίλη στήν ἔδρα καί τόν παρακάλεσε νά μᾶς διαβάσει τήν ἔκθεση πού ἔγραψε.
· Ο Βασίλης διάβασε:

«· Ή μαμάκα μου εἶναι ἡ κυρία Φουσκίδου. »Ετσι τή «λέω ἐγώ. »Ετσι ἔλεγαν ἑνα πουλάκι, πού φούσκωνε «γιά τ' αύγουλάκια του, γιά νά τά προφυλάξει. Μοῦ «φαίνεται πώς μοιάζει πολύ μέ τή μαμά μου, πού «φουσκώνει γιά μᾶς.

(«· Η μαμά μου ἐργάζεται. »Οταν γυρίζει ἀπό τό «γραφεῖο τῆς ἀρχίζει:

»— Γιά ἐλάτε νά τά ποῦμε! Πῶς πήγατε σήμερα στό «σχολεῖο; Τί ἔχετε νά ἐτοιμάσετε γιά αὔριο; Μήπως «θέλετε νά σᾶς βοηθήσω σέ τίποτε;

(«Δέ στέκεται οὕτε λεπτό. »Όμως ἐγώ τήν ἔχω ἀ-«κούσει ν' ἀναστενάζει, νά κάνει «ওχ» καί νά πιάνει «τή μέση τῆς, ὅταν εἶναι μοναχή τῆς.)

»Τό βράδυ βάζει μιά πράσινη ρόμπα καί μᾶς μπα-«νιαρίζει. Πρῶτα ἐμένα μετά τόν ἀδερφό μου. Μετά «θά φάμε, θά πλύνουμε τά δόντια μας καί στά κρε-«βάτια μας.)

»Τότε ἡ κυρία Φουσκίδου παίρνει τό πιό γλυκό τῆς «χαμόγελο, μᾶς ἀγκαλιάζει, κάνει πώς μᾶς μυρίζει, «μᾶς λέει τραγουδάκια, μᾶς καληνυχτίζει. 'Εμεῖς «παίρνουμε τό χαμόγελό τῆς στόν ὕπνο μας καί «κοιμόμαστε γλυκά γλυκά.

»Καληνύχτα, μαμά μου! Καληνύχτα, κυρία Φουσκί-«δου!»

“Οταν τέλειωσε τό διάβασμα ὁ Βασίλης κάθισε στό θρανίο του καί πήρε τό λόγο ἡ δασκάλα μας.

— Βασίλη, μή βασανίζεις τό μυαλό σου νά βρεῖς τί δῶρο

θά τῆς κάνεις στή γιορτή τῆς μητέρας. Χάρισέ της τήν ἔκθεσή σου. "Αν ἡταν στρατιώτης θά ἔνιωθε ὅτι τῆς δίνεις παράσημο. Εἶναι ἔνα γραφτό πού τή βραβεύει γιά τούς κόπους καί τίς θυσίες της.

"Ολα τά παιδιά τήν ἀκούγαμε μέ προσοχή.

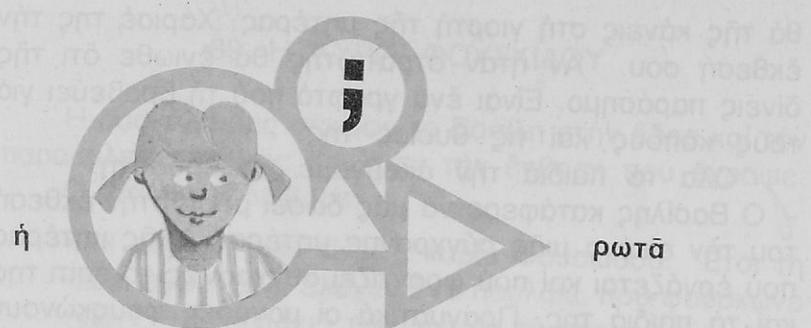
Ο Βασίλης κατάφερε νά μᾶς δώσει μέσα στήν ἔκθεσή του τήν εἰκόνα μᾶς σύγχρονης μητέρας. Μιᾶς μητέρας πού ἐργάζεται καί πού φροντίζει συγχρόνως τό σπίτι της καί τά παιδιά της. Πραγματικά οί μανάδες φουσκώνουν ἀπό περηφάνεια γιά τά παιδιά τους, ὅπως φουσκώνουν τά πουλιά ὅταν κλωσοῦν. Πραγματικά κάνουν «ώχ» τά βράδια, ὅταν πέφτουν κουρασμένες νά κοιμηθοῦν. Συνεχῶς τρέχουν, συνεχῶς λαχανιάζουν νά τά προλάβουν ὄλα.

- Σ' ὄλα εἶχε δίκιο ὁ Βασίλης, εἶπε ἡ Βιολέτα. Καί τῆς μαμᾶς μου τῆς ἀρέσει νά μᾶς μυρίζει, ὅταν εἴμαστε καθαρά. Μοσχοβολᾶμε, λέει ροδόσταμο καί μέλι.

Είμαι σίγουρη, Βασίλη, συνέχισε ἡ δεσποινίς 'Αλόνη, ὅτι ἡ μαμά σου θά κρατήσει αὐτή τήν ἔκθεση στό μέρος πού φυλάει τά πολύτιμά της πράγματα, δηλαδή στήν καρδιά της. Κι ὅταν περάσουν χρόνια καί τό χαρτί θά χει ξεθωριάσει καί τά γράμματα δέ θά διαβάζονται, ἐκείνη θά βγάζει ἀπ' τήν καρδιά της αὐτό τό κείμενο ἀνέπαφο καί ζωντανό καί θά τό διαβάζει στά παιδιά σου. Σάν νά τή βλέπω ἐδῶ μπροστά μου νά τούς λέει μέ καμάρι:

- Ο μπαμπάς σας μ' ἔλεγε κυρία Φουσκίδου!

ή

ρωτά

1. Πώς έλεγε τή μητέρα του ό Βασίλης και γιατί;
2. Ποιά ήταν ή γνώμη τῆς δασκάλας γιά τήν έκθεση τοῦ Βασίλη;
3. Μπορεῖς νά περιγράψεις μιά σύγχρονη μητέρα, μέ βάση σσα λέει ό Βασίλης γιά τή δική του; 4. Ποῦ θά φυλάξει ή μητέρα τοῦ Βασίλη τήν έκθεση τοῦ παιδιοῦ τῆς και σέ ποιούς θά τή διαβάζει μετά από χρόνια;

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

’Ιούνιος 30 μέρες
’Ιούλιος 31 μέρες
Αύγουστος 31 μέρες

90 ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΥΣ;

Σήμερα πήγαμε στό Αρχαιολογικό Μουσεῖο, γιά νά δοῦμε μιά έκθεση γιά τό παιδί τῆς ἀρχαιότητας. Οι ἔκθεσεις αύτές έχουν σκοπό νά πληροφορήσουν τό σημερινό ἄνθρωπο γιά τό παρελθόν και νά τόν φέρουν πιό κοντά στούς προγόνους του δείχνοντας τόν ἀρχαῖο ἄνθρωπο στήν καθημερινή του ζωή.

— Τά παιδιά εἶναι πάντα παιδιά και μεγαλώνουν μέ παιχνίδια εἴτε στή σημερινή ἐποχή ζοῦν εἴτε ἔζησαν στήν ἀρχαία. Θά δοῦμε ἀκόμα τά παιδιά στό σχολεῖο και στό σπίτι τους, μᾶς εἶπε ή δασκάλα μας.

* * *

Μπήκαμε στήν αἰθουσα ἥσυχα και προσεκτικά πιασμένοι δύο δύο ἀπό τό χέρι. Τό δωμάτιο ἦταν ψηλοτάβανο, μεγάλο και σιωπηλό. Τά πράγματα στημένα όλόγυρα στίς βιτρίνες τοῦ Μουσείου Ἠταν κι αύτά σιωπηλά, ἀλλά ἐγώ εἶχα τήν ἐντύπωση ὅτι ἀκουγα όμιλιες. Μήπως Ἠταν ή ἡχώ, πού ἐρχόταν ἀπό τούς αἰῶνες; Μήπως ἐκεῖ δίπλα μου ἔπαιζε κάποιος μικρός Νικίας ή ἔνας ἄτακτος Μέλανθος ή κάποια ζαβολιάρα Ἀντιγόνη;

Καθώς ἔβλεπα τά ἔκθεματα (ἔτσι λένε τά πράγματα πού βρίσκονται στά Μουσεῖα) αύτή ή ἐντύπωση ὅλο και μεγάλωνε, γιατί τά παιχνίδια πού ἔβλεπα Ἠταν σβοῦρες, τόπια, πεντόβολα, στεφάνια, τά παιχνίδια δηλαδή πού παίζουμε κι ἐμεῖς στή γειτονιά μας.

Νόμισα λοιπόν γιά μιά στιγμή πώς βρίσκομαι σέ μιά ἀρχαία γειτονιά τῆς Ἀθήνας. Μέσα ἀπό τά σπίτια ξεπροβαίνουν παιδιά. Ο φίλος μου ὁ Νικίας κρατᾷ στά χέρια του τούς ἀστραγάλους, δηλαδή τά κότσια κι ὁ Πάναινος μοῦ δείχνει τούς πεσσούς του, δηλαδή τά ζάρια. Ο Μέλανθος προχωρᾶ στή μέση τοῦ δρόμου, γιά νά παίξει

μέ τή σβούρα του – πού τή λέγαν στρόβιλο – κι ό
Ιππιας χτυπά τό τόπι του δυνατά.

Παραπέρα ή Ισμήνη παιζει μέ μιά πήλινη κούκλα μέ
κινητά χέρια και πόδια, ένω τό μικρό άδερφάκι της στήν
άγκαλιά της τροφοῦ κουδουνίζει μιά πλαταγόνα, όπως
έλεγαν παλιά τίς κουδουνίστρες.

“Ολοι φωνάζουν και παιζουν δυνατά, μά τόσο δυνα-
τά, πού χωρίς νά τό καταλάβω κάνω ἔνα δυνατό «σσσ».

– Σέ ποιόν λές «σσσ»; μέ ρώτησε ή Μυρσίνη και μέ
τράβηξε άπό τό χέρι. “Ελα νά δεις κάτι κούκλες. Δέξ
μιά φτιαγμένη άπό πηλό, μέ άστεο καπελάκι. Ποιό
κοριτσάκι άραγε νά τήν είχε πιάσει στά χέρια του και νά
είχε παιξει μαζί της;

Προσπαθοῦσα νά διαλύσω τό σκοτάδι και νά δῶ τό¹
πρόσωπο, άλλα μπροστά μου έβλεπα τό πρόσωπο τής
Μαργαρίτας, τής Βιολέτας.

– Δές, έκανε ψιθυριστά ή Βιολέτα. Σῶτο, ἔνα ζωγραφι-
σμένο άλφαβητάρι. Κι έδῶ ὄστρακα. Βλέπεις; “Έχουν
άσκησεις ἐπάνω, γιά νά μαθαίνουν τά παιδιά νά συλλαβί-
ζουν.

Εύτυχως, σκέφτηκα, πού δέν ἔχουμε τώρα ὄστρακα.
Θά κάναμε τόσες ώρες νά σκαλίσουμε μιά συλλαβή.
Ένω μ’ ἔνα κοινό μολύβι γράφεις μιά λέξη, αμα δέ σ’
άρέσει τή σβήνεις στό πί και φί, γράφεις άλλη και πάει
λέγοντας.

– Σῶτο, δές κάτι παιδιά πού παιζουν «περρία», – ἔνα
είδος ντάμας –, διάβασε ό Σταῦρος στίς ἐπεξηγήσεις,
πού είχαν άπό κάτω τά άγαλματάκια.

Πιό πέρα ἔνα άλλο άγαλματάκι ἔδειχνε ἔναν παιδα-
γωγό νά όδηγει τό παιδί στό σχολεῖο και πιό κεī ἔνα
μαθητή νά πηγαίνει μόνος του κρατώντας τήν πλάκα του.
Από κάτω έγραφε «δέλτος – δηλαδή πλάκα – 3ος
αιώνας π.Χ.» Ποπό πόσα χρόνια πίσω...

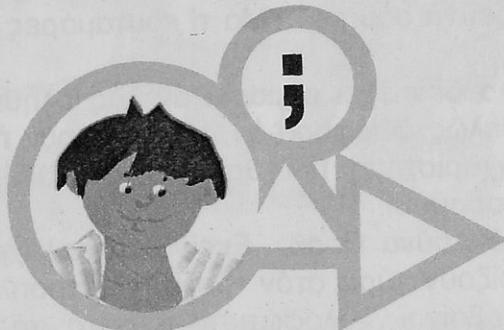
Σ’ άλλα άγαλματάκια έβλεπες τό δάσκαλο νά διαβά-

ζει μέ ενα μαθητή και τά αλλα παιδιά νά παρακολουθοῦν κρατώντας σακουλάκια μέ άστραγάλους -κότσια-τό άγαπημένο τους παιχνίδι.

- Πώς σας φάνηκε ή έκθεση, παιδιά; μᾶς ρώτησε ή δεσποινίς 'Αλόη, όταν βγήκαμε και πάλι στό φως, στόν ήλιο.

Τά παιδιά είπαν τό καθένα τή γνώμη του, μά έγώ δέν είπα τίποτα. "Οχι πώς δέ μοῦ ἄρεσε. Μοῦ ἄρεσε πολύ. 'Αλλά νά, σκεφτόμουν τί ώραία πού θά ήταν ἀν μποροῦσα νά παίξω πεσσούς ή κότσια ή περρία μέ τούς ἀρχαίους μου φίλους τό Nikia, τό Μέλανθο και τόν Ιππία, γιά νά δοῦμε ποιός θά κερδίσει..."

ό

ρωτά

1. Σέ τί έκθεση τούς πήγε ή δασκάλα του;
2. Γιατί τοῦ φάνηκε ότι ἀκουσε δόμιλίες;
3. Λές μερικά έκθέματα ἀπ' αύτά πού είδαν;
4. Μέ ποιόν θά ήθελε νά μποροῦσε νά παίξει;
5. Ποιός είναι ό σκοπός τῶν έκθέσεων, πού γίνονται στά μουσεία;

· Η Μυρτώ ζητά νά γράψεις φράσεις μέ τίς λέξεις:

παίζω, παίξιμο, παιχνίδι, παιχνιδιάρικος

91. Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΥΝΑ ΠΑΡΚ

— Ήρθε Λούνα Πάρκ στή γειτονιά! — Ήρθε Λούνα Πάρκ. Τό εστησαν μετά τήν πλατεία, στό μεγάλο σικόπεδο πού παρκάριζαν τά αυτοκίνητα.

Βούιξε ή γειτονιά άπό τό νέο. Ο Σταῦρος τό πε τοῦ Σπύρου, ό Σπύρος τοῦ Σάκη, ό Σάκης τοῦ Φώτη, ό Φώτης στή Βιολέτα και πάει λέγοντας.

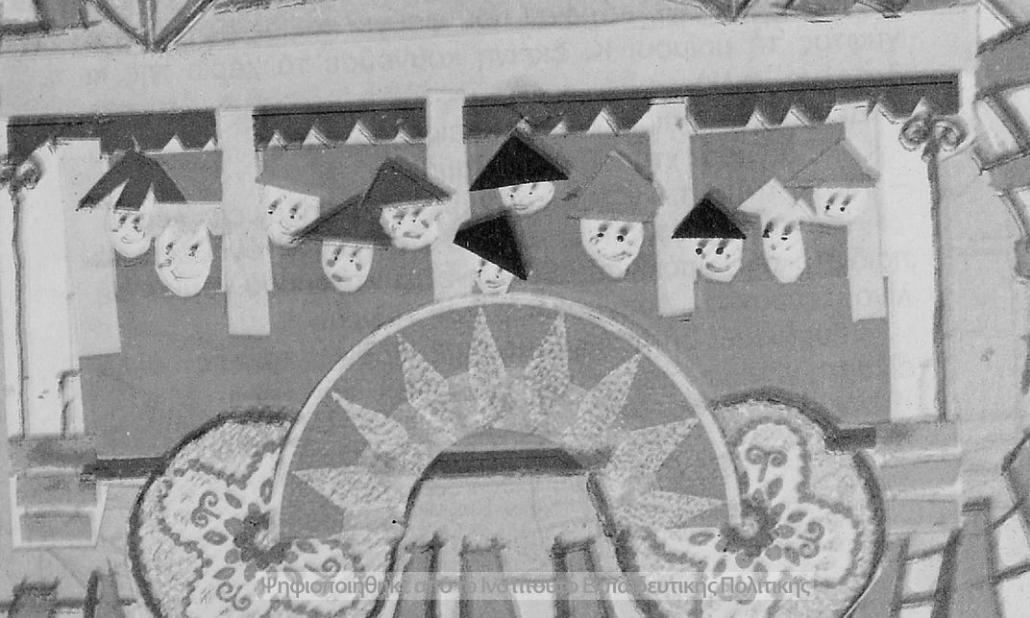
Τώρα γιατί κάναμε τόσες χαρές, γιά νά πάμε, δέν μπορῶ νά τό έξηγήσω. "Ισως έπειδή στό Λούνα Πάρκ είναι όπως στά παραμύθια. Στά παραμύθια όλα είναι δυνατά. Ο Κοντορεβυθούλης ξεγελᾶ τό Δράκο, μιά φασολιά σ' άνεβάζει στόν ούρανό, μπορεῖς νά περάσεις ποτάμια πού άφριζουν, νά διαβεῖς άδιάβατα βουνά και κανένας δέν μπορεῖ νά σοῦ πεῖ: «Μά τί κουταμάρες είναι αύτά πού λές».

Στά παραμύθια δέν έχει σημασία ἀν λές άλήθεια η ψέματα. Είναι έντελως άδιάφορο ἀν σέ πιστεύουν η οχι. Σημασία έχει ή εύχαριστηση, πού θά νιώσει τό παιδί, πού θ' άκούσει τό παραμύθι.

"Ετσι και μέ τό Λούνα Πάρκ. Εκεῖνα τά πολύχρωμα λαμπιόνια πού γυρίζουν γύρω στόν τροχό, τ' άεροπλανάκια πού άνεβοκατεβαίνουν όλοφωτιστα κι αύτά, τά άλογάκια πού χοροπηδοῦν πάνω κάτω και γύρω γύρω, ή μουσική, όλα αύτά σέ φέρνουν σέ ένα κόσμο χρωματιστό και παραμυθένιο.

'Ανεβαίνεις στό ἄλογο κι αισθάνεσαι ίππότης ετοιμος νά έξορμήσεις σέ νέες περιπέτειες. Πρίν άκόμα τήν άρχισεις, ό τροχός σταματᾶ... 'Αλλά δέν πειράζει, γιά ένα λεπτό ένιωσες ίππότης.

Τό ίδιο και μέ τ' άεροπλανάκια. 'Ανεβαίνεις ψηλά, οι μεγάλοι είναι -έπιτέλους- πιό κοντοί άπό σένα έτσι όπως τούς κοιτάς χαμηλά κι έκει στά υψη μπορεῖς νά

Ψηφιοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Πολιτικής

όνειρευτεῖς πώς όδηγεῖς άληθινό άεροπλάνο, μέ δέκα δραχμές.

Μέ δέκα δραχμές μπορεῖς νά όνειρευτεῖς πώς είσαι όδηγός σέ ἔνα ώραϊ αύτοκίνητο. Νά δεῖς «φαντάσματα» χωρίς νά φοβηθεῖς, ν' ἀνέβεις στό γρήγορο τρενάκι καί νά νιώσεις ἥλιγγο χωρίς νά τρομάξεις.

Ἐκεῖνο τό ἀπόγευμα πού πήγαμε ἐμεῖς ἡταν ἐκεῖ κι ἔνας γύφτος μέ μιά μαϊμουδίτσα. Ἡταν σάν νά ἔχει βγεῖ κι αὐτός ἀπό μιά σελίδα παραμυθιοῦ, γιατί οι γύφτοι μέ τίς μαϊμουδίσες ἔχουν ἐξαφανιστεῖ πιά ἀπ' τούς δρόμους καί τίς γειτονιές.)

(Σάν ἔνα πρόσωπο παραμυθιοῦ τῆς κάναμε κι ἐμεῖς μεγάλες χαρές. "Οταν χτυποῦσε τό ντέφι του ό γύφτος ἔκανε τοῦμπες ἀπανωτές καί μᾶς ἔκανε κά γελᾶμε μέ τήν καρδιά μας.)

- Πῶς βάφονται οι κυρίες; τή ρωτοῦσε ό κύριός της.

Ἡ μαϊμού ἔκανε πῶς βάφονται.

- Νά γιατί λένε ὅτι τά παιδιά μαϊμουδίζουν, εἰπα στή Μυρτώ. Γιατί ἀντιγράφουν τούς μεγάλους σάν μαϊμουδάκια.

- Πῶς χαιρετᾶνε κάποιον πού φεύγει ταξίδι; ρωτοῦσε ό γύφτος τή μαϊμού. Κι ἐκείνη κουνοῦσε τά χέρια της κι ἔστελνε φιλιά.

- Δεῖξε στά παιδιά νά σέ χειροκροτήσουν.

Ἡ μαϊμού χτυποῦσε παλαμάκια.

- Πάρε τώρα τό ντέφι καί γύρισε νά μαζέψεις λεφτά.

Κάνοντας τοῦμπες τό ζωάκι πλησίαζε ἔνα ἔνα τά παιδιά ἔκανε ύπόκλιση κι ἅπλωνέ τό ντέφι πού γέμισε σέ λίγο δίφραγκα, δραχμοῦλες καί τάλιρα.

Γυρίσαμε σπίτι ὅλοι μας μέ ἄδειες τοέπες, ἀλλά εἶχαμε γεμίσει τήν ψυχή μας κέφι καί χαρά. X

92. Η ΜΑΪΜΟΥΔΙΤΣΑ

Περνᾶμε χῶρες καὶ χωριά
έγώ κι ἡ μαιμουδίτσα
καὶ τρέχουν πίσω μας παιδιά
ἀγόρια καὶ κορίτσια
Ἐγώ κι ἡ μά, ἐγώ κι ἡ μού
Ἐγώ κι ἡ μαιμουδίτσα.

Ἐγώ βαρῶ τό ντέφι μου
χορεύει ἡ μαιμουδίτσα,
καὶ διασκεδάζουν τά παιδιά
ἀγόρια καὶ κορίτσια
Ἐγώ κι ἡ μά, ἐγώ κι ἡ μού
Ἐγώ κι ἡ μαιμουδίτσα.

Βασίλης Ρώτας

«Αύγούλα»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις;

1. Τί παρατηρεῖς στόν προτελευταῖο καὶ στόν τελευταῖο στίχο τῆς κάθε στροφῆς;
2. Ποιοί τρέχουν καὶ διασκεδάζουν πίσω ἀπό τή μαιμουδίτσα;

93. ΤΑ ΠΛΟΥΤΗ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Τή θάλασσα τή χαιρομαι μόνο όταν κουβεντιάζω μέτόν Ἀπόστολο στή γειτονιά. Ἡ καρδιά του ὅλη φωνάζει: «ἔδω βυθός». Ἡ ματιά του γίνεται σκούρα γαλάζια, όταν σου μιλάει γι' αὐτή τή μεγάλη του ἀγάπη.

Ο Ἀπόστολος εἶναι μεγαλύτερος μου και ξέρει καὶ κάνει μακροβούτια. Ξέρει ποῦ κρύβονται τά χταπόδια, ξέρει πῶς νά ξετρυπώσει σκορπιούς και πῶς νά καμακώσει τή νύχτα μέ τό φῶς στήν ἀκρογιαλιά ψάρια.

Ομως αὐτὸν τόν ἐνδιαφέρουν τά βάθη. Ἡ ἄβυσσος! Ἡ θάλασσα μέ τά βάραθρα και τίς ύποβρύχιες χαράδρες, πού κανένας ἀκόμα δέν μπόρεσε νά ἐξερευνήσει.

Θά τίς ἐξερευνήσει ὁπωσδήποτε ὁ Ἀπόστολος μ' ἔνα βαθυσκάφος, καλύτερο ἀπό τοῦ Κουστώ γεμάτο σοφούς ἐπιστήμονες. Καὶ θά κατέβει στά φανταστικά αὐτά βάθη μόνο και μόνο, γιά νά μπορέσει νά ρθει στήν ἀλάνδρ και νά μᾶς πεῖ:

Ἐξίδατε πού σᾶς τά λεγα, φίλοι μου; Μιά παράξενη ζωή, ἔνας τρομακτικός κόσμος κυκλοφορεῖ σ' αὐτή τήν οἰκουμένη, πού κανένας, ἐκτός ἀπό μένα, δέν μπόρεσε νά διασχίσει. "Ενας θαυμαστός κόσμος ἀπό παράξενα ψάρια κινεῖται στό ύγρο σκοτάδι. Δέν ύπάρχει ἵχνος ἀπό βλάστηση. "Οσο μεγαλώνει τό βάθος τόσο τά ζωντανά πλάσματα λιγοστεύουν, τόσο ἡ θερμοκρασία χαμηλώνει, τόσο οἱ φωτεινές ἀκτίνες τοῦ ἥλιου ἐλαττώνονται. Μετά τά τριακόσια μέτρα δέν περνᾶ πιά τό φῶς και βασιλεύει τό πιό μαῦρο σκοτάδι." X

«Τά ψάρια ἔκει κάτω ἔχουν μαῦρο χρῶμα. Εἶναι σάν νά βρίσκεσαι στήν κόλαση. Τά στόματά τους εἶναι ὀπλισμένα μέ δόντια τόσο κοφτερά και μεγάλα, ὥστε μποροῦν νά κατασπαράξουν ψάρια τό ἴδιο μεγάλα και

Ψηφιοποιήθηκε από τα νόμιμα

Πολιτικής

χοντρά σάν κι έκεινα) Κολυμποῦν στό σκοτάδι μέ τό στόμα όρθανοιχτο κι ὅτι πέσει μέσα τό καταβροχθίζουν». Τόν ρωτῶ:

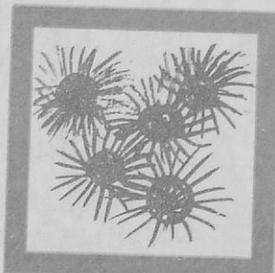
- Γιατί δέ θέλεις νά πᾶμε σέ ἄλλες πιό ζεστές θάλασσες νά δοῦμε και κανένα καρχαρία; Εἶναι ἀνάγκη νά τρομάζουμε σ' αύτά τά ἀπύθμενα βάθη;
- Μά αύτά τά νερά τά ἔχει ἐξερευνήσει ό ἄνθρωπος. Δέν ἔχουν γιά μένα κανένα μυστήριο.

Ἐγώ λοιπόν εἶμαι διαφορετικός χαρακτήρας. Δέ μ' ἀρέσουν τά μυστήρια. Κι ὅσο γιά τή θάλασσα μοῦ φαίνεται πώς εἶμαι ἄνθρωπος τῆς ἀκτῆς. Μ' ἀρέσει νά βλέπω στά βραχάκια μύδια και πεταλίδες σφηνωμένες. Μοῦ ἀρέσουν οι ἀνεμῶνες, πού μοιάζουν μέ θαλασσινά λουλούδια κι οι μέδουσες πού εἶναι σάν ὄμπρελες πάνω στό νερό. ("Άλλο τώρα ἀν σ' ἀγγίζουν και σοῦ κοκκινίζουν τό δέρμα). Εἶναι μιά ἀπόλαυση νά παρακολουθεῖς τήν ἀλκυόνα νά παραμονεύει τό θύμα της και τίς πάπιες νά γλιστροῦν στά νερά καμαρώνοντας τά γυαλιστερά τους φτερά. Τί νά τό κάνω τό σκάφος τοῦ Κουστώ, ὅταν μπορῶ νά μπῶ σέ μιά βαρκούλα και ν' ἀρμενίζω γιαλό γιαλό κάτω ἀπό τό λαμπερό ἥλιο;

μέδουσα

ἀνεμώνα

ό

ρωτᾶ

1. Πώς είναι στά βάθη της ή θάλασσα; 2. Πώς περιγράφει ό 'Απόστολος τό βυθό και τά ψάρια του; 3. Ποιές είναι οι χάρες του βυθού και ποιές οι χάρες τής άκτης; 4. Γιατί έκεινος προτιμά τήν άκτη;

94. Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΝΑΥΤΙΚΟΣ

Σήμερα μιλήσαμε όλοι στήν τάξη γιά τούς γονεῖς μας. Ο Σπύρος μᾶς μιλήσε ^{διαλογή} γιά τόν πατέρα του που είναι ναυτικός.

— Ο πατέρας μου είναι ναυτικός και λείπει τόν περισσότερο καιρό. "Όμως ή λέξη «λείπει» δέ νομίζω ότι ταιριάζει, γιατί ό πατέρας μου είναι πιό «παρών» άπό άλλους πατέρες που δέ λείπουν.

»Τό όνομά του τό άναφέρουμε κάθε δευτερόλεπτο. "Ο, τι και νά γίνει τόν μελετᾶμε: «"Αν τό ξερε ό πατέρας», «ϊν τό βλεπε ό πατέρας», «τί θά πεί ό πατέρας».

» Ο πατέρας μου μπορεί νά καθίσει στό σπίτι έξι μήνες χωρίς νά μπαρκάρει, μπορεί όμως νά μπαρκάρει

καί γιά ένα χρόνο. "Οταν τόν έχω, είμαι εύτυχισμένος. "Οταν φεύγει, τό σπίτι μας άδειάζει άπ' αύτόν, άλλα γεμίζει τιροβλήματα. Η ζωή μας χωρίς τόν πατέρα γίνεται δύσκολη καί γιά τή μητέρα μου καί γιά μένα.

» Η μητέρα μου τοῦ γράφει στήν άπουσία του μεγάλα γράμματα σάν νά τοῦ δίνει άναφορά.

» Ο Σπύρος είναι καλά. "Έβγαλε δυό μπροστινά »δόντια. Είναι φαφούτης. Ο γιατρός είπε ότι είναι »πολύ ψηλός γιά τήν ήλικιά του. Τόν έβαλαν στήν »χορωδία. Σήμερα σηκώθηκε στό μάθημα καί είπε »πολύ καλά..."

» Έγώ άπό τή μεριά μου τοῦ γράφω τά νέα τῆς τάξης καί τά νέα τῆς γειτονιᾶς, χωρίς νά ξεχνῶ κάθε φορά νά τοῦ γράφω πόσο κέρδισε ή πόσο έχασε ή άγαπημένη του ποδοσφαιρική ομάδα.

» Τά δικά του τά γράμματα έχουν κάτι άπό τήν άρμύρα τῆς θάλασσας. Μᾶς μιλάει συνέχεια γιά τήν άεράκι τῆς στεριᾶς, γιά άλιμενους* τόπους, γιά την άνοιχτές θάλασσες. "Εχει ένα γράψιμο θαλασσινό όπου άρμενίζουν, θά λεγες, οι κάβοι, ο ρόχθος τοῦ πελάγου, τήν άγριεμένο μπουγάζι*, ο βραδινός πουνέντες, ή φελούκα*, τήν άμπαρι καί άλλα τέτοια πολλά.

» Γιά νή απαλύνουμε τή νοσταλγία του καί τό χρόνο τοῦ χωρισμοῦ μας τοῦ στέλνουμε φωτογραφίες. Από τό τελευταῖο του ταξίδι στό Χόγκ-Κόγκ μᾶς έφερε μιά φωτογραφική μηχανή. Από τότε έχω βρεῖ τόν μπελά μου, γιατί ή μητέρα μου θέλει νά μέ φωτογραφίζει, γιά νά τοῦ στέλνει τή φάτσα μου νά τή βλέπει. Τό ξέρω πώς χαίρεται, άλλά βαρέθηκα νά βγαίνω πόζες. Μιά είμαι γελαστός, μιά κατσούφης, μιά χαρούμενος, μιά θυμωμένος. "Ε, τί νά κάνουμε, δέν είμαι ήθοποιός νά ξέρω νά ποζάρω.

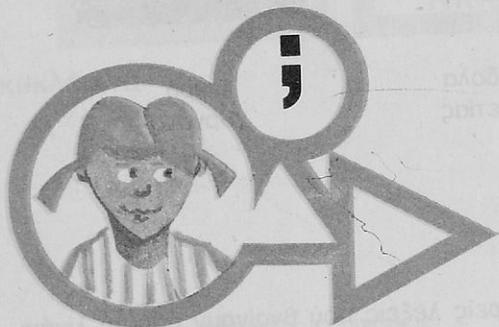
» Σ' όποιο μέρος καί νά πάει μᾶς στέλνει κάρτες.

Παγόδες απ' τήν Ιαπωνία. Τό Μπίγκ Μπέν – τό μεγάλο ρολόι – από τό Λονδίνο. Τόν Πύργο τοῦ "Αιφελ από τό Παρίσι. Γόνδολες από τή Βενετία. Τή μικρή γοργόνα τοῦ "Αντερσεν από τήν Κοπεγχάγη.

»Βλέποντας αύτές τίς γυαλιστερές κάρτ-ποστάλ μέ τά ἔντονα χρώματα λαχταράω νά ταξιδέψω κι ἐγώ σ' αύτά τά μέρη. «Τό μῆλο, θά μοῦ πεῖτε, κάτω από τή μηλιά θά πέσει». Δέν μπορεῖ ή θάλασσα νά μή μιλήσει μέσα μου, ἀφοῦ ἔχω πατέρα ναυτικό!»

Αὐτή ή φωνή τῆς θάλασσας εἶναι πιό δυνατή κι από τόν ἄνεμο κι από τό κάρβουνο κι από τόν ἀτμό κι από τό πετρέλαιο κι από τόν ἡλεκτρισμό πού βάζει τά καράβια μας νά ὄργώνουν τά πέλαγα, λέει ό πατέρας μου. Άλλα, παιδί μου, ὅσο ὅμορφος και νά 'vai ό κόσμος, ὅσο ώραια και νά τραγούδα ή θάλασσα, πουθενά δέν εἶναι σάν στήν Ελλάδα, στό σπίτι μας, ἐκεῖ πού εἶσαι σύ και ή μητέρα σου.»

ή

ρωτᾶ

1. Ποιά προβλήματα δημιουργοῦσε ή απουσία τοῦ πατέρα τοῦ Σπύρου;
2. Ποιό εἶναι τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ Παρισιοῦ τοῦ Λονδίνου; τῆς Κοπεγχάγης;
3. Τί σημαίνει ή παροιμία: «Τό μῆλο κάτω από τή μηλιά θά πέσει» και πῶς τή συνδέει ό Σπύρος μέ τόν έαυτό του;
4. Πῶς κινοῦνται τά καράβια;
5. Ποιό μέρος στόν κόσμο βρίσκει ώραιότερο ό πατέρας τοῦ Σπύρου; γιατί;

παγόδα
Ιαπωνίας

Μπίγκ-Μπέν
Λονδίνου

πύργος
Αιφελ

γόνδολα
Βενετίας

μικρή
γοργόνα

Ο Σωτος θέλει νά βρεῖς λέξεις πού βγαίνουν άπό το λιμάνι, όπως
π.χ. λιμενάρχης

*άλιμενος: αύτός πού δέν έχει λιμάνι.

* μπουγάζι: στενή θάλασσα άνάμεσα σέ δυό στεριές, ό πορθμός.

* φελούκα: είδος βάρκας.

95. ΤΟ ΦΤΕΡΩΤΟ ΚΑΡΑΒΙ

Πατέρα μου, ἐκεῖνο τό καράβι
πού μακριά μου σ' ἔχει πάει, δέν τό μισῶ!
Πελώριο τό ζωγράφισα χτές βράδυ,
ώραιο, περήφανο καί τό βαψα χρυσό.

Αντί κατάρτια, δυό ἄσπρα τοῦ βαλα φτερά,
σέ θάλασσα γαλάζια, δίχως κύματα,
γοργά κοντά μου νά σέ φέρει... "Αχ, τί χαρά
στή σκάλα ν' ἀκουστοῦν τ' ἄγια σου βήματα!"

Ομως, καλέ μου πατερούλη, σάν θά ρθεῖς,
τό φτερωτό καράβι μου θά σκίσω,
μή σέ πλανέψει καί ξανά μᾶς ἀρνηθεῖς,
μή σέ μαγέψει καί σέ πάρει πίσω!

Ντίνα Χατζηνικολάου

«Τά κυκλάμινα»

Ν' ἀπαντήσουμε σέ μερικές ἐρωτήσεις:

1. Σέ ποιόν γράφει γράμμα τό παιδί;
2. Συμπλήρωσε μέ τόν κατάλληλο στίχο τόν παρακάτω, ώστε νά συμπληρωθεῖ τό νόημα:
'Αντί κατάρτια, δυό ἄσπρα τοῦ βαλα φτερά
3. Γιατί τό παιδί ζωγραφίζει θάλασσα χωρίς κύματα;
4. Σέ ποιούς στίχους φαίνεται ἡ λαχτάρα γιά τόν πατέρα πού λείπει;

"Οταν ὁ Θεός ἔπλασε τά πουλιά, στήν ἀρχή τά χρωμάτισε ὅλα γκρίζα. "Υστερα τά φώναζε ἔνα-ἔνα κι οι ἄγγέλοι τά στόλιζαν μέ λογῆς λογῆς πλουμίδια: μέ γαλάζια και χρυσά φτερά· μέ ἀσημένια και κόκκινα λοφία· μέ ἄσπρες φτεροῦγες και κοραλλένια πόδια· μέ κεχριμπαρένιο ράμφος και πράσινα πούπουλα· μέ κοκκινόχρυσες οὐρές και πορτοκαλί στήθος· μέ ράχες ἀπό ἔβενο και μάτια ἀπό χρυσάφι, σέ ἀμέτρητες ποικιλίες, ώστε μήτε ἔνα στά χίλια νά μοιάζει μέ τό ἄλλο.

Κι ὅταν τέλειωσε τό ἔργο του ὁ Θεός, νά 'σου και παρουσιάζεται τ' ἀηδόνι.

- Ποῦ ἥσουν ἐσύ; τοῦ 'παν οι ἄγγέλοι.
- Κι αὐτό ἀποκρίθηκε:
- Στή ρεματιά.
- Καί πῶς δέν ἄκουσες πού σέ φωνάξαμε;
- Μίλαγα μ' ἔνα κοτσύφι.

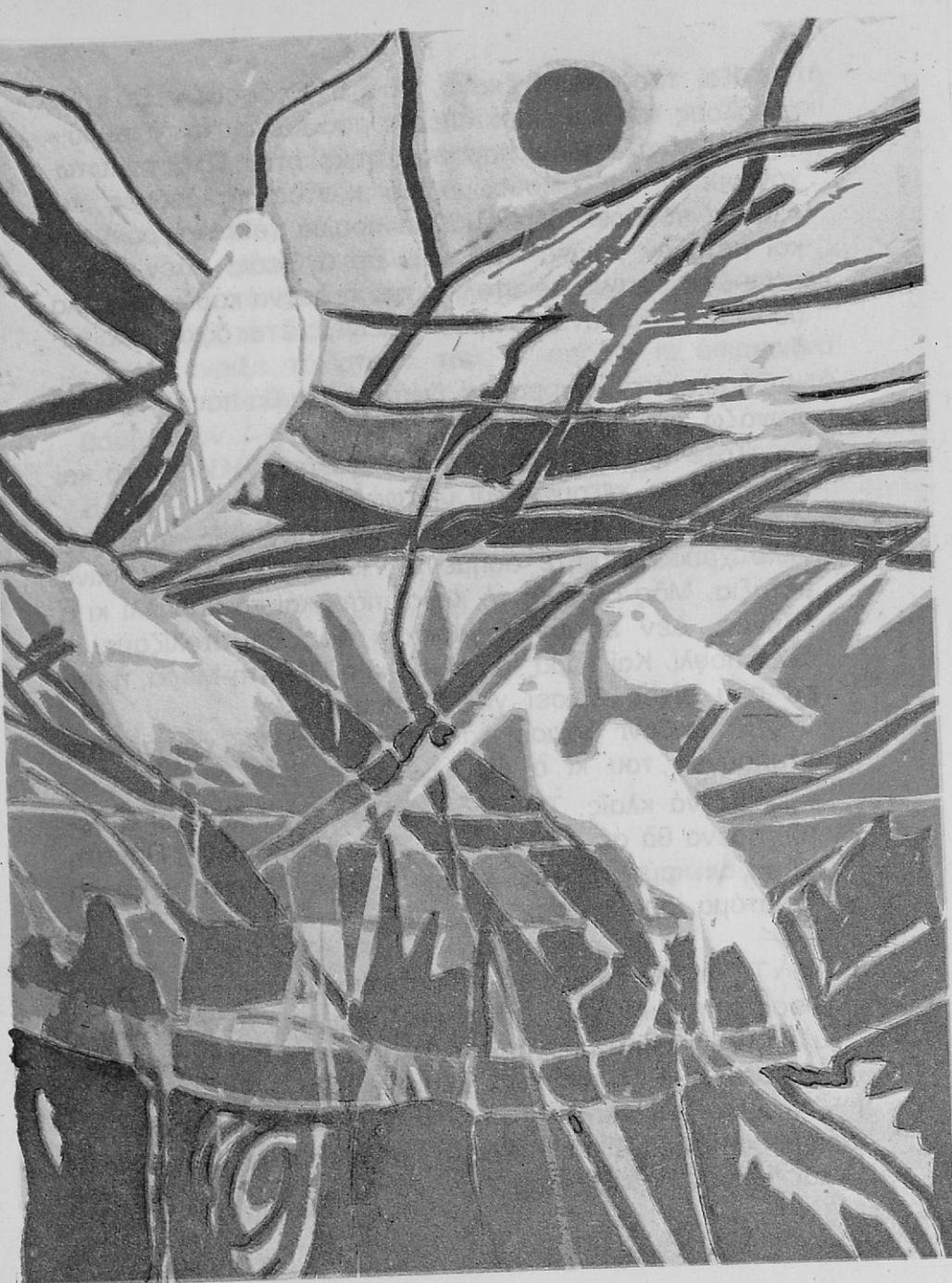
Οι ἄγγελοι κούνησαν τό κεφάλι.

- Καί τώρα, τί ἥρθες νά κάνεις;
- Ήρθα νά μέ στολίσετε κι ἐμένα.

~~Τό σκέφτηκες λιγάκι ἀργά. Καί πῶς νά σέ στολίσουμε, πού τίποτα δέν μᾶς ἔχει ἀπομείνει; Πλάει και τό χρυσάφι μας, και τ' ἀσήμι, και τά κόκκινα μετάξια, και τό κεχριμπάρι μας και τά κοράλλια. "Ολα μᾶς σώθηκαν, ὅλα. Μήτε μιά χρυσή κλωστή δέν μᾶς βρίσκεται γιά νά σου στολίσουμε τό λαιμό. Κι ὅπως βλέπεις, ἔχει τελειώσει ἡ Πέμπτη Μέρα, και δέν μποροῦμε νά ἐργαστοῦμε ἄλλο.~~

Τ' ἀηδόνι ἄρχισε νά κλαίει, νά φωνάζει και νά χτυπάει τά φτερά του:

- Θέλω κι ἐγώ ἀσημένιες κλωστές, κεχριμπαρένια μύτη, πράσινα φτερά και κοραλλένια πόδια. Θέλω κι ἐγώ πούπουλα θαλασσιά και κόκκινο λοφίο, χρυσή οὐρά κι ἄσπρες φτεροῦγες!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καί τόσο κακό ἔκανε, πού ό Θεός φώναξε τούς ἄγγέλους του και εἶπε: «Φέρτε μου ἐδῶ αὐτό τό πουλί!»

“Οταν τ’ ἀηδόνι παρουσιάστηκε στόν Πλάστη, φτωχοντυμένο και μικρόσωμο μέ κοντές φτεροῦγες και σκοῦρα ποδάρια, ὅλα τ’ ἀλλα πουλιά τό καταφρόνεσαν και πέταξαν μακριά. Καί τοῦ πε ό Θεός: «Δέν ἦρθες στήν ὥρα σου νά σέ στολίσουμε κι ἐσένα καθώς τ’ ἀλλα πουλιά; Τί θά κάνεις τώρα ἀν μείνεις ἔτσι δίχως πλουμίδια»

– Θά κλαίω σ’ ὅλη μου τή ζωή και δέν θά πάψω ποτέ νά φωνάζω ἀπ’ τό πρωί ως τό βράδυ.

Τότε ό Θεός εἶπε στούς ἄγγέλους: «Πάρτε το και στολίστε το κι αὐτό νά μή φωνάζει».

Μά οι ἄγγελοι ἀποκρίθηκαν: «Δέν μᾶς ἀπόμεινε ἄλλο χρυσάφι, μήτε ἀσημένιες κλωστές, μήτε κόκκινα μετάξια. Μᾶς σώθηκε τό κεχριμπάρι και τό κοράλλι κι ό ἔβενος. Δέν εἰχαμε λογαριάσει πώς θά στολίζαμε κι ἄλλο πουλί. Καί τώρα, τέλειωσε κι ἡ Πέμπτη Μέρα, ἡ μέρα πού είχες ὄρισει γιά τά πουλιά».

Τ’ ἀηδόνι ἄρχισε πάλι νά κλαίει, νά χτυπάει τίς φτεροῦγες του κι ό Θεός εἶπε:

– Πάψε νά κλαῖς. Τ’ ἀλλα πουλιά τά στόλισαν οι ἄγγελοι, ἐσένα θά σέ στολίσω ἐγώ. Τέλειωσε ὅμως ἡ Πέμπτη Μέρα, γι’ αὐτό πρέπει νά βιαστοῦμε. “Ανοιξε γρήγορα τό στόμα σου.

X Τ’ ἀηδόνι ἀνοιξε τό στόμα του και περίμενε. Τότε ό Θεός πῆρε μιά χούφτα ἀπ’ τό δικό του τό χρυσάφι κι ἄλλη μιά χούφτα μαργαριτάρια και τά ἔριξε στό στόμα τ’ ἀηδονιοῦ. «Πήγαινε τώρα», τοῦ εἶπε.

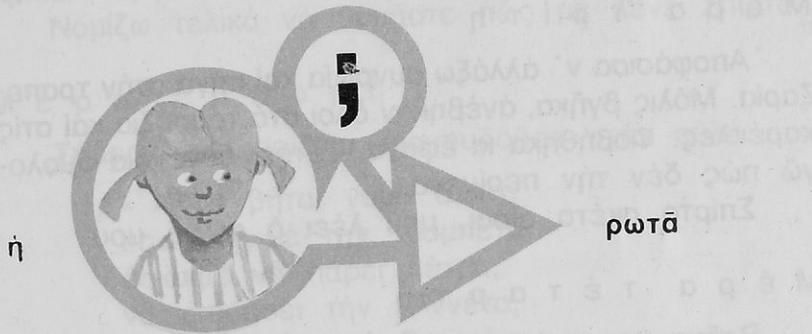
Πέταξε τ’ ἀηδόνι και πήγε γραμμή σ’ ἑνα ρυάκι νά καθρεφτιστεῖ. Έκεī, βρέθηκαν μαζεμένα κι ἄλλα πουλιά και μόλις τό εἶδαν ἄρχισαν νά λένε:

- Τό κακόμοιρο τ' άηδόνι! Δέν πρόφτασε νά ρθεῖ στή σύναξη, γι' αύτό δέν του δωκαν στολίδια οι άγγελοι!
- Δέν ξέρετε σείς, τούς είπε έκεινο. Έμένα μέ στόλισε ό ίδιος ό Θεός.
- Μπά, τί μᾶς λές! Και ποῦ είναι τά στολίδια σου;
- Τά χω μέσ' στό λαιμό μου.
- Νά μᾶς τά δείξεις, γιατί έμεις δέν τά βλέπουμε!
- Νά σᾶς τά δείξω!

~~Κι άνοιξε τό στόμα του τ' άηδόνι κι ἔπιασε νά κελαηδάσει. Κι όλα τά πουλιά σώπασαν κι άπόμειναν νά τό θαυμάζουν.~~

~~Από κείνη τήν ήμέρα κανένα πουλί δέν καταφρόνεσε τ' άηδόνι κι όλα τό ζήλευαν στά κρυφά.~~

Μαργαρίτα Δαλμάτη

1. Ποιά ήταν τά πλουμίδια πού στόλιζαν οι άγγέλοι τά πουλιά; 2. Τί έπαθε τ' άηδόνι; 3. Ποιός άκουσε τίς φωνές του; 4. Τί έννοει ή συγγραφέας λέγοντας: «πέμπτη μέρα»; 5. Μέ τί στόλισε τό άηδόνι συγγραφέας λέγοντας: «πέμπτη μέρα»; 6. Τί συμβολίζουν τό χρισάφι και τά μαργαριτάρια στό στόμα του άηδονιοῦ;

97. ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΟΥ

Μέρα πρώτη

12.5

Σήμερα είχα πολλή δουλειά. Ροκάνισα ένα μεγάλο κομμάτι ξύλο και βγῆκα στό ντουλάπι. Υπέροχο μέρος. Ένας παράδεισος γιά ποντικούς. Τό βράδυ παραξενεύτηκα, γιατί βρήκα τήν τρυπίτσα μου φραγμένη. Μήπως δέν κατάλαβαν ότι τήν ἔκανα ἐγώ;

Μέ λένε Σπίρτο!

Μέρα δεύτερη

Ξανάκανα τρύπα και μοῦ τήν ξανάκλεισαν. Τί στό καλό θά ήθελαν ἐκεῖνοι νά τούς κλείνουν τήν πόρτα τοῦ ψυγείου τους νά πεθάνουν τῆς πείνας;

Δέν θυμάμαι ἀν σᾶς συστήθηκα. Σπίρτο μέ λένε!

Μέρα τρίτη

Αποφάσισα ν' ἄλλαξω συνοικία και πήγα στήν τραπεζαρία. Μόλις βγῆκα, ἀνέβηκαν ὅλοι στά τραπέζια και στίς καρέκλες. Φοβήθηκα κι ἔψυγα. Τέτοια εὐγένεια όμολογῶ πώς δέν τήν περίμενα.

Σπίρτο σκέτο εἶσαι, μοῦ λέει ό φίλος μου.

Μέρα τέταρτη

Βρήκα μπροστά στήν πόρτα μου ἔνα κομμάτι ψωμί γαλάζιο σάν τούρτα. Κάποιος ἀπό τούς εύγενικούς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ ξέρει φαίνεται πώς ἔχω σήμερα τά γενέθλιά μου. Ήταν τόσο ὅμορφο πού δέν μοῦ κανε καρδιά νά τό φάω.

Σάν σήμερα γεννήθηκα και μέ βάφτισαν Σπίρτο.

Μέρα πέμπτη

‘Ο φίλος μου λέει πώς καλά έκανα και δέν έφαγα τό γαλάζιο ψωμί, γιατί είχε μέσα δηλητήριο. Δέν μπορώ νά τό πιστέψω. Μά γιατί; ’Αφοῦ μού έκαναν τέτοιες χαρές στήν τραπεζαρία. «Πρέπει νά ιδρύσουμε τήν ‘Εταιρία Προστασίας Ποντικῶν» είπε ό φίλος μου και τόν πήραν τά δάκρυα. ’Εμένα μέ λένε Σπίρτο. Τό φίλο μου Σαΐνη.

Μέρα έκτη

Δέν βγαίνουμε πιά καθόλου. Οὕτε και σινεμά πᾶμε νά δοῦμε μίκυ μάους! Καθόμαστε στήν άποθήκη και τρῶμε ὅ,τι βροῦμε. ’Ο Σαΐνης ροκάνισε σήμερα ένα όλόκληρο καρεκλοπόδαρο! Πώς δέν έσκασε! ’Αλλά κι έγώ δέν πήγα πίσω. ”Έφαγα μιά γάτα ἀπό ένα παλιό βιβλίο. ”Εβγαλα τό ἄχτι μου.

Νομίζω τελικά νά θυμάστε πώς μέ λένε Σπίρτο.

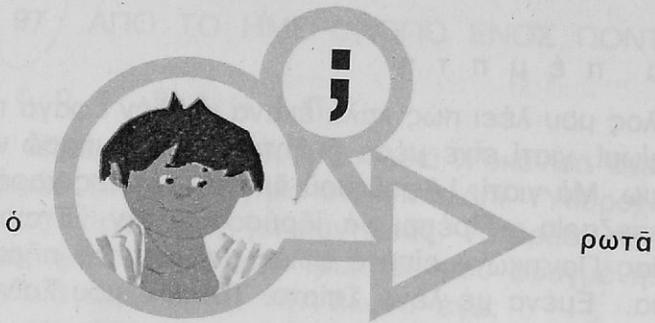
Μέρα έβδομη

Σήμερα ένα παιδάκι τραγουδοῦσε στήν αύλή:

„Αλφα βῆτα, γάμα δέλτα
ποντικός μέ τήν τρομπέτα,
έσκυψε νά πάρει πέτρα,
νά χτυπήσει τήν ’Αννέτα,
κι ἡ ’Αννέτα τό Γιωργάκη,
τό χρυσό παλικαράκι“

Στενοχωρήθηκα πάρα πολύ. Πρῶτα γιατί δέν έχω τρομπέτα κι uestera, γιατί έγώ ποτέ μου δέν πήρα πέτρα νά χτυπήσω κανένα. Τέλος πάντων.

Κακῶς μέ βάφτισαν Σπίρτο. Χαζό, έπρεπε νά μέ βαφτίσει ἡ νονά μου.

1. Τί είναι τό ήμερολόγιο; 2. Τί έννοει μέ τή φράση: «τό ντουλάπι είναι παράδεισος γιά τους ποντικούς»; 3. Τί έπαθε τήν τρίτη μέρα; 4. Ποιούς σκοπούς θά είχε ἄραγε ή «Έταιρία Προστασίας Ποντικών»; 5. Ποιός είναι ό πιο διάσημος ποντικός πού παίζει στόν κινηματογράφο και στήν τηλεόραση;

98. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ

Παίρνουμε μιά μεγάλη λέξη... χορταστική, ας ποῦμε τή λέξη «σιδηρόδρομος», και μέ τά γράμματά της προσπαθοῦμε νά κάνουμε κι ἄλλες. Τά γράμματα τά παίρνουμε ὅσες φορές θέλουμε.

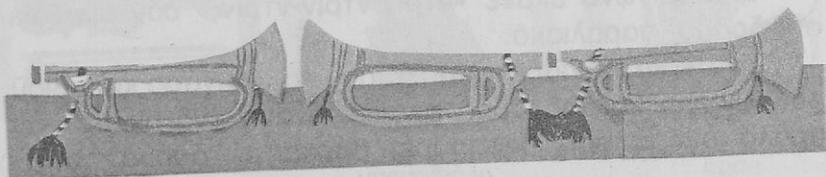
- Αρχίζουμε νά γράφουμε στόν πίνακα ἔνας ἔνας.
- Σίδηρος, γράφει ό Φώτης.
 - Ρόδος, γράφει ή .Βιολέτα.
 - Τό γράμμα Ρό, φωνάζει ή Μυρσίνη.
 - Δρόμος, λέω κι ἐγώ.
 - Δῆμος, τινάζεται ό Σταῦρος.
 - Δήμιος, κάνει ή Μαργαρίτα.

Στάση ἔνα λεπτό γιά νά σχολιάσουμε τόν δήμιο.
(Ποῦ τόν θυμήθηκες, βρέ Μαργαρίτα;)

Γράφουμε ὅσες λέξεις μποροῦμε και ἂν είστε ἄξιοι βρεῖτε περισσότερες.

Μή, τό γράμμα. Μή, τό μή πού λένε στά παιδιά. Μίσος, τό άντιθετο της άγαπης. "Ορος, πού θά πει βουνό και όρος πού βάζουμε στούς άρρωστους, γιά νά γίνουν καλά. "Οσος, ή άντωνυμία. "Ορμος πού στή γεωγραφία σημαίνει καταφύγιο θαλασσινό όπου άγκυροβιλοῦν τά πλοϊα. "Οριο, κατά πώς λένε, «έχει κι ή ύπομονή τά σημεία της». Ο μισός, αύτός πού δέν είναι όλοκληρος. Δημόσιος, αύτός πού άνηκει σέ όλους. Μηρός, πού θά πει μπούτι. Η όρμη, πού είναι... Ξέρετε τί είναι. Η δόση. Μέ δόσεις δέν παίρνουμε ραδιόφωνα και ψυγεία; "Ιος, τό νησί τῶν Κυκλαδῶν. "Ομηρος, ό μεγάλος, άρχαιος ποιητής πού έγραψε τήν Ιλιάδα και τήν Οδύσσεια!

Πήγε κι ή Κατερίνα νά γράψει στόν πίνακα 'Ηρώδης και τό γραψε: 'Ηρόδις. Εύτυχως πού δέν ήταν έκει νά τή σφάξει! Η άνορθογραφία της Κατερίνας μᾶς έκανε νά βρούμε άλλη μιά λέξη: Τό ρόδι! Τήν είχαμε ξεχάσει.

99. Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

Στή συναυλία μαέστρος ήταν τό καλοκαίρι. Δέν ήρθε ντυμένο μέ φράκο και παπιγιόν, όπως ντύνονται συνήθως οι μαέστροι, άλλα μέ μαγιό και βατραχοπέδιλα.

Η αἴθουσα ήταν γεμάτη παιδόκοσμο, πού τό περίμενε άνυπόμονα. Ο κυρ "Ηλιος εἶχε δώσει τό «λά» στά δργανα, γιά νά εἶναι ὅλα σωστά κουρντισμένα.

Τό καλοκαίρι μπήκε γελαστό και τά παιδιά τό χειροκρότησαν θερμά. Ανέβηκε τό πλατύ σκαλοπάτι και μ' ἔνα πιό πλατύ χαμόγελο σήκωσε ψηλά τά δυό του χέρια. Αντί γιά μπαγκέτα κρατοῦσε ἔνα κόκκινο τριαντάφυλλο. Οι καρδιές τῶν παιδιῶν χτυποῦσαν δυνατά μετρώντας τά δευτερόλεπτα μέχρι ν' άρχισει ή μουσική.

"Εγινε γιά λίγο σιωπή.

Τό καλοκαίρι κατέβασε τά χέρια και ή συναυλία ἀρχισε.

Τό σύνθημα δόθηκε στά πρῶτα βιολιά, τά τζιτζίκια. "Επαιξαν μιά μελωδία γλυκιά και άπαλή. Σέ δυό λεπτά μπήκαν κι οι γρύλοι μέ τά δεύτερα βιολιά. Στήν τρίτη κίνηση τῆς μπαγκέτας ἀρχισαν οι βιόλες και στό τέλος μέ ἀργές βαθιές νότες μπήκαν στή μελωδία και τά βιολοντσέλα, πού τά κρατοῦσαν πέντε χοντροί βάτραχοι.

"Ενα ταμπούρλο ἀκούστηκε ξεχωριστό ἀπ' τ' άλλα:

- Ταρατατάμ, τάμ, τάμ! Εμπρός στήν έξοχή.

"Υστερα μιά ζωηρή τρομπέτα φώναξε τό μεγάλο νέο μ' ἔνα σόλ:

- Κλείνουν τά σχολεῖα!

"Ενα τρίγωνο ἔκανε «ντρίν-ντρίν-ντρίν-» σάν άμαξάκι σέ δρόμο παραλιακό.

"Ενα κοντραμπάσο φύσηξε σάν τό φουγάρο καραβιοῦ πού φεύγει και μιά ἄρπα ἔπαιξε σιγανά ἔνα σκοπό σάν άπαλό ἀγέρι, πού παρασύρει βάρκα μ' ἄσπρα πανιά.)

Πίσω ἀπό τά βιολιά ἦταν τά ξύλινα πνευστά. Τά κλαρίνα, τά ὅμποες και τά φαγκότα. Φυσοῦσαν και ξεφυσοῦσαν σάν παιδιά πού παίρνουν τούς ἐλέγχους και βλέπουν τούς βαθμούς. "Υστερα τό ξυλόφωνο ἔπαιξε ἔνα πηδηχτό σκοπό, σάν τό φλοϊσβο τῶν κυμάτων πάνω στήν ἀκρογιαλιά.

"Ἔταν ἔνα πολύ ώραϊο μουσικό κομμάτι, σάν τά δροσερά φροῦτα τοῦ καλοκαιριοῦ, πού σοῦ ἀφήνουν μιά γλυκιά γεύση.

Ο μαέστρος-καλοκαίρι ἔδειξε τά τρομπόνια, τίς τρομπέτες και τά κόρνα, κι ἐκεῖνα ἄρχισαν νά παίζουν σάν τά νερά τῆς πηγῆς. "Ἐνα φλάουτο θύμισε μέ τόν ἥχο του τή φλογέρα τοῦ βοσκοῦ κι ὑστερα τό σαξόφωνο ἔπαιξε πέντε ἔξι νότες σάν παιδί πού γελᾶ τρισευτυχίσμενο.

Τό καλοκαίρι κουνοῦσε τώρα τά χέρια του σάν τρελό κι ἔδειχνε μέ τό τριαντάφυλλο ὅλα τά ὅργανα μαζί. Κι ἔπαιζαν τά ταμποῦρλα, «ταρατατάμ, ταρατατάμ», τά τρίγωνα «ντρίν-ντρίν», οἱ ἄρπες, τά βιολιά κι οἱ μπασαβιόλες, κι ἦταν κάτι φανταστικό αὐτό πού γινόταν.

Ο παιδόκοσμος στήν αἴθουσα εἶχε μαγευτεῖ. Τό καλοκαίρι εἶχε μαγευτεῖ κι ἐκεῖνο κι ἡ μουσική ἦταν μιά μουσική γεμάτη χαρές και ύποσχέσεις.

βιολί

μπασαβιόλα

ἄρπα

ταμπούρλο

όμποες

βιολοντσέλο

σαξόφωνο

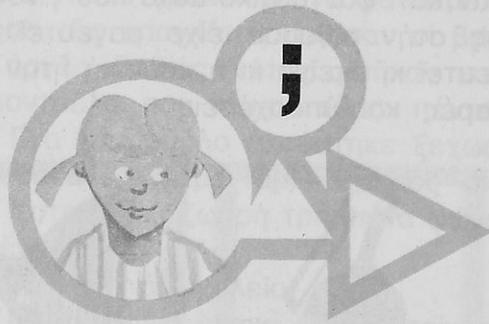

φαγκότο

φλογέρα

ή

ρωτά

1. Πώς ήρθε ντυμένο τό καλοκαίρι; 2. Τί έλεγε τό ταμπούρλο; ή τρομπέτα; 3. Πώς φυσοῦσαν τά κλαρίνα, τά άμποες και τά φαγκότα; 4. Τί θύμισε τό φλάουτο; 5. Ήταν μιά πραγματική συναυλία αυτή που ηρεμάφει τό κείμενο; 6. Τί θέλησε ή συγγραφέας νά ζωντανέψει μ' αυτή τήν περιγραφή;

X

100. Η ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΤΑΞΗ

Σήμερα μέσα άπό τά δάκρυά μου είδα πολλά ούρά-
via τόξα. Κι όπως μέσα, άπό τό ούρανιο τόξο μετά τή
βροχή όλα φαίνονται πιό λαμπερά και πιό όμορφα, έτσι κι
έγώ είδα πιό καθαρά πόσο άγαπούσα τήν τάξη μου, τούς
συμμαθητές και τή δασκάλα μου, τώρα πού είχε έρθει ή
ώρα νά τούς άποχωριστῶ.

Κι ένω ο ήλιος έλουζε τά θρανία μας και μᾶς
ξεμυάλιζε μέ τίς φωνές τοῦ καλοκαιριοῦ, έμεις είμαστε
ὅλοι συγκινημένοι ἀπ' αύτά πού μᾶς ἔλεγε ή δασκάλα
μας. Είμαστε λοιπόν τόσο σπουδαῖα παιδιά, γιά νά αισθά-
νεται τέτοια χαρά πού μᾶς είχε κοντά τῆς μιά όλόκληρη
χρονιά; Φαίνεται πώς vai. Από τήν άρχη πίστευε ότι ο
καθένας μας ἔκρυβε μέσα του ἔνα θησαυρό κι ἐσκαβε,
ἐσκαβε νά τόν βρεῖ. Σήμερα, τελευταία μέρα, κατάλαβε
πόσο πλούσια ἦταν.

"Οταν σταμάτησε νά μιλᾶ κοίταξε ἔξω άπό τό παρά-
θυρο στήν αὐλή κι εἶδε τά παιδιά τῆς τετάρτης νά
παίζουν.

- Πάμε νά δοῦμε τήν αἴθουσα πού θά ἔχετε τοῦ
χρόνου; μᾶς εἶπε..

'Η τέταρτη τάξη ἦταν στό ἵδιο πάτωμα. Μιά συνηθι-
σμένη τάξη ἦταν κι αὐτή, μέ τέσσερις τοίχους, παράθυ-
ρα, πόρτες, μαυροπίνακα και ἔδρα.

Οι τάξεις ὅμως εἶναι σάν τούς ἀνθρώπους. Μπορεῖ
ὅλοι νά ἔχουν δυό χέρια και δυό πόδια, ὅμως ο καθένας
εἶναι κάποιος ἄλλος, ἔνας ἄνθρωπος διαφορετικός.

γ 'Η τρίτη μ' ἔκανε φίλο μέ τούς θεούς και τούς
ἡμίθεους. Ή γραμματική ἤρθε πιό κοντά μου. Οι ἐκθέ-
σεις δέν ἦταν πιά γιά μένα «δρόμος μετ' ἐμποδίων»
Στήν ἀριθμητική ἀνεβοκατέβηκα ως τά χίλια χίλιες
φορές. Μέ τή γεωγραφία, πού μοῦ φαινόταν βουνό,

ἔμαθα τί θά πεῖ βουνό καὶ γνώρισα τόν τόπο μου. Στά θρησκευτικά ᔁμαθα τραγούδια καὶ προσευχές καὶ ταξίδεψα μέ τήν κιβωτό τοῦ Νῶε.

Η τέταρτη θά μοῦ μάθει ἄλλα. Θά μοῦ δώσει ἄλλες χαρές καὶ ἄλλες ἐμπειρίες, ὅπως λένε οἱ μεγάλοι.

Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ παραπάνω τάξη. Γι' αὐτήν ἀγωνιστήκαμε ὅλο τό χρόνο. Γι' αὐτήν ἐρχόμαστε στό σχολεῖο μέ τά κρύα, τίς παγωνιές καὶ τίς λιακάδες. Αὐτή ἡ τάξη ἦταν ἡ ἀμοιβή μας.

— Θά σᾶς ἔχουμε τοῦ χρόνου ἄραγε; ρωτήσαμε τή δεσποινίδα 'Αλοη.

— Ποιός ξέρει; ἔκανε καὶ τά μάτια της πῆγαν νά δοῦν ούρανια τόξα.

Ο Φώτης ὅμως, πού εἶναι ξεφτέρι σ' αὐτά καὶ προλαβαίνει τά κλάματα καὶ τίς συγκινήσεις, ἄρχισε νά λέει μέ ύφος κωμικό ἔνα ἀστεῖο ποίημα γιά τό Νικολάκη.

Τριάρι πάλι ὁ Νικολάκης!

Καὶ στήν γραφή καὶ στήν ἀνάγνωση μεγάλο χάλι.

— Οκτώ χρονάκια μ' ἔχουν κλεισμένο, φυλακισμένο, μέ τά προβλήματα καὶ τά γραψίματα.

Κακό μεγάλο! Γράψε καὶ τοῦτο γράψε κι ἐκεῖνο, μήν κάνεις τοῦτο, μή κάνεις τ' ἄλλο.

— Αγιε Νικόλα, δέν ύποφέρονται!
Θαλασσοδέρνομαι τρία χρονάκια
σ' αὐτή τήν τάξη.

Πάω νά σκάσω! Δῶσε τους φώτιση νά μοῦ τό βάλουνε τό πενταράκι,
νά ἡσυχάσω.

Γυρίσαμε γελώντας στήν τάξη μας. "Οταν ἔφυγαν
τ' ἄλλα παιδιά, μείναμε τελευταῖοι οἱ Σταῦρος, ή Μυρτώ
κι ἐγώ.

Κοιτάξαμε γύρω μας τά πράγματα, πού μᾶς εἶχαν
συντροφέψει όλο τό χρόνο, καί τά ρωτήσαμε:

– Ποῦ θά πάτε γιά διακοπές;

Γυρίστε τή σελίδα

vá δεῖτε

τί ἀπάντησαν

τά πράγματα

Τό ποίημα τοῦ κειμένου τό
ἔγραψε ο N. Κανάκης.

Μόνο μαθητές θά μαυρίζω;
Θά πάω νά μαυρίσω κι ἐγώ.

Θά γυρίζω συνέχεια.

Δέν θά πάω που-
θενά γιατί ἔχω
πένθος.

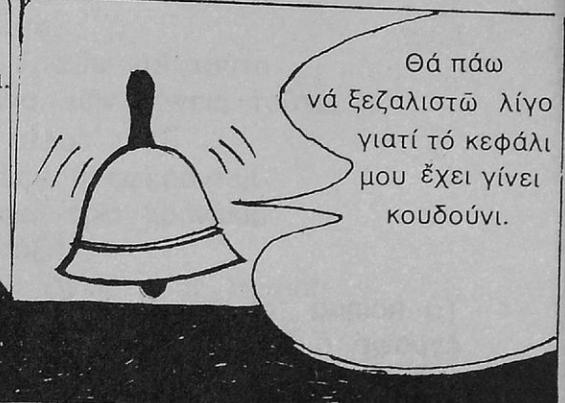
Θά κάτσω
νά ξύνω τή
μύτη μου.

Θά πάω στήν Κίμωλο
παρέα μέ το σπόγγο.

Θά πάω στήν Πλάκα.

Θά πάω
νά ξεζαλιστώ λίγο
γιατί τό κεφάλι
μου ἔχει γίνει
κουδούνι.

ό Σώτος,

ή Μυρτώ

κι Ӧλα τά παιδιά
τῆς Τρίτης,
σᾶς εὔχονται νά
περάσετε
καλό καλοκαίρι!

Γειά σας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Γιά νά ξέρετε ποιός είμαι
2. Τό κλαράκι πού τό ζλεγαν Μυρτώ
3. Μιά τάξη κήπος
4. Τή δασκάλα μας τή λένε 'Αλόη
5. Στοῦ σχολειοῦ μας τό κηπάκι (ποίημα Γ. Κρόκου)
6. Γλωσσοδέτες
7. Τό θρανίο μου
8. 'Η φίλη μου, τό καρότο
9. 'Η ψιφίνα (ποίημα Μιχ. Στασινοπούλου)
10. Τί χρειαζόμαστε γιά ένα φθινόπωρο
11. "Άλλοτε καί τώρα
12. Τό τρακτέρ (ποίημα Δημ. Μανθόπουλου)
13. Πρωτοβρόχια
14. Προσευχή στήν Παναγιά τῶν χελιδονιῶν
15. Προσευχή (ποίημα Γιάννη Ρίτσου)
16. Τραπέζι στούς φίλους
17. Κεχριμπαρένιο κρασάκι
18. Τρύγος (ποίημα Γ. Σουρέλη)
19. Οί άνθισμένες ταράτσες
20. 'Ο Σταμάτης, ό Γρηγόρης καί ή Ταχεία
21. 'Η χελώνα (ποίημα Ν. Τυπάλδου)
22. Τά χρυσάνθεμα τοῦ 'Αγίου Δημητρίου
23. Τά χρυσάνθεμα (ποίημα Γ. Κρόκου)
24. 'Ο κύρι Θάνος τοῦ 1940
25. 'Ο τσολιάς (ποίημα Σώτου Πετρᾶ)
26. Κουμπαράδες καί κουμπαράδες
27. 'Ο κουμπαράς μου (ποίημα Γιάννη Βράχα)
28. Τί φυτεύεις, όταν φυτεύεις ένα δέντρο;
29. 'Η κυρία Μουσική
30. Τά παράπονά σας στόν κύριο Κούπα
31. 'Η γειτονιά, ένα μεγάλο σχολεῖο
32. Γραμματόσημα καί 'Ολυμπιακοί άγῶνες
33. Γνωριμά μέ μιά έλια
34. 'Ο Μαθίός στήν έφημερίδα
35. Τό σπίτι πού μ' ἀρέσει
36. Τό εύτυχισμένο σπιτάκι (ποίημα Μιχ. Στασινοπούλου)
37. Δάφνη καί 'Ακρόπολη
38. 'Αθήνα (ποίημα Γ. Σουρέλη)
39. Κοινωνική ζωή
40. 'Η Μυρτώ στό κρεβάτι
41. "Ένα κλαράκι στά σύννεφα
42. Χριστουγεννιάτικα κάλαντα
43. Μ' ένα τρίγωνο στή σελήνη
44. 'Αστροναύτες στό φεγγάρι (ποίημα Ντίνας Χατζηνικολάου)

45. Ή άλφαβήτα τῶν Χριστουγέννων
 46. Οἱ καλικάντζαροι (ποίημα Χρ. Κουλούρη)
 47. Σήμερα τά Φώτα κι ό φωτισμός...
 48. Στό Βόρειο Πόλο
 49. "Ανθρωπος ἀπό χιόνι (ποίημα Ἀγγελικῆς Βαρελλᾶ)
 50. Σβαρτχόττα, ἀπό τή Σουηδία
 51. Ή ἀλκυόνα (ποίημα Βασίλη Ρώτα)
 52. "Οταν γράφεις ἔκθεση
 53. Τό σαραβαλάκι
 54. Ή σακαράκα (ποίημα Ρένας Καρθαίου)
 55. "Αν ημουν Ἡρακλῆς
 56. 'Εδω, Κρύα Βρύση
 57. Τά φυτά καταλαβαίνουν
 58. 'Η μικρή ροδιά (ποίημα Κώστα Καλαπανίδα)
 59. Πάμε νά προϋπαντήσουμε τίς μυγδαλιές;
 60. Ψηλός ἥ κοντός; Ἰδού ἡ ἀπορία
 61. 'Αλεπού καὶ σταφύλια (ποίημα Χάρη Σακελλαρίου)
 62. 'Ο φλύαρος ἄνεμος
 63. 'Η γλύκα τῆς δουλειᾶς (Σπύρου Παναγιωτόπουλου)
 64. 'Η ταυτότητα τοῦ Μάρτη
 65. Τά μάθατε τά νέα;
 66. 'Αποκριάτικη γιορτή
 67. Χαρταετοί στόν ούρανό
 68. 'Η ἑκδρομή τῆς Καθαρῆς Δευτέρας
 69. Βαγγελίστρα μου...
 70. 'Ο ἀγωνιστής μέ τήν πένα
 71. Μοῦ τηλεφώνησε ἡ "Ανοιξη
 72. "Ελα νά πούμε ψέματα
 73. Τό μεγαλειό τοῦ βιβλίου
 74. 'Η καλή μου γειτόνισσα
 75. 'Η προσευχή τοῦ μικροῦ (ποίημα Ρένας Καρθαίου)
 76. Μιά χρυσή ἰδέα τῆς Χρυσῆς
 77. Μᾶς φιλοξενεῖ τό χωριό
 78. Τό μικρό χωριό (ποίημα Ρίτας Μπούμη-Παπᾶ)
 79. 'Η φιλοξενία τοῦ δάσους
 80. 'Ο πόλεμος τῶν ζουζουνιῶν (ποίημα Δ. Μανθόπουλου)
 81. Τά κεριά τῆς καρδίας
 82. Τό κυνήγι μέ τή σφεντόνα ('Αλβέρτου Σβάιτσερ)
 83. Πασχαλιάτικα έθιμα
 84. Τοῦ Μαθισοῦ οί γίδες
 85. Παροιμίες τοῦ βουνοῦ καί τοῦ λόγγου
 86. 'Η σκυλίτσα καί τά κουταβάκια της (ποίημα Νίκου Κανάκτη)
 87. "Αχ! ἔνας παππούς
 88. 'Ο Μάης ὁ σημαιοφόρος
 89. 'Η κυρία Φουσκίδου
 90. Παιζούμε μέ τούς ἀρχαίους μας φίλους
 91. 'Η μαγεία τοῦ Λούνα Πάρκ
 92. 'Η μαϊμουδίτσα (ποίημα Βασίλη Ρώτα)

93. Τά πλοιύτη τῶν ὠκεανῶν
 94. Ὁ πατέρας μου εἶναι ναυτικός
 95. Τό φτερωτό καράβι
 96. Τ' ἀηδόνι (Μαργαρίτας Δαλμάτη)
 97. Ἀπό τό ήμερολόγιο ἐνός ποντικοῦ
 98. Παιχνίδια μέ τίς λέξεις
 99. Ἡ συναυλία τοῦ καλοκαιριοῦ
 100. Ἡ παραπάνω τάξη
 Περιεχόμενα

ΤΕΛΟΣ

94/16 645

«Τά ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τό κάτωθι βιβλιόσημο γιά ἀπόδειξη τῆς γνησιότητας αὐτῶν.

Ἀντίτυπο στερούμενο τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπο. Ὁ διασέτων, πωλών ἦ χρησιμοποιῶν αὐτό διώκεται κατά τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμο. ¹²⁰ τῆς 15/21 Μαΐου 1946. (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).».

ΕΚΔΟΣΗ Α' 1979 (X) ANTITYPA 240.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3211/11-4-1979

ΕΚΤΥΠΩΣΗ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΧΡΥΣ. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής